

Ad conr Ad usum *Mona*
F. JUSTI WIDMAN,
O.E.S.P.A.

Moral.

533 (2

1771

1772

Mos.

SUPPLEMENTUM II. CONFERENCE- TIARUM

Theologico-Moralium

R. P. F. Elisæi Sargar, Prov. Argent.

FF. Min. Recoll. SS. Theol. Lectoris

Jubilati,

Quæ ex Materiis

De Legibus, Dispensationibus, Privilegiis, de

Statu Clericali, Religioso, & Laicali, de Censuris,

& Irregularitatibus, de Indulgentiis,

& Jubilæo excerptæ,

Breviter Propositæ, & Resolutæ sunt

Ad usum

Directorum Conferentiarum Hebdoma-
daliæ in Monasteriis usurpatarum,

DD. Parochorum & Confessariorum,

Authore

P. F. Kiliano Kazenberger, Ord. FF. Mi-

nor. Recoll. Prov. Argent. SS. Theol. Lectore

Jubilato, & SS. Canonum Actuali, Diffinitore,

& Celsis. ac Reverendis, S. R. I. Principis, & Episc.

Passaviensis Theologo.

Editio Tertia

Cum Privilegio S. Cæsareæ Majestatis,

& Licentia Superiorum.

Augustæ Vindelicorum

Sumptibus Matthiæ Wolff, Bibliopolæ.

Nechst U. E. J. Thor. M. DCC. XXIX.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Sanctissimæ Trinitati Creatæ

J E S U, M A R I Æ,

J O S E P H O,

Filio DEI, Matri DEI, Nutritio DEI,

Filio Mariæ, Matri JESU, Viro Mariæ,

Filio DEI Patris, Filiæ DEI Patris,

Sponso DEI Matris.

J E S U,

Legislatori Nostro, per quem Legum

Conditores Justa decernunt,

Qui Religionis Nostræ Seraphicæ Regulam

S. P. N. Francisco dictavit, & eidem sua

Quinque vulnera impressit,

Judici Vivorum, & Mortuorum, & Cen-

fori omnium nostrarum actionum;

M A R I Æ,

Pro quâ solâ Lex de incurrenda Macula

Originali non fuit constituta à DEO,

Soli gaudenti Privilegiô Exemptionis ab

omni peccato,

Liberalissimæ omnium gratiarum

dispensatrici,

**Clementissimæ Matri Indulgentiarum
Cujus Intercessione S. P. N. Franciscus ab
ejus Filio Christo JEsu Indulgentiam
Portiunculæ impetravit.**

JOSEPHO,

**Cujus Præceptis Subditus erat DEus, cu-
jus Mandatis optemperavit Deipara, qui
suô labore, & sudore nutrit JEsum &
Mariam, Nunc cum utroque in Cælesti
Patria Jubilæum æternum Summo cum
Jubilo celebranti,**

**In debitissimum Latriæ, Hyperdulæ &
Dulæ respectivè Argumentum,
Humillimè, demississimè, & devotissimè,
hoc Supplementum Conferentiarum
consecrat**

**Infimus servulus
F. Kilianus.**

FACUL-

FACULTAS

Admodum Reverendi P.
Ministri Provincialis,

EGO F. Sebastianus Höfs
Ord. Fratrum Minorum
S. Francisci Recollecto-
rum, SS. Theologiæ Le-
ctor Emeritus, Provinciæ
Germaniæ Superioris Mi-
nister Provincialis, hisce
facultatem concedo, quan-
tùm in me est, ut Supple-
men-

mentum secundum Confe-
rentiarum P. Elisæi Sargar
à M. V. P. Kiliano Kazen-
berger SS. Theologiæ Le-
ctore Jubilato, & Provin-
ciæ Diffinitore compofi-
tum, atque à Theologis ad
id deputatis, Lectum &
Censum, prælo dari possit.
In cujus fidem has Officii
mei sigillô munitas dedi in
Conventu nostro Rasta-
diensi, die 24. Aug. 1725.

Fr. Sebastianus Höfs

Ord. FF. Min. S. Franci-
sci Recoll. Provinciæ Sup.
Germ. Minist. Provincialis.

Privi-

Privilegium Cæsareum.

CUm S. Cæsareæ Majestatis Pri-
 vilegiò cautum sit omnibus
 & singulis Typographis, & Biblio-
 polis, ne libros à Nostri Ordinis
 Patribus editos, vel imposterum
 edendos imprimant, recudant,
 aut alibi recusos intra S. R. Impe-
 rii, Regnorúmque ac Ditionum
 Hæreditariarum Domûs Austria-
 cæ fines adducant, vendant, vel
 distrahant absque assensu & facul-
 tate dictorum Patrum sub gravis-
 sima mulcta &c. Hinc Ego F. Se-
 bastianus Höfs p. t. FF. Min, Re-
 coll. Prov. Superioris Germaniæ
 Minister Provincialis. D. Mathiæ

Wolff, Bibliopolæ Augustano
 facultatem concedo in Impressio-
 ne Supplementi secundi Confe-
 rentiarum R. P. Elisæi Sargar
 à M. V. P. Kiliano Kazenberger,
 SS. Theologiæ Lectore Jubilato,
 & Provinciæ præfatae Diffinitore
 compositi, utendi dicto Privile-
 gio. In quorum fidem has manu
 meâ subscriptas, & Officii figillò
 munitas dedi in Conventu nostro
 Rastadiensi, die 24. Aug. 1725.

Fr. Sebastianus Höfs.
 Ord. FFr. Min. S. Fran-
 cisci Recoll. Provinciæ Sup.
 Germ. Minist Provincialis.

Appro-

Approbatio Theologica I.

DE mandato A. R. P. Patris
Provincialis legendo perlu-
stravi præsens *Supplementum II.*
Conferentiarum Theologico-Mora-
lium R. P. Elisei Sargar singulari
studio & industria M. V. Patris
Kiliani Kazenberger, Ord. FF.
Min. Recollect. Provinciæ nostræ
Argentina SS. Theologiæ Lecto-
ris Jubilati, & Actualis Sacrorum
Canonum, nec non Diffinitoris
compositum: legendo autem,
quod vel Orthodoxæ Religionis
principiis, vel morum Regulis,
aut S. Matris Ecclesiæ Sanctioni-
bus adversaretur, reperi nihil;

multum verò per omnem modum, quod animarum Directoribus prodesse potest : in hoc etenim opere tam succinctè, clarè ac solidè proponuntur, atque resolvuntur casus practici, cuilibet Theologiæ moralis studioso, vel etiam Confessario scitu necessarij, ut sanè dubitare nequeam, quin Orbi litterario, & Animarum Pastoribus, seu etiam Directoribus sit vel maximè profuturum. Hinc judico dignissimum, ut præli beneficio in lucem publicam prodeat. Ita censeo ex nostro Conventu Passaviensi 16. Julii 1725.

Fr. Benjamin Elbel,
ejusdem Ordinis & Provinciae in præfato Conventu
nostro Passaviensi p. t. SS.
Theologiæ Lector Ordinarius.

Appro-

Approbatio Theologica II.

ETiam isthoc secundum *Supple-
mentum Conferentiarum R. P.
Sargar*, à M. V. P. F. Kiliano Ka-
zenberger, Ordinis FF. Min. Re-
coll. SS. Theologiæ Lectore Ju-
bilato, & actuali SS. Canonum,
nec non Almæ nostræ Provinciæ,
Germaniæ Superioris Diffinitore,
digestum, quâ potui diligentia
perlegi: & quia in eo quoque nil
reperi, quod S. Orthodoxæ Fidei,
vel rectis moribus adverfetur; sed
potius varias materias morales,
quibusvis Confessoribus, valde ne-
cessarias, & utiles, easque clarè ac
solide elaboratas, hinc non minùs
ac

ac *Primum* dignissimum censeo,
ut lucem videat, jurisque commu-
nis fiat in complurium utilitatem.
Datum Passavii in Conventu no-
stro ad S. Annam; Anno Domi-
ni 1725, die 9. Augusti.

F. Gebhardus Umbhofer,
Ejusdem Ordinis & Provin-
ciæ, in præfato Conventu
SS. Theol. Lector Ordina-
rius.

Appro-

Approbatio Censoris.

SUpplementum hoc secundum Conferentiarum Theologicarum, in nullo à primo antea edito degenerat, sed eandem Soliditatem, claritatem, utilitatémque continet, hinc pariter, ut Author laudem, Lector utilitatem consequatur, in lucem edi meretur. Augustæ 8. Sept. 1725.

Franc. Joseph. de Handl,
SS. Theol. Lic. Ser. & Rev.
Princip. & Episc. August.
Confil. Eccles. Maj. Pœnitent. & Librorum Censor.

Lector

Lector Benevole!

SI legisti Conferentias Theologico-Morales Nostri R. P. F. Elifæi Sargar, utique advertisti, in Eisdem adhuc desiderari plures materias Morales, Dominis Parochis, & Confessariis valde necessarias, & utiles. Quare ut huic desiderio facerem fati, earum potiores in priori parte Supplementi nostri, mediante typo, Tibi Communicavi; Reliquas in hac secundâ parte, DEO adjuvante, Tibi Communico. Tu æqui, bonique consule, fructuere; Vale, & DEum pro me ora.

SUPPLEMENTUM II.
CONFERENTIARUM
Theologico-Moralium

R. P. F. Elisæi Sargar, Locopoli-
tani, Ord. Fratrum Min. Recoll. Pro-
vinciæ Argentinae SS. Theol.
Lectoris Jubilati.

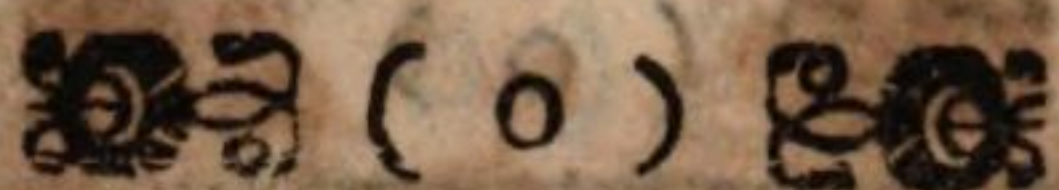
PARS POSTERIOR.

Supplementum hoc continet in se duo-
decim Titulos:

Titulus

- I. Agit de Legibus.
- II. De Dispensationibus, & Privilegiis.
- III. De Statu Clericali.
- IV. De Immunitate Ecclesiasticâ.
- V. De Statu Religioso.
- VI. De Statu Laicali.

VII.

VII. De Censuris in genere, & in specie.

VIII. De irregularitatibus, & cœteris pœ-
nis Ecclesiasticis.

IX. De Indulgentiis.

X. De Jubilæo Ecclesiastico.

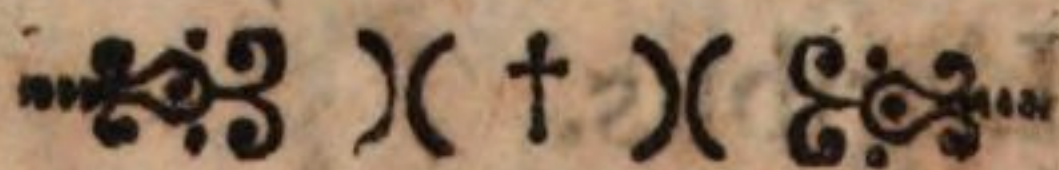
XI. Appendix de Sacramentis in genere
& in specie.

XII. Appendix de Restitutione in com-
muni, & in particulari.

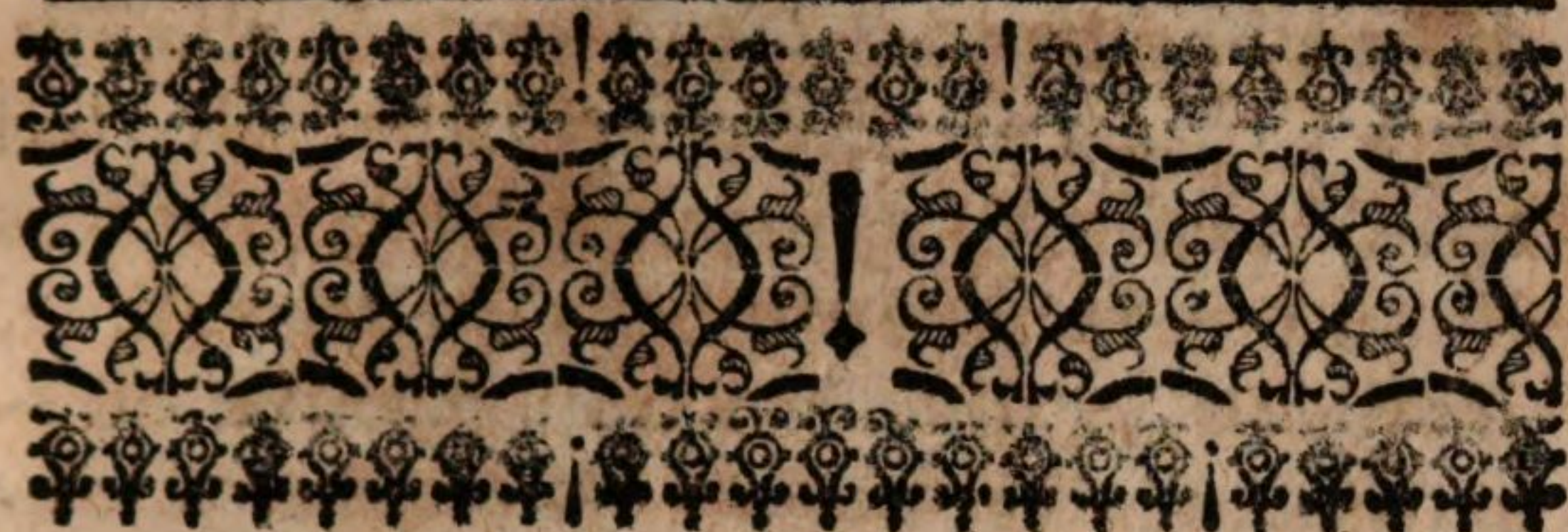
Itaque

In Nomine SSS. Trinitatis Creatæ
JESU, Mariæ, JOSEPHI

incipiat.

TITU-

TITULUS I.

De Legibus

CONFERENTIA I.

De Essentia Legis.

Antonius Episcopus fervidè & 1.
 graviter admonet, & exhor-
 tatur suos subditos, ut diebus
 Dominicis, & festivis, dili-
 genter intersint Concionibus
 & aliis Divinis Officiis in Ec-

clesia Cathedrali. Quæritur jam, an An-
 tonius tulerit legem suis subditis audien-
 di Conciones & alia Divina Officia in
 Ecclesia Cathedrali?

RESOLUTIO est negativa. Ratio 2.
 est: Quia *Lex* definitur, quòd sit *Regula*
stabilis actionum humanarum, lata communitati,
*propter bonum commune, ab habente auctori-
 tem publicam in communitatem, obligans ad ali-*
quid faciendum, vel omittendum: sed Anto-
 nius in calu proposito non obligavit sub-
 ditos

2 Supplement II. Conferent. P. Sargar,

ditos ad audiendas Conciones & alia Divina Officia in Ecclesia Cathedrali, sed tantum eosdem admonuit, & exhortatus est ad hoc faciendum; *Exhortatio* autem, *Admonitio*, & *Consilium* non pariunt obligationem; alias omnes tenerentur & obligarentur ad servanda tria Evangelica consilia, quod nemo sanus dicet: ergo Antonius non tulit legem.

CONFERENTIA II.

De Conditionibus ad validam legem Requisitis.

3. Bonifacius Princeps tulit legem, per quam suis subditis divitibus & pauperibus æquale tributum imposuit. Ratione hujus casus quæritur 1. Quænam Conditiones ad validam legem requirantur? 2. An lex lata à Bonifacio Principe fuerit valida, & obligatoria?

4. RESOLUTIO I. Ad legem, ut valida sit, requiruntur IV Conditiones: 1. est, ut sit *stabilis & perpetua negativè*, hoc est, ut à Legislatore non limitetur ad certum tempus, sed quantum est ex natura rei, semper exigat durare, etiam mortuò Legislatore; per hoc enim lex differt à præcepto, quod non est stabile, & perpetuum. 2. Lex debet esse *Iusta & observatu possibilis*; siquidem omnis lex ultimatiè derivat suam vim obligandi à DEO; DEUS autem ob suam infinitam sanctitatem nequit obligare, nisi ad id, quod justum & licitum est.

est. Deinde *ad impossibile nemo tenetur* : ergo Lex debet esse observatu possibilis.
3. Lex debet esse *utilis bono communi*; quia alias foret frustranea & inanis, maxime, quia potestas Legislativa Principibus ad bonum commune concessa legitur *Sap. 6. & Rom. 13.* 4. Lex debet à *publica potestate ferri pro perfecta communitate*, quia lex debet procurare bonum commune; sed procurare bonum commune spectat ad eum, qui publicam potestatem habet in communitatem: ergo lex debet ferri à potestate publica pro perfecta communitate.

RESOLUTIO II. Lex à Bonifacio Principe lata & imponens suis subditis divitibus & pauperibus æquale tributum, non fuit valida & obligatoria. Ratio est: quia non fuit iusta; est enim contra iustitiam, quòd subditus pauperculus tantundem debeat contribuere ad sustentationem Principis, & communes necessitates, quantum subditus dives; cum tamen tantundem in suis bonis non possideat.

CONFIDENTIA. III.

De Differentia Legis à Præcepto.

Conradus Prælatus Regularis præcepit Paulo suo subdito Regulari, ne certam domum frequentet propter morantem inibi personam alterius sexûs, & ad vitandum scandalum, quod ex frequentatione talis domûs in ejus vicinia exoritur,

4 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

tur. Interea moritur Conradus Prælatus Regularis, quò mortuò, quærit Paulus, an adhuc teneatur præceptò sui Prælati? Ante Resolutionem

7. *Sciendum*, legem & præceptum convenire in hoc, quòd utrumque obligationem inducat aliquid ponendi, vel omit-
tendi; cùm utrumque procedat à superiore, qui obligandi habet potestatem; differunt tamen *in tribus*. 1. Quia præceptum potest ferri personæ privatæ; Lex verò necessario debet ferri communitati. 2. Quia præceptum potest imponi à quocunque superiore; Lex verò ferri nequit nisi à superiore habente potestatem publicam. 3. Quia præceptum *communiter* exspirat morte mandantis; non verò lex. Dictum est: *Communiter*; nam mandatum non exspirat morte mandantis. 1. Si sit ad pias causas. 2. Si sit favorabile doti matrimoniali, vel alicui scholastico. 3. Si mandatarius jubebatur aliquid exequi post mortem, aut ante mortem, vel saltem post mortem. 4. Si res non sit amplius integra. 5. Etiam si res sit adhuc integra, si executio gratiæ alicujus sit mandata in favorem alicujus, & non relicta ipsius arbitrio. Ita la Crolx l. 1. n. 566. Jam sequitur

8. RESOLUTIO. Conradus Prælatus Regularis mandando suo Regulari subdito, nomine Paulo, ne frequentet certam Domum

mum ad vitandum scandalum, imposuit illi, non legem, sed *Præceptum* obligans sub mortali; quia in re gravi. Ratio est: quia hoc mandatum latum est, non communitati, sed personæ singulari in ejusdem privatum bonum. Quia verò præceptum exspirat morte mandantis, hinc etiam hoc præceptum, quantum præcisè erat positivum & latum à Conrado Prælato Regulari, hoc mortuò exspiravit, nisi per potestatem Legislativam huic præcepto fòrtè specialiter fuisset attributa stabilitas, qualem in Societate Jesu habent præcepta superiorum, teste *la Croix cit.* Dixi: Hoc præceptum, quantum præcisè erat positivum, & latum à Conrado Prælato Regulari, hoc mortuò exspirâsse; siquidem etiam à Jure naturali & Divino præcipitur evitatio scandali; cujus, si in casu præsentis fuit adhuc periculum, Paulus etiam mortuò suo prælatò, adhuc à Jure naturali & Divino obligatur ad non frequentandam domum prædictam, ne det scandalum, nec se exponat periculo incidendi in peccatum luxuriæ cum inibi morante persona alterius sexûs.

CONFERENCE IV.

Dominicus subditus dubitat de lege, 9.
vel præcepto sui superioris, an sit justum;
hinc quærit ex Confessario, num teneatur
obedire tali legi, vel præcepto sui superioris?

10.

RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est 1. Quia noster S. Bernardinus Senensis in *Dialogo de Obed.* dicit: *Ubi subditus rationabiliter dubitat, an, quod præcipitur, sit peccatum, an non, tunc profectò obedire debet.* Idem docuit antea Doctor noster Seraphicus S. Bonaventura in *Speculo Discipl.* c. 4. similiter docent ali DD. 2. Quia in dubio an lex sit justa, præsumitur pro lege, & Legislatore; liquidem certa est potestas & voluntas obligandi; dubia verò libertas subditi; adeoque melior est conditio possidentis Legislatoris; alias nimia daretur licentia non parendi legibus; quia nunquam deessent, qui apparentibus rationibus legem quamvis justam in dubium revocarent; unde sequerentur discordiæ superiorem inter & subditum, scandala, perturbationes &c. quæ sunt mala certa, ubi econtra malum, quod ex obedientia timeretur, nempe materialis transgressio legis Divinæ, non esset certum, sed solummodò dubium; malum autem certum vitari debet præ dubio: Ergo.

CONFERENTIA V.

De Divisione Legis.

11.

Fabianus in examine pro cura animarum interrogatur, *quali lege præceptum sit honorare parentes, communicare in periculo mortis, jejunare in Quadragesima? An nimirum lege naturali, Divinâ, vel humana?*

Quid

Quid respondebit? Ante Resolutionem

Notandum, legem ut sic dividi in *Naturalem*, & positivam. Ratio est: quia omnis obligatio passiva stabilis oritur, vel ex natura actûs, vel ex liberâ jussione superioris: si primum; proveniet à lege naturali; si secundum; à lege positiva. Lex positiva ulterius dividitur in *Divinam*, quæ scilicet à DEO libere, & non necessario fertur, & in *Humanam*, quæ à Legislatore humano fertur. Lex Divina rursus duplex est, *vetus seu Mosayca*, & *nova seu Evangelica*; Lex vetus est, quam dedit DEus Moyfi per ministerium Angelorum in monte Sinai, & per Moysen populo Israelitico. Lex nova est, quam tulit Christus novi Testamenti Author, & partim per seipsum, partim per Apostolos promulgavit. Lex Humana subdividitur in *Ecclesiasticam*, quæ nimirum fertur à potestate Ecclesiastica, quæque plurimum continetur in Jure Canonico, & in *Civilem*, quæ fertur à potestate sæculari, & plurimum continetur in Jure Civili. Jam fit

RESOLUTIO. Fabianus Respondebit, 13.
quòd honorare parentes sit præceptum *Jure seu lege Naturali*; quia honorare parentes habet intrinsecam & necessariam convenientiam ad naturam rationalem quâ talem: communicare in periculo mortis est præceptum *Jure seu lege Divinâ Evangelica*,

lica ; quia hoc, modò Christus Dominus in Evangelio præcepit : Jejunare in Quadragesima est præceptum à Jure seu lege Humana Ecclesiastica ; quia Jejunium Quadragesimale ab Apostolis sumpsit Exordium.

CONFERENTIA. VI.

De Ignorantia legis Naturalis.

14. Gordianus adolescens satis adultus confiterur, se sæpissimè pollutionem procurasse ; qui cùm propterea objurgaretur à Confessario, respondet, se non scivisse, quòd hoc esset peccatum, sed tantùm putasse, si cum aliqua fæmina rem haberet, se tunc peccaturum. Quæritur, an Confessarius possit tali adolescenti credere, quòd habuerit ignorantiam Legis Naturalis de non committenda pollutione, & quidem inculpabilem ?

15. RESOLUTIO est affirmativa. Ita multi apud *la Croix l. 1. n. 723*. Ratio est : Quia licèt circa prima principia Juris naturalis, & circa conclusiones ex illis immediate & clare deductas non detur, *saltem diu*, ignorantia invincibilis, tamen circa conclusiones mediatè & obscure ex illis deductas potest dari ignorantia invincibilis juxta *sanctos Doctores, Seraphicum, & Angelicum* & innumeros alios, telte *la Croix cit n. 720*. Siquidem tales conclusiones debent ex primis Juris naturæ principiis deduci *per studium*, uti loquitur *Albertus*

bertus Magnus, & per instructionem super additam, uti loquitur S. Bonaventura, ideoque indigent Disciplinâ, quâ minores à sapientibus instruuntur, uti habet S. Thomas; atqui plurimi non studuerunt, nec sunt instructi: ergo in multis potest circa similes conclusiones dari ignorantia invincibilis. quod etiam experientia Confessarios in sacro Tribunali satis docet, ubi inter rusticos multa quandoque superstitiosaprehenduntur, quæ tamen ipsi bonâ fide practicant, imò subinde affirmant, se nescivisse, fornicationem, aut etiam bestialitatem esse peccaminosam, ut ipsemet audivi.

CONFERENTIA VII.

De Materia Legis.

Hermenegildus sæpius in animo plenè deliberatè fovet hæresin formalem, cum pertinacia, assentiendo dogmatibus hæreticis; nunquam tamen eam hæresin in actum externum prodire permittit; unde quæritur, an merè interna Hermenegildi hæresis sit materia legis, seu an sit prohibita aliquâ lege? 16.

RESOLUTIO. Actus merè interni (sicut etiam fuit hæresis interna Hermenegildi) possunt præcipi & prohiberi lege naturali, & Divinâ; nec de hoc est dubium; cum Auctor Legis naturalis & Divinæ sit DEUS, qui utique habet potestatem in actus omnes, etiam merè inter- 17.

nos, quos etiam cognoscere & punire potest. Attamen actus merè interni à Lege humanâ Ecclesiasticâ & Civili nec præcipi nec prohiberi possunt. Ita *D. Thomas 1. 2. q. 91. art. 4. & plurimi antiqui & recentiores apud la Croix l. 1. n. 649.* Ratio est: Quia potestas humana debet exerceri modò humanò; sed non exerceretur humanò modò, si tenderet directè in actus merè internos, etiam ut conjunctos cum externis, inquit *Lugo in Resp. Moralibus l. 6. d. 7.* quia agere de merè internis ad solum DEum, & creaturas spirituales spectat; commercium verò humanum tantum attingit externa sensibus subjecta; atque inde atiam est, quòd DEus pro hominibus non instituerit sacramenta insensibilia, sed sensibilia, & quòd lex purè interna, & exterius non manifestata neminem obliget, etiamsi sciretur existere in mente Legislatoris volentis obligare; quia nempe humanò modò non est applicata: ergo Lex humana Ecclesiastica & Civilis non potest præcipere aut prohibere actus merè internos, maximè, cùm sit commune axioma, *quòd ad Ecclesiam non spectet Judicare de internis.* Ex his colligitur, hæresin merè internam Hermenegildi fuisse quidem prohibitam lege naturali, & Divinâ, non tamen humanâ Ecclesiastica & Civili, & ideo nec incurrit excommunication-

cationem, aut aliam poenam à Lege humana impositam.

CONFIDENTIA VIII.

Hermenegildus postquam hæresin animo conceptam satis diu fovisset, eandem etiam verbis externè prodit dicendo : *revera Christus non est in Eucharistia.* Sed nullus hominum verba præfata audiverat ; quia Hermenegildus ea nullò præsentē edixerat. Quæritur jam occasione hujus casûs, *an actus externus*, qui nimirum per externas hominis potentias exercetur, *si fuerit occultus*, sit materia Legis humanæ, & ab ea præcipi, vel prohiberi possit, & consequenter, an Hermenegildus per externam suæ hæresis manifestationem licet occultam incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ ? 18.

RESOLUTIO. Actus externus, etsi 19. occultissimus, est materia Legis humanæ, & subiacet hujus poenis. *Communis DD.* Ratio est : quia talis actus habet omnia requisita, ut sit proxima materia Legis humanæ, adeoque etiam poenalis ; quamvis enim sit occultus, est tamen ejusdem naturæ cum publico, solumque extrinsecum testimonium deest, quod est per accidens. Unde *inter actum internum, & externum occultum* hæc est differentia, quod ille ex natura sua, & per se sit occultus, & ideò poenæ Legis humanæ non subiacet ; hic verò tantum per accidens occultus

tus est, & ideo poenam Legis humanæ subterfugere non debet; Lex enim respicit, quod est per se. Ex quo infertur, Hermenegildum, de quo est casus, per suam hæresin externam licet occultam peccasse contra Legem Ecclesiasticam, & incurrisse Excommunicationem Bullæ Cœnæ.

CONFERENCE IX.

20. Julianus die Dominicô interfuit quidem in Ecclesia sacrificio Missæ, sed non habuit intentionem audiendi Missam. Quæritur, an satisfecerit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro?

21. RESOLUTIO est negativa. Ratio est: Quia Lege humanâ, vel præcepto possunt indirectè præcipi & prohiberi actus interni ad actuum externorum directè præceptorum, vel prohibitorum moralem substantiam requisiti; atqui ad moralem substantiam auditionis Missæ requiritur sinè dubio intentio & voluntas audiendi Missam: ergo. Major probatur; quia Lex humana potest præcipere actus externos, morales & honestos, sed ad actus externos, ut sint morales & honesti, utique requiritur intentio illos faciendi: ergo, cum Julianus non habuerit intentionem audiendi Missam, non satisfecit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro.

CONFERENCE X.

22. Kilianus tempore Paschali confitetur,
&

& communicat, nihil cogitans, quòd per illam, confessionem & communionem velit satisfacere præcepto Ecclesiastico de annua confessione, & communione Paschali peragenda: Item recitat rosarium, quod ex voto tenetur recitare, sed nihil cogitat de voto. Denique orat Litanias Lauretanas ipsi impositas pro poenitentia sacramentali, sed etiam de hac nihil cogitavit. Quæritur, an Kilianus satisfecerit præcepto Ecclesiastico, suo voto, ac poenitentiae sacramentali?

RESOLUTIO est affirmativa, & 23.
Communissima DD. Ratio est: Quia ad implendam legem vel præceptum (ad cujus modum obligat etiam votum & poenitentiae sacramentalis impositio) non requiritur intentio satisfaciendi legi vel præcepto; siquidem lex tantum præcipit liberam operis externi executionem, non autem, ut aliò peculiari actu quis velit vel intendat præcepto satisfacere, sive, ut alii loquitur, præcepto non obligant ad obedientiam formalem, hoc est, ut aliquid fiat, quia præcipitur sed tantum ad materiale, sive ut fiat, quod præcipitur.

CONFERENTIA XI.

Leonardus die festo multis in Ecclesia præsentibus hominibus audit Missam, ut 24.
ab illis videatur, & laudetur, atque etiam, ut ipse alios videat, præsertim sæminas, earumque vanum corporis ornatum.
Quæ-

Quæritur, an satisfecerit præcepto Ecclesiæ de audienda Missa in die festo?

25. **RESOLUTIO** est affirmativa. Ita *Scanhez, Laymann, Lugo, & Communis apud Mastrium in Theol, Mor. disp. 2. q. 5.* Ratio est: quia Lex præcipit tantum substantiam actionis ex objecto suo honestæ, non autem finem, vel circumstantias, nisi hoc sufficienter exprimat; ergo cum in hoc casu Leonardus posuerit auditionem sacri, quæ quoad substantiam, & ex objecto fuit actio honesta, per ipsam satisfecit Legi Ecclesiasticæ de audiendo sacro in die festo, licet aliam legem de non captandâ vanâ gloriâ &c. violaverit. Idem ob eandem rationem videtur dicendum, etiamsi actus quoad substantiam & ex objecto honestus fieret peccaminosus moraliter ex fine extrinseco, vel circumstantia, quod nempe per illum etiam satisfieri possit obligatione legis, & quidem etiam latæ à superiore Ecclesiastico, nisi sufficienter exprimat, se non solum actus substantiam præcipere, sed etiam modum, quod similiter honestè fiat, absque ullo peccato in sui exercitio ex circumstantiis contracto. *Herinx de Legibus disp. 3. q. 7.*

CONFERENTIA XII.

26. Marcellinus quærit ex Confessario, an Dominicâ proximâ, in quam etiam cadit festum Epiphaniæ, teneatur audire duo sacra, unum propter Dominicam, & alterum

rum propter festum Epiphaniæ, vel an sufficiat audire unicum?

RESOLUTIO. Sufficit audire unicum. Ratio est: quia pluribus legibus extra materiam Justitiæ, & nisi aliud colligatur ex mente illas imponentis, potest satisfieri unô, & eôdem actu, juxta Sanchez, Bonacinam, & alios apud Mastrium cit. 27.
Cum enim obligatio legis pendeat a mente Legislatoris, igitur si Legislator permittat, unicô actu satisfieri pluribus legibus, sicut in casu præsentis permittit, teste praxi & consuetudine, sequitur, unicô & eôdem actu satisfieri posse pluribus legibus & præceptis. Excipitur *Materia Justitiæ*, siquidem unicâ solutione satisfieri nequit pluribus debitis; cum unica solutio non sit æqualis pluribus obligationibus justitiæ communitativæ. In debitis verò legalibus voluntas Legislatoris attenditur, quæ in unum, idemque opus ferri potest; nisi alia mens Legislatoris, vel præceptum imponentis colligatur; nam si Confessarius tibi pro pœnitentia imponeret Rosarium, & tu aliunde ex voto jam obligatus fores, non satisfaceres præcepto Confessarii recitatione Rosarii debitâ ex voto; quia Confessarius, nisi oppositum exprimat, vel aliunde colligi possit, ad rem aliunde non debitam te obligare intendit.

CONFIDENTIA XIII.

28. Nicolaus Subdiaconus sub auditione Missæ, quam die festo audire tenebatur, recitat Horas Canonicas, ad quas similiter obligatur. Quæritur, an utriq; obligationi eodem tempore satisfecerit per præfatos duos actus?

29. RESOLUTIO est affirmativa. *Ita communis apud Mastrium cit. q. 5, & Herincx cit. q. 8.* Ratio est: quia pluribus legibus & præceptis potest eodem tempore satisfieri per plures actus, quando unus non impedit alium debite exercendum; siquidem ille legi satisfacit, qui facit id, quod lege, vel præcepto præscribitur; Sed potest aliquis eodem tempore facere, quod leges diversæ, vel diversa præcepta præscribunt; cum in præceptis & legibus diversitas temporum non præscribatur: Ergo potest eodem tempore pluribus præceptis per diversos actus satisfieri, *quando unus actus non impedit alterum debite exercendum*; Jam autem recitatio Horarum Canonicarum non impedit attentionem requisitam ad Missam, alioquin (*quod est contra receptissimam praxin*) nec liceret sub ea recitare Rosarium ex devotione; siquidem experientia docet, orantem sub Sacro, facile simul attendere ad actiones Missæ, ut de iis testificari possit, quod sufficit.

CONFERENTIA XIV.

De Forma, seu Promulgatione Legis.

Otto Civis inaudierat, conclusam esse 30.
à Magistratu, & subscriptam legem, quâ
pretium pecuniæ certæ monetæ diminue-
tur; igitur ante promulgationem hujus
legis, Otto omnem pecuniam, quam
habuit, similis monetæ, quantociùs ex-
pendit pretiô corrente. Quæritur, an li-
citè? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd promulgatio publica 31.
requiratur ad hoc, ut lex humana actu
obliget, juxta *Commurissimam DD. imò certam
sententiam*. Ratio est: quia cùm lex sit Re-
gula publica & communis, debet etiam
communiter, & publicè proponi; ita qui-
dem, ut leges imperiales non obligent,
nisi postquàm fuerint promulgatæ in sin-
gularum Imperii Provinciarum Metro-
poli, & post lapsum duorum mensium à
facta promulgatione, sicuti statuitur *au-
thenticâ. Ut factæ novæ Constitut. 66. inter no-
vellas Justiniani*; Leges verò Ecclesiasticæ
Episcopales ut obligent, præcisè requiritur,
ut promulgentur in Ecclesia matrice, si
verò fuerint Papales, ut obligent, requi-
ritur, & sufficit, si Romæ fuerint debite
promulgatæ, modò certò constet esse
Romæ promulgatas; cùm enim Papa, &
Episcopi sic possint obligare, & sic velint
obligare, si aliter non exprimant, non est
B Ratio,

Ratio, cur non dicamus, eosdem etiam sic obligare. Jam sequitur

32. RESOLUTIO. Otto licitè fecit expendendò dictas pecunias pretiò ordinariò & corrente, etiamsi præsciverit, illud esse diminuendum. Ita *Laymann lib. 3. tr. 4. cap. 17. §. 1. n. 9. citans Navarrum; Lessium, & Covarruviam.* Ratio est: quia illa Lex de diminuendo pecuniæ pretio nondum fuit publicè promulgata: ergo nondum obligabat Ottonem, adeoque poterat pecuniam illam pretiò corrente & nondum diminutò expendere. Subdit tamen *Laymann cit.* Id tamen fateor, Magistratum & Assessores injustè acturos, si ejusmodi Decretum, quod civibus omnibus æqualiter promulgatum esse convenit, alicui antè prodant, vel ipsimet ejus scientiâ utantur cum reliquorum damno. Diversa autem ratio est de aliis, qui non sunt ex Magistratu, aut concilio. Nam quibus nullâ officii obligatione incumbit impedire, ne cives occasione publicorum Decretorum damnum aliquod patiantur, ii nullâ lege justitiæ aut charitatis prohiberi videntur, quò minùs privatâ notitiâ ejusmodi Decreti mox promulgandi utantur.

CONFERENCE XV.

De Acceptatione Legis.

33. Pancratius audit certam aliquam legem esse latam à Summo Pontifice; sed videt

videt, quòd præfatam legem plurima pars communitatis non observet, nec recipiat, ideo nec ipse eandem observat. Quæritur, an peccet Pancratius. Ante Resolutionem

Notandum, quòd ad valorem legis humanæ sive Ecclesiasticæ sive civilis non requiratur acceptatio populi, seu subditorum. Ita communissima, & nunc ferè indubitata; quia Alexander VII. damnavit sequentem in Ordine 28. Propositionem: *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.* Siquidem si valor & efficacia legis dependeret ab acceptance populi, reverà Princeps seu Legislator non foret absolutus Dominus, sed penès subditos resideret præcipuè, vel pro parte potestas condendi leges. Jam sit

RESOLUTIO. Pancratius non observandò legem Pontificiam, quam plurima pars communitatis non observat, nec recipit, non peccavit. Ita Herinx, Reiffenstuel, Navarrus, Suarez Pirrhing, Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 3. n. 3. Ratio est: quia lex est commune Præceptum, & primò obligat communitatem: Ergo si non observetur, nec recipiatur à communitate, vel saltem plurima ejus parte, non censetur amplius Legislator velle obligare unum vel alterum duntaxat ad ejus observantiam; nam in iis quæ respi-

ciunt communitatem, attenditur plurima pars illius, non autem pars minor, neque unus, vel alter privatus homo illius communitatis.

CONFERENCE XVI.

De Causa effectiva Legis.

36. Angelina Abbatissa nuper voluit legem Ecclesiasticam ferre pro suis subditiis monialibus, ut imposterum singulis diebus Mercurii obligarentur abstinere ab esu carniis. Quæritur, an Angelina hoc potuerit? Ante Resolutionem

37. *Sciendum*, quod potestas ordinaria ferendi leges Ecclesiasticas resideat in Summo Pontifice, & quidem Jure Divino, atque pro omnibus Christianis, ex illo *Joan. 20. Pasce oves meas*; in aliis quoque Ecclesiæ Prælatiis, v. g. Archi. Episcopis, Episcopis, Abbatibus, &c. residet limitatè, nimirum respectu suorum subditorum; Potestas verò condendi leges civiles residet in Imperatore, Regibus, ac Principibus respectu suorum regnorum ac ditionum, imò etiam in Regina regni hærede. Hoc notato sit

38. RESOLUTIO. Angelina non potuit legem Ecclesiasticam ferre pro suis monialibus de abstinentia ab esu carniis in die Mercurii. Ita D. Thomas & plures alii apud Paulum Mezger, de Legibus disp. 34. art. 1. n. 22. Ratio est: quia fæminæ jure ordinariò non sunt capaces Jurisdictionis spiri-

spiritualis, qualis est potestas ferendi leges Ecclesiasticas; siquidem jurisdictio spiritualis ex Ordinatione Christi Domini ordinariè respicit subiectum capax ordinis, cujusmodi est masculus, non fæmina; unde etiam fæminæ nequeunt imponere præcepta spiritualia, sed tantum civilia, tanquam Matresfamilias Oeconomicam potestatem habentes. *Nec obstat*, quòd in Reginâ Regni hærede resideat potestas Legislativa civilis; quia hæc non supponit subiectum capax ordinis, sicuti tamen supponit potestas Legislativa Ecclesiastica; ut mox dictum.

CONFERENCE XVII.

De Effectu, seu Obligatione Legis.

Raymundus Prælatus Regularis præcepit suo subdito Regulari sub mortali, ne certam domum sæcularem frequenter, nec ibidem haustum vini sumeret, tum ad vitandum scandalum sæcularium, tum ad evitandum incontinentiæ periculum. Quæritur, an Raymundus hoc potuerit? Ante Resolutionem

Suppono, quòd leges Humanæ tam Ecclesiasticæ, quàm civiles obligent in conscientia juxta unanimem Theologorum. Ratio est: quia ad Rom. 13. dicit S. Paulus: *Qui potestati resistit, DEI Ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Et infra: *Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter con-*

scientiam. Et quamvis lex, quando est purè pœnalis, non obliget in conscientia ad actum præscriptum; quia Legislatores non vult sic obligare per legem purè pœnalem, tamen obligat in conscientia ad pœnam. Ita Suarez, Amicus, Herinx, & alii communiter. Ratio est: quia, si talis lex in conscientia non obligaret ad pœnam, non foret lex, sed tantum Consilium, nec aliquis ob ejus transgressionem posset cogi ad sustinendam pœnam; quia in conscientia ad eam subeundam non obligaretur, possetque dari iusta contentio inter superiorem & subditum; cum superior vellet subditum punire, & subditus nollet acceptare pœnam, quia diceret, se non esse obligatum in conscientia ad sustinendam pœnam; ex quo quales absurditates sequi possint, quilibet prudens facile colligere potest. Ulterius lex humana in materia gravi potest in conscientia obligare sub peccato mortali, ut patet ex textu S. Pauli modò citato, ubi dicit, quòd resistentes potestati ipsi sibi damnationem acquirant, utpote, quia fuerunt legi inobedientes, & non obediendò peccârunt mortaliter. Jam sit

41. RESOLUTIO. Raymundus Prælatus Regularis potuit sub mortali suo subdito Regulari præcipere, ne certam domum sæcularem frequentaret, nec ibidem haustum vini sumeret, ad evitandum scandalum, & incontinentiæ periculum.

culum. Ratio est : quia licet lex humana in materia absolute, & respectivè levi nequeat obligare sub mortali, tum quia materia taliter levis est incapax obligationis gravis ; tum quia lex talis foret injusta & irrationabilis, tamen in materia absolute levi, & respectivè gravi lex humana potest obligare sub mortali ; quia tunc Legislator ob graves circumstantias habet gravem & justam causam prohibendi, vel præcipiendi aliquid sub mortali ; sicuti constat de esu pomi in se levi, graviter tamen prohibiti primis parentibus in recognitionem debitæ DEO obedientiæ ; adeoque licet frequentare domum aliquam sæcularem, & in ea sumere haustum vini, sit materia absolute levis, tamen à Raymundo Prælato Regulari potuit suo subdito Regulari prohiberi sub mortali ob concurrentes graves circumstantias, videlicet ob evitandum scandalum aliorum, ac etiam incontinentiæ periculum.

CONFERENTIA XVIII.

Sebastianus Dux militiæ præcipit militi suæ cohortis, ne suam stationem derelinquat, etiamsi præsentissimum instet mortis periculum. Quæritur, an Sebastianus potuerit id præcipere, & an miles teneatur obedire? 42.

RESOLUTIO est affirmativa, & communis DD. apud Laymann, Mastrium, 43.

24 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

Herinx, & alios. Ratio est : quia , cùm conservatio boni communis sit præferenda bono vitæ privati hominis, omninò dicendum, quòd superior, cui ex officio id incumbit, possit subditos obligare, ut non obstante vitæ periculo studeant per observationem legis conservare bonum commune maximi momenti, quod censeretur alioquin graviter periclitari. Et hinc communiter docetur, militem teneri tempore periculosò permanere in statione cum aperto mortis periculo ; item Pastorem tempore pestis teneri cum vitæ periculo audire confessiones peste infectorum, si aliàs eorum animæ perirent ; item Catholicum ab hæreticis metu mortis adactum ad comedendas carnes die veneris in contemptum legis Ecclesiasticæ, debere potius mori quam carnes comedere ; quia aliàs censeretur etiam contemnere Ecclesiæ potestatem, quod nullò casu licet, cùm hoc sit intrinsecè malum. *Extra hos casus* Lex humana non obligat cum periculo mortis, aut alterius gravis damni : quia quando non urget necessitas boni communis, nec sequitur contemptus fidei, aut legis Ecclesiasticæ, lex tam severa meritò censetur superare humanam fragilitatem, adeoque non obligare ; quod etiam confirmat *consuetudo, & communis DD. consensus*, ex quibus constat, multas leges non obligare, quando est peri-

periculum etiam minoris mali, ut patet in lege jejunii, in lege de audiendo sacro, &c. à quarum observatione multis casibus excusamur.

CONFERENCE X.

Tribonianus die Sabbathi ita se replet 44.
vinò, ut prævideat, quòd propter ægritudinem ex eo potu causandam nequeat audire Missam die Dominica sequenti. Unde dubitatur, an Tribonianus non tantum peccet in hoc casu contra legem temperantiæ, sed etiam contra legem Ecclesiæ præcipientis die Dominica auditionem sacri? Ante Resolutionem

Notandum, quòd ipsò die, quò adest 45.
obligatio præcepti, non liceat illi, qui pergit obligari lege, absque rationabili causa ponere impedimentum, quo minus eam observet. Ratio est: quia Legislator etiam humanus potest obligare ad non ponendum tale impedimentum; praxis autem utriusque fori habet, quòd mens Legislatoris sit obligare ad tollendum ipsam die impedimentum ab eo, qui perget obligari lege. Hinc etiam peccat, qui unam aut alteram horam ante mediam noctem diei festi exit venaturus, prævidens ideo se non auditurum sacrum. Ratio est: quia tunc censetur moraliter adesse festum, & urgere præceptum juxta *Tamburinum l. 4. in Decalog. c. 2. §. 2.* Et idem est de aliis similibus casibus. Econtra, si absit intentio

28 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*

defraudandi legem, non peccat ille, qui per actionem ex se non illicitam reddit se pridie impotentem ad legem aliquam humanam observandam, juxta *Suarez, Becanum, Bonacinam, & Dicastillum* apud *la Croix l. 1. n. 793.* adeoque non peccat, qui die sabbathi iter ingreditur, praevidens se cras non posse audire sacrum; imò nec, qui ad venationem exit, uti pluribus docet *Gobat in Exper. tract. 5. n. 453.* nisi exiret circa decimam, vel undecimam horam noctis. Jam sit ad casum

46. RESOLUTIO. Tribonianus replens se ita vinò, ut causarit sibi ægritudinem, utique peccavit contra legem temperantiae, de quo nemo sanus dubitat; tamen probabiliter non peccavit mortaliter contra legem Ecclesiae praecipientis auditionem Missae die Dominicâ. Ita *Gobat in Exper. tract. 5. n. 425.* citans *Becanum, & Henriquez.* Ratio est: quia quoties non constat positivè, esse communem fidelium sensum, quòd hæc aut illa lex in particulari obliget ad non ponenda pridie instantis obligationis impedimenta, toties censendum est, non adesse ejusmodi obligationem; atqui non constat ex communi sensu fidelium, legem de sacro audiendo obligare ad non ponendum pridie festi impedimentum sacri ob ægritudinem; quod etiam in specie loquens de ebrietate pridie festi, supponit *Castropalaus*

palaus tr. 3. punct. 21. ver. dixi. Ergo Tribonianus die sabbathi, ex lege Ecclesiastica de audiendâ Missâ sequenti Dominicâ, non obligabatur ad non ponendum impedimentum impletioni hujus legis, & consequenter per excessivum vini potum causandô sibi ægritudinem, ob quam die Dominica sequenti non potuit audire sacrum, non peccavit contra legem Ecclesiæ de audiendo sacro. Ita rursus Gobat in *sua Theol. Juridico Morali cap. 27. n. 75. citans Bonacinam.* Addit tamen n. 79. Hanc doctrinam non esse *semper*, sed *communiter* veram; quia datur una vel altera lex humana, quæ etiam obligat, ne pridie ponatur impedimentum impletioni legis die sequenti obligantis. Sic enim ex praxi tum Magistratûs civilis tum Ecclesiastici, culpæ, & pœnæ rei sunt illi *aditui, pistores, sartores, sutores*, qui die sabbathi, cum possunt, non faciunt necessaria circa ornatum & munditiem templi, non pin-sunt panem die Dominicô necessarium, non parant vestes, & calceos utendos die Dominico post prandium, aut die lunæ. Similiter pridie ultimæ diei temporis Paschalis, in quam quis distulit communionem Paschalem, non licet ponere impedimentum communioni Paschali sequenti die peragendæ. Idem proportiona-liter dicendum de præcepto confessionis annuæ.

CONFERENCE XX.

De subjecto Legis Humanæ.

47. Vigilantius Dominus habet servum nomine Andream perpetuò amentem, cui diebus veneris porrigit carnes comedendas, eumque instigat ad impudicos tactus circa foeminas exercendos, docetque modum blasphemandi. Quæritur occasione hujus casûs : quodnam sit subjectum legis, & an vigilantius in casu proposito peccaverit? Ante Resolutionem

48. *Sciendum.* 1. Subjectum legis naturalis, & Divinæ Evangelicæ esse omnes homines; quia harum Legum-Lator & Conditor est DEus, qui potuit, & voluit per easdem omnes homines obligare. 2. Subjectum legis humanæ non sunt Infantes usum rationis nondum consecuti, sicuti & perpetuò amentes. Quia lex est Regula actuum humanorum : ergo ubi non est capacitas rationis, & actuum humanorum, sicuti est in infantibus & perpetuò amentibus, ibi non est subjectum legis, & consequenter præfati non obligantur legibus humanis; unde illis tempore Quadragesimæ licitè dantur carnes. Quia verò amentes per intervalla tantum delirantes, sicuti & ebrii, absolutè sunt capaces rationis, hinc à legibus etiam humanis non eximuntur, sed solum tempore delirii, & ebrietatis per accidens, nimirum ex defectu usus rationis, à formali

mali legum transgressione excusantur ; nequeunt proinde alii diebus esurialibus præbere similibus amentibus vel ebriis carnes, quamvis eos licet retineant domi diebus festivis & Dominicis, licet per hoc impediantur ab auditione Missæ. Disparitas est : quia lex de audienda Missa imponit actum humanum & moralem, cujus non sunt capaces similes amentes & ebrii tempore delirii, & ebrietatis ; lex verò de non comedendis carnibus imponit abstinentiam à carnibus ad mortificationem corporis, cujus sunt capaces similes amentes, & ebrii, adeoque licet ipsi ob defectum usûs rationis non peccent formaliter comedendò carnes, tamen alii, qui præbent illis carnes, peccabunt formaliter, cum eosdem non excuset defectus usûs rationis. Ex his sequitur

RESOLUTIO. Vigilantius suo famulo Andreæ perpetuò amenti diebus veneris porrigendò comedendas carnes, non peccavit. Ratio est : quia non fuit cooperatus ad transgressionem legis Ecclesiasticæ de non comedendis carnibus ; siquidem suus famulus Andreas, utpotè perpetuò amens, legibus humanis non tenetur. At incitandò Andream ad turpes tactus & blasphemias peccavit mortaliter vigilantius ; quia lex naturalis utpote trahens suam originem à natura intellectuali de se rationis capaci, obligat etiam perpe-

perpetuô amentes & infantes, ita tamen, ut licet ipsi legem naturalem transgrediendô, per accidens ob defectum rationis non peccent formaliter, tamen alii instigantes similes amentes & infantes ad exercendos actus intrinsecè malos contra legem naturalem, formaliter peccent; quia blasphemia, luxuria &c. etiam ab amentibus & infantibus exercita est naturæ rationali quâ tali, & DEO ejus auctori disconveniens.

CONFERENCE XXII.

50. Wilibaldus puerulus nondum septennis, tamen jam est assecutus usum rationis perfectæ, ita ut mortaliter peccare possit. Hinc dubitatur, an teneatur legibus Divinis, & humanis?

51. RESOLUTIO I. Wilibaldus legibus humanis non tenetur, adeoque potest diebus esurialibus adhuc comedere carnes. Ita *la Croix l. 1. n. 676. citans Dianam, Burghaber, Illsung, & alios.* Ratio est: quia leges humanæ in obligando procedunt humanô modô, nec obligant nisi habentem usum rationis, quem non præsumunt, nisi post completum septennium; leges enim humanæ attendunt ea, quæ communiter contingunt; atqui communiter non contingit usus rationis ante septennium completum: ergo Wilibaldus puerulus nondum septennis, etsi assecutus plenum rationis usum, non tenetur legibus

bûs humanis. Post septennium verò completum, si pueri usum rationis (qui tunc adesse præsumitur, quæ tamen præsumptio cedit veritati) consecuti fuerint, obligantur legibûs humanis, *quarum materia ipsorum ætati est conveniens*: quia tunc sunt capaces obligationis Legum humanarum; adeoque tenentur diebus jejuniorum abstinere à comedendis carnibus, non tamen à secunda refectiōe, nisi post vigesimum primum annum ætatis completum; quia Ecclesia prius non obligat ad abstinendum à secunda refectiōe. Quod verò attinet communionem Paschalem, & auditionem Missæ diebus Dominicis & festivis, obligantur ad eam, modò pro illo tempore, quò satis sunt intelligentes rerum ad sacram communionem, & auditionem Missæ spectantium, quod contingit communiter circa annum undecimum ætatis quoad communionem, & circa annum ætatis nonum quoad auditionem Missæ.

RESOLUTIO II. Wilibaldus nondum septennis, usum tamen rationis afsecutus, tenetur legibus Divinis, quarum materia ipsius ætati est conveniens. Ratio est: quia leges Divinæ positivæ, utpote, procedentes immediatè à DEO authore naturæ & gratiæ, & præscribentes magis necessaria ad æternam gloriam consequendam, quàm leges humanæ,

§ 2.

næ,

næ, citius, & strictius obligant, quam humanæ : ergo modò pueri habeant usum rationis, etsi necdum sint septennes, iisdem obligantur. Hinc tales pueri, si peccent mortaliter, tenentur confiteri, item tenentur elicere actus fidei, spei, charitatis &c.

CONFERENTIA. XXII.

53. Zwinglianus Hæreticus contraxit matrimonium cum Catharina etiam Hæretica, & sibi consanguinea in tertio gradu. Occasione hujus casûs quæritur, an hæretici teneantur legibus Ecclesiæ, ac proinde, an præfatum Matrimonium contra legem Ecclesiæ statuentis talem consanguinitatem pro impedimento dirimente matrimonii contractum sit validum?

54. RESOLUTIO. Infideles baptizati seu hæretici obligantur legibus Ecclesiasticis, non verò infideles non baptizati. *Communissima.* Ratio est : quia hæretici per baptismum jam sunt ingressi Ecclesiam, ejusque membra effecti : ergo obligantur legibus ipsius ; infideles verò non baptizati nondum sunt ingressi Ecclesiam, eò ipsò, quia nondum sunt baptizati : ergo nec ejusdem legibus obligantur. Ex quo sequitur, matrimonium à Zwingliano hæretico contractum cum Catharina hæretica, & consanguinea in tertio gradu esse invalidum, quia lex Ecclesiæ, quæ
etiam

etiam ligantur Zwinglianus & Catharina, etsi hæretici sint, matrimonium cum consanguinitate tali contractum invalidavit in Concilio Lateranensi c. 30. relato c. Non debet. De Consanguinit. & affinitate.

CONFÉRENTIA XXIII.

Azarias Legislator tulit pro suis subditis legem, ne portent vestes argentô, vel aurô intertextas. Quæritur, an ipse Azarias etiam hac lege obligetur? Ante Resolutionem 55.

Sciendum, quòd Legislator humanus teneatur omnibus legibus, etiam propriis, quæ continent Jus naturale vel Divinum positivum; quia hæc jura, cùm procedant ab authore DEO, sunt supra Legislatorem humanum, quamvis ab Eo, populo per suam legem humanam proponantur, & declarentur. Item si aliqua communitas sit Legislator v. g. Capitulum Generale, vel Provinciale in aliquo Ordine Religioso, legibûs à tali latîs singula ejus membra, ac proinde etiam, qui legem condiderunt, obligantur, & ad observantiam compelli possunt, ex c. cùm omnes. De Constitutionibus. Jam sit ad Casum 56.

RESOLUTIO I. Azarias Legislator non tenetur ad præfatam suam legem observandam, sed potest uti vestibus argentô, aurôque intertextis. Ratio est: quia certum est, quòd si lex contineat

materiam subditis propriam, cujus observatio dedecet dignitatem & statum Legislatoris, hic nullatenus suâ lege stringatur. Unde licet lex præcipiat, ut solvantur tributa, Legislator illaolvere non teneatur. *Sed quid si Azarias simul foret Episcopus, & legem jejunii ferret pro vigilia v. g. Immaculatae conceptionis B. V. Mariæ, an etiam ipse teneretur jejunare? Ad hanc Quæstionem sit*

52. RESOLUTIO II. Quamvis Legislator humanus non teneatur suis legibus (etiam, quarum materia æquè ipsum ac subditos decet) *quoad vim coactivam*; quia nemo seipsum propriè ad pœnam cogere, aut sibi imperare valet; cùm nemo sit suiipsius superior; *nec quoad vim directivam directè* ob eandem rationem; quia Legislator respectu suiipsius non est superior, nec subditus; tamen tenetur *quoad vim directivam indirectè*, hoc est, Legislator directè obligatur à lege naturali ad se conformandum suis subditis in observantia suarum legum; cùm teneatur procurare bonum commune per suas leges, cujus procuratio maximè dependet à bono exemplo Legislatoris, dum is docet exemplo, quod præcipit verbò: adeoque etiam noster Azarias tenetur jejunare in vigilia Immaculatae conceptionis B. V. Mariæ,

CONFERENCE. XXIV.

Barnabas Parochus vendit Scapham frumenti suæ regionis pro duodecim florenis, contra legem Principis sæcularis taxantis pretium similis Scaphæ octo florenos. Quæritur, an licitè, & juste egerit? 59.

RESOLUTIO. Licet Clerici & Regulares non obligentur legibus civilibus, quæ de personis, locis, & rebus Ecclesiasticis specificè & expressè disponunt, ut patet ex c. Ecclesia 10. de Constitut. & ex hac ratione; quia Ecclesiæ ac personæ Ecclesiasticæ, earumque res sunt exemptæ à jurisdictione sæculari? propter quod etiam directè non obligantur legibus civilibus, etiamsi specificè, & expressè de iisdem non disponant; nihilominus Clerici & Regulares indirectè ligantur legibus civilibus generaliter aliquid statuentibus ob publicam utilitatem vel necessitatem Reipublicæ, v.g. quæ iusta rerum venalium pretia taxant, vel quæ prohibent merces à provincia extrahi, vel quæ præscribunt formam contractibus &c. Est communis Theologorum ac Canonistarum apud Suarez, Maftrium, Herincx, Reiffenstuel lib. 1. Dec. tit. 2. n. 301. Ratio est: quia lex naturalis dicitur, quod cives & membra aliqujus Reipublicæ, licet exempta, sicut sunt Clerici & Regulares, debeant concurrere ad conservandam communem Reipublicæ felici-

fecilitatem; nam juxta *Regulam Juris* ss. in 6. *Qui sentit commodum, sentire debet & onus*; hoc autem fieri nequit, nisi & ipsi se accommodent aliis Republicæ membris in observandis legibus totam communitatem concernentibus : ergo. Quare Barnabas Parochus vendendô scapham frumenti pro duodecim florenis contra legem civilem taxantem pretium similis scaphæ octo florenos, mortaliter peccavit, teneturque ad restitutionem excessûs pretii. Ita apud *Reiffenstuel cit. n. 304. Navarrus, & Sperellus citans alios*. Ratio est : quia Jure naturali ac Divinô præcipitur, ne quis ultrâ justum pretium vendat; justum autem pretium censetur illud, quod publicâ auctoritate taxatum est : ergo Barnabas vendendô scapham frumenti duodecim florenis, vendidit notabiliter ultrâ justum pretium, à publicâ auctoritate taxatum, adeoque graviter peccavit contra justitiam commutativam, & consequenter tenetur ad restitutionem excessûs pretii.

CONFERENCE XXV.

61. Corbinianus Episcopus pro sua Diœcesi legem tulit, ut omnes in vigilia S. Nicolai Episcopi jejunarent. Nunc autem in Diœcesi Corbiniani situm est Monasterium Regularium exemptorum, cujus superior dubitat, an etiam suum Monasterium teneatur prædictum jejunium obser-

observare ? Quid huic superiori dubitanti faciendum ?

RESOLUTIO. Regulares exempti 62.
à Jurisdictione Episcoporum, per se, nec directè, nec indirectè, legibus Episcopalibus obligantur, exceptis quibusdam casibus in jure specialiter expressis. Ita *Suarez, Mastrius, Herincx, Reiffenstuel, & alii plures*. Ratio est : quia Regulares Exempti non obligantur legibus Episcopalibus directè titulò obedientiæ, cùm non subsint jurisdictioni Episcopali ; eòipsò, quòd sint Exempti ; nec obligantur indirectè, videlicet, à *Lege naturali*, ut se conforment cæteris membris ; quia ratione sui status sunt partes diffformes reliquis partibus, sub eodem capite, scilicet Episcopo contentis, & alias per suas Regulas & Statuta sufficienter ad bonum commune diriguntur : ergo per se non obligantur legibus Episcopalibus ; & consequenter Monasterium Regularium Exemptorum, de quo procedit conferentia, non tenebitur ad jejunium ab Episcopo Corbiniano præceptum in Vigilia S. Nicolai Episcopi per se loquendo ; per accidens tamen v. g. si exinde oriretur scandalum apud sæculares, utique teneretur.

CONFERENTIA XXVI.

Damasus Rusticus, dum in suo territorio erat dies festus specialis, nempe S. Maximiliani, abiit è suo territorio manè 63.

post auditam Missam, & accessit aliud proximum territorium, in quo non celebratur festivè S. Maximilianus, & ibi per totam diem pro mercede serviliter laboravit. Quæritur, an licitè?

64. RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est: quia juxta communem Theol. & Canonist. sententiam apud *Sanchez, Suarez, Herincx &c.* Peregrinus tam physicè quoad suam personam, quàm moraliter, quoad suam actionem, vel omissionem existens extra suum territorium non obligatur legibus specialibus sui territorii; siquidem ex *L. ult. ff. de Jurisdic. Extra Territorium jus dicenti non paretur impunè.*

CONFERENCE XXVII.

65. Ernestus Bohemus ex Archi-Diœcesi Pragensi venit Peregrinando Egram (civitatem sitam in Diœcesi Ratisbonensi) in Vigilia Omnium Sanctorum, in quâ celebratur festivè S. Wolfgangus ibidem tanquam Patronus Principalis Diœcesis, & ideo etiam in eâdem Vigilia Omnium Sanctorum ibi non servatur jejunium, sed die eam præcedente anticipatur. Jam quærit Ernestus, an in prædicta Omnium Sanctorum Vigilia possit cum incolis Egranis comedere carnes, cum ipse die Vigiliam modò dictam præcedente, utpote existens in Bohemia non jejunaverit; siquidem in Bohemia jejunium non anticipatur, sed observatur juxta legem universa-

versalem Ecclesiæ in Vigilia Omnium Sanctorum?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 66.
tio est: quia peregrinus tam physicè,
quàm moraliter existens extra suum ter-
ritorium non tantùm non tenetur legi-
bus propriis sui territorii, sed nec legibus
communibus, si eæ in loco, ubi peregri-
natur, non vigeant; sicuti docent *Suarez,*
Sanchez, & *Laymann l. 1. tr. 4. c. 11. n. 4.*
Est enim tunc privilegium quasi locale,
quò omnes frui possunt, qui in eo loco
versantur.

Sed quid si Ernestus studiò ivisset Egram, 67.
præcisè ex hoc fine, ut ibi posset come-
dere carnes in præfata Omnium Sancto-
rum Vigilia? *Respondeo,* adhuc potuisset
comedere carnes, & non peccasset. Ita
Sanchez, *Suarez,* *Bonacina,* & alii plures apud
la Croix lib. 1. n. 683. Ratio est: quia li-
cèt tunc egerit quasi in fraudem legis, ta-
men fraus Ernesto non patrocinator, sed
conditio loci, ad quem jus habet acce-
dendi; lex enim non obligat, ne quis
exeat è suo territorio, sed tantùm obli-
gat, ut existens in territorio eam obser-
vet; Jam autem nullus videtur dolò facere,
qui suò jure utitur. *Reg. 55. ff. de Regulis*
Juris. Sed quid dicendum ad sequentem
casum?

CONFERENTIA XXVIII.

De Peregrinis contrahentibus Matrimonium.

68. Faustinus & Faustina cupientes contrahere matrimonium proficiscuntur è suo territorio, in quo Concilium Tridentinum de contrahendo matrimonio coram Parocho & testibus est receptum, ad aliud territorium, in quo prædictum Concilium quoad celebrationem matrimonii modò præfatò, non est promulgatum, nec receptum, & ibidem contrahunt matrimonium clandestinum, hoc est, sinè præsentia Parochi & testium. Quæritur, an validè contraxerint? sit

69. **RESOLUTIO I.** Validum est matrimonium sinè præsentia Parochi & testium contractum in locis, ubi Concilium Tridentinum non est promulgatum. *Est certa. Ratio est: quia Concilium Tridentinum sess. 24. De Reform. Matrim. cap. 1. expresse decernit; ut hujusmodi Decretum (de præsentia Parochi & testium) in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ, numerandos.*

70. **RESOLUTIO II.** In locis, ubi Concilium Tridentinum promulgatum quidem, sed receptum non est quoad dispositionem de matrimonio Clandestino, incolæ illius loci validè contrahunt matrimonium absque præsentia Parochi, & testium. Ratio est: quia licèt ad intrinsecam

cam legis constitutionem, & obligationem, non requiratur acceptatio populi, tamen, si populus in non acceptatione, & usu contrariò per decennium saltem, pergit, cessat obligare lex, licet primi legem sine justa causa non acceptantes, & non observantes peccârint, prout docet communis sententia Theologorum, & Canonistarum in materia de Consuetudine, & P. Reiffenstuel lib. 4 Decret. tit. 3. n. 119.

RESOLUTIO III. Quando quis è loco promulgati, & recepti Concilii Tridentini se confert ad locum, ubi promulgatum aut receptum non est, ibique cum incola illius loci matrimonium contrahit, validum est sine præsentia Parochi & testium. Ratio est: quia cum contractus matrimonialis individuus sit, & claudicare non possit; incola verò loci illius sine præsentia Parochi & testium validè contrahat, necessario validum quoque erit matrimonium alterius contrahentis cum eodem; & hoc videtur esse certum.

RESOLUTIO IV. Si Ambo Sponsi è loco recepti Concilii se conferant ad locum non recepti, aut non promulgati Concilii Tridentini, animò verum, vel quasi domicilium ibi figendi, validè ibidem contrahere possunt matrimonium sine præsentia Parochi & testium. Communis & certa apud Sanchez lib. 3. disp. 18. n. 27. Ratio est: quia tunc fiunt incolæ,

& Parochiani illius loci, consequenter non ampliùs stringuntur legibus prioris domicilii jam derelicti.

73. **RESOLUTIO V.** Qui aliò fine, quàm contrahendi matrimonium, v. g. negotiationis, aut peregrinationis causà, in locum non recepti Concilii Tridentini se conferunt, aut ibidem conveniunt, validè ibidem matrimonium contrahunt sinè præsentia Parochi & testium, etiamsi animum non habeant figendi ibidem verum, vel quasi Domicilium. *Ita Sanchez, Pontius, Ledesma, Bosco, Reiffenstuel cit. n. 123. cum communi aliorum.* Ratio est: tum, quia peregrini non obligantur legibus & præceptis Ecclesiæ, etiam in sua patria vigentibus, si promulgata, aut recepta non sunt in loco, ubi defacto ùt peregrini & advenæ existunt, aut transeunt, sed possunt se accomodare consuetudinibus dicti peregrinationis loci, ùt diximus suprà *Conferentià 27.* Tum quia quoad solemnitatem adhibendam in contractibus, solæ inspiciuntur leges & consuetudines loci, in quo contractus celebratur, ita ut secundùm leges, & consuetudinem loci pro valore, aut invaliditate contractûs ibidem celebrati judicandum sit; ùt docet *Communissima DD.* eò quòd ratione contractûs quivis etiam peregrinus sortiatur forum, *ex c. fin. de foro competenti, &c. Romana eod. in 6.* Ergo etiam matrimonium utpote
verus

verus contractus quem peregrinus alicubi celebrat, juxta leges & consuetudinem illius loci judicari debet.

RESOLUTIO VI. Qui solô fine 74.
contrahendi matrimonium, consequenter in fraudem legis, è loco recepti Concilii Tridentini in locum non recepti vel promulgati, v.g. è Germania in Galliam, vel ex Bavaria in Saxoniam se conferunt, animô ibidem nec verum, nec quasi Domicilium figendi, sed tantum simpliciter matrimonium contrahendi, eoque contractô brevi iterum revertendi ad suum Domicilium, invalidè contrahunt matrimonium. Ita *Barbosa, Ledesma, Bosco, Engel, Lugo, Gobat, Zypæus apud Reiffenstuel cit. n. 126.* dicentem, contrariam sententiam ampliùs docere, à temeritate vix alienum fore. Imo *la Croix l. 6. p. 3. n. 712.* dicit, nostram Resolutionem nunc videri certam ex Responso S. Congregat. & Brevis Urbani VIII. Ad Ferdinandum Archiepiscopum Coloniensem, in quo nostra Resolutio in Terminis Autoritate Apostolicâ approbatur, & confirmatur, Anno 1627. die 14. Augusti. Quod Decretum Pontificium ubique obligare testantur *Lugo, Diana, Tamburinus, Kugler, Gobat, Reiffenstuel & la Croix cit.*

RESOLUTIO VII. Si quis in loco 75.
non promulgati, aut non recepti Concilii Tridentini, verum, aut quasi domicilium
figere

figere seriò intendit, validè ibidem matrimonium contrahit sinè Parocho & testibus, etiamsi ad hunc finem & effectum illuc se conferat. Ita *Reiffenstuel cit. n. 128.* Ratio est : tum quia hòc ipsò, quòd alibi incola & Parochianus fieri quis reverà intendat, & in effectu fiat, planè utitur jure suò, nec fraudem legis agere dicitur. Tum quia fraus, si quæ esset, re & effectu, quò quis efficitur verus incola & Parochianus talis loci, tollitur. Hinc nec Declarationes Cardinalum, nec Breve Urbani VIII. de hoc casu loquuntur. *Idem dicendum de Vagis* solâ intentione contrahendi matrimonium, ad locum non promulgati Concilii Tridentini se Conferentibus, dummodò prius domicilium reverà ac seriò dimiserint; tunc enim Declarationes Cardinalium, & Breve Urbani VIII. eos non afficiunt, utpote, quæ loquuntur de retinentibus Domicilium, quod bene notandum.

76. RESOLUTIO VIII. Illi, qui è loco non promulgati, vel non recepti ad locum recepti Concilii Tridentini *in puncto* *Clandestinitatis*, se conferunt, non possunt ibi validè contrahere matrimonium sinè præsentia Parochi & testium, sive dein ibi domicilium figant, sive tantum transeant. *Est certa.* Ratio est : quia quivis ratione contractus soritur forum, adeoque tenetur ad solemnitatem illam, quam leges,

ges, & consuetudines ibidem vigentes præscribunt, juxta quas solas etiam de valore, aut invaliditate contractûs inibi judicatur *ex o. finali. De foro competente, & c. Romana eod. tit. in 6.*

RESOLUTIO IX. Matrimonia Ca. 77.
tholicorum sinè præsentia Parochi & testium contracta in locis hæreticis illis, in quibus Concilium Tridentinum nunquam fuit promulgatum, sunt valida. Patet ex *Resolutione I. suprâ n. 69.* Hinc valida sunt matrimonia Catholicorum sine Parocho, & testibus celebrata in Regno Turcico, item in Suecia, Saxonia, Prussia, Anglia, Scotia, Dania, Pomerania, & aliis partibus Septentrionalibus; Quia in his locis Concilium Tridentinum non fuit promulgatum; cùm jam antè illud à vera fide defecerint. Ita *Reiffenstuel cit. n. 137.* Econtra matrimonia Catholicorum sinè Parocho & testibus contracta *Augustæ Vindelicorum, Ratisbonæ, in Hollandia, Zelandia, Frisia, & aliis Consæderatis Provinciis,* sunt nulla, si Parochum Catholicum cum testibus habere potuerunt; si verò Catholici in his locis contrahentes matrimonium non potuerunt habere vel accedere Parochum vel Episcopum, vel alium Sacerdotem ab eis licentiam assistendi habentem, & tamen adhibuerunt duos testes, tunc matrimonia sic contracta sunt valida. Ita authenticè declaravit Congregatio Cardinalium

nalium Concilii Tridentini interpretum, Anno 1605. 19. Januarii, quam videre potes apud *Reiffenstuel cit. n. 132.* Idemque docent *Bosco, Herincx, Marchant, Pirbing,* & communis aliorum.

78. RESOLUTIO X. Hæretici, si absque præsentia Parochi contrahant matrimonium in locis, ubi Concilium Tridentinum non fuit promulgatum, vel ubi promulgatum quidem est, Parochus tamen, aut Ordinarius Catholicus ibidem non invenitur, nec tutus ad eum accessus est, valida sunt, quantum est ex parte *Clandestinitatis*, sicuti de matrimoniis Catholicorum in præcedenti Resolutione diximus, nisi aliud impedimentum obster.

79. RESOLUTIO. XI. Si verò hæretici sine Parocho & testibus contrahant matrimonia in locis promulgati Concilii, ubi vel Ordinarius & Parochus Catholicus adest, vel in vicinia facile, ac tutò haberi potest, tunc invalidè contrahunt. Patet ex Declaratione Cardinalium citata *Resol. 9. præced.* ubi expressè habetur: *Hæreticos quoque, ubi Decretum dicti cap. 1. est publicatum, teneri talem formam observare, & prætereà ipsorum etiam matrimonia absque forma Concilii, quævis coram Ministro hæretico, vel Magistratu loci contracta, nulla atque irrita esse.* Quod iterum Recentissimè à Congregatione Cardinalium fuit declaratum
2. May

2. May 1676. quam refert ex integro Bruno Neusser Disp. 182. q. 2. ad finem & Reiffenstuel cit. n. 141. Vide tamen Conferentiam 195. in fine.

RESOLUTIO XII. Omnia matri- 80.
monia hæreticorum cum alio, quàm
Clandestinitatis impedimento, etsi vi so-
lius legis Ecclesiasticæ dirimente, *ubique*
tandem contracta, sunt irrita, & invalida.
Ita Reiffenstuel cit. n. 142. cum pluribus aliis.
Ratio est: quia hæretici per Baptismum
Ecclesiam ingressi tenentur ad omnes le-
ges Ecclesiasticas pro universali Ecclesia
latas: ergo etiam ad leges irritantes ma-
trimonia cum impedimento dirimente
contracta. Dictum est: *ubique tandem*
contracta; quia quavis matrimonia cum
impedimento Clandestinitatis contracta
in locis, ubi Concilium Tridentinum
non est promulgatum, sint valida, eò-
quòd Concilium Tridentinum ad valo-
rem illius sui decreti expressè requirat
promulgationem in singulis Parochiis;
tamen valida non erunt hæreticorum ma-
trimonia in loco non promulgati concilii
contracta cum alio, quàm Clandestinita-
tis impedimento dirimente; quia leges
Ecclesiasticæ alia impedimenta statuentes,
talem promulgationem non requirunt,
siquidem si omnium legum Ecclesiasti-
carum promulgatio deberet fieri etiam in
locis hæreticis, vix ullis illi obligarentur
legibus

legibus Ecclesiæ, utpote, quæ apud eos nunquam promulgantur. Nec dicit potest, leges Ecclesiasticas apud hæreticos per consuetudinem contrariam fuisse abrogatas; Ratio est, 1. quia consuetudo contra legem nequit introduci, nisi cum consensu Legislatoris; atqui Summus Pontifex nunquam consensit in tales contrarias hæreticorum consuetudines, sed semper contradixit: ergo. 2. Quia consuetudines hæreticorum contra leges Ecclesiasticas sunt irrationabiles; quia directè tendunt in contemptum Ecclesiæ Catholicæ, & Romani Pontificis, adeoque in contemptum Christi. 3. Quia sequeretur, quòd hæretici nullis amplius legibus Ecclesiasticis obligarentur; cùm contra omnes induxerint consuetudinem; sed hoc est contra unanimem DD. & est magnum absurdum; nam ex eo sequeretur, frustraneas esse de facto omnes leges contra hæreticos factas: ergo. Ex his abundè patet, quid sit dicendum ad casum in Conferentia propositum.

CONFÉRENTIA XXIX.

De Peregrinis quoad alia præcepta Ecclesiæ.

81. Godefridus hodie exivit è sua Parochia, & pervenit ad alienam; in hac, & in propria Godefridi Parochia cars est jejunium speciale, & perendie quoque est festum speciale. Itaque quærit Godefridus,
- dus,

us, an cras, & perendie existens in aliena Parochia teneatur jejunare, & audire Missam?

RESOLUTIO. Quamvis *Castropalaus*, 82.
& plures alii affirmant; nihilominus *Joannes Sanchez*, *Tamburinus in Decal. lib. 4. cap. 1. §. 2. n. 23.* & *Burghaber Cent. 1. casu 16.* probabiliter negant. Ratio est: quia *Godefridus* in aliena Parochia existens non tenetur ideò jejunare & audire Missam; eòquòd in sua propria Parochia sit etiam jejunium speciale, & festum speciale; siquidem peregrinus existens extra suum territorium non tenetur legibus specialibus sui territorii; deinde *Godefridus* etiam non tenetur jejunare, & audire Missam in aliena Parochia, quia in hac est jejunium speciale indictum, & festum speciale; siquidem peregrinus per se loquendo, etiam non tenetur legibus specialibus locorum, quæ transit, ut docet *Communis DD.* Ergo *Godefridus* in hoc casu in aliena Parochia non tenetur jejunare, & audire sacrum, si abfuit scandalum.

Sed quid si Godefridus in hoc casu rediret 83.
ad suam Parochiam in die, quò est jejunium speciale, vel festum speciale, tenereturne in sua Parochia jejunare, vel abstinere ab operibus servilibus & audire Missam etiam, si posset? *Respondeo imprimis*, quòd teneatur abstinere à carnibus etiamsi in aliena Parochia jam comedisset carnes;

D

cùm

cùm enim Godefridus in sua Parochia, utpote indigena, teneatur legibus specialibus sui territorii, hinc tenetur ad jejunium, quantum est ipsi servatu possibile, quare si in aliena Parochia se tantum semel cibis esurialibus refecisset, posset in sua Parochia tantum sumere collationem; sin verò in aliena Parochia comedisset carnes, vel jam bis totaliter se refecisset, adhuc in sua Parochia deberet abstinere à carnibus; quia hoc præceptum est divisibile, à præcepto unius duntaxat totalis refectionis in die jejunii, estque præceptum negativum obligans semper & pro semper, hoc est, pro tota die jejunii. Deinde Godefridus in die festo revertens ad propriam Parochiam tenetur abstinere ab operibus servilibus ob eandem rationem; atque etiam audire Missam, si adhuc aliqua celebraretur; quia nihil eum excusaret.

CONFERENCE XXX.

84. Hippocrates Doctor Medicinæ Germanus proficiscitur ex Germania in Italiam, ubi in Quadragesima vult etiam comedere ova, & lacticia, sicuti consueverat in Germania. Quæritur an licite possit? Ante Resolutionem

85. *Sciendum*, Quòd peregrinus exiens è suo territorio, & perveniens ad aliud territorium, teneatur legibus specialibus hujus territorii, si in eo nanciscatur Domi-

micilium, vel quasi Domicilium; quia tunc ratione Domicilii fit subditus illius territorii, *ex L. Domicilium, ff. Ad Municipalem.* Item peregrinus tenetur ad leges locales in celebratione contractuum, ubi contrahit, *ex c. finali de foro competenti.* quia ratione contractûs sortitur ibi forum. Item peregrini tenentur ad leges locorum, ubi morantur, quæ sunt latæ specialiter ob bonum commune illorum locorum, uti sunt quæ prohibent, ne certæ merces ex oppido evehantur, ne certum genus armorum ferant &c. alias enim inquilini non haberent justam, & sibi debitam defensionem. Rursus ratione delicti peregrini fiunt subditi, & nanciscuntur forum loci, in quo delinquant, *ex c. licet ratione. De foro Competenti.* Extra hos tamen casus peregrini, per se loquendô, seclusô videlicet scandalô, non obligantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt, juxta communem sententiam DD. apud *Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 12. n. 4. & alios.* Ratio est: quia lex per se non obligat nisi subditos; atqui peregrini extra recensitos casus non sunt subditi illius territorii, quod transeunt, utpote nec ratione Domicilii, nec ratione contractûs, aut delicti: ergo non tenentur *Legibus specialibus* locorum, quæ transeunt; legibus enim *Communibus* ubique obligantur,

si hæ in proprio & in alieno territorio observentur. Iam sit

89. **RESOLUTIO.** Hippocrates Medicus Germanus ex Germania in Italiam proficiscens, nequit licite in Quadragesima vesci ovis & lacticiiniis. Ita communis sententia, quam tenet *Laymann lib. 1. tr. 4. cap. 12. n. 31. Suarez, Herincx, Mezger, & alii.* Ratio est: quia peregrini tenentur legibus communibus in loco, ubi vigent, esto in loco sui Domicilii non sint in vigore ob consuetudinem contrariam, vel Privilegium; siquidem consuetudines, & Privilegia hujusmodi, communibus legibus, quibus omnes obligantur, derogantia, sunt localia, & hoc ipso ad loci terminos restringenda, quod à jure communi exorbitent; atqui est lex Ecclesiastica communis præcipiens in Quadragesima abstinentiam etiam ab ovis, & lacticiiniis, ut patet *ex cap. Denique. Dist. 4.* & docet unanimis DD. quæ lex viget in Italia, non tamen in Germaniæ Provinciis superioribus, ex Privilegio & consuetudine contraria, ob penuriam ciborum Quadragesimalium: ergo noster Hippocrates ex Germania proficiscens in Italiam, tenetur ibidem in Quadragesima abstinere ab ovis, & lacticiiniis.

CONFIDENTIA. XXXI.

Jodocus in die S. Sebastiani, qui est 87.
dies festus specialis in suo territorio, li-
benter proficisceretur ad aliud territorium,
in quo dies S. Sebastiani non colitur fe-
stivè; itaque quærit an priusquam egre-
diatur suo territorio, teneatur audire
Missam?

RESOLUTIO. Si Jodocus jam sit fu- 88.
turus in alieno territorio, quando in suo
celebratur ultima Missa, non tenetur, an-
tequam exeat, in suo territorio audire
Missam; quia si mansisset in suo territo-
rio, potuisset ultimam Missam expecta-
re (sive deinde una, sive plures Missæ le-
gantur in suo territorio) ergo cum ante
tempus illius sit deobligandus, eòquod
futurus sit in alio territorio, in quo non
est obligatio, etiam non tenebitur præ-
venire. Sin verò Jodocus non sit futurus
in alieno territorio, quando in suo cele-
brabitur ultima Missa, tenetur antequam
exeat, in suo territorio audire Missam;
quia Jodocus in suo territorio existens te-
netur in festo speciali sui territorii audire
Missam saltem ultimam, quando legitur;
atqui quando ultima Missa legitur, Jodo-
cus adhuc est in suo territorio existens, ut
supponitur: ergo tenetur eam audire, &
consequenter tenetur manere domi tam-
diu, ut possit eam audire; quia enim tene-
tur ad finem, tenetur quoque ad Media.

54 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
Ita communis apud la Croix lib. 1.
n. 684.

CONFERENCE XXXII.

De Vagabundis.

89. Lazarus vagabundus mendicus (quia nullibi habet Domicilium) pervenit ad territorium, ubi est indictum speciale jejunium, vel festum speciale; itaque quaerit, an teneatur jejunare, vel audire Missam ibidem?
90. RESOLUTIO est negativa. Ita Lessius, Laymann, Sayrus, Busenbaum, & alii satis probabiliter. Ratio est: quia, quæ diximus de Peregrinis, quod non teneantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt, idem dicendum de vagabundis; siquidem est generalis doctrina ex cap. ult. de foro Compet. neminem sortiri forum nisi vel ratione domicilii, vel ratione delicti, vel ratione contractus, vel ratione rei sive possessionis sitæ in territorio, vel deinde interdum ratione Originis sive Patriæ, atqui vagabundi nullò horum modorum subiecti sunt, ut supponimus: ergo non sortiuntur forum in locis, per quæ transeunt, consequenter nec legibus particularibus, & specialibus illorum obligantur, in illis nimirum casibus, in quibus Peregrini non obligantur, ut dictum Conferentiâ 30. n. 85.

CON-

CONFERENTIA XXXIII.

De Lege Pœnali.

Macrobius fur insignis nuper fuerat 91.
conjectus in vincula, & carcerem, & post-
quam fuerat convictus & confessus de
suis perpetratis sat multis, & magnis fur-
tis, fuit justitiâ sic exigente, à judice con-
demnatus ad mortem in patibulo satis
alto & conspicuo sustinendam. Sed quia
juxta commune dictum, *nemo potest suspen-*
di, nisi habeatur, & sit præsens, Macrobius
nocte diem ultimi supplicii præcedente,
disrupit vincula, effregit carcerem, ad id
instrumenta præbente suâ uxore Macro-
biâ & sic cum hac aufugit, & evasit.
Quæritur, an Macrobius, & Macrobia
peccaverint? Ante Resolutionem

Notandum, quòd *Lex Pœnalis* sit illa, 92.
quæ intentat aliquam pœnam, & distin-
quitur à *Morali*, quæ nullam pœnam in-
tentat, sed dirigit mores, obligandô ad
actum vel omissionem illius. Quòd si
lex obliget ad actum & simul ad pœnam,
dicitur *Lex Mixta*, ex morali scilicet &
pœnali; si verò tantum irroget pœnam,
nec ad actum faciendum, vel omitten-
dum obliget, appellatur *purè pœnalis*, quæ
tamen adhuc in conscientia obligat ad
pœnam sustinendam à judice, vel à su-
periore inflictam. Quia aliàs posset dari
justa contentio inter superiorem & subdi-
tum; cum superior vellet subditum pu-
nire,

§ 6 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

nire, & subditus nollet acceptare pœnam, quia diceret, se non esse in conscientia obligatum ad eam sustinendam, quod esset summè absurdum. Accedit, quòd omnis lex differat à consilio in hoc, quòd lex obliget in conscientia, Consilium verò minimè: ergo cùm lex purè pœnalis sit adhuc vera lex, etiam debet in conscientia obligare, non quidem ad actum ponendum vel omittendum, sed ad pœnam à iudice vel superiore inflictam sustinendam, adeò quidem, ut si pœna non sit nimis acerba, teneatur reus per se ipsum illam exequi; quia quilibet tenetur obedire superiori iusta & possibilia præcipienti; unde tenetur reus solvere mulctam pecuniariam, intrare carcerem, abire in exilium &c. Ad gravissimam autem, & infamem pœnam tenetur saltem indirectè cooperari, quatenus ad ejus executionem est necessarium & conveniens: quia reus tenetur Justæ Judicis sententiæ non resistere; sed si aliquando nollet indirectè cooperari ad pœnam à iudice inflictam, tunc ipsi resisteret, v.g. si fur damnatus ad furcam nollet scalam ascendere, damnatus ad mutilationem nollet manum porrigere, &c. Ergo tenetur indirectè cooperari. Ita cum communi *Mastrius, Herincx, Mezger.* Jam sit

RESO.

RESOLUTIO. Macrobius & Macro- 93.
bia in casu proposito non peccaverunt,
dum Macrobius incarceratus dirupit vin-
cula, effregit carcerem, ad id instrumen-
ta subministrante suâ uxore Macrobiâ, &
sic cum hac aufugit & evasit mortem ex
sententia iusta iudicis in patibulo sustinen-
dam. Ita Doctores communiter *apud*
Herincx, hîc. Ratio est: quia præceptum
oppositum, videlicet, quòd malefactor
reus mortis debeat manere in carcere,
nec possit fugere, si via effugiendi pateat,
foret nimis difficile, & superans huma-
nam conditionem; adeoque non obligat.
Hinc etiam talis reus licite potest effrin-
gere carcerem *juxta DD. passim*; nam cui
licet finis, scilicet fuga, etiam licent me-
dia, scilicet ablatio impedimentorum, ut
catenarum, carceris &c. *Nec obstat*, quòd
effractoribus carcerum imponatur pœna
capitis; nam imponitur hæc pœna iis, qui
aliunde equidem sunt ordinariè capitis rei.
Ex his etiam sequitur, quòd aliquis (*qui*
non est Minister Publicæ Justitiæ) possit reo
consulere fugam; quia luadet, quod reo
licitum est; & per se loquendò licet (præ-
sertim malefactoris parentibus, prolibus,
& uxori) monstrare media fugæ & instru-
menta porrigere, nisi id prohiberetur sub
obligatione, prout respublica potest;
quod an factum sit, non conveniunt DD.
saltem deberet talis lex proferri. Non li-

cet tamen proxime ad effractionem carceris cooperari; hoc enim foret violare auctoritatem publicam. Attamen ministri justitiæ publicæ non possunt consulere, nec præbere reo instrumenta ad fugam; quia ipsorum est curare ex officio, ut reus in carcere detineatur. Ita *Herincx de Legibus, disp. 5. q. 3. n. 21.*

CONFERENTIA XXXIV.

De Lege irritante.

94. Nonnatus superior Regularis prohibuit Conrado suo subdito Religioso Confessario, ne per duos menses excipiat Confessiones sæcularium, & hanc prohibitionem fecit Nonnatus in pœnam alicujus delicti à Conrado commissi. Interim sæculares Domini, qui antecederent Conrado confiteri consueverant, inscii hujus prohibitionis accedunt Conradum, eique confitentur, ab eoque absolvuntur. Quæritur, an licet, & valide? Ante Resolutionem

95. *Sciendum, quòd Lex irritans, sit illa, quæ aliquem actum omnino annullat & invalidat, v.g. dicendò, actus sit invalidus, nullus, irritus &c. Subinde verò lex irritat actum tantum civiliter, aliquando etiam naturaliter. Lex tantum civiliter irritat actum, quando tollit omnem obligationem & actionem, quæ ex illo actu oriri posset in foro externo, quamvis in foro conscientie remaneat validitas, & obligatio naturalis*
cum

cum effectibus ex ejusmodi actu oriundis; sicuti in jure invalidatur *Lusus alearum*. Naturaliter verò lex irritat actum, quando hujus valorem ita destruit, ut nec in foro externo, nec in foro conscientiae possit aliquam obligationem parere; veluti est *lex irritans matrimonium Clandestinum*, vel cum alio impedimento dirimente contractum, vel professionem Religiosam emissam ante completum decimum sextum ætatis annum. Jam sequitur casus

RESOLUTIO. Conradus contra prohibitionem sui superioris Regularis audiens & excipiens Confessiones sæcularium, utique illicitè egit; quia peccavit contra obedientiam superioribus debitam, & cum fuerit in re gravi, etiam graviter peccavit. Quò non obstante Conradus adhuc validè absolvit pœnitentes sæculares. Ratio est: quia per hoc præcisè, quòd superior vel lex aliquem actum prohibet, eundem non irritat, aut invalidat; siquidem prohibere, est solùm obligare, ne actus fiat; irritare autem est actum reddere nullum, ita ut ex eo nulla oriatur obligatio, ut docet *Suarez, Vasquez. Bonacina*, & plures alii. Quare *Gobat Tract. 7 in Alphas. Confessariorum, casu 20. n. 634.* scribit: Quòd si superior dedit cuipiam facultatem Confessiones audiendi, non censetur eam vel generatim, vel in particulari

ticulari revocare, quando præcisè dicit : *Prohibeo tibi, ne audias hodie, ne audias amplius Confessiones* ; sicut enim lex prohibitiva non est hòc ipsò irritativa actûs (ut in materia de legibus fert communior Theologorum contra Juristas) ita neque mandatum inhibitorium : ergo debet superior manifestiùs loqui. Aliud est, quando superior quempiam ferit suspensione, excommunicatione, aut declarat ineptum ad munus Confessarii. *Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 9. dub. 3.*

CONFERENTIA XXXV.

De Lege in præsumptione fundata.

97. Octavianus per sententiam judicis condemnatur solvere centum aureos Juliano, qui per falsos testes probavit, Octavianum esse sibi centum aureorum debitorem. Quæritur, an Octavianus teneatur hos aureos in conscientia solvere Juliano, & si cogatur solvere, an possit uti occulta compensatione, si sciat, se non esse debitorem? Ante Resolutionem
98. *Sciendum, quòd lex in præsumptione fundata sit illa, quæ ex conjectura certæ cujusdam circumstantiæ, aliquid præcipit, vel prohibet, éstque duplex, una fundata in præsumptione juris, seu communis periculi, & altera fundata in præsumptione facti. Prima est, quæ non fundatur in aliquibus indiciis sed in judicio moraliter certo, quòd ex tali actu, vel contractu, non quidem in*

in omni particulari casu, sed tamen regulariter, & ut plurimum fraus vel damnum eveniat, ideoque per illam non præsumitur aliquod factum, sed periculum fraudis, vel damni. Lex in præsumptione facti fundata est, quæ ex conjectura determinatæ, & particularis cujusdam circumstantiæ aut qualitatis, pro hoc vel illo casu aliquid præcipit, vel prohibet. Pro his duabus legibus sunt duæ sequentes Regulæ observandæ. *Prima est*, quod lex fundata in in præsumptione juris, seu communis periculi obliget in conscientia, etiamsi in casu particulari præsumptio fallat. Ita *Communis apud Mastrium, Mezger, & alios*. Ratio est: quia in hoc casu manet finis, & motivum principale legis, nempe bonum Reipublicæ, periculum moraliter certum, & evitatio incommodorum, scandalorum &c. quæ ut plurimum evenire solent: ergo manet obligatio legis. Sic lex Tridentini Concilii irritans matrimonia Clandestina innititur præsumptioni fallaciarum, quæ in ejusmodi matrimoniis intercedere solent, nec tamen suô robore destituitur, quantumvis in particulari nulla fallacia intercedat. *Secunda Regula est*, quod lex in præsumptione facti fundata non obliget in conscientia, quando fallit præsumptio, seu quando deficit circumstantia, cujus præsumptioni lex innititur, *Communis apud citatos*.
Ratio

Ratio est: quia in lege conditionata, deficiente conditione, deficit motivum adæquatum legis; sed lex in præsumptione facti fundata, est saltem tacitè conditionata, si nimirum veritas facti ita se habeat, sicut præsumitur: ergo hâc conditione deficiente, deficit motivum adæquatum legis, quô deficiente etiam cessat obligatio legis, ex c. *cùm cessante. De Appellat.* ex quo sequitur casûs

99.

RESOLUTIO. Octavianus non tenetur in conscientia solvere centum aureos Juliano, qui per falsos testes probaverat apud judicem, quòd Octavianus sibi esset debitor centum aureorum, cùm tamen à parte rei hoc fuerit falsum. Ratio est: quia in casu præsentis sententia judicis condemnantis Octavianum ad solutionem centum aureorum Juliano, fundatur in præsumptione facti, nimirum quòd reverà & à parte rei Octavianus sit debitor; sed hoc est falsum: ergo Octavianus non obligatur in conscientia solvere centum aureos Juliano. Si tamen in foro externo solvere cogatur, poterit bonâ conscientia uti occultâ compensatione, nimirum eos occultè iterum surripiendo à Juliano. Ratio est: quia tunc debitum est certum; Julianus enim in conscientia tenetur illos restituere Octaviano; nec hoc debitum Octavianus aliò modò, quàm

quàm per occultam compensationem, repetere potest, ut patet : Ergo.

CONFIDENTIA XXXVI.

De Consuetudine.

Potamiena Domicella Nobilis con-100.
fitetur, quòd aliquoties, dum pulsaretur
signum pro salutatione Angelica, non re-
citaverit preces consuetas; item, quòd,
dum Ecclesiam frequentaret, aquâ bene-
dictâ se non asperferit, sicuti alii homines
facere consueverunt. Confessarius Re-
spondet: *Ista non sunt peccata, sed tantum
imperfectiones, quæ non indigent absolu-
tione.* Reponit Potamiena, quòd nuper
in aliqua Theologia germanicè reddita &
impressa legerit, quòd ille peccet, qui fa-
cit contra rationabilem introductam con-
suetudinem; atqui est rationabilis con-
suetudo introducta, ad pulsum salutatio-
nis Angelicæ recitandi preces consuetas,
& ad ingressum Ecclesiæ se aspergendi
aqua benedicta, contra quas consuetudi-
nes ego feci: ergo peccavi, adeoque di-
gnetur me vestra reverentia absolvere.
Quid faciet Confessarius? Ante Resolu-
tionem

*Notandum, quòd consuetudo sit jus diu-101.
turnis moribus, & tacito populi consensu intro-
ductum; Estque triplex: una est juxta legem,
quæ est observantia legis jam præexisten-
tis, de qua intelligendum venit illud:
consuetudo est optima legum interpret. Altera
est*

64 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

est *præter legem*, quæ inducit novum jus in illa materia, de qua lex scripta nihil disponit. Tertia est *contra legem*, quæ legem jam præexistentem tollit in totum, vel in partem, Ut autem consuetudo abroget legem veterem, & instituat novam, requiruntur *V. Conditiones*. Prima est: ut materia consuetudinis sit licita, rationalis, juri naturali & divino non repugnans, nec à jure reprobata possibilis, & bono communi, vel Ecclesiæ non perniciofa. II. Ut per actus publicos, frequentes, liberos, & non interruptos introducatur, siquidem debet introduci communi & constanti populi consensu, qui non inducatur, nisi per publicos & frequentatos actus. III. Ut in frequentatione actuum (*quò nomine etiam omissiones comprehenduntur*) adsit saltem interpretativa voluntas inducendi jus, seu obligationem; quia *actus agentium non operantur ultrà intentionem eorum, ex c. fin. de præbend.* Ergo si in frequentatione actuum non adsit intentio sese obligandi, nulla consuetudo obligans inducitur; quâ de causa multi actus publicè frequentati, nullam legem, aut obligationem introducunt, quia ex mera devotione peraguntur. IV. Requiritur *tacitus consensus Legislatoris*; quia æquè jus non scriptum, quàm scriptum descendere debet à potestate Legislativa. V. Requiritur *notabilis temporis diuturnitas*, nimirum *decennium,*

nium, ad consuetudinem tam præter legem, quàm contra legem inducendam, adeò, ut ad abrogandam legem tam civilem, quàm etiam Ecclesiasticam sufficiat, per decennium, siue bonâ, siue malâ fide non fuisse observatam (*modò non præjudicet juri quæsito alicujus particularis Ecclesiæ; tunc enim ad abrogandam Legem Ecclesiasticam, sicuti ad præscriptionem rerum Ecclesiasticarum, requirerentur quadraginta anni:*) Ita communis DD. Lessius, Lugo, Herincx, Reiffenstuel, & alii plures. Jam sit

RESOLUTO. Consuetudo ad pul-102.
sum Salutationis Angelicæ recitandi Preces consuetas, & ad ingressum Ecclesiæ se aspergendi aquâ benedictâ, non est obligatoria, nec induxit legem. Ratio est: quia præfati actus frequentantur à fidelibus ex mera devotione, sine ullâ etiam implicita & interpretativa intentione sese obligandi, vel inducendi jus, aut obligationem; imò etiamsi esset dubium, an fideles præfatam consuetudinem animo sese obligandi introduxerint, adhuc non obligaret; quia in tali dubio præsumendum foret, ex devotione & gratuito affectu fuisse introductam; Non enim lex præsumitur, nisi probetur, & nisi manifestè constet, nemo præsumitur, sibi ipsi onus imponere. Ita Suarez, Mastrius, Mezger cum communi; Adeoque Confessarius debet Potamiænæ Domicellæ nobili respondere, quòd

E

quòd omittere preces consuetas ad pulsum Salutationis Angelicæ, & asperfusionem cum aqua lustrali in ingressu Ecclesiæ, non sit peccatum, ideòque non sit materia absolutionis; si tamen Potamiæna ex conscientia erronea, putasset esse peccatum, & tamen omisit, utique peccasset, (utì videre est apud *P. Sargar, Titulo I. De Conscientia vera, & erronea, Conferentiâ quartâ*) & tunc à Confessario Sacramentaliter absolvi debuisset.

CONFERENCE XXXVII.

De Cessatione Legis, specialiter per Epikiam.

103. Quintilianus die Dominicâ manè gravi corripitur infirmitate, nihilominus suis se vestibus induens cogitat adire Ecclesiam, & ibidem audire Missam, ad satisfaciendum Legi Ecclesiasticæ de audiendo Sacro. Hoc ubi advertit Terentia ejus uxor, dat ipsi bonum capitulum, dicens: *mi marite! quid cogitas?* Es graviter infirmus, & vis adhuc intrare Ecclesiam, & sic te ipsum occidere? Nunquam audisti in concione, quòd Ecclesia sit pia Mater, & non Noverca, nec velit suorum filiorum mortem, aut grave damnum in adimplentione suorum præceptorum? ideòque statim te tuis vestibus exuas, & reponas te in lectum, & præparabo tibi bonam offam. Quid faciet Quintilianus? An etiam dicet, quòd Terentia sit locuta sicut uxor Job, hoc est, sicut

cut una de stultis mulieribus? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd legis obligatio cesset. 104.

I. Quando finis adæquatus legis universaliter cessat tam ex parte motivi, quàm ex parte subjecti, sicut obligatio voti cessat, quando causa ejus adæquata cessat. Ita cõmunis apud *Mastrium, Herincx, Mezger &c.* Ratio est: quia tunc lex non est ampliùs expediens, vel necessaria pro bono cõmuni. Si verò finis inadæquatus tantùm cesset, vel partiale motivum legis, non ideò cessat lex; quia adhuc aliud partiale motivum censetur movere Legislatorem ad continuandam legem, nisi oppositum constaret. II. Lex cessat in totum per *abrogationem legis*, quoad partem per *derogationem legis*. Potest autem legem abrogare Legislator, ejus in officio successor, vel in jurisdictione superior. Ratio est: quia *omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. cap. 1. de Reg. Juris.* Atqui: Ergo. Quare si superior ordinarius sinè justa causa legem abrogat, abrogatio legis est valida, cùm obligatio legis in fieri & conservari dependeat à voluntate Legislatoris; est tamen illicita, quia est contra exigentiam Boni cõmunis. III. Lex cessat obligare in casu particulari per *Epikiam* ut docet communissima cum *DD. Angelico, & Subtili.* Ratio est: quia leges feruntur universaliter cum reflexi-

one, quid in pluribus, non quid in singulis casibus particularibus contingere possit, & soleat, ideoque nonnunquam opus est exceptione alicujus casûs & personæ particularis, quando æquitas naturalis dictat, legis universalitatem & Legislatoris intentionem ad ejusmodi casum se non extendere; quâ ratione personæ magnô labore fatigatæ excusantur à lege jejunii. Epikia tamen non habet locum in lege irritante; in hac enim *juxta receptam DD. sententiam* Epikia non admittitur, eò quòd rigor legum irritantium concernat bonum publicum, cui cedere debet privatum; ideo non obstante quâcunque necessitate, matrimonium sine Parocho & testibus contractum est irritum & invalidum. Ita Suarez lib. 5. de Leg. cap. 23. Laymann de Legibus cap. 19. Sanchez, Engel, Hérincx, & alii. IV. Cessat lex obligare per dispensationem, vel Privilegium, de quibus in sequenti titulo. Jam sit

105. RESOLUTIO. Quintilianus die Dominicâ gravi correptus infirmitate non tenetur adire Ecclesiam, & audire Sacrum ad satisfaciendum legi Ecclesiasticæ; quia ab hac per Epikiam deobligatur; Non enim præsumitur de Ecclesia, utpote piâ Matre, quòd suâ lege de audiendo Sacro Diebus Dominicis & Festis, voluerit etiam comprehendere graviter ægrotantes, uñ Doctores communiter advertunt. Quare

Quare Terentia Quintiliani uxor locuta non est, sicut una de stultis, sed sicut una de sapientibus, non quidem virginibus, sed mulieribus.

TITULUS II. De Dispensationibus, & Privilegiis.

CONFIDENTIA XXXVIII.

De Dispensatione Legis.

Rogatianus Episcopus dispensavit in^{106.} jejuniis quadragesimali cum Romulo suo subdito propter debilitatem & infirmitatem corporis; At post unam vel alteram septimanam in quadragesima transactam, Romulus nullam amplius in se advertit debilitatem, aut infirmitatem. Proinde quærit Romulus, an etiam per restantes quadragesimæ hebdomadas uti possit dispensatione Episcopali, & comedere carnes? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd dispensatio sit relaxatio^{107.} legis pro aliquo, vel pluribus, facta ab habente legitimam potestatem, manente vigore legis ex parte materiæ ad valorem dispensationis requiruntur *quatuor conditiones*: I. Ut fiat ab habente legitimam dispensandi potestatem. II. Ut fiat circa subditum. III. Ut adsit justa causa. IV. Ut

IV. Vt non sit obreptitia, vel subreptitia. Porro potestas dispensandi est penes superiores, qui habent jurisdictionem ordinariam in foro externo, ut sunt Papa, Episcopi, Principes seculares, Prælati regulares &c. Unde Parochis, & Confessariis jure ordinario non competit potestas dispensandi; cum careant jurisdictione in foro externo; Quamquam ex privilegio Confessariis mendicantium, v. g. *in quibusdam votis cum secularibus*, & ex consuetudine Parochis competat delegata potestas dispensandi in aliquibus v. g. *jejuniis, Festis, &c.* Quia verò omnes fideles totius mundi sunt subditi summi Pontificis, hinc Papa cum omnibus potest dispensare; Episcopi verò tantum possunt dispensare cum suis Diocesanis, etiam quandoque in Legibus Pontificiis, nimirum, quando est ipsis concessa potestas dispensandi, vel quando materia est parva, aut occurrit frequens necessitas dispensandi, ut in jejuniis, Festis, horis recitandis &c. aut quando occurrit gravis necessitas, & est periculum in mora, & ad Papam difficulter recurri potest, aut in casibus, de quibus dubitatur, an indigeant dispensatione. Similiter Prælati regulares exempti cum suis subditis regularibus dispensare possunt per se ipsos tantum, in omnibus, sicut Episcopi cum suis subditis, etiamsi tantum sint Priores, Guardiani &c. ex

Bulla

Tit. II. De Dispensation. & Priv. 71

Bulla S. Pii V. *Circumspecta. Herincx de pœnit. disp. 7. q. 3. n. 15.* Parochi autem tantum cum suis Parochianis in quibusdam supradictis dispensare possunt. Insuper habens ordinariam dispensandi potestatem, secum ipso etiam directe dispensare potest, sicut & ille, cui potestas dispensandi generaliter, & sine limitatione est delegata; quia talis non debet esse deterioris conditionis, quam cæteri. Denique, ut dispensatio sit licita, requiritur Iusta causa, alias sequeretur legum vilipensio. Imò si dispensatio fiat à delegato, in lege superioris, etiam ad valorem dispensationis requiritur iusta causa; quia superior non censetur dedisse delegato potestatem dispensandi, nisi existente iusta causa. Nilominus si delegatus dispensans in lege Superioris, & dispensatus bonâ fide putent, iustam causam adesse, & tamen à parte rei non adsit, putat *Sanchez lib. 8. disp. 17. n. 9.* cum pluribus aliis, dispensationem valere, adeò, ut postmodum etiam errore detecto non exspiret dispensatio; meritò enim præsumi potest, superiorem ratam habere dispensationem bonâ fide factam re examinatâ; alioquin omnia plena forent periculis, & scrupulis; Unde etsi causa particularis dispensandi verè non sufficeret, sufficere tamen potest illa generalis. Quod tamen ita limitandum est cum *P. Herincx de Legibus disp. 4. q. 1. n. 13.*

quòd dispensatus sit quidem in conscientia tutus, quousque constet de nullitate causæ; similiter validi & liciti sint & maneant actus vi illius facti, v. g. matrimonium cum tali dispensatione celebratum, collatio ordinum, & beneficiorum facta taliter dispensato in irregularitate; idem est de aliis effectibus, qui perficiuntur in instanti; si verò effectus habeat durationem successivam, tunc cognitâ insufficientia causæ, dispensatio cessat, in quantum adhuc non est mandata executioni, ut v. g. contingit in dispensatione jejunii, Horarum Canoniarum &c. Alioquin si cum aliquo dispensatum foret in jejunio quadragesimali ob debilitatem corporis, foret liber à jejunio, etsi intereà fieret manifestum, debilitatem esse nullius momenti, vel omninò sublatam, quod nemo dixerit. Ex hoc patet casus propositi

108. **RESOLUTIO.** Romulus à Rogatiano Episcopo dispensatus in jejunio quadragesimali, propter debilitatem, & infirmitatem corporis, nihilominus post unam vel alteram septimanam in quadragesima transactam advertens, debilitatem & infirmitatem corporis omninò cessasse, non potest per restantes quadragesimæ hebdomadas uti dispensatione Episcopali, nec comedere carnes. Ratio est: quia actus agentium non operantur ultra intentionem agentium; sed Rogatianus Episcopus

pus habuit tantum intentionem dispensandi cum Romulo tamdiu, quamdiu durat eius infirmitas; Non enim voluit dispensare cum Romulo in jejunio quadragesimali, etiamsi nullam gravaretur infirmitate, alias peccasset, quod non potest presumi de Episcopo: Ergo cessante Romuli infirmitate, quæ fuit unicum motivum dispensationis Episcopalis in jejunio cum Romulo etiam cessat ipsa dispensatio, & consequenter reliquum quadragesimæ tempore tenebitur Romulus jejunare.

CONFERENCE XXXIX.

De Dispensatione obreptitia, & subreptitia.

Sebaldus vir nobilis petiit nuper Romam¹⁰⁹. dispensationem comedendi carnes diebus Veneris, & Sabbathi per totam vitam, additam ratione, quia ipsi non conducunt cibi esuriales; sed dispensatio fuerat ipsi denegata. Quare Sebaldus per medium circiter annum expectavit, & Romam iterum scripsit pro dispensatione ad comedendas carnes obtinenda; sed tacuit in petitione dispensationis, quod jam semel sibi fuerit denegata, & feliciter dispensationem impetravit. Jam quaeritur, an hæc dispensatio sit valida, vel subreptitia? Pro quo

Sciendum, quod dispensatio vocetur¹¹⁰. *subreptitia*, in qua tacetur veritas alioqui necessario exprimenda; Illa verò dicitur *obreptitia*, in qua exprimitur falsitas, quæ

cognitâ non fuisset facta dispensatio; quamvis dispensatio *obreptitia*, & *subreptitia* frequenter pro eodem sumantur. Est autem dispensatio tam *subreptitia*, quàm *obreptitia*, invalida & nulla, juxta communissimam DD. & constat ex *c. Ad aures*, *c. constitutus. de rescriptis*. Quia in dispensante deest intentio dispensandi. Porro *dispensatio tunc est subreptitia, vel obreptitia, adeoque invalida*, 1. quando tacetur in petitione dispensationis aliqua qualitas, quam jura exprimi volunt. 2. quando tacetur veritas, vel exprimitur falsitas intrinseca, faciens ad rationem dispensandi, quâ cognitâ superior non dispensasset. 3. quando committitur error circâ moralem rei substantiam. 4. quando causa in supplicatione dispensationis est falsò allegata. *Encontra dispensatio non est subreptitia, aut obreptitia, sed est valida.* 1. Quando tantum erratur in nomine personæ, vel diœcesis. 2. Si in rescripto locò veræ causæ, quæ allata est, substituatur alia secundum formulam rescribendi curiæ Romanæ, dispensatio est valida, & credendum est fuisse errorem scriptorum, aut negligentiam expedientium. *Marchant. in Trib. Tom. 3. p. 3. tr. 1. Tit. 9. q. 2. Res. 2.* dicens, se sapius expertum. 3. Valet dispensatio, quæ prius petita, & negata fuit, si postea obtineatur, licet taceatur, quod prius negata fuerit; quod verum est, etiamsi dispensatio

satio impetretur à delegato ejus, qui prius eam negavit, & sive in posteriori petitione dispensationis allegentur novæ, & plures causæ, sive non. *Herincx, Suarez, Castropalaus, & alii apud la Croix lib. I. n. 811. 4.* Si certus sis, te impetrâsse dispensationem, sed dubites, an ea sit valida, præsumendum est esse validam; quia est quædam possessio pro actu, & semper præsumendum est in favorem valoris actûs. ita *Sanchez, Tamburinus, Gobat, & Diana apud la Croix cit. n. 805. 5.* Parvitas materiæ circâ veritatem tacitam, vel falsitatem assertam non tollit valorem dispensationis; quia modicus defectus, vel omissio levis solemnitatis non vitiât actum. ita *Riccus cum Diana p. 5. T. 5. R. 33.* Ex his sequitur

RESOLUTIO. Dispensatio comedendi carnes diebus Veneris & Sabbathi, impetrata à Sebaldo, est valida, etiam si in impetratione ejusdem tacuerit, eam sibi jam semel fuisse denegatam. ita *Suarez, & alii apud la Croix cit. n. 811.* qui docent, quòd si dispensatio tibi denegata fuerit antehac, vel ab eodem, à quo petis, vel ab alio etiam superiore, quàm hic sit, valida erit obtenta ab hoc, licet de negata priore non fiat mentio, quæ si fieret, non dispensaretur; quia hoc non obstante habet præsentem absolutam voluntatem dispensandi.

CON-

CONFIDENTIA XL.

De petenda Dispensatione in impedimentis dirimentibus Matrimonii.

112. Theobaldus poenitens accedit Petrum Confessarium in sacro tribunali sedentem, & confitetur: Ego carnaliter peccavi cum Tiburtia sorore meæ uxoris, antequam cum hac contraxeram matrimonium; & audivi, meum matrimonium esse nullum & invalidum, ideo dignetur Reverentia vestra mihi procurare dispensationem. Jam quærit Confessarius, à quo hanc dispensationem petere, quid in ejus petitione exprimere, & quomodo supplicam conficere debeat?

113. RESOLUTIO. Sacra poenitentiaria Romana (*ac etiam Episcopus stante gravi necessitate, & periculô in mora, si recurreretur Romanam*) potest in hoc casu concedere dispensationem, in cujus petitione sex puncta debent exprimi: 1. An matrimonium fuerit contractum præmissis denuntiationibus, & coram Parocho & testibus. 2. A quo tempore (*quod specificari debet*) fuerit contractum. 3. An extent filii, quorum peti debet legitimatio. 4. An impedimentum sit occultum. 5. An secuturum sit scandalum ex separatione, & nequeant abstinere à copula. 6. An alter, vel uterque sit in bona fide. *Petitio autem seu supplica dispensationis sic confici debet:*
Con-

Confessarius accipiat mediam philyram chartæ, & ad intra sic scribat:

Eminentissime, ac Reverendissime

Domine Domine, S. R. E. Cardinalis, Major **II 4.**

Pœnitentiarie, Domine Domine Clementissime!

Exponitur humiliter Eminentia suæ Reverendissimæ pro parte devoti illius Oratoris (hîc additur pro nomine Theobaldi nomen fictum v. g.) Titii, quod ipse malâ fide conscius impedimenti, ante tres annos matrimonium præmissis denuntiationibus, in facie Ecclesiæ coram Parocho & testibus contraxerit, & successive consummaverit cum Titia, cujus sororem ante contractum Matrimonium sæpius fornicariè per copulam carnalem perfectam cognoverat. Quia verò Titia putatitia Titii nxor hujus impedimenti fuit, & est adhuc prorsus ignara, & optimâ fide contraxit cum Titio matrimonium, ex quo jam duas proles suscepit, estque hoc impedimentum occultum nec Titius & Titia possunt separari sinè gravi scandalo, nec cohabitare sinè incontinentiæ periculo, humillimè supplicat Eminentia Suæ Reverendissimæ, quatenus super prædicto dirimente Impedimento Affinitatis ex copula illicita, in primo gradu lineæ transversæ dispensare, ac proles susceptas legitimas declarare dignetur, ut sublato impedimento, & renovatô consensu in præfato matrimonio valide & licitè remanere, & debitum conjugale exigere & reddere, ac proles Christianè educare valeat. Quam gratiam studebit pro possibili suis apud DEUM precibus demereri. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratio-
sum

78 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

*sum rescriptum dirigere ad me P. Petrum Arnold
Ord. Fratrum Min. Recoll. SS. Theol. Lectorem,
per Mantuam, Augustam Vindelicorum, Passa-
vium. Dabam Passavii. 16. Febr 1625.*

Postea Petrus Confessarius hanc suppli-
cam complicit, sicuti solemus litteras per
postam mittendas complicare, & ad extra
faciat sequentem inscriptionem:

*Eminentissimo, ac Reverendissimo Domino
Domino. S. R. E. Cardinali, Majori Pœniten-
tiario, Domino Clementissimo.*

per Mantuam,

Romam.

Sicque factam supplicam, & sigillatam
suâ (vel si est regularis, sui conventûs)
sigillô, tradat ad Postam ordinariam, Ro-
mam transferendam; & certus sit Con-
fessarius, quòd intra sex, vel octo circiter
septimanas (*pro quantitate distantia*) aderit
dispensatio, etiam si Romæ nullum homi-
nem sibi notum habeat, ut ipsemet ex-
pertus sum. Quòd si responsio aliquando
tardaverit, Confessarius easdem litteras
repetat, quia priores possent esse deper-
ditæ; sed addat, ideò litteras repeti, quia
ad priores nullum adhuc responsum fuit
acceptum.

CONFERENTIA XLI.

115. Valerianus maritus, quia debitum con-
jugale à sua uxore Valeriana, utpote per
annum jam integrum graviter decumben-
te, exigere non poterat, stimulis concupi-
scentiæ incitatus, convenit suam ancillam
Valeriam

Valeriam & petit ab eâdem copulam carnalem. Valeria in copulam consentire noluit, nisi Valerianus jurejurandô promitteret sibi post mortem Valerianæ matrimonium. Quam promissionem cum Valerianus libenter fecisset, & Valeria cum repromissione acceptâset, admittit Valeria non tantum semel, sed sæpius à Valeriano petitam copulam carnalem perfectam. Interim moritur Valeriana, post cujus mortem Valerianus contrahit matrimonium cum Valeria, illudque consummat. Post hæc fit conscius impedimenti & nullitatis matrimonii; Accedens itaque Confessarium Wolfgangum instanter rogat, ut impetret dispensationem. Jam quærit Confessarius, quis in hoc impedimento dispensare possit, & quid in petitione dispensationis sit exprimendum?

RESOLUTIO. Episcopi in Germania ordinariè in impedimento criminis, neutrô tamen conjugum machinante mortem, dispensare possunt, adeoque Confessarius ab Episcopo debet petere dispensationem, in cujus supplica debet exprimere 1. An matrimonium sit contractum servatâ formâ Concilii Tridentini. 2. A quo tempore sit contractum. 3. An sit occultum. 4. An secutura sint scandala ex separatione, & si cohabitent, sit periculum incontinentiæ. 5. An sit bonâ, vel malâ fide ex parte unius, vel utriusque

utriusque contractum. 6. An adsint proles, quarum petatur legitimatio. Supplicam dispensationis sic conficiet: In litteris ad intra, quia Episcopi Germaniæ sunt ordinariè S. R. I. Principes, sic scribat:

*Celsissime ac Reverendissime Princeps,
Domine Domine Clementissime!*

- 117.** *Exponitur humiliter Celsitudini Suae Reverendissimæ ex parte devotorum illius oratorum (additur fictum nomen, v. g. Caji & Caje,) Diœcesis N. (nota, hic addendum esse nomen Diœcesis, quia cum oratoribus alienæ Diœcesis Episcopus dispensare nequit: non item debet addi nomen Parochiæ, ut crimen omnimodo possibili maneat occultum) quod ipsi bona fide, & impedimenti ignari, in facie Ecclesiæ, servatâ formâ Concilii Tridentini, ante duos annos matrimonium invicem contraxerint, illudque successivè consummaverint, cum tamen antea vivente adhuc priore legitimâ Caji uxore, invicem sæpius adulterium formale & perfectum commiserint, matrimoniūque sibi invicem post mortem uxoris Caji contrahendum, etiam furejurandō promiserint, ex quo etiam postea contracto jam unam prolem susceperunt. Cum autem dicti oratores ob impedimentum criminis ex prædictis proveniens, quod occultum est, in eo matrimonio remanere non possint absque dispensatione, & si divortium fieret, gravia exinde scandala verosimiliter orirentur, & si cohabitare pergerent, incontinentiæ periculum timeretur, humillimè supplicant Celsitudini Suae Reverendissimæ*

Tit. II. De Dispensation. & Priv. 81

simæ, quatenus super prædicto criminis impedimento dispensare, prolemque susceptam legitimam declarare clementissimè dignetur, ut sublato impedimento, ac renovato consensu in præfato matrimonio remanere, debitum conjugale petere ac reddere, prolesque, susceptam, & suscipiendas Christianè educare valeant; quam gratiam studebunt pro possibili suis ad DEUM precibus demereri. Dignetur autem Sua Reverendissima Celsitudo gratiosum rescriptum dirigere ad me, (hic Confessarius ponat suum verum nomen, cognomen, statum, officium, diœcesin, & civitatem vel locum, in quo degit) In litteris, seu supplica dispensationis hujusmodi exterius scribitur titulus Episcopi, a quo petitur dispensatio, eique litteræ clausæ & sigillatæ per postam, vel nuntium transmittuntur. In reliquis impedimentis dirimentibus Confessarius similiter exactè perquirat omnes circumstantias, easq; in supplica dispensationis distinctè exprimat.

CONFERENTIA. XLII.

*De petenda dispensatione in impedimento
voti castitatis.*

Walburgis virgo emiserat votum ca-118.
stitatis integræ & perpetuæ; sed quia jam sæpius incidit in peccatum luxuriæ, libenter haberet in voto præfato dispensationem in ordine ad contrahendum matrimonium; ideo accedit Confessarium, ut

hic eam procuret. Quomodo autem Confessarius eam procurabit?

119. **RESOLUTIO.** Confessarius faciat supplicam sequentem: *Eminentissime ac Reverendissime Domine Domine Sacre Romana Ecclesie Cardinalis Major Pœnitentiarie, Domine Clementissime ! N. N. Virgo sedecim annorum emisit votum integræ & perpetuæ castitatis; At quia jam sapius contra castitatem deliquit, & hoc votum ipsi magis est perniciosum, quàm proficuum, humillimè supplicat pro dispensatione ad effectum nubendi. Pro qua gratia manebit æternum obligatissima. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratiosum Rescriptum dirigere ad me (hic omnia faciat Confessarius, sicuti dictum fuit suprâ Conferentia XL. n. 114.) & hanc supplicam mittat Romam, & accipiet dispensationem.*

CONFERENCE XLIII.

De petenda Dispensatione in voto ingrediendæ Religionis.

120. Zoilus juvenis emisit votum ingrediendi Religionem Seraphicam; at postea mortuâ suâ matre mansit in sæculo ad sustentandum suum patrem; & interim sæpius contra castitatem deliquit. Mortuô patre accessit Confessarium ex Ordine nostro Seraphico, & petiit, ut ipsi procuraret dispensationem in prædicto voto. Qualiter Confessarius formabit supplicam dispensationis?

RE.

RESOLUTIO. Confessarius sic scribat :

Eminentissime ac Reverendissime Domine Domine , S. R. E. Cardinalis , Major Pœnitentiarie, Domine Clementissime !

NN. Juvenis quindecim annorum emisit vo 121. tum ingrediendi Religionem Seraphicam regularis observantiæ. At postea mortuâ suâ matre , ad sustentandum suum patrem mansit in sæculo usque ad trigesimum quintum suæ ætatis annum , in quo pater suus vivere desiit. Cum autem jam vix affulgeat spes susceptionis ad Religionem Seraphicam , utpote , cum tantum voverit fieri frater laicus , qui in hac ætate vix recipiuntur , & sæpius jam peccaverit contra castitatem , & in sæculo se honestè sustentare nequeat , nisi nubat ; ideo humillimè supplicat pro dispensatione ad effectum nubendi. Pro qua gratia manebit in æternum obligatissimus. Dignetur Eminentia Sua Reverendissima gratiosum Rescriptum dirigere ad me (hîc Confessarius omnia peragat , sicut in priori Conferentia faciendum diximus.)

CONFERENTIA XLIV.

De petenda Dispensatione in irregularitate.

Ananias Sacerdos sæcularis procura 122. vit suo consiliò , & auxiliò mortem cujusdam viri conjugati , & ideo incurrit irregularitatem , cujus dispensationem libenter haberet. Quare accedit Azariam Confessarium , petens , ut sibi Româ à S. Pœnitentiaria procuraret dispensationem.

Qualiter Azarias scribet Romam pro dispensatione?

123. **RESOLUTIO.** Azarias formabit sequentem supplicam:

Eminentissime, ac Reverendissime Domine Domine, S. R. E. Cardinalis, Major Pœnitentiariæ, Domine Clementissime!

*N. N. Sacerdos sæcularis (si foret Sacerdos Religiosus, debet scribi, Sacerdos regularis) contraxit irregularitatem ex homicidio occulto, per personam laicam suò consiliò, & auxiliò per sumptionem lenti Tòxici, ante decem septimanas causato in persona viri conjugati, qui tamen omnibus Ecclesiæ Sacramentis ritè provissus, piè in Domino obiit, nec ejus mors prolibus suis damnum intulit. Ab eo tempore prædictus Sacerdos non abstinuit ab exercitio ordinum, vitandæ gravis, & manifestæ infamiæ causâ, nec potest imposterum abstinere sine gravi, & manifestâ infamiâ. Quare humillimè supplicat pro remedio. Quam gratiam studebit pro possibili suis apud DEUM precibus demereri. Digne-
tur autem Eminentia Sua Reverendissima rescribere ad me (hîc Confessarius omnia faciat, sicuti dictum est in priori Conferentiâ.)*

CONFERENTIA XLV.

An Regulares Mendicantes possint dispensare in impedimentis Matrimonii?

124. **Bernardinus Franciscanus Confessarius** in Festo Portiunculæ audivit confitentem aliquam mulierem nomine Isabellam, quæ sic exorsa est Confessionem: *Reverende Pater?*

Tit. II. De Dispensation. & Priv. 85

Pater ! Ego sum magna peccatrix ; quia perpetravi ingens peccatum ; ego fui desponsata meo marito Juliano , quem de facto habeo ; sed antequam contraherem actuale matrimonium , Pater mei mariti vir valde luxuriosus petiit à me copulam carnalem perfectam , quam etiam ejusdem blanditiis illecta admisi. Postea contraxi matrimonium, illudque consummavi cum meo marito Juliano ; jam verò audio , nostrum matrimonium esse invalidum ob affinitatis impedimentum & quidem in primo gradu , & consequenter, quòd debitum conjugale nec petere nec reddere possim meo marito , qui tamen omninò nihil scit de hoc impedimento, nec ego sinè mea gravi infamia, imò vitæ periculo illud ipsi manifestare valeo, & tamen hodie adhuc ac sequentibus diebus infallibiliter petet debitum conjugale ; quod si ei negavero , veniet vel in suspicionem criminis à me commissi, vel me accusabit publicè apud Judicem, vel præter durissima verbera intentabit mihi mortem. O charissime Pater ! me, quæso, adjuvet in hoc miserabili statu, nam per omnia sancta instantissimè rogo ; Nec enim possum expectare usque dum veniat Papalis , aut Episcopalis dispensatio ; siquidem certissimè scio, quòd meus maritus tamdiu non abstinebit à petendo

debito. Quid faciet Bernardinus Confessarius?

125. *Aliqui fortè dicent*, quòd in hoc casu Isabella possit reddere debitum conjugale suo putatitio marito Juliano bonâ fide illud petenti; quia *Magister in 4. d. 38. in fine, Hugo de S. Victore, Hostiensis, & aliqui Recentiores, apud Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 39.* docent, conjugem impedi- menti, live jure naturali, sive divinô, sive humanô dirimentis certò conscium posse reddere debitum alteri conjugi bona fide illud petenti & impedimenti ignaro, dum ab Ecclesia compellitur per excommuni- cationem, vel mortem sibi timet, si non reddat. Et quidem ex his rationibus;
1. Quia alter conjux bonâ fide petens de- bitum, habet jus illud petendi: ergo con- jux sciens impedimentum, tenetur illi debitum reddere.
 2. Quia secundùm probabilem sententiam judex potest Re- um, quem privatâ scientiâ novit in- nocentem, condemnare ad mortem, quando juxta allegata & probata est no- cens, etiamsi occidere innocentem sit in- trinsicè malum: Ergo licèt fornicatio sit intrinsicè mala, tamen licebit reddere de- bitum conjugi bonâ fide petenti, quia se- cundùm allegata & probata sunt veri con- juges.
 3. Quia peccatori occulto publicè petenti tenetur Parochus ministrare Sacra- menta, quamvis aliàs faciat Sacrilegium:
- Ergo

Ergo similiter, licet sit peccatum accedere ad non suam, si tamen occultum sit, non esse suam, & vir bonâ fide debitum peccat, in foro Ecclesiæ licebit ei reddere.

4. Quia Confessarius, qui novit aliquos conjuges habere impedimentum dirimens, quod ipsi invincibiliter ignorant, non tantum non tenetur eos impedimenti admonere, si exinde sequerentur gravia scandala, peccata &c. Sed insuper, si alteruter ex putativis conjugibus ex alia causa renuat reddere debitum, potest & debet positivè imperare, ut debitum reddatur, ut docet *Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 38.* etiamsi tunc reddere debitum sit intrinsecè malum: Ergo si licet in uno casu scienter imperare copulam inter non legitimos conjuges, quare non in altero?

5. Quia, si est impedimentum juris humani, & conjux impedimenti conscius per excommunicationem, aut metum mortis adigatur ad reddendum debitum, censetur Ecclesia tanquam pia mater dispensare in impedimento, & consequenter matrimonium validare: Ergo tunc poterit reddere debitum, utpote factus verus conjux.

6. Quia licet hæc sententia non sit verè probabilis, saltem erit tenuiter probabilis; atqui juxta *Cardenam in Crisi Theol. dissert. 4. cap. 7. & Navarrum, Sotum, Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 36. n. 8.* in extrema, aut gravissima necessitate

88 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
tate, etiam quando agitur de valore Sa-
cramenti, licitum est uti opinione tenui-
ter probabili: Ergo etiam in casu præsentì
licebit præfatam sententiam sequi.

126. *Sed obstat* 1. Quòd hanc sententiam
Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 39. n. 5. di-
cat esse falsissimam, & valde in fide pe-
riculosam; & contra hanc sententiam ex
Theologis citat tredecim Authores, inter
quos sunt etiam SS. Doctores Seraphicus, &
Angelicus; & ex Jurisperitis etiam adducit
tredecim Doctores contrarium docentes;
& ex his Doctoribus præfatam sententi-
am Div. Thomas & Durandus vocant esse
falsam, Corduba & Petrus de Ledesma di-
cunt esse erroneam. 2. *la Croix lib. 6. p. 3.*
n. 115. dicit esse certum, quòd in casu
præfato conjux impedimenti conscius non
possit reddere debitum. Idem docet *Reif-
senstuel lib. 4. Decret. tit. 19. n. 22.* *Sporer de*
Matr. cap. 2. n. 471. inquit esse commu-
nissimam sententiam negantem, quòd in
casu prædicto conjux impedimentum
certò sciens possit reddere debitum, quam
præter citatos docent cum *Sporer* etiam
Aversa, Laymann, Diana, Bassæus, Tannerus,
Bonacina, Perez, Castropalaus, Dicastillo, Go-
bat, Engel lib. 4. Decret. post titulum 21. Ma-
strius, Sannig, & alii plures. 3. Obstat de-
cisio Pontificia Innocentii III. in cap. in-
quisitioni. de sententia excommunicationis, ubi
sic decernit. *Inquisitioni tuæ respondentes, cre-*
dimus distinguendum, utrum alter conjugum pro
certo

Tit. II. De Dispensation: & Priv. 89

certo sciat impedimentum conjugii, propter quod sine mortali peccato non valet carnale commercium exercere, quamvis illud apud Ecclesiam probare non possit; An non sciat pro certo, sed credat? in primo casu debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale. Idem decrevit Innocentius III, cap. litteras. 13. de restitutione spoliatorum. 4. Quia, si in casu, de quo movetur quaestio, licitum esset conjugi certò scienti impedimentum, reddere debitum conjugale, sequeretur fornicationem aliquando esse licitam, videlicet ad vitandam excommunicationem, aut vitæ, vel famæ periculum, quod sanè videtur erroneum; cùm sit intrinsecè mala, & in nullo casu excogitabili à Catholicis admittatur ut licita. Sequela probatur; quia fornicatio est accessus ad non suam; sed conjux impedimenti conscius certò scit non esse suam, ad quam accedit: ergo certò scit se fornicari: si ergo accedere licet reddendò debitum, licebit eò in casu fornicari. 5. Quia rationes in oppositum adauctæ parùm probare videntur, & quidem ad primam rationem negatur antecedens; siquidem alter conjux bonâ fide petens debitum, nullum habet jus verum illud petendi; cùm hoc jus tantum oriatur ex matrimonio à parte rei valido, quale hic non est. Ad 2. rationem negatur consequentia. Disparitas est; quia ju-
F 5 *dex*

dex gerit duplicem personam, nimirum publicam & privatam; & in quantum gerit personam publicam seu judicis, non scit reum esse innocentem, sed secundum allegata & probata (juxta quæ ut judex procedere tenetur) novit esse nocentem; & cum reum condemnet ad mortem ut persona publica, sequitur, quod judex ut judex condemnet reum ad mortem, quem ut judex scit esse mortis reum, quod non est intrinsecè malum, secundum probabilem Thomistarum sententiam. Aliud est de conjuge, qui tantum gerit unam personam, scilicet privatam, & ut persona privata novit matrimonium esse nullum, & ut persona privata admittit copulam; quod nihil aliud est, quàm fornicari, quod nunquam licet. *Ad 3. rationem* negatur iterum consequentia. Disparitas est; quia peccator occultus adhuc *verum Jus* habet, ne publicè infametur; aliàs detractio pura non foret peccatum; Conjux autem non habet *verum Jus* petendi debitum, quando matrimonium est nullum, sed tantum ex ignorantia putat se habere: ergo licitè nequit ei reddi debitum. *Ad 4. rationem* negatur consequentia, disparitas est: quia quando Confessarius imperat conjugibus putatitiis, ut reddant debitum, conjuges tales non sciunt matrimonium esse nullum, sed bonâ fide putant esse validum, adeoque formaliter
 non

non fornicantur: At in nostro casu conjux impedimenti conscius scit certò matrimonium esse nullum, adeoque etiam scit, se, si reddat debitum, formaliter fornicari, quod nunquam licet. *Ad 5. rationem* negatur antecedens, quòd Ecclesia in tali casu dispenseret in impedimento juris humani; quia aliàs detectò impedimentò alteri conjugì, non essent separandi, nec procuranda esset dispensatio, quorum utrumque est falsum. *Ad 6. rationem*, negatur major, quòd sententia docens conjugem impedimenti conscium posse reddere debitum alteri conjugì bonâ fide petenti, sit tenuiter probabilis; tum quia eidem obstat clara decisio Pontificia suprâ adducta; tum quia eidem obstat ratio ineluctabilis, nimirum fornicationem in nullo casu esse licitam; tum quia eandem docent quinque circiter Auctores, contrariam verò doceant ultra quadraginta Doctores, ex quibus plures præfatam sententiam censurant esse falsam, erroneam, & in fide periculosam; tum quia rationes pro præfata sententia adductæ parùm probare videntur, cum faciliter solvantur. *Miraris Lector*, quòd in materia tam aperta & clara fuerim solito longior, sed non fuit factum sine causa.

Quò ergo remediò Bernardinus Confessarius ad-127. juvabit Isabellam in suo miserabili statu lamentantem? Hic libentius ab aliis audirem, quàm præ-

præscriberem remedium, & libenter amplecterer sententiam docentem, conjugem conscium impedimenti posse redere debitum alteri conjugi bonâ fide petenti, modò foret vel tenuiter probabilis, vel ut talis admitteretur à Doctoribus. Nihilominus Doctores aliqua remedia præscribunt. *Primum est*, ut Isabella aufugiat à suo marito in alium locum; sed hoc remedium est valde durum, & subinde moraliter impossibile. *Secundum est*, ut Isabella potius omnia patiatur, & resistat, quantum rationabiliter potest, quam reddat debitum, & si vi opprimeretur à suo putativo conjugē, non consentiat per suam voluntatem delectationi carnali exinde confurgenti. Sed hoc remedium secundum est simile primo. *Tertium remedium* præscribitur apud Engel citatum, quòd Isabella debeat persuadere suo marito, quòd si reddat debitum, contractura sit infirmitatem lethalem (subintelligendo, peccatum mortale, quod est mors animæ, & consequenter etiam corporis), adeoque sibi parcat, & à petendo debito absteat. Sed hoc remedium paucis, & saltem non longò tempore succedet; quia alter conjux vix, aut saltem non multis diebus id credet. 4. *Aliqui teste Cordubâ*, apud Sanchez cit. disp. 39. n. 16. asserunt fœminam impedimenti consciam & subterfugere nullò modò potentem, posse cohabitare animò

animò negandi debitum, & resistendi, quantum potuerit. Quòd si non consentiat, nec ullò modò corpore cooperetur, sed ut coacta tacens, & immota patiatur, & permittat, esse tutam. Et potest hæc doctrina probari ex *Soto, Navarro, Henriquez, & Ludovico Lopez* citatis à *Sanchez* citato, qui dicunt, fœminam non peccare, quando non est periculum consensûs, si membris non resistat, dummodò non se componat, aut præparet ad actum illum, nec cooperetur. Sed meritò *Corduba* reprobabat hanc sententiam, dicens esse periculosam & erroneam, quia *Sotus*, & reliqui allegati concedunt, liberè non resistere membris, dummodò fœmina nullò modò illi actui se accomodet, sed cum eo viro manendò, videtur se illi actui accomodare, maxime quia est probabilissimum consensûs periculum, magnaque temeritas esset, tali periculo se exponere. Quintum remedium est; ut quando Confessarius percipit in Confessionali, conjugem aliquem laborare impedimento, non statim dicat matrimonium esse nullum, sed dissimulet, relinquâtque in bona fide; licet enim sciant conjuges se graviter peccasse, habendo copulam cum consanguineis conjugis, tamen non statim sciunt, matrimonium propterea esse invalidum. Si tamen talis conjux impedimento dirimente laborans expressè interroget, an
mat ri-

94 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
matrimonium sit nullum, *respondeat* Confessarius, esse nullum, & prætereà nihil dicat. Si ulterius conjux quærat, an possit petere debitum, *respondeat*, quòd non, & interim taceat, quòd etiam non possit reddere; quia dantur conjuges, qui etsi sciant, se non posse petere debitum, tamen bona fide putant, se posse reddere, qui proinde in bona fide relinquendi sunt, ne interim materialiter peccaturi, à Confessario instructi, quòd non possint reddere, deinde formaliter peccent. Deniq; si conjux quærat expressè, an etiam possit reddere debitum, colligitur ex *Gobat in suo Quinario tract. 5. cap. 37. n. 66.* posse adhuc Confessarium (*si ex clara veritatis manifestatione gravissima mala immineant*) dissimulare veritatem, non quidem dicendò, quòd possit reddere debitum, etenim nullò casu licet mentiri, sed dissimulandò, *se audivisse, se memorem esse.* Ratio est: quia etsi Confessarius prævideat, suum silentium à pœnitente acceptum iri pro tacita approbatione redditionis debiti; quia tamen illud silentium, nec ex natura rei, nec ex institutione significat ejusmodi tacitam approbationem, & adest gravissima causa non aperiendi veritatem, sed dandi potius occasionem falsi judicii, non videtur posse illud silentium haberi pro mendacio reali. *Sextum denique remedium pro Isabella in Conferentia proposita est dispensatio Episcopalis,*

palis, quam in casu tam urgente certi Ordinarius concedere potest, non tantum post contractum matrimonium, ut in casu praesenti, sed etiam ante matrimonium contractum, ut docet communissima sententia cum Sanchez, Diana, Mastrio, Bosco, Cardenas &c. Si autem dispensatio Episcopalis etiam tam cito haberi non possit, sequitur tandem

RESOLUTIO. Bernardinus Franciscanus Confessarius cum Isabella dispensare potest in impedimento affinitatis contractae, ut renovato consensu debitum reddere, ac etiam petere valeat. Ratio est: Quia Leo X. Patribus Augustinianis ubique existentibus concessit bullatum privilegium, quod cum his, qui in primo affinitatis gradu scienter, aut ignoranter contraxerunt, modo notorium id non fuerit, neque in iudicium productum, dispensare valeant, ut de novo contrahant, & in eodem contracto matrimonio remaneant, prole etiam legitimam. Ita testantur Richardus Rossensis Episcopus Martyr in Anglia, in suo libello de causa matrimonii Regis Angliae, Chassaing de Privileg. Regul. tract. 5. cap. 5. proposit. 3. Vera crux, 2. parte speculi aurei, art. 27. Reiffenstuel in 4. Decret. in appendice de Dispensatione super impedimentis, §. 11. n. 542. & alii contra communioem Aliorum. Addit tamen Reiffenstuel citatus n. 550. ut regulares mendicantes hoc privilegiò non utantur, nisi quando dispensatio Papalis, aut Episcopalis

lis citò haberi non potest, & tamen periculum incontinentiæ, vel alia necessitas urgeat, ita ut tunc quidem dispensent in impedimento affinitatis contractæ, tamen postea aliam dispensationem Papalem vel Episcopalem in eodem impedimento impetrent, ut sit certus valor Sacramenti matrimonii. Ratio est; quia plures Doctores hoc Privilegium impugnant, quorum tamen rationes solvit *Reiffenstuel citatus*; quò non obstante in præfatis circumstantiis, & cum prædicta cautela Confessarius regularis mendicans mox dictò Privilegiò in praxi uti poterit, maximè, quia in gravissima necessitate, etiam, quando agitur de valore Sacramenti, licitum est uti opinione tenuiter probabili, ut docet *Cardenas in Crisi Theologica, dissertat. 4. cap. 7. & apud ipsum Navarrus, Sotus, Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 36. num. 8.*

CONFERENCE XLVI.

129. Chilianus Confessarius in celebri peregrinatione audivit Confessionem Margarethæ maritatæ, quæ sic Confessionem suam finire cœpit: *Reverende Pater!* Unum est, quod premit cor meum, & jam per triginta annos pressit, & vix non opprescit. Meus maritus, qui adhuc vivit, & cum quo genui decem proles, est mihi consanguineus in tertio gradu, attamen, antequam contraximus invicem matrimonium, obtinuimus dispensationem à
sum-

summo Pontifice, cujus executio (*quia consanguinitas erat publica*) commissa fuit Reverendissimo Domino Vicario Generali nostræ Diœcesis, qui etiam me, & meum maritum citavit ad Consistorium, ut nobiscum dispensaret. Quò, cum pervenissemus, mihi, & meo marito præcepit, ut coram crucifixi imagine inter duas candelas accensas positâ, juramentum deponeremus, quòd inter nos non intercesserit copula carnalis; quia in dispensatione Papali erat apposita hæc clausula: *Dummodo inter eos copula non intervenerit.* Dum hoc audiebamus, statim interiùs fuimus consternati & perturbati; siquidem inter nos non una, sed sæpiùs repetita copula intervenerat; erat tamen occulta, nec ulla de ea publica suspicio habebatur. Hinc meus maritus & ego timore & vercundiâ victi, & ne nos ipsos infamaremus coram Domino Vicario Generali & assidentibus eidem Consiliariis, juravimus, quòd inter nos non intercesserit copula, & sic fuit nobiscum dispensatum, nòsque contraximus matrimonium, & hucusque in eo viximus. Et hoc est illud unum, quod per triginta annos cor meum vix non oppressit, nimirum perjurium illud nunquam confessum, & quod est maximum, quia hætenus semper dubitavi, an nostrum matrimonium sit validum, an verò invalidum? *Reverende Pater!* di-

gnetur amore DEI suggerere mihi remedium, ut saltem ante meam mortem habeam quietam conscientiam. Quid dicet Chilianus? Ante Resolutionem

130. *Sciendum*, quòd quando pro consanguineis vel affinibus in gradu dirimente petitur dispensatio ad contrahendum matrimonium, & intervenit copula carnalis inter ipsos, multi apud *la Croix l. 6. p. 3. n. 922.* dicunt dispensationem esse validam, etsi non exprimatur copula carnalis inter ipsos habita, & *Aversa q. 19. S. 6.* vocat in hoc praxi tutum, & *Sanchez, ac Lessius* probabile. Econtra etiam multi docent, dispensationem esse invalidam, si non exprimatur copula; quia sic est stylus curiæ, & declarârunt Cardinales. Jam sit

131. RESOLUTIO. Chilianus dicit ad Margaretham: Quinimò fecisti multa & magna peccata, inter quæ primum est illud perjurium, deinde quòd semper malâ fide, & cum dubio de valore matrimonii, tot annis, debitum conjugale reddideris & petiveris, & tot Confessiones ac Communiones Sacrilegas obiveris, utpote quia ex verecundia & timore nunquam confessa es hæc peccata, quæ omnia, cum peccatis jam confessis, adhuc semel confiteri obligaris. Quantum verò ad tuum matrimonium, scias esse validum, & te licitè debitum conjugale petere, & reddere posse. Ita *Gobat tract. 9. casu 22. n. 628.*

& Aversa, & alii apud la Croix cit. item Diana Tom. 3. tract. 2. Resol. 163. docentes: quòd si Papa consanguineis, vel affinibus ad contrahendum inter se matrimonium dispensationem concedit, & eam committit cum hac clausula: dummodo copula non intervenerit, & dispensetur in foro externo, & copula intervenerit, sed sit occulta, non tenentur sponsi consanguinei, vel affines dispensandi, eandem fateri, sed possunt eandem negare sub apta æquivocatione, subintelligendò: publicam. Et sic etiam Margaretha & ejus maritus potuissent facere, si fuissent antecederet hanc de re instructi. Ratio est: quia præsumi non potest, quòd pia Mater Ecclesia velit, ut se ipsum quis gravissimè infamet, & quamvis Suarez l. 8. disp. 25. velit, quòd copula existens occulta saltem apud sacram Pœnitentiarum exponi, & sollicitari debeat, ut vitium dispensationis suppleat; Verùm hujus expressionis non apparet solidum fundamentum; cùm talis copula nec sit impedimentum dirimens, nec propterea sacra Pœnitentia multa, vel taxam exigat; utpote, quæ cunctas suas litteras expedit gratis. ita Reiffenstuel in 4. Decret. in Appendice de Dispensat. n. 191, & seq. Si tamen copula carnalis foret publicè nota, aut de ea publica infamia, vel suspicio, dispensandi debent eam fateri, aliàs dispensatio erit invalida. ita la Croix, & Go-

bat cit. Si verò dispensetur pro foro interno, v. g. ex commissione sacrae Pœnitentiariæ à Confessario, debet pœnitens copulam etiam occultam fateri, ut fatentur omnes; aliàs dispensatio erit invalida; Ratio est: quia tunc non incurrit infamiam pœnitens, confitens copulam occultam apud solum Confessarium; cùm jam aliunde teneatur confiteri copulam occultam tanquam peccatum incestûs, & Confessarius ad illam reticendam obligetur sigillò Sacramentali. Ita Gobat tract. 9. casu 22. n. 628. Quare Chilianus Confessarius post audita omnia in hisce triginta annis à Margaretha commissa peccata, eandem absolvat ab omnibus, consoletur eam, quòd matrimonium suum sit validum, & dicat ei: *Vade in pace, jam noli amplius peccare.*

CONFERENTIA XLVII.

De modo exequendi litteras dispensatorias Sacrae Pœnitentiariæ Romanæ.

132. Demetrius Confessarius scripsit Romanam ad sacram Pœnitentiarium pro impetranda in impedimento affinitatis ex copula illicita in primo gradu dispensatione pro Jacobo pœnitente suo, & recepit litteras ab eadem sacra Pœnitentia sigillò ejusdem Pœnitentiariæ obsignatas, quibus exterius erat superinscriptum: *Discreto viro Confessario ex approbatis ab ordinario per latorem præsentium eligendo. Ex sacra Pœnitenti-*

nitentia gratis. Jam quærit Confessarius, quid cum istis litteris incipere debeat, an possit eas aperire?

RESOLUTIO. Demetrius Confessarius non potest, nec debet eas aperire, sed debet vocare suum pœnitentem Jacobum, quô præsente Demetrius offerat ei litteras adhuc clausas, & sigillatas, & inquirat ab eodem, an se, hoc est, *Demetrium Confessarium*, vel alium Confessarium pro executione harum litterarum velit eligere, quia potest eligere quemcunque Confessarium, modò habeat qualitates in superinscriptione litterarum requisitas. Si Jacobus pœnitens alium Confessarium pro executione litterarum elegerit, Demetrius non potest eas aperire, sed debet cum iisdem pœnitentem remittere ad eum, quem elegerit. Si verò Jacobus Demetrium eligat ad executionem illarum, & hic habeat qualitates in superinscriptione litterarum requisitas, tunc Demetrius præsente Jacobo aperiat litteras, & exponat pœnitenti suo Jacobo, omnes in eis contentas clausulas eundem concernentes, & quærat, an vera sint, quæ illic asseruntur, & an præstare velit, quæ injunguntur. Si his interrogatis deprehendat defectum necessariæ conditionis, non potest validè dispensare. Si verò comperiatur omnia necessaria requisita (*credat autem pœnitenti asserenti sine teste, sine juramento,*

modo de contrario non constet) jubeat pœnitentem Jacobum, cras v. g. sibi sacramentaliter confiteri, quia Confessio Sacramentalis semper in litteris Pœnitentiariæ necessario requiritur, etiam si Pœnitens non haberet non nisi venialia peccata, ut docent *Corradus, Justis, Gobat, Reiffenstuel, & alii.* auditâ sacramentali Confessione pœnitentis Jacobi, Demetrius moneat ipsum, de quibus monendus est, injungat pœnitentiam & alia, quæ in litteris Pœnitentiariæ præcipiuntur injungenda, deinde absolvat ipsum à censuris, dispenset cum ipso in impedimento affinitatis, declaret proles legitimas, denique ipsum absolvat à peccatis, sequenti formula: *Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, deinde Auctoritate Apostolicâ mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento affinitatis primi gradûs ex copula illicita, ut hoc non obstante, renovatô consensu, matrimonium cum tua putata uxore contrahere, & debitum conjugale petere & reddere valeas, paritêrque proles, si quas suscepisti, vel suscipies, legitimas decerno, & declaro. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris & Filii, & Spiritûs Sancti Amen. Passio Domini nostri Jesu Christi &c.* Postea Jacobus antequam exerceat actus solis conjugibus licitos, debet renovare suum consen-

sensum matrimoniale. Idem in aliis dispensationibus à sacra Pœnitentiaria impetratis, servatâ proportionem faciendum erit.

CONFIDENTIA XLVIII.

Evaristus Confessarius etiam Romam 134. scripsit pro dispensatione in impedimento affinitatis primi gradûs ex copula illicita, impetranda pro Emerentiana, quæ cum tali impedimento contraxerat matrimonium cum Edmundo, à cuius fratre antea fuerat carnaliter cognita. Sed in superscriptione litterarum pœnitentiariæ erat sic positum: *Discreto Viro Confessori, Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore, ex approbatis ab Ordinario, per Latricem Præsentium ad introscripta specialiter eligendo.* Evaristus autem non est Magister in Theologia, nec Decretorum (*hoc est, Juris Canonici*) Doctor; hinc quærit, an præfatas litteras possit aperire, & exequi?

RESOLUTIO est negativa. Ita San-135. chez, Gobat, Justis, Diana, Lezana, Pontius cum communi aliorum apud Reiffenstuel in 4. Decret. in Appendice de dispensatione, §. 9. n. 422. Ratio est: quia nullus potest exequi litteras sacre Pœnitentiariæ, nisi sit verè delegatus à sacra Pœnitentiaria; sed hæc in præsentis casu, non nisi Magistrum in Theologia, vel Decretorum Doctorem delegat, qualis non est Evaristus Confessarius: Ergo hic in præsentis casu nequit

litteras sacrae Pœnitentiariæ exequi. Si tamen Evaristus foret Lector jubilatus in ordine nostro Seraphico regularis observantiæ, posset præfatas, ut præfertur, inscriptas litteras aperire, & exequi ex Privilegio bullato Innocentii XI. Concesso 1679. die 27. Nov. vel si Evaristus esset Confessarius ex regularibus mendicantibus, & foret à suo Generali, vel de ejus licentia, ab aliis suis Superioribus ad hoc *specialiter designatus*, posset præfatas litteras etiam Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore inscriptas aperire, & exequi, idque ex Privilegio Patribus Societatis Jesu concesso à Gregorio XIII. 3. Aprilis. 1582. ita *P. Reiffenstuel cit. num. 445. & seq.*

136.

CONFIDENTIA XLIX.

Franciscus Confessarius habens qualitates requisitas ad aperiendum & exequendum litteras sacrae Pœnitentiariæ, impetravit Româ à S. Pœnitentia litteras, ut possit cum Cajo, qui ante matrimonium cum Caja contractum, sæpius Cajæ sororem carnaliter cognoverat, in impedimento affinitatis dispensare, sed cum hac clausula: *Tibi committimus, ut cum eodem latore, & dictâ muliere (hoc est, suâ putatitiâ uxore) de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam detegatur, matrimonium cum eadem, & uterque inter se de novo secretè contrahere, & in eo remanere*

nere licite valeant, dispenses. Quam clausulam, cum Franciscus Confessarius intimaret Cajo, hic respondet: *mea uxor Caja nihil omnino scit de hoc affinitatis impedimento, & si ego eam redderem certior de præfato impedimento, ac de nullitate nostri matrimonii, meipsum graviter infamarem, & sequerentur gravia scandala, & alia mala.* Quare rogo Reverentiam vestram, dignetur, hæc in parte bonum mihi subministrare Consilium, qualiter hanc adimpletam clausulam & meum consensum matrimonialem cum mea uxore Caja valeam renovare. Quid jam respondebit Franciscus Confessarius?

RESOLUTIO I. In hoc casu, si Cajus 137. maritus suam uxorem Cajam bene erga se affectam sic alloquatur: *Ego te ita diligo, ut si te non duxissem, ducerem amodo in uxorem; & ex nunc de novo te accipio in meam uxorem; Nunquid etiam tu me ita diligis, ut si me nondum accepisses in maritum, acciperes amodo, & ex nunc de novo me accipis in tuum maritum, & Caja respondeat: Ita;* tunc clausula præfata est adimpleta, & consensus matrimonialis sufficienter est renovatus; & matrimonio sic renovato legitimantur filii, si qui forte prius ex invalido, sed bona fide valere putato matrimonio sunt suscepti, *juxta cap. 2. & 14. Qui filii sint legitimi.*

Sed replicat Cajus: Reverende Pater! mea uxor Caja est astuta simul & mirabilis mulier, & ego non bene convenio cum
G 5 *ipsa;*

ipsa ; si talem consensum de præsenti & actualem in matrimonium nostrum jam diu contractum, ab ea repeterem, dubito multum, an illum daret, quia jam aliquoties maledixit diei, in qua mecum contraxit matrimonium, & credo, quòd si nondum mecum contraxisset matrimonium, vix amplius contraheret. Quid mihi jam faciendum ? Id aperiet sequens

138. **RESOLUTIO II.** In his circumstantiis (*dicet Franciscus Confessarius*) sufficit, ut solus Cajus impedimenti conscius renovet consensum, ac eum exprimat per aliquem actum externum, sive verbis, sive factis v. g. per copulam affectu conjugali habitam, nec est necessarium, ut Caja uxor impedimenti ignara moneatur ullò modò, vel de nullitate matrimonii, vel de renovando consensu. Hæc sententia est tuta in praxi juxta *Sanchez, Bonacinam, Castropalaum, Gobat in Quinario tract. 5. cap. 37. n. 135.* (addentem : Esto Caja, si sciret matrimonium non fuisse ab initio validum, negatura esset omne suum consortium, & petit ura divortium) *Dicastillo, Tiburtium Navarrum in manuductione ad Praxin executionis litterarum sacræ Pœnitentiariæ parte 2. cap. 3. & alios.* Ratio est : quia dum Caja reddit copulam à Cajo petitam, jam adest sufficiens Caje consensus externus ; siquidem primus ejusdem consensus, etsi pro tunc ob latens impedimentum dirimens

mens matrimonii invalidus, tamen, cum hucusque moraliter duraverit, nunc post impetratam dispensationem incipit esse validus: Ergo conjunctus cum petitione copulæ à Cajo, animò revalidandi matrimonium facta, sufficienter novum matrimonii contractum constituere poterit; Et sic teste Gobat tract. 9. casu 20. num. 161. rescripsit Româ, Annò 1671. 21. Octobris, unus ex doctissimis Patribus, qui sunt in Tribunali Pœnitentiariorum in hunc modum: Est verè, & certò probabile, & fortè probabiliùs, quòd obtentâ dispensatione super impedimento dirimente, cujus alter duntaxat conjugum est conscius, quòdque virtute dispensationis applicatæ in Sacramento Pœnitentiæ, dicto conscio confertur, revalidetur matrimonium antea irritum, sublatò scilicet impedimentò, etiamsi conscius illius non moneat alterum, quando scilicet id absque magno periculo fieri nequit; revalidatur, inquam, vi, seu virtute prioris consensûs coram Parocho præstiti, qui moraliter permanere censetur. Hanc Praxin in Pœnitentiaria observamus, imò hæc sola moraliter possibilis est, nec Leges Ecclesiæ obligant cum tam enormi periculo, discrimine, detrimento plusquam morali. Hucusque ille sacræ Pœnitentiariæ Confessarius clarissimus libris prælò datis. Accedit, quòd etiam, quando agitur de valore Sacramenti, liceat sequi sententiam minùs tutam, quando tutior sine periculo gravissimi mali praticari nequit; talis enim necessi-

cessitas & periculum gravissimi mali videtur salvare Reverentiam Sacramenti, adeoque hunc casum non videtur comprehendere propositio prima ab Innocentio XI. damnata. *ita Cardenas in 2. Crisi Dissert. 2. num. 681. Alique communiter apud la Croix lib. 6. p. 3. n. 814.* Hæc omnia intelligenda sunt, quando unus conjugum non potest sine periculo gravissimi mali certior fieri de nullitate matrimonii ob latens impedimentum dirimens; Si enim possit commodè certior fieri, vel uterque conjux sciat impedimentum, sine dubio uterque consensum matrimonialem renovare debent externè, & quidem in statu gratiæ, cum tunc suscipiant Sacramentum matrimonii, sicuti etiam pro utroque in hoc casu dispensatio petenda est. Ubi per accidens notet Confessarius, quòd pro pœnitente etiam ignorante, imò etiam invito à sacra Pœnitentia possit impetrare dispensationem, si necessitas exigat. *Marcus Leo in praxi, p. 1. f. 14.*

139.

CONFERENCE L.

Georgius Confessarius impetravit à sacra Pœnitentia pro Ernesto dispensationem in voto castitatis integræ & perpetuæ ad contrahendum matrimonium cum Ottilia, cum his clausulis: *Ult votum præfatum Ernesti ad hoc tantum, ut matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum conjugale exigere & reddere licite valeat, dispensandò*
commu-

commutes in Sacramentalem Confessionem semel quolibet Mense, & in alia pœnitentiæ opera per te injungenda tamdiu duratura, quamdiu commutationi præfata locus erit &c. ita ut si conjugii, cui copulabitur, supervixerit, castitatem servet, utpote eodem votò, ut prius obligatus, & si unquam extra matrimonium fornicatus fuerit, aut mortuâ suâ conjuge, alteri absque nova dispensatione copulabitur, sciat se contra votum suum facere, & debitum conjugale exigere non posse, & ita illum moneas. Jam quærit Ernestus. 1.

Quando debeat incipere exequi illa bona opera, in quæ suum votum à Georgio commutari debeat, & quamdiu teneatur illa exequi? 2. An si post contractum cum Ottilia matrimonium, admitteret delectationem morosam veneream circa aliam fœminam, peccaret mortaliter non tantum contra castitatem, sed etiam contra suum votum, ita ut teneatur circumstantiam voti in Confessione explicare?

RESOLUTIO I. Bona opera, in 140.
quæ votum castitatis ab Ernesto emissum commutatur à Georgio Confessario, tenetur Ernestus illâ die primùm incipere exequi, quâ contrahit matrimonium cum Ottilia, quia antecedenter tenetur servare suum votum ex integro, siquidem dispensatio tunc modò incipit habere suum effectum, quando contrahitur matrimonium, utpote ad quod contrahendum votum fuit commutatum in præfata bona opera.

opera. Sic etiam illâ die, qua moritur Ottilia, Ernestus non tenetur amplius exequi opera injuncta, siquidem ex illa die tenetur votum suum iterum ex integro servare, ut patet ex clausulis adjunctis.

141. RESOLUTIO II. Ernestus, si post contractum cum Ottilia matrimonium, faciat aliquid contra castitatem cogitatione, delectatione, desiderio, verbô, vel opere conjugibus non permissum, etiam peccat contra suum votum graviter vel leviter pro qualitate materiæ, & consequenter circumstantiam voti in gravi materia in Confessione explicare tenetur. *Lugo Respons. Moral. lib. 6. artic. 1. Sporer de Votis cap. 3. n. 78.* Ratio est: quia, ut patet ex adjunctis clausulis, sacra Pœnitentiaria non concessit Georgio facultatem, ut totaliter cum Ernesto dispenses in suo voto castitatis, sed tantum ad hoc, *ut matrimonium cum Ottilia legitime contrahere, & in eo debitum conjugale exigere & reddere licite valeat;* (sub quo etiam comprehenduntur omnes alii actus conjugibus liciti in ordine ad conjugalem copulam perficiendam, quia concessio Principali, & fine, censentur etiam concedi accessoria, & media) ergo Ernestus quoad reliqua omnia tenetur etiam in matrimonio contracto servare suum votum castitatis; & consequenter, cum delectatio morosa venerea de alia fœ-

mina

mina non sit medium conjugibus licitum in ordine ad copulam conjugalem perficiendam, sed potius peccatum mortale contra castitatem; hæc eadem delectatio de alia fœmina, quàm de sua uxore, erit peccatum mortale non tantum contra castitatem, sed etiam contra suum votum castitatis, adeoque circumstantia voti in hoc casu ab Ernesto erit explicanda in Confessione.

CONFERENTIA LI.

De Privilegiis.

Honorius accepit à suo Episcopo Pri-142.
vilegium seu dispensationem comedendi carnes omnibus diebus esurialibus per annum, etiam in Quadragesima, quia ipsi non conducunt cibi esuriales. Hinc quærit Honorius, an in omnibus Diœcesibus, quarum multas peragrarè consuevit, possit uti hõc Privilegiõ? Ante Resolutionem

Notandum, quòd *Privilegium* sit consti-143.
tutio Principis specialem favorem concedens; Aliud est *personale*, aliud *reale*: nam licet omne Privilegium personam respiciat, quippe, quæ sola est ipsius capax, aliud tamen confertur personæ intuitu ipsius individux personæ; aliud verò intuitu rei, quæ personæ annectitur, puta loci, officii, dignitatis, alteriusve qualitatis &c. Prius dicitur *personale*, posterius *reale*. Personale sequitur personam, & cum ea exspirat, c. *Privilegium*.
de

de Reg. Juris in 6. Reale sequitur rem, & transit ad omnes, in quibus res invenitur, *L. Imperatores ff. de Publicanis.* Porro res, cui Privilegium annectitur, alia est corporea, ut Ecclesia, Monasterium &c. Alia est incorporea, ut Episcopatus, Doctoratus, Clericatus, Monachatus, &c. Unde omne Privilegium alicui communitati concessum est *reale & perpetuum*; Reale est, quia personæ alicujus communitatis non ideo gaudent illò Privilegiò, quia sunt individua personæ, sed quia sunt affectæ qualitate totius communitatis; perpetuum est, quia communitas durat perpetuò, & fictione juris habetur quasi pro persona perpetua. ita *Suarez, & Palao apud Paulum Mezger tract. 8. Disp. 37. art. 2. num. 2.* jam ad casum propositum sequitur

144. **RESOLUTIO.** Honorius à suo Episcopo dispensatus in abstinentia à carnibus, quia ipsi non conducunt cibi esuriales, potest hòc Privilegio, seu dispensatione uti etiam extra territorium concedentis, imò ubivis locorum. Ita *Laymann lib. 1. tract. 4. cap. 23. n. 16. Mezger cit. art. 5. n. 5.* Ratio est: quia Privilegium non sequitur locum, sed personam, si sit personale, vel qualitatem personæ, si sit reale; Atqui Privilegium comedendi carnes diebus esurialibus est personale: Ergo sequitur non territorium tantum concedentis, sed personam Honorii, ubicunque exi-

existat; nec obstat, quòd hoc privilegium sit contra jus commune; quia Episcopus potuit Honorium in hoc casu à jure communi eximere. Aliud foret, si Episcopus Honorio concessisset privilegium vendendi certos libros in sua Diœcesi, & in alia Diœcesi foret specialiter prohibita venditio istorum librorum, Honorius in alia Diœcesi non posset uti hōc privilegiō; quia Episcopus concedens privilegium hoc, non potuit Honorium deobligare à legibus specialibus Principis, seu Episcopi illius loci, quem transit Honorius. Iterum aliud foret, si Episcopus in lege jejunii dispensasset pro sua Diœcesi ob peculiarem aliquam causam, v.g. quòd in Quadragesima propter tempora belli vesci carnibus liceat, tunc Honorius peregrè profectus non poterit uti hāc dispensatione in aliena Diœcesi, ubi Lex communis Ecclesiastica jejunii observatur; quia ejusmodi privilegium censetur esse locale, & consequenter adhærere loco.

CONFÉRENTIA LII.

De Privilegii Cessatione.

Julianus Confessarius accepit à summo Pontifice licentiam absolvendi à casibus Bullæ Ccenæ, item fuit ipsi commissa potestas à majori Pœnitentiario R. S. E. Cardinali, dispensandi in foro interno in impedimento dirimente matrimonii cum Jo-

doco. Sed antequam Julianus utatur istis duabus facultatibus, moritur summus Pontifex, ac etiam Cardinalis major Pœnitentiarius. Hinc anxietur Julianus, an non obstante morte utriusque possit uti utriusque facultate sibi concessa?

146. **RESOLUTIO** est affirmativa, & communis DD. apud *Herincx de Legibus disp. 4. q. 8. la Croix lib. 1. n. 835.* Ratio est: quia privilegia non cessant morte concedentis sive naturali, sive civili, hoc est, abdicatione Officii; siquidem *Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum*, ex Reg. 15. Juris, in 6. & gratia simpliciter facta & acceptata non dependet in conservari ab influxu concedentis, idque verum est, etsi res adhuc sit integra, seu privilegium necdum sit cæptum deduci in usum, nam equidem est gratia absolutè facta. Unde *Navarrus, Sa, & Castropalaus apud la Croix cit.* addunt, quòd privilegium eligendi Confessarium, audiendi Confessiones certarum personarum, absolvendi à casibus, dispensandi, suscipiendi Ordines à quolibet Episcopo, accipiendi ab Episcopo provisionem proximi Beneficii, residendi alibi, quàm in loco beneficii, studiorum causâ, condendi testamentum, si quis fuit inhabilis, celebrandi in privato Oratorio, non expirent morte concedentis, & ita quoad omnia etiam docet cum alius *Diana p. 8. t. 3. R. 99.* Similiter commis-

missio dispensationis in impedimento matrimonii cum Jodoco facta à majore Pœnitentiarario *non expirat morte Pœnitentiararii concedentis*, re integrâ; quia est gratia, non facienda, sed facta in favorem Jodoci; cuius quælitum est, & executor est dispensator necessarius, siquidem preces veritate nitantur; *nec etiam expirat morte Pontificis*, tum ob rationem datam, tum quia Officium majoris Pœnitentiararii non expirat morte Pontificis. *Diana p. 8. t. 3. R. 89. ex Suarez, Sanchez, & aliis apud Busenbaum, & la Croix l. 1. immediate ante n. 797.*

CONFIDENTIA. LIII.

Kilianus accepit à summo Pontifice^{147.} duo privilegia, unum non jejunandi in Quadragesima, & alterum ducendi Claram consanguineam in tertio gradu in uxorem. Sed ultra decem annos Kilianus non fuit usus primô privilegiô; jejunavit enim hætenus semper in Quadragesima; secundô privilegiô etiam non fuit usus, imo rescriptum illius abjecit, & laceravit, & duxit Martham non consanguineam in uxorem. Jam verò Marthâ suâ uxore mortuâ libenter Kilianus in uxorem acciperet Claram suam consanguineam, ad quam ducendam jam fuerat dispensatus, antequam Martham acciperet in uxorem; item jam libenter comederet carnes in Quadragesima. Quæritur, an utrumque possit vi suorum duorum privilegiorum,

quorum uno non fuit hactenus usus, & quorum alteri renuntiavit?

148. RESOLUTIO. Kilianus potest adhuc uti utrôque suô privilegiô; & primô quidem non jejunandi in Quadragesima potest uti; quia privilegia gratiosa, sive affirmativa, sive negativa, quæ neminem gravant, non amittuntur per non usum, licet fuerit potestas, & occasio utendi, & tamen aliquis longô tempore uti noluerit, imò posuerit actus illi contrarios, ut docent Suarez, Bonacina, Castropalaus apud la Croix l. 1. n. 842. & Laymann, Pirhing, Engel, Bassaus, Rodriquez apud Reiffenstuel in 5. Decret. tit. 33. n. 209. siquidem contra talia privilegia, utpote nulli onerosa, nemo præscribere potest; Atqui privilegium non jejunandi, item audiendi Confessiones quascunque, ministrandi Sacramenta, dispensandi &c. sunt talia privilegia: Ergo non amittuntur per non usum. Quantum ad alterum Kiliani privilegium, Claræ consanguineam suam ducendi in uxorem, eôdem adhuc poterit uti. ita Sanchez, Castropalaus, & alii apud la Croix l. 1. n. 841. Ratio est: tum quia hoc privilegium non cessavit per non usum illius, ut modò dictum: tum quia non cessavit per renuntiationem ipsius factam à Kiliano, dum illud laceravit, & interea duxit Martham non consanguineam in uxorem; siquidem hæc privilegii renuntiatio non fuit accep-

tata à concedente hoc privilegium, nimirum à summo Pontifice, utpote qui nihil scivit de renuntiatione hujus privilegii facta à Kiliano, quæ tamen renuntiationis acceptatio à concedente privilegium est necessaria ad hoc, ut privilegium aliquod per renuntiationem privilegii cesset, ut docent Authores mox citati.

CONFERENTIA LIV.

De Privilegiis Clericorum.

Laurentius nuper primâ tonsurâ initiatus fuit ab Episcopo, adeoque à statu laicali ad statum clericalem transiit. Jam oritur quæstio, an propterea etiam statim gaudeat privilegiis Clericorum? Ante Resolutionem

Sciendum, duplex esse præcipuè privilegium Clericorum, scilicet *Canonis & Fori*. Privilegium Canonis est, quò à Jure Canonico cavetur Clericis, ne à quoquam injuriosè percutiantur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, reservatæ summo Pontifici extra articulum mortis, in Concilio Lateranensi, & refertur *Can. si quis. 29. causâ 17. q. 4.* Privilegium fori est, quò persona Ecclesiastica eximitur à sæculari jurisdictione tam in civilibus, quàm in criminalibus, simulque ab omnibus oneribus personalibus, & realibus laicorum, & vocatur *Immunitas Ecclesiastica*. His duobus privilegiis gaudent imprimis omnes Clerici in sacris constituti, ut est

certum ; Deinde omnes Religiosi omnium Ordinum etiam Militarium, eorum conversi seu laici, ac novitii, item moniales omnes tam professæ, quam novitiæ ex *e. de Monialibus, 33. de sentent. excommunic.* Item Eremitæ, qui sub obedientia Episcopi, vel Prælati regularis, ejus Ordinis habitum Religiosum gestant, & à sæcularibus curis segregati vitæ solitariæ exercitiis vacant. Item Tertiarii, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, vel S. Francisci, qui & quæ tria vota essentialia Religionis ediderunt, vel collegialiter vivunt sub habitu, & voto aliquo expresso ; non autem illi Tertiarii, & Tertiariæ, quæ in propriis domibus vivunt, nec exterius habitum sui Ordinis deferunt. Jam sit

151. **RESOLUTIO.** Laurentius primâ tonsurâ initiatus gaudet Privilegiis Clericorum canonis, & fori, si tamen *juxta Concilium Tridentinum Sess. 23. cap. 6. Beneficium Ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate licentiæ Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur, ita Bannes, Suarez, & alii apud Jaymann lib. 1. tract. 5. parte 2. cap. 5. n. 3.* Ratio est : Quia Laurentius etiam primâ tantum tonsurâ initiatus est verè Clericus & persona Ecclesiastica, & si habeat modò allatas ex Concilio Tridentino conditiones

ditiones, gaudet Privilegiô fori, ut ipsum-
met Concilium Tridentin. mox citatum
exprimit; Ergo etiam gaudebit privile-
giô Canonis, cum illud sit majus, hoc mi-
nus; à majori autem ad minus sit bona
argumentatio. Vide tamen dicenda in-
frà *Confer. 67. n. 190.*

CONFERENCE LV.

De Privilegiis Regularium.

Mamertinus Religiosus, dum adhuc **152.**
erat sæcularis, promisit Martino pauperi
per totam vitam singulis annis dare quin-
que florenos, & hanc promissionem, quam
Martinus acceptavit, confirmavit votô,
deinde quando Mamertinus degebat in
novitiatu, iterum vovit per totam vitam
recitare Rosarium diebus Sabbathinis.
Jam post emissam professionem religio-
sam, quærit Mamertinus, an his duobus
votis sit obligatus, vel deobligatus? Ante
Resolutionem

Notandum, quòd personæ religiosæ utri- **153.**
usque sexûs, præter Privilegia Canonis, &
fori, gaudeant etiam sequentibus Privile-
giis: 1- Quòd per professionem religio-
sam in statu gratiæ factam acquirant per-
fectissimam remissionem omnium pecca-
torum tam quoad culpam, quàm quoad
pœnam; quæ quidem indulgentia, quam-
vis fuerit à Paulo V. summo Pontifice
concessa, tamen etiam independentem ab

illa concessione, est ex natura rei annexa ipsius professionis religiosæ dignitati, quippe in qua homo in perpetuum se ipsum totum, omniâque sua DEO offert. ita *D. Thomas, Hieronymus Platus, Azorius, Mezger, Laymann lib. 4. tr. 5. cap. 10. & alii.* 2. Quòd omnia alia vota, & juramenta pia per solemnem Religionis professionem ipsò jure expirent, non quidem per irrationem, aut redemptionem, aliâve relaxationem, imò nec per propriæ voluntatis seu intentionis commutationem, sed per veram solutionem, spectatâ naturâ ipsius operis in perpetuum præstandi. ita *D. Thomas, Barbosa, Sotus, Navarrus, Sanchez, Laymann cit. n. 3. & alii.* Ratio est: quia per religiosæ professionis obligationem, omnes hominis facultates ac vires in perpetuum & irrevocabiliter DEO offeruntur, ideò eminenter in se continent omnes alias particulares obligationes. 3. Quòd per professionem religiosam tollatur irregularitas ex natalium defectu, ut proinde illegitimi omnes, etiam spurii, in Religione aliqua Professi, ad sacros Ordines, (non autem ad Prælaturas & Dignitates Ecclesiasticas) sine alia dispensatione promoveri possint. *c. 1. de filiis Presbyt.* 4. Quòd Professio Religiosa tollat maculam quoad actus temporales, v. g. ut damnatus de crimine furti v. g. vel perjurii, postea ad testimonium in judicio, & similes actus

actus legitimos admitti possit. *Authent. de Monach. Collat. 1. — 5.* Quòd per professionem religiosam solvatur patria potestas, cùm Reliosus penitus transeat in potestatem suorum superiorum. 6. Quòd Professio religiosa deleat ingratitude notam esse commissam, ob quam alioquin Pater, vel filius exhæreditari, seu legitimâ hæreditatis portione spoliari posset. *Causâ 19. quæst. 3. c. ult.* 7. Quòd professio religiosa dirimat matrimonium postea contrahendum, ac dissolvat matrimonium contractum ratum, nondum consummatum. Nunc sequitur

RESOLUTIO I. Primum Mamer- 154.
tini votum, quò Martino pauperi acceptanti promisit, ac DEO vovit, singulis annis quinque florenos erogare, non expirat per professionem religiosam. ita *Sanchez in præcepta Decalogi. tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 45. Pirhing in 3. Decret. tit. 34. n. 28.* Ratio est: quia licèt omnia vota non tantùm personalia, sed etiam realia, quatenus sunt promissiones, & obligationes erga DEUM per professionem religiosam tollantur, & expirent, quare etiam votum peregrinationis in terram sanctam per professionem tollitur non tantùm quoad laborem perfectionis, sed etiam quoad subsidium terræ sanctæ; tamen quatenus hujusmodi vota aut juramenta realia edita sunt in favorem seu commodum Ecclesiæ,
H 5 vel

vel alterius communitalis, vel etiam hominis privati, & acceptata, per professionem Religionis non extinguuntur, cum per hæc vota alteri tertio acceptanti jus sit acquisitum; Non est autem DEO gratum obsequium, si quid ei promittatur cum derogatione juris alterius, seu injuriâ erga alium, ob quam causam etiam talia vota nec per commutationem, nec per dispensationem relaxari possunt: Ergo cum per primum Mamertini votum Martinus pauper illud acceptans acquisiverit jus ad quinque florenos annuatim ab eodem recipiendos, hoc jus per professionem tolli non potest consequenter nec votum: hinc ex bonis à Mamertino relictis solvi debet.

155. **RESOLUTIO II.** Secundum Mamertini votum recitandi per totam vitam Rosarium, etsi sit perpetuum, ac etiam tempore Novitiatûs emissum, per professionem religiosam expirat, etiamsi Mamertinus non habuerit intentionem illud commutandi in professionem religiosam, aut licet omninò nihil de hoc cogitaverit. ita Sanchez cit. num. 39. & 49. Pirhing cit. & alii. Ratio desumitur ex c. Scriptura 4. de voto, ubi dicit Pontifex: *Reus violati voti conseri non debet, qui temporale obsequium in perpetuam Religionis observantiam commutat*; quod ob paritatem rationis etiam ad perpetua vota à Doctoribus extenditur, ait Pirhing cit.

CONFIDENTIA LVI.

*De Privilegio celebrandi Missam, quod habent
Regulares in suis Monasteriis, Oratoriis,
ac Cellis.*

Nazarius Franciscanus in sua Cella ob- 156.
ruitur periculosâ infirmitate; Quia verò
solitus erat diebus singulis Agnum imma-
culatum DEO Omnipotenti offerre, im-
molare, ac sumere, ideo humiliter petit
à suo Patre Guardiano, ut singulis diebus
in Cella, ubi decumbit, Missa celebretur,
& ab eodem ipsi Panis Angelorum sumen-
dus porrigatur. Quod & factum est. Sed
quæritur, an licitè? Ante Resolutionem

*Sciendum, quòd de facto nullus Regu- 157.
laris etiam ex Ordine Mendicantium, pos-
sit amplius celebrare Missam in aliquo
loco non consecrato, aut benedicto, aut
saltem Authoritate legitimi ad Cultum
Divinum deputato, non obstante quò-
cunque eorum privilegiò ante Concilium
Tridentinum concessò etiam in corpore
Juris clausò, utpote per idem Concilium
Tridentinum revocatò; quia sic declara-
vit Clemens XI. in suo Decreto: Quoniam
sancta. Rom. 15. Decembris, 1703. edito.
quò non obstante sit*

RESOLUTIO. Regulares possunt 158.
adhuc hodie vi suorum Privilegiorum, in
propriis Monasteriis habere Oratoria pri-
vata, & Capellas domesticas, ibique, imò
etiam in Cameris, & Cellis suis, ubi in-
firmus

124 Supplement. II. Confer. P. Sargar;
firmus decumbit frater, Missam celebrare.
Diana, Lezana, Sporer, Azorius, Pellizarius,
& alii communiter apud Reiffenstuel in 3. De-
cret. tit. 41. n. 19. Ratio est: quia quoad
hæc loca non sunt revocata Religiosorum
privilegia per Concilium Tridentinum,
aut Decretum Clementis XI. mox cita-
tum, utpote in quibus tantum revocan-
tur privilegia celebrandi Missam *in privatis*
domibus, atque omninò extra Ecclesiam, cujus-
modi loca non sunt Oratoria, vel etiam
Cameræ, aut Cellæ Monasteriorum;
Monasteria enim non sunt domus priva-
tæ, nec omninò extra Ecclesiam, cum no-
mine *Ecclesia*, etiam veniant Religiosorum
claustra. *Can. Abbati 22. dist. 54. & c. Al-*
ma Mater. 24. de sentent. Excommunicat. in 6.
Accedit, quòd Gregorius XIII. post Con-
cilium Tridentinum, Societati JESU, &
virtute communicationis Privilegiorum,
etiam aliis Regularibus concessit: *Ut in*
Oratoriis, & Capellis, quæ Societatis Provinciales
per se in domibus, Collegiis, & aliis locis, ubi
aliqui Societatis residebunt, approbaverint, & ad
Divinum duntaxat Cultum deputaverint, Missæ,
& alia divina Officia, alterius licentiâ minimè
requisitâ, celebrari possint. Hoc privilegium
allegat *Pellizarius, Diana, Lezana, Rodriguez*
& alii communiter apud Reiffenstuel cit. n. 20.
Ulterius post Concilium Trid. 1565. Pi-
us IV. Concessit Canonicis Regularibus,
& aliis communicatione gaudentibus, ut
in

in Cellis, Cameris, aut aliis Monasterii locis, possint super Altari portatili Missam celebrare, ut eam infirmi ibidem audire valeant, ac Eucharistiam pro devotione recipere, ut videre est apud *Dianam, Lezanam, Reiffenstuel cit. & alios*. Nec his privilegiis ullibi est derogatum. *Hoc tantum observandum*, quod, quamvis in Oratoriis, & Capellis Monasteriorum privatis, si à superioribus Regularium fuerint benedicta, & ad Divinum duntaxat Cultum deputata, possint etiam alii sæculares legere, & laici audire Missam, atque satisfacere præcepto Ecclesiæ, non item in Camera, aut Cella privata alicujus Religiosi, eo quod illa, non item ista loca sufficienter censeantur Sacra, hoc ipsò quod dicta Oratoria (non item Cellæ) à Superiore sint benedicta, & ad Divinum duntaxat Cultum deputata, prout communiter observant Doctores. Ex quibus omnibus satis apparet, quid sit respondendum ad casum in Conferentia propositum, nimirum *affirmativè*.

CONFERENTIA. LVII.

De Privilegio Regularium benedicendi proprias Ecclesias, & Oratoria, & reconciliandi, si violentur.

Oseas nuper in Ecclesia Franciscano-
rum, nescio, ex qua causa, incepit rixam
cum Onia, & adeò graviter eum percussit,
& vulneravit in brachio, ut multum
san-

sanguinis exinde manaverit, & sic polluta fuit Ecclesia, ita, ut in ea non liceat celebrare Missam, nec Divina Officia, antequam reconciliaretur. Propterea P. Guardianus anxietur, & quærit, quis eam reconciliare possit? Ante Resolutionem

160. *Notandum, quòd, quamvis nemo, præter Episcopum, consecrare possit Ecclesiam, possint tamen Superiores Fratrum Minorum ac alii Regulares, Communicationem Privilegiorum cum ipsis habentes, proprias Ecclesias & Oratoria solemniter benedicere & ad Cultum divinum deputare, sicque facere, ut donec consecrentur eorum Ecclesiæ, Missæ & alia divina in iis celebrentur, idque non ex vi juris communis, sed ex speciali privilegio summi Pontificis Leonis X. utpote, qui Bulla concessit Generalibus, Provincialibus, ac custodibus, & Guardianis Fratrum Minorum pro tempore existentibus, ut omnia & singula ejusdem Ordinis, & observantiæ Ecclesias, cæmeteria, capitula, & Oratoria ubique existentia tam recepta quàm recipienda &c. solemni benedictione benedicere valeant. Quod privilegium allegat Barbosa de Offic. & Potest. Episc. Alleg. 27. n. 44. Sorbus in compend. Privileg. §. Benedicere, Pellizarius, Rodriquez, Miranda, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 40. n. 9. & alii communiter; nec ad hoc requiritur aqua ab Episcopo benedicta. Jam sit*

161. **RESOLUTIO.** Pater Guardianus ipsemet potest reconciliare Ecclesiam Franciscano-

canorum pollutam voluntariâ, injuriosâ & graviter peccaminosâ sanguinis effusione, vel simili homicidiô, vel voluntariâ & peccaminosâ seminis effusione in illa factâ vel per sepulturam excommunicati vitandi, vel non baptizati in eadem Ecclesia factam. Ita Herincx, Portel, Sannig, Casarubius, Reiffenstuel cit. n. 27. Rodriguez Tom. 1. QQ. Reg. Quæst. 19. art. 6. Barbosa, Engel, & alii. Ratio est: quia Leo X. concessit nostri Ordinis Generalibus, Provincialibus, Custodibus, & Guardianis, ut possint Ecclesias sibi subjectas, etiam prius consecratas, quomodocunque violatas reconciliare, & quidem aquâ per ipsosmet benedictâ (*formam reconciliandi vide apud Portel Dub. Reg. v. Ecclesiæ reconciliatio*) quando Episcopus distat duâbus dietis (*una dieta continet quatuor, vel quinque circiter Milliaria Germanica*) si verò duâbus dietis non distet, aquâ per Episcopum benedictâ. Addit Rodriguez cit. quem sequitur Barbosa, & alii, posse Religiosos dictô Privilegiô reconciliandi Ecclesias aquâ per ipsosmet benedictâ uti, non tantum quando sedes Episcopi ordinaria distat duâbus dietis ab Ecclesia pollutâ, sed etiam, quando Episcopus aliàs abest aut interveniente morte, renuntiatione, aut depositione non existit. Si verò Ecclesia polluta non fuerit consecrata, sed tantum simpliciter benedicta, aut tantum data licentia, ut in ea divina celebrari valeant, tunc potest à quolibet

libet Sacerdote simplici, non petita ab Episcopo licentiâ, per asperisionem aquæ communis benedictæ reconciliari.

CONFIDENTIA LVIII.

De Privilegio Regularium benedicendi Paramenta Ecclesiastica suarum, & alienarum Ecclesiarum.

262. Porphyrius Parochus mittit ad P. Guardianum Franciscanorum suum Aedituum cum Ciborio, Lunulâ Monstrantiæ, aliquibus corporalibus, casulis, & albis, humanissimè rogans, ut ea benedicere dignetur. P. Guardianus, ut gratificaret tam humanæ petitioni, statim ea benedixit. Quæritur, an benè?

163. RESOLUTIO est affirmativa cum Rodriguez Tom. 1. QQ. Reg. Q. 19. art. 2. Miranda, Pellizario, Sporer, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 40. n. 52. Ratio est: quia Innocentius VIII. concessit Prioribus Ordinis S. Hieronymi, & Vicariis in absentia Prioris, & cuilibet habenti Principale Regimen cujuscunque Monasterii, posse benedicere corporalia, vestimenta, cæteraque ornamenta Ecclesiastica ad Cultum Divinum pertinentia, tam sui Monasterii, quam etiam undecunque sint. In quo Privilegio, quia communicat Ordo noster Seraphicus, ac plerique alii, eodem gaudere poterunt, prout citati Doctores benè advertunt. Nec obstant declarationes Cardinalium, decernentes, quòd Religionum Prælati habentes

tes privilegium benedicendi vestes sacras, eò uti non possint, nisi pro servitio duntaxat Monasteriorum, & Ecclesiarum propriarum. Ratio est: quia illæ plus non volunt, quàm quòd si Regularibus à Papa in genere detur privilegium benedicendi Paramenta Ecclesiastica, intelligendum solummodò sit de Paramentis Ecclesiarum Regularium, per quod non derogatur privilegio, quod benedicendi Paramenta etiam alienæ Ecclesiæ expressè concedit. Idem respondendum est ad alia Decreta sacre Congregationis. Quod etiam confirmat praxis, & consuetudo plurium Regularium, Paramenta Ecclesiarum etiam alienarum passim benedicentium; *Consuetudo autem est optima legum interpret.* cap. 8. de Consuetud. Quare nostri Ordinis Superiores, Generales, Provinciales, Guardiani, & in horum absentia Vicarii, aliique substituti Superiores pro tempore existentes, Paramenta, & Ornamenta Ecclesiastica, Ciboria, Lunulam Monstrantiæ, Corporalia, Casulas &c. & alia quæcunque ad Cultum Divinum pertinentia, in quibus *Chrisma non intervenit*, non tantùm pro usu Fratrum, Monialium, Tertiariorum, & Ecclesiarum eorundem solemniter benedicere possunt ex speciali Privilegio à Leone X. nostro Ordini concessò, quod referunt Doctores citati, sed etiam pro usu alienarum Ecclesiarum, ut patet ex

I

pri-

130 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
privilegio Prioribus S. Hieronymi concess-
so, & mox suprà adducto.

CONFIDENTIA LIX.

*De Privilegio Regularium, quòd possint à quo-
cunque Episcopo ordinari extra tempora, tribus
Dominicis, vel festivis diebus, etiam non
servatis interstitiis.*

164. Sebastianus Guardianus conventûs Egrani Franciscanorum, Diœcesis Ratisbonensis, mittit Bambergam aliquos ex suis fratribus ad Reverendissimum Episcopum Bambergensem, cum humillima petitione, ut eisdem sine interstitiis, ac etiam extra tempora sacris Ordinibus usque ad Sacerdotium inclusivè initiare dignetur. Reverendissimus ac perquàm gratosus Dominus D. Joannes Wernerus Episcopus Dragonensis, & Suffraganeus Bambergensis, ac Vicarius Generalis &c. &c. piæ memoriæ, dum Egræ ab Anno Domini 1708. usque ad annum 1723. eram SS. Theologiæ Lector, meos discipulos, Fratres nostros religiosos, qui habebant ætatem, sine interstitiis, extra tempora, ac multis vicibus, verè gratosè, sacris Ordinibus usque ad Sacerdotium inclusivè tribus diebus Dominicis, vel festivis initiavit (quod meis oculis vidi) non obstante, quòd conventus noster Egranus situs sit extra Diœcesin Bambergensem, cùm sit in Diœcesi Ratisbonensi, nec obstante, quòd Reverendissimus Dominus Suffraganeus

ganeus Ratisbonensis non fuerit absens à sua Diœcesi, & quòd contulerit Ordines in Sua Diœcesi; & sic altè fatus Reverendissimus, ac perquàm graciosus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis piæ memoriæ omnium nostrorum pro tempore supradicto existentium Guardianorum Egranorum humillimæ petitioni gratiosissimè annuit, & satisfecit; jam posset aliquis criticus quærere, an etiam licitè?

RESOLUTIO. Non dubito, quin 165.
Præfatus Reverendissimus, ac Graciosus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis licitissimè fecerit; siquidem non aliud præsumere licèt de tanto Præsule propter ejus eximiam SS. Theologiæ, & sacrorum Canonum scientiam, quam ex Romanæ sapientiæ fonte hausit, & propter ejusdem singularem prudentiam ac pietatem. Accedit Ratio: Quia Clemens VIII. die 23. Novembris, Anno 1596. concessit Privilegium Congregationi S. Joannis Evangelistæ in Portugallia, ut possint ordinari extra tempora, & per quemcunque Episcopum, Communionem Ecclesiæ Catholicæ habentem tribus Dominicis, vel festivis diebus continuis, vel interpolatis, etiam non servatis interstitiis. Quod privilegium oculis suis sese vidisse testatur noster Portel in dubiis Regularium. §. Ordo. num. 4. atque eandem gratiam, ut à quocunque Catholico Antistite sacros Ordines, etiam extra tempora à jure statuta, tribus

tribus diebus festivis suscipere valeant, à Pio IV. factam esse Ordini S. Joannis Jerosolymitani, habetur ex ejusdem Bulla 9. quæ incipit, *Circumspecta* §. 62. ac referatur *Tom. 2. Bullarii Romani*, quæ postmodum confirmata fuit per S. Pium V. Gregorium XIII. Sixtum V. Gregorium XV. & Clementem VIII. prout citatis singulorum Pontificum Bullis ostendit *Barbosa part. 2. de Offic. & Potest. Episc. Alleg. 4. num. 65.* Porro in hiscè, & aliis privilegiis communicare nostrum Seraphicum Ordinem, est certum, & demonstrabimus infra *Conferentiâ 66. de communicatione Privilegi- giorum.*

166. Dices : *Clemens VIII. edidit sequens Decretum, nimirum superiores Regulares posse suo subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diæcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit, & si Diæcesanus absuerit, vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcunque aliam Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad Doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quò Episcopus Diæcesanus vel absuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes, vel sedes Episcopalis vacaret. Verùm cum à superioribus Regularibus, Episcopo Diæcesano absente, vel ordinationes non ha-*

habente, litteræ dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiae Diocesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam esse. &c. Datum Romæ die 15. Martii 1596. Ergò Regulares non possunt ordinari à quocunque Episcopo, sed debent ordinari ab Episcopo Diœcesis, in qua habitant, exceptis duobus casibus, videlicet quando Episcopus Diœcesanus est absens, vel non est habiturus ordinationes.

*R. Hôc Decretô non obstante (sicu- 167. ti nec obstante Conciliô Tridentinô) docent Sanchez in Consil. l. 7. c. 1. dub. 20. n. 44. Laymann lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 9. Castro-palaus tom. 27. p. 14. n. 8. Gobat. in Alphabet. Ordinandorum, casu 11. n. 406. apud la Croix l. 6. p. 2. n. 2236. Superiores Ordinum Religiosorum Exemptorum posse dare dimissorias etiam pro sacris Ordinibus, suis subditis ad quemcunque Episcopum, & quæ in hoc Decreto decernuntur, tenere ad summum de Regularibus ordinario subjectis, si absit Privilegium, vel alia consuetudo. Ratio est: tum quia S. Pius V. in Bulla: *Etsi mendicantium*, n. 19. sic loquitur de Concilio Tridentino: *Sessiois verò 23. cap. 8. Neminem, nisi à proprio Episcopo ordinari posse, statutum, in Regularibus locum non habere, declaramus.* Tum quia præcitatum Decretum Clementis VIII. non derogat quidquam aut Concilio Tridentino, aut Privilegiis Regularium, cùm horum non*

I 3

faciat

faciat mentionem. Ulteriùs nec obſtare docent præfati Doctores, quòd in præfatione præcitati Decreti Clementis VIII. dicatur: *quorumcunque Regularium*; nam intelligunt, *ſecluso Privilegiò, & Conſuetudine*; teſtantur autem Authores apud *Laymann & Gobat*, eſſe privilegium pro exemptis, & *Sanchez apud la Croix cit.* dicit, talem eſſe Praxin omnium Religioſorum. Quæ omnia denique convincit hæc evidens Ratio; quia ipſemet Clemens VIII. poſt Decretum ſupracitatum editum die 15. Martii, 1596. conceſſit Privilegium congregationi S. Joannis Evangeliftæ in Portugallia, ut poſſint ordinari extra tempora, & per quemcunque Episcopum Communionem Eccleſiæ Catholicæ habentem &c. ut ſuprà num. 165. de verbo ad verbum retulimus, & hoc privilegium modò conceſſit die 23. Novembris, 1596. adeoque ipſemet Clemens VIII. ſuo præcitato Decreto, utpote priùs edito, derogavit, & conſequenter altè fatus Reverendiſſimus Dominus D. Suffraganeus Bambergensis licitiſſimè ſacris Ordinibus initiavit Fratres noſtros religioſos ad ipſum ex Ratisbonenſi Diœceſi accedentes, non obſtante, quòd Reverendiſſimus D.D. Suffraganeus Ratisbonenſis non fuerit abſens à ſua Diœceſi, & quòd contulerit Ordines in ſua Diœceſi. ita præter citatos tenent *Rodriguez, Portel, Donatus, Barbosa, Diana, Herincx, Præpoſitus, Aversa, Sannig*

Tit. II. De Dispensation. & Priv. 135

Sannig, Bassaus, & alii apud Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 11. n. 41. & sequentibus.

CONFIDENTIA. LX.

De Privilegio Regularium Itinerantium quoad Administrandum Pœnitentiæ Sacramentum.

Rolandus Franciscanus Confessarius in 168. Diœcesi Passaviensi solummodò approbatus pro excipiendis Confessionibus, mittitur à suis Superioribus ad Conventum Augustanum; In via & itinere pervenit in Diœcesin Frisingensem, ubi à Parochò cujusdam oppidi, in quo Episcopus Frisingensis non existerat, propter confluentem pœnitentium multitudinem rogatur, ut etiam dignaretur Confessiones excipere. Rolandus se excusat, quòd non sit approbatus ab Episcopo Frisingensi, adeoque, licet aliàs foret paratissimus, non possit in hoc casu inservire. Sed Parochus instat, quòd *P. Sporer Theol. Sacrament. parte 3. cap. 6. Sect. 1. num. 678* doceat, quòd Gregorius XIII. Patribus Societatis (& consequenter percommunicationem Privilegiorum etiam reliquis mendicantibus) concesserit, ut ii ab uno saltem Episcopo approbati, iter agentes possint fidelium Confessiones audire in locis, in quibus commodus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus. Quid respondebit Rolandus?

RESOLUTIO. Rolandus responde. 169. bit, quòd in *P. Reiffenstuel lib. 5. Decret.*

tit. 49. n. 259. de privilegio itinerantium Regularium mox adducto legerit sequentia : Hoc privilegium adhuc post Urbanum VIII. Alexandrum VII. & Clementem X. (qui in sua Bulla : *Supernâ Magni*, editâ 2. Augusti, 1670. §. 4. ita decrevit : *Ad hæc Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati*) subsistere, censent plurimi, etiam post dictos Pontifices scribentes. Jacobus Platelius parte 5. Theolog. cap. 6. §. 8. n. 873. Bernardus Sannig tom. 3. Theol. dist. 11. q. 4. n. 15. Patritius Sporer parte 3. Theol. Sacrament. cap. 6. Sect. 1. num. 678. Jacobus VViestner lib. 5. institut. Canonic. tit. 38. num. 36. propè finem, &c. Bulla autem Clementis X. *Superna* &c. in contrarium allegata commodè forsan intelligi posset de stabiliter in aliqua Diœcesi permanentibus, qui utique debent ab Episcopo illius loci approbari, non autem de transientibus tantùm; nam cùm privilegium toti alicui Religioni à summo Principe concessum, sit favorabile, sicque id, quod contra tale pugnare videtur, tanquam odiosum, strictam patiatur interpretationem, etsi etiam aliquò modò derogaret juri communi, uti cum Suarezio, Azorio, Bonacinâ, & ipsomet Illung tenent Castropalao

parte

parte 1. tr. 3. disp. 4. punct. 10. n. 5. Hinc posset præfatô modô Bulla Urbani VIII. & Clementis X. explicari, ut saltem quoad hoc punctum non obesset valori privilegi. Nihilominus aliqui cum *Illsung in sua Theologia de approbatione Confessarii tract. 6. disp. 6. q. 6. art. 1. §. 3. n. 176.* putant, hoc privilegium non amplius valere: Alii cum *la Croix lib. 6. parte 2. num. 1513.* saltem de valore ejusdem dubitant ob Bullam Clementis X. *Supernâ*, suprâcitatam; quia Clemens X. ad Confessiones simpliciter audiendas, præscindendô, *an transeunter, an permanenter*, universim requirit approbationem Ordinarii loci, in quo regularis audit Confessiones, ac revocat omnia qualiacunq; & quomodocunque data privilegia in contrarium; Hinc (*ait la Croix cit.*) non auderem uti hoc privilegiô, & subdit: *Nec novum compendium privilegiorum Societatis S. Confessarius. §. 2. videtur satis fidei isti privilegio.* Ex quibus omnibus (*dicit Rolandus*) possem me resolvere, quòd præfatum itinerantium Regularium mendicantium privilegium per Bullam: *ad perpetuam*, concessum, ut refert Antonius à Spiritu S. in Direct. Regular. probabiliter adhuc valeat, & quòd possem eò uti; siquidem quando ob rationem & Doctorum Authoritatem est probabile, quòd alicui Sacerdoti competat potestas absolvendi, validè absolvit, esto opinio illa

reipsâ sit falsa; quandoquidem ad præcavenda ingentia animarum damna, Ecclesia in eo casu suppleat defectum jurisdictionis, tribuendô illam præcisè, quia prudenter judicatur, quòd sit concessa, ut plerique DD. docent *cum Lugo tom. 3. disp. 10. Sect. 2 §. 1.* tamen pro hic & nunc nolo uti hòc privilegiò, quia non est tanta necessitas, nec scio calus reservatos in hac Diœcesi Frisingensi, & prætereâ debeo meum iter accelerare.

CONFERENTIA LXI.

De Privilegio Regularium Mendicantium dispensandi in petendo debito conjugali.

170. Trebonianus maritus habuit copulam carnalem perfectam cum sorore suæ uxoris, & licèt ipsi fuerit à Confessario dictum, si repeteret hanc copulam, non ampliùs posse debitum conjugale à sua uxore petere. Nihilominùs Trebonianus iterat prædictam copulam, ipsòque factò perdidit jus petendi debitum conjugale à sua uxore. Quia tamen est in continuo incontinentiæ periculo, si non petat debitum à sua uxore, sollicitat pro remedio. Quis verò illud suppeditabit?

171. RESOLUTIO. Confessarius ex Regularibus mendicantibus potest afferre remedium, & dispensare cum Treboniano, etiam extra Sacramentum pœnitentiæ, imò etiam cum absente, ad petendum debi-

debitum conjugale. ita *Sporer de Matrimon. cap. 2. n. 483. Sanchez lib. 8. disp. 16. num. 8. Reiffenstuel post 4. Decret. in Appendice de Dispensatione, n. 571. & apud ipsum Sorbus, Vera crux, Henriquez, Quintanadvennas, & alii.* Ratio est; quia Eugenius IV. per Bullam concessit Benedictinis Congregationis Cassinensis, 1436. pridie Calendas Julii, ut possint cum conjuge, qui cum consanguinea suæ uxoris in primo vel secundo gradu carnaliter peccasset, dispensare ad petendum debitum conjugale; Quod postea Julius II. Authenticè & expressè declaravit, ut videre est apud *Reiffenstuel cit. n. 572.* cui accedit universalis consuetudo, vi cuius constat, quod Regulares passim dispensent pro foro interno cum incestuosis conjugibus ad petendum debitum; Consuetudo autem tribuit Jurisdictionem *c. duo simul. de Offic. Ordin.* Quando tamen dispensat Confessarius Regularis in hoc casu, debet adesse rationabilis causa; quia nulla dispensatio in lege superioris valet facta sine rationabili causa, quæ in hoc casu ordinariè solet adesse, videlicet periculum incontinentiæ. Item debet imponi gravis pœnitentia juxta *Portel Tom. 1. Respons. Moralium parte 1. casu 2.*

Petes. An ad validè & licitè dispen- 172.
sandum cum impeditis ad petendum debitum requiratur, ut Confessarii Regularium mendicantium ad hoc à suis Provin-
cia.

cialibus specialiter deputati sint? *Resp.* Si conjuges impediuntur à petendo debito ratione voti castitatis ante vel post matrimonium emissi, nulla requiritur specialis licentia vel deputatio à superiore Majore; Quia Confessarii Regularium mendicantium possunt vi suorum privilegiorum absque speciali deputatione vel licentia Superioris dispensare cum Sæcularibus in votis, in quibus possunt Episcopi jure ordinario; sed hi possunt in præsentì casu dispensare ad petendum debitum: Ergò. ita *Reiffenstuel cit. n. 576.* Si verò maritus, vel uxor impediatur à petendo debito ratione affinitatis contractæ ex copula post contractum matrimonium habita cum aliqua sui conjugis consanguinea vel consanguineo in primo vel secundo gradu, tunc ut Confessarius regularis validè & licitè dispense ad petendum debitum conjugale, requiritur specialis deputatio & licentia sui Provincialis juxta *Rodriquez, Herincx, Portel, & alios communiter apud Reiffenstuel cit. n. 577.* qui tamen addit, quòd etiam probabiliter non requiratur specialis deputatio & licentia Provincialis, & hoc probat ex Bullato Privilegio Leonis X. quod etiam nos adduximus in terminis suprà *Conferentia 45. n. 128.* Vi cujus privilegii regulares mendicantes legitimè approbati & expositi, absque ulla speciali deputatione vel licentia Superioris dispensare

fare possunt in foro conscientiae cum conjugatis super impedimento affinitatis dirimente, ita ut matrimonium nulliter contractum revalidare, in eoque permanere, debitumque petere & reddere valeant: Ergò multò magis poterunt super eodem affinitatis impedimento solam petitionem debiti impediēte dispensare juxta *Reg. 53. Juris in 6. cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*, etiam in materia privilegiorum, si majus & minus sint ejusdem Ordinis, & minus in majori includatur, ut fit in praesenti. Hinc dicto privilegio (*pergit Reiffenstuel cit, n. 580.*) Confessarii absque ulla speciali licentia in foro conscientiae securè uti possunt, praesertim cum in dispensatione ad petendum debitum non agatur de valore Sacramenti, sed tantum de honestate actus. Sed

Dices. Ego sum Confessarius regularis 173. mendicans, & fui ante tres annos à meo P. Provinciali deputatus specialiter ad dispensandum in petendo debito conjugali cum conjugibus, qui illud ob habitam copulam cum consanguineis sui mariti, vel uxoris intra secundum gradum amiserunt. Jam autem ille P. Provincialis est defunctus suo officio, & novus Electus est. Hinc quaero, an ego iteratò à Neo-Electo P. Provinciali debeam specialiter deputari ad dispensandum in petendo debito, positâ illâ sententiâ securiori & proba-

babiliori, quòd requiratur in Confessario regulari specialis deputatio sui P. Provincialis ad validè dispensandum in præsenti casu?

174. *Resp.* Negativè. ita *Herincx disp. 4. de Legibus q. 8. n. 94. Portel in dubiis regularibus, v. Confessor Regularis erga seculares. n. 83. Ratio est: 1. Quia privilegium concessum per mortem concedentis sive naturalem, sive civilem, hoc est, per abdicationem officii non expirat. 2. Quia facultas dispensandi ad petendum debitum conjugale in casu, de quo loquimur, non datur à Patre Provinciali, sed à summo Pontifice, cujus licentia nunquam expirat; Provincialis verò fuit nudus Minister designans illum, cui summus Pontifex concedit præfatam facultatem, eò modò, quò Provincialis designans Confessarios pro Sæcularibus, non dat illis Jurisdictionem absolvendi, sed ipse Papa, & ideo illa Jurisdictio non expirat amotò Provinciali.*

CONFERENTIA LXII.

De Privilegio celebrandi post mediam noctem & post meridiem.

175. *Udalricus Franciscanus in Festo Portinnculæ ob multitudinem pœnitentium, modò hora secunda pomeridiana celebravit Missam, & quia alterâ die statim manè circa horam tertiam debebat ad alium conventum proficisci, celebravit Sacrum post*

post mediam noctem horâ secundâ. *Quæritur, an licitè?*

RESOLUTIO est affirmativa. Ratio 176. est: quia Eugenius IV. in compendio nostrorum privilegiorum, *¶. Missa quoad tempus*; Nobis Franciscanis concessit, quòd possimus celebrare Missam usque ad nonam post meridiem (hoc est, horam tertiam pomeridianam) ut videre est etiam apud nostrum *Herincx disp. 8. de Sacrificio Missæ, q. 10. n. 107.* Item, quia ex privilegio Leonis X. possumus Nos Franciscani etiam post mediam noctem ex causa rationabili de **Licentia Superiorum** Missas celebrare. ita *Bruno Chassaing de Privilegiis Regularium parte 2. tractatu 8. cap. 1. Propositione 2. & 3. Portel in dubiis Regularibus, ¶. Missa n. 4.* Requirit tamen Leo X. ut ante Missam tam tempestivè legendam quis recitaverit matutinum; si tamen sit aliqua necessitas, poterit celebrari Missa non recitatō matutinō, ait *Chassaing cit. prop. 2.*

CONFERENTIA LXIII.

De Privilegio absolvendi & communicandi in Paschate continuos commensales Regularium.

Wernerus sæcularis inservit conventui Franciscanorum tanquam servitialis & est ibidem continuus commensalis. Hic tempore Paschali suam Communionem Paschalem peragit in Ecclesia conventus Franciscanorum, in quo degit, ac etiam subinde confitetur Confessario istius conventus

ventus, approbato quidem à superioribus Regularibus in Capitulo Provinciali, sed non ab Episcopo. Quæritur, an satisfaciatur præcepto Ecclesiastico annuæ Communionis, & an valide absolvatur?

178. RESOLUTIO est affirmativa ad utrumque. Quoad Communionem Paschalem patet ex nostro *P. Herincx, de Eucharistia disp. 6. q. 4. n. 41.* docente: Famulis sive Familiaribus Religiosorum mendicantium possunt iidem liberè administrare Communionem Paschalem, sicut etiam viaticum, & extremam unctionem, quando degunt intra septa Monasterii ex Privilegio Societati Jesu concessio à Paulo III. & aliis concessis Fratribus Minoribus apud *Rodriquez Tom. 1. QQ. Regularium, Quæstione 56. art. 14.* Quòd autem Confessio Werneri sit valida & licita, patet ex Bulla Clementis X. *Supernâ. 1670.* ita decernente §. 4. *Ceterum in Monasteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxta regularia instituta vivitur, posse tam Prælatos regulares, quàm Confessores Regularium eorundem Monasteriorum, seu Collegiorum audire Confessiones illorum secularium (intellige: absque prævia approbatione Episcopi) qui inibi sunt verè de familia, & continui commensales, non autem illorum, qui tantum ipsis deserviunt. Pro his enim requiritur approbatio Episcopi in ipsorum audiente Confessiones. ita noster P. Matthæucci in officiali curia Regularis, verbo: Approbatio.*
CON.

CONFIDENTIA LXIV.

*De Privilegio dandi Viaticum , & extremam
Unctionem Sæcularibus in Monasteriis Regu-
larium periculose ægrotantibus.*

Xaverius parens alicuius ex nostris fra- 179.
tribus divertit in nostro Monasterio Fran-
ciscano ; cùm autem per unum vel alte-
rum diem apud nos permanisset , incidit
in morbum lethalem, periculùmque mor-
tis, ideòque petit à P. Guardiano, post-
quam suam deposuerat Confessionem,
viaticum, & extremam unctionem, qui
ejusdem petitioni illicò satisfecit. Qua-
ritur, an benè?

RESOLUTIO est affirmativa cum 180.
*Rodriquez, Suarez, &c. apud Passerinum, De
statibus hominum, Quaestione 187. art. 1. n. 983.
Ratio est: Quia S. Pius V. Bullâ: ad im-
marcescibilem, 1567. 7. Id. Febr. in Bullario
Cherubini tom. 2. pag. 214. concessit Thea-
tinis, quòd viaticum & extremam unctionem
possint dare suis mercenariis, famulis, ac quibus-
cunque hospitibus etiam sæcularibus, & extraneis,
quos in eorum locis vel habitationibus tunc repe-
riri contigerit, etiam in mortis articulo, & quo-
ties de eo dubitari contigerit, etiam Diocesano-
rum & Parochorum licentiâ minimè petitâ, nec
obtentâ. Quod Passerinus citatus n. 995. ex-
tendit cum aliis etiam ad illos, qui casu
veniunt ad Monasteria Regularium; Atqui
hòc privilegiò sine dubio gaudemus etiam*
K Nos

146 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
Nos Franciscani per communicationem
privilegiorum: ergò.

CONFERENTIA LXV.

*De Privilegio Regularium dispensandi in Præ-
ceptis Ecclesiæ, & votis cum suis
subditis Religiosis.*

181. Zacharias Franciscanus incidit in in-
firmitatem gravem, & ideo vult Medicus,
ut cum ipso dispensetur in præcepto Ec-
clesiastico, ac suæ regulæ, recitandi Horas
Canonicas, atque jejunandi. Quæritur,
an in his cum Zacharia possit dispensare
ejus P. Guardianus?

182. **RESOLUTIO** est affirmativa. Quan-
tùm enim ad præcepta Ecclesiæ, pater ex
Bulla S. Pii V. apud *Herincx de pœnit. disp. 7.*
q. 3. n. 15. & Chassaing in Privil. Regul. parte
2. tr. 4. cap. 4. Propos. unicâ, & tract. 3. cap. 3.
propositione 2. Quòd nostri Prælati Gene-
rales, Provinciales, Locales, & eorum vi-
ces gerentes, seu Vicarii, possint per se-
ipsos in foro conscientiæ, respectu suo-
rum subditorum Religiosorum tam Fra-
trum, quàm Monialium, quod possunt
Episcopi respectu suorum Clericorum, &
Laicorum quoad potestatem absolvendi,
& alias quascunque facultates; atqui Epis-
copi possunt dispensare in præceptis Eccle-
siæ: Ergo etiam prædicti Superiores regu-
lares id poterunt. Quoad præceptum re-
gulæ patet ex nostro P. Gaudenzio Kerckove
in

in statuta generalia cap. 1. §. 14. quòd nostri Superiores ex concessione Pii II. possint in his regulæ præceptis dispensare, Similiter nostri Prælati Generales, Provinciales, ac etiam Locales, & in horum absentia Vicarii, cùm plenè vicibus Prælatorum funguntur, possunt dispensare in votis simplicibus suorum subditorum Regularium, in quibus Episcopi cum suis subditis possunt dispensare. ita Antonius à Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tractat. 2. diss. 1. Sect. 2. num. 99. Sanchez lib. 4. Moralium cap. 49. Hoc tamen non possunt Abbatissæ, respectu suarum Monialium, quia carent jurisdictione spiritali. Vide P. Sporer tract. 3. in 2. Præcept. Decalog. cap. 3. num. 50. & seqq. Aliud dicendum de Prælati Religionum non Exemptarum, qui nec cum suis Profestis, nec cum Novitiis in votis dispensare possint, nisi vel ex consuetudine, vel Episcopi concessione id eis concessum fuerit; ut docet communis cum Navarro, Suarez, Sanchez, Lessio, Laymann apud Sporer citatum num. 52.

De Privilegio Regularium dispensandi in 183. votis cum Sæcularibus, diximus in primo Supplemento, Titulo de Votis.

De Privilegio Regularium absolvendi à 184. casibus, peccatis, & censuris summo Pontifici reservatis dicemus infra Titulo VII. De Censuris in Genere, & in Specie.

185. *De Privilegio Regularium dispensandi in irregularitatibus, & aliis poenis Ecclesiasticis, dicemus etiam infra Titulô VIII. De Irregularitatibus.*

186. *De aliis Privilegiis Regularium, v. g. quoad sepulturam, &c. dicemus rursus infra Titulô V. De statu Religioso.*

CONFERENCE LXVI.

De Communicatione Privilegiorum inter Regulares.

187. Zoilus discipulus quærit ex suo P. Lectore Franciscano: Legi sæpè in nostro P. Patritio Sporer, ac etiam in hoc Supplemento, quòd Nos Franciscani habeamus Communicationem Privilegiorum, quæ aliis Religiosis concessa fuere; proinde libenter scirem, unde nos hoc probaremus. Quid huic Zoilo respondendum?

188. RESOLUTIO. Religiosi Mendicantes habent plenissimam inter se communicationem privilegiorum, imò etiam communicant privilegiis concessis aliis Ordinibus non Mendicantibus. Communissima Doctorum Regularium apud Herincx, Sannig, Chassaing, Portel, Rodriguez, Casarubios, Reiffenstuel in 5. Decret. tit. 33. n. 55. & alios. Idque ex variis Constitutionibus Pontificiis, præsertim Julii II. Leonis X. & S. Pii V. manifestè patet. Et quidem pro Ordine nostro Seraphico adest amplissima concessio Clementis VII.

VII. per Bullam, quæ incipit: *Dum fructus uberes*: in qua Pontifex motu proprio, & ex certa scientia, omnia, & singula privilegia, immunitates, exemptiones, indulta, indulgentias, peccatorum remissiones, & gratias dicto Minorum & S. Claræ, ac Tertio de pœnitentia nuncupato, ordinibus, illorûmque personis, locisque concessa &c. approbat, & innovat, eisque omnia, & singula privilegia, concessiones, indulgentias, & gratias &c. quibusvis Ordinum Mendicantium vel non Mendicantium congregationibus quomodolibet concessa, & concedenda, suæ professionis Regularis observantiæ non contraria, communicat in omnibus, & per omnia, perinde, ac si eis specialiter concessa fuissent. ita citata Bulla Clementis VII. pro Ordine Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, data Romæ, 1525. die 30. Maji. Quæ Bulla postea fuit confirmata à S. Pio V. Gregorio XIII. & aliis Pontificibus, specialiter à Clemente VIII. Bullâ: *Ratio pastoralis*. Annô 1597. Et hoc fuit nostro Zoilo respondendum.

TITULUS III.

De Statu Clericali.

CONFERENTIA. LXVII.

De Habitu, & Tonsura Clericorum.

189. **J**oannes Clericus in sacris constitutus sæpius non defert habitum & tonsuram Clericalem, sed sæcularibus induitur vestimentis more Laicorum, ita ut à multis non possit dignosci, num sit Clericus, vel Laicus. Jam quæritur, qualiter Joannes Clericus peccaverit? Ante resolutionem
190. *Notandum, quòd Clericus sit homo, qui signaculò tonsuræ ab Ecclesia institutò insignitus in sortem Domini designatur, ut sit capax sacrorum Ordinum, Beneficii, ac Jurisdictionis Ecclesiasticæ, gaudeátque privilegiis Clericalibus. Ut autem aliquis possit fieri Clericus, requirit, & statuit Concilium Tridentinum Sess. 23. cap. 4. Sequentia: Primâ tonsurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis conjectura sit, eos non judicii sæcularis declinandi causâ, sed ut DEO fidelem cultum præstent, hoc genus vitæ elegisse. Porro Clerici prima solùm*

solùm tonsurâ, aut Ordinibus Minoribus tantùm initiati ad nihil obligantur absolute, sed solùm ex suppositione, si privilegiis Clericalibus frui velint, & si sint beneficiati; unde Clerici in Minoribus Ordinibus constituti, & Beneficium Ecclesiasticum, seu jus ad illum nondum habentes, ad deferendum habitum, & tonsuram Clericalem non tenentur, juxta communem apud *Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 1. num. 69.* Nam *Concilium Trident. S. 14. cap. 6. de Reformat.* dum Clericis imponit obligationem clericaliter incedendi, expressè loquitur de Clericis in sacris, vel Beneficium Ecclesiasticum, aut saltem jus ad istud habentibus, non autem de Clericis Minoristis nullum Beneficium habentibus, quamquam tales de facto, si non deferant habitum & tonsuram Clericalem, non amplius gaudeant privilegiò fori, ut expressè statuit *Concilium Trident. Sess. 23. cap. 6. de Reform.* Attamen juxta plures DD. apud *Reiffenstuel cit. num. 80.* adhuc tales gaudent privilegiò Canonis, *spectatò jure communi, & seclusâ speciali locorum consuetudine*; Ratio est: quia de jure communi omnes Clerici gaudent privilegiò Canonis, *Can. si quis suadente 17. q. 4.* & quoad privilegium Canonis *Concilium Trident. mox cit.* nihil immutavit, neque juri communi derogavit: Ergò Clerici Minoristæ, etiamsi non habeant Beneficium Ecclesiasticum, nec ha-

bitum, & tonsuram Clericalem deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi interserviant, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos, versentur, adhuc gaudent privilegiò Canonis, nisi sit contraria specialis locorum consuetudo. Sequitur nunc

391. **RESOLUTIO.** Non solum Clerici in sacris Ordinibus constituti, sed etiam Clerici inferiores, si Beneficium Ecclesiasticum, aut saltem jus ad istud habeant, obligantur deferre habitum & tonsuram Clericalem. Ita communis apud *Reiffenstuel cit. n. 64.* estque expressè, & quidem sub gravissimis pœnis statutum in *Clement. Quoniam 2. de vita & honestate Clericorum, & in Concilio Trident. Sess. 14. cap. 6. de Reform.* Et quidem hanc obligationem esse sub mortali, cum sit de re gravi, docent *Sotus, Sylvester, Armilla, Diana, & alii apud la Croix lib. 4. num. 1372.* adeò, ut præfati Clerici absque causa per longum tempus non portantes habitum & tonsuram Clericalem, peccent mortaliter; omnes verò communiter conveniunt in hoc, quòd sit tantum veniale, si negligatur ad breve tempus; datur enim hic parvitas materiæ. *Laymann lib. 5. tit. 9. cap. 12. n. 3.* ait; Non deferre habitum, & tonsuram Clericalem tunc esse peccatum mortale, si spectatis circumstan-
- stan-

stantiis personæ, loci, diuturnitate temporis &c. Clericalis tonsuræ & habitus neglectus notabiliter repugnet honestati, & bono exemplo Clericorum, cujus gratiâ talis habitus Lege Ecclesiasticâ præcipitur. Sin verò ex justa causa, vel ad tempus breve, sinè honestatis detrimento, habitus deponatur, nulla omninò culpa erit. Spectanda etiam est cujusque diocesis consuetudo. Ex quo concludendum, Joannem Clericum, de quo procedit Conferentia, à peccato mortali non posse excusari, cum sæpiùs non deferat habitum, & tonsuram Clericalem, quod notabiliter repugnat honestati, & bono exemplo Clericorum.

CONFERENCE LXVIII.

De Castitate à Clericis servanda.

Stephanus Clericus sæcularis in sacris 192.
Ordinibus constitutus habet delectationem internam veneream in sua voluntate, in eaque sibi deliberatè complacet. Quæritur, an committat duplex specie peccatum, nimirum contra castitatem, & contra Religionem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd omnes Clerici in sacris 193.
Ordinibus constituti à suscepto Subdiaconatu obligentur servare castitatem, adeò, ut nec validè possint contrahere matrimonium, sicuti docet Concilium Tridentinum Sess. 24. Canon. 9. Si quis dixerit,

Clericos in Sacris constitutos, vel Regulares solemniter castitatem professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante Lege Ecclesiasticâ, vel votô, Anathema sit. Unde est communis doctrina, quòd Subdiaconus teneatur ad servandam castitatem ex voto castitatis in ipsa susceptione Ordinis sacri, scilicet Subdiaconatûs saltem implicitè emissô; fiat autem inhabilis ad contrahendum matrimonium ex lege Ecclesiæ ipsum inhabilitante ad matrimonium contrahendum; siquidem voluntariè suscipiens Subdiaconatum, & nolens vovere castitatem, adhuc contrahit impedimentum dirimens matrimonium; sed non ex voto, quia nullum emisit: Ergò ex Lege Ecclesiastica. Imò etiam obligationem servandi castitatem in clericis in Sacris constitutis non esse ex voto, sed ex præcepto Ecclesiæ, quæ ex se istam obligationem annectat sacris Ordinibus, docet *Doctor noster Subtilis*, & alii viginti Doctores, quos refert *Sanchez de Matrim. l. 7. disp. 27. num. 9.* & sequitur *Aversa, Herincæ &c.* Ratio est eadem; quia voluntariè suscipiens Subdiaconatum, si nihil scivisset de servanda castitate, vel ejus voto emittendo, vel si simpliciter nolisset vovere castitatem, adhuc obligaretur servare castitatem; at non ex voto; quia nullum emisit: Ergò ex præcepto Ecclesiæ. Juxta hanc *Scoti* sententiam sequitur

RESO.

RESOLUTIO. Stephanus Clericus 194.
 sæcularis habendō delectationem inter-
 nam veneream in sua voluntate, in eaque
 deliberatè sibi complacendō peccavit qui-
 dem mortaliter contra castitatem, sed non
 contra Religionem, *nisi expressum votum ca-*
stitatis in susceptione Subdiaconatûs emisisset. ita
Sporer de Matrimon cap. 1. num. 47. Ratio
 est : quia clericus sæcularis, *si non emittat*
expressum castitatis votum, tenetur probabili-
 ter ad castitatem servandam, non ex vo-
 to, sed ex solo præcepto Ecclesiæ, sicuti
num. preced. dictum fuit : Atqui etiam in
 communi sententia Ecclesia non potest
 præcipere vel prohibere actus merè inter-
 nos, qualis est venerea delectatio in sola
 voluntate: ergo clericus sæcularis admit-
 tendo delectationem veneream in volun-
 tate, non peccavit contra præceptum Ec-
 clesiæ, adeoque nec contra Religionem,
 ex cujus virtutis motivo Ecclesia clericis
 præcipit observantiam castitatis. Dictum
 est 1. *Si Stephanus non emisit in susceptione*
subdiaconatûs expressum castitatis votum; si enim
 tale emisisset, utique etiam peccasset con-
 tra suum votum, & consequenter contra
 Religionem; quia per votum promitti-
 tur DEO abstinentia ab omni delectatio-
 ne venereâ etiam internâ. Dictum est 2.
Habendō delectationem veneream internam in vo-
luntate; si enim habuisset delectationem
 veneream in sensu externo, v. g. tactu,
 utique

utique peccâisset etiam contra præceptum Ecclesiæ, quæ actus externos, etsi occultissimos prohibere potest. Item si Stephanus habuisset internum desiderium, vel propositum peccandi externè contra castitatem, iterum peccâisset contra præceptum Ecclesiæ & Religionem; quia desiderâisset, vel proposuisset exercere actum ab Ecclesia prohibitum.

195. De obligatione clericorum recitandi Horas Canonicas, diximus in priori Supplemento, *Titulô de Virtute Religionis*; item de obligatione clericorum erogandi bona superflua beneficialia ad pias causas, diximus etiam, in priori Supplemento, *Titulo de Dominio*.

CONFERENTIA LXIX.

196. *De Actionibus Clericis prohibitis.*

Gregorius Parochus pro decimis multum & copiosum accipit hordeum, ex quo coquit cerevisiam tum in suum usum, tum etiam, ut vendat. Quæritur, an Gregorius faciat actionem clericis prohibitam? Ante Resolutionem

197. *Sciendum*, clericis esse prohibitum sub poena Excommunicationis ferendæ per judicem sententiæ, arma gestare, *cap. 2. De vita & honest. Cleric.* nisi ex justa causa ad se, vel proximum, propriasque, vel alienas res contra invasorem defendendas; Hinc consuetudine receptum est, ut clerici

rici iter facientes Arma defensoria secum ferant. Item clericis est prohibitum, officia, vel commercia secularia exercere, specialiter verò clericis prohibitum est, negotiationem exercere. *cap. 6. Ne Clerici, vel Monachi.* Ubi notandum, quòd *negotiatio* propriè tunc exerceatur, quando res empta, non mutatâ materiâ, alteri venditur carius, vel cum lucro permutatur; quod quia est obnoxium periculo multorum peccatorum, & valdè distracticum, ac indecens statui clericali, severè prohibitum est clericis in sacris constitutis, aut Beneficium Ecclesiasticum habentibus, & Religiosis omnibus, ita ut mortaliter peccent, si multam negotiationi dent operam, nisi excuset parvitas materiæ, aut necessitas. *ita communis DD. cum Barbosa lib. 1, Juris Eccles. Univ. cap. 40. n. 114. & 128.* Ratio est: quia *cap. 6. Ne clerici, vel Monachi* dicitur: *sub interminatione Anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucrì negotientur.* Potest tamen clericus agros beneficiorum suorum, aut bonorum suorum patrimonialium, opera Laicorum colere, item retinere atque locare boves, oves, aliâque animalia, quæ habet ex successione, vel decimis, nec non fructus illorum vendere, item vendere granum, hordeum, vinum, & alios fructus collectos ex bonis patrimonialibus, vel Ecclesiasticis pro sua, & suorum sustentatione, *ita*

ita *S. Congregatio Concilii Trident.* relata à *Barbosa cit. n. 127.* Item licitum est clerico

emere materiam, ex qua conficiat artefactum, & vendat, uti fecerunt *S. Paulus*, & antiqui Monachi victitantes labore manuum, *la Croix lib. 3. p. 2. n. 998.* Denique si clericus negotietur per alium, v. g. si pecuniam exponat, alius autem addat industriam, multi apud *Lugo* dicunt esse illicitum; *Medina, Armilla, Molina, Rebellus*, aliique communiter cum *Laymann lib. 3. tr. 4. cap. 17. n. 40.* & *Castropalao* dicunt, non esse saltem mortale; veniale tamen esse docent *Maldenus & Molina*, quibus consentit *Rebellus*, si per seipsum rationes dati, & accepti exigat. Vide *la Croix cit. num. 1005.* Ex dictis sequitur ad casum propositum in Conferentia

198. RESOLUTIO. Gregorius Parochus ex hordeo pro decimis accepto coquendo cerevisiam tum in suum usum, tum, ut aliis vendat, non peccavit. ita *Manrique, la Croix, Gobat in Quinario, tract. 5. cap. 11. num. 11.* Idem dicendum de Regularibus, qui domi suæ à suorum prædiorum hordeo tum in suum usum, tum etiam, ut vendant aliis, coquunt cerevisiam. Ratio est: quia illa coctio, & venditio non est negotiatio per Canones vetita; nam *Can. Ejiciens, dist. 88.* dicitur: Quicumque rem comparat, non ut ipsam rem integram & immutatam vendat, sed ut materia sibi sit aliquid inde operandi, ille non est nego-

negotiator. Atqui Gregorius Parochus (idem in simili dicendum de Religiosis) non sibi comparavit hordeum, ut illud integrum & immutatum venderet, sed ut esset materia sibi exinde coquendi cerevisiam: Ergò non fuit *negotiator*, adeoque non peccavit. Propter hanc, & alias rationes addit *Gobat cit. num. 13.* esse probabile, quòd Religiosi possint etiam emere hordeum, ut confectam inde cerevisiam vendant. Idem *Gobat cit. n. 10.* docet in Germania licitum esse in Monasteriis per famulos vendere vinum, & panem; id enim propriè non est habere tabernas, aut negotiari, sed sua vendere transeuntibus. Imò clerici possunt emere plura ad suum, suæque familiæ usum, v. g. pro toto anno, & quæ præter propositum supersunt, possunt aliis revendere pretiò corrente, licèt cariore. Ita *Riccus, & Barbosa apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 1. n. 135.*

CONFERENTIA LXX.

De Residentia Clericorum.

Michael Parochus ob causam sibi legitimam visam, abest à sua Parochia per sex dies finè licentia Ordinarii, interim tamen pro sua Parochia constituit Vicarium idoneum ab Episcopo approbatum v. g. Regularem mendicantem. Quæritur, an Michael Parochus peccaverit contra præceptum Residentiæ? Ante Resolutionem

Notan-

200. *Notandum*, quòd *Residentia Clericorum* sit commoratio fermè continua in loco beneficii, causâ Officii, seu Servitii Ecclesiastici personaliter præstandi; Ad hanc tenentur Episcopi, parochi, & illi, qui curata habent beneficia, ita quidem, ut si Episcopi intra annum ultra tres, & Parochi ultra duos Menses absque legitimâ causâ per Episcopum cognitâ & approbatâ, absint, mortaliter peccent, & fructus non faciant suos. ita *Concilium Trident. Sess. 23. cap. 1. de Reform.* Qui verò in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis obtinent Dignitates, Canonatus, præbendas, vel portiones, si intra annum ultra tres Menses absint, primò annò mediâ parte fructuum, secundò verò annò omnibus fructibus, quos illò annò lucrati sunt, privandi sunt. Quæ tamen pœna est ferenda sententiæ, non lata, uti constat ex Concilio Trid. *Sess. 24. de Reform. cap. 12.* Hòc notatò sit

201. **RESOLUTIO.** Michael Parochus in casu proposito non peccavit contra præceptum Residentiæ. ita *Barbosa parte 3. de Offic. & Potest. Episc. Allegat. 53. n. 106. Castropalaus, Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 4. n. 79.* Ratio est: quia ex tam modica absentia Parochi constituentis interim Vicarium idoneum non censetur morale aliquod suorum Parochianorum oriri periculum. Si tamen in Diœcesi Michaelis Parochi

Ordi-

Ordinarius specialiter sub culpa prohibuisset, ne Parochi sine sua licentia etiam per tres dies abessent à suis Parochiis, tunc utique Michael Parochus peccasset.

CONFIDENTIA LXXI.

De Qualitatibus requisitis in eligendis ad Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica.

Rupertus Patronus cujusdam Ecclesiæ 202. Parochialis, sed Laicus, præsentat Episcopo Robertum Sacerdotem sæcularem, dignum quidem præfatò Beneficiò Parochiali, sed non digniorem. Quæritur, an Rupertus peccaverit? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd *Beneficium Ecclesiasticum* 203. sit jus perpetuum percipiendi fructus ex Bonis Ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale Personæ Ecclesiasticæ, Auctoritate Ecclesiæ constitutum; estque duplex, *curatum*, & *non curatum*. Curatum est, quod habet annexam animarum curam; non curatum est, cui nulla animarum cura est annexa. Conferuntur autem beneficia vel per Electionem Canonicam, & à Superiore confirmatam, vel per præsentationem præviam, & institutionem factam à Prælato, vel per collationem liberam, quando nimirum Prælatus liberè sine prævia electione, vel præsentatione cuiuspiam Idoneo confert beneficium, quæ collatio, ut sit valida, debet esse canonica, gratuita, non simoniaca, non ob-vel sub-

L

rep.

reptitia, item intra tempus debitum facta. Nec uni duo beneficia sunt conferenda, nisi unum non esset sufficiens ad honestam clerici sustentationem, aut nisi dispenset Summus Pontifex ex aliis rationabilibus causis. ita *Concilium Trid. Sess. 24. cap. 17. de Reform.*

204. Porro in eligendis ad Prælaturas, & beneficia Ecclesiastica requiritur *ætatis maturitas, morum gravitas, & litterarum scientia.* Per ætatis maturitatem intelligitur legitima ætas à Sacris Canonibus præscripta; siquidem pro quocunque Beneficio Ecclesiastico obtinendo requiritur de facto ætas quatuordecim annorum inchoatorum, pro parochiali beneficio requiritur ætas viginti quinque annorum inchoatorum, quæ ætas etiam requiritur ad Dignitates & Ministeria Ecclesiastica quæcunque quibus cura animarum subest, *ex cap. Cum in Cunctis 7. de Electione*, ubi etiam ad Episcopatum obtinendum requiruntur triginta anni completi. Morum gravitas requirit in eligendo, ut sit legitimè natus, primæ tonsuræ initiatus, non censuratus, nec irregularis, nec matrimonio junctus, in debitis Ordinibus constitutus, & habeat intentionem in statu Ecclesiastico permanendi. Per litterarum scientiam intelligitur tanta rerum agendarum notitia, quanta est necessaria & sufficiens ad ritè
exc.

exequendum Officium suum, ad quod quis eligitur. Jam sit

RESOLUTIO I. Mortaliter peccant, 205.
qui, nisi quos digniores ad Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promoveant. Ita *Concilium Trid. Sess. 24. cap. 1. de Reform.* Quod verum est non tantum de electione & promotione ad Officium Cardinalis, Episcopi, Abbatis ac Prælatorum Regularium, sed etiam de electione & promotione ad Ecclesias Parochiales. Ita plurimi DD. apud *Passerinum cap. 30. de Electione n. 1. qui n. 81. affirmat*, hoc esse certum. Ratio est; quia omnibus prædictis incumbit regimen Ecclesiarum & animarum, quod est onus Angelicis humeris formidandum, ut loquitur *Concilium Tridentinum Sess. 6. cap. 1. de Reform.* illicò exinde inferens: Ergò ad illud, qui maximè digni sunt, assumantur, consequenter peccant, & quidem mortaliter, qui ad tam grave officium, tantumque onus eligunt minùs dignum, prætermisso digniore; sunt enim causa omnium malorum & peccatorum exinde consequentium. Ex quo sequitur

RESOLUTIO II. Rupertus etsi sit 206.
Patronus Laicus Ecclesiæ parochialis, non præsentando digniorem ad eandem, peccavit mortaliter. ita contra *Castropalaum, Garciam*, & alios docet probabilior sententia cum *Covarruvia, Gutierrez, Lessio, Sanchez, Cardena, Reiffenstuel in 3. Decret. lib. 3.*

164 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

tit. 38. n. 78. apud quem *Gutierrez*, & *Covarruvias* dicere non dubitant, contrariam sententiam esse falsam. Ratio est: quia Patroni Ecclesiastici tenentur præsentare digniorem ad Beneficia curata ut patet ex Resolutione præcedenti: Ergò etiam Patroni Laici tenentur ad Beneficia curata præsentare digniorem; cum hic & ibi militet eadem ratio, & consequenter eadem legis dispositio; Cum enim *Jus Patronatus* sit potestas præsentandi Clericum ad Beneficium Ecclesiasticum vacans, etiam Patronus five Ecclesiasticus five laicus jus habet ad promotionem præficiendorum beneficiis curatis, & ad hoc operam præstat; atqui juxta *Concilium Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 1.* Omnes, qui ad promotionem præficiendorum jus habent, aut operam præstant, mortaliter peccant, nisi digniores præfici curaverint: Ergò etiam patroni laici peccant mortaliter, si non præsentaverint digniores ad Beneficia curata; nam Beneficia simplicia, nullam curam animarum habentia conferre dignis, omittis dignioribus, non est peccatum mortale juxta multos Authores apud *Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 6. n. 247.*

CONFERENCE LXXII.

De Juribus Parochorum.

207. Elisabertha tempore Paschali confitetur
Regulari Mendicanti, a quo etiam testi-
mo-

monium suæ factæ Confessionis Paschalis accepit, acceptumque suo parochio, nomine Carolo præsentavit. Parochus autem conquestus est, Jus suum parochiale ab Elisabetha fuisse violatum, eò quòd hæc non habuisset à se licentiam pro tempore Paschali, alteri confitendi, cum tamen Concilium Lateranense, *cap. Omnis utriusque sexûs. De Pœnitent. & Remiss.* præcipiat, quòd *omnis utriusque sexûs fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit justâ de causâ, sua confiteri peccata, licentiam prout postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cum aliter ipse illum non possit absolvere, vel ligare.* Quæritur, an Elisabetha violaverit jus parochiale, vel an validè & licitè fuerit confessa, & præcepto Ecclesiastico annuæ Confessionis satisfecerit? Ante Resolutionem

Notandum, quòd jura parochialia parochio competentia sint potissimum sequentia, 1. Quòd parochiani proles suas proprio parochio teneantur baptizandas offerre. 2. Ut diebus Dominicis, & festis parochiani in Ecclesia parochiali Missam audiant: quò non obstante concessit Leo X. Bullâ: *Intelleximus.* 13. Nov. 1517. quòd audientes Missam in Ecclesiis Regularium Mendicantium, Dominicis & festis diebus, satisfaciant præcepto Eccle-

liæ de audienda Missa. 3. Ut semel in anno confiteantur suo parocho, vel alteri de hujus licentia. 4. Ut parochiani ad minus in paschate in parochiali Ecclesia SS. Eucharistiam suscipiant. 5. Quòd nisi à proprio parocho Sacramentum extremæ unctionis accipiant. 6. Quòd parochiani defuncti sepeliri debeant in parochiali Ecclesia, vel Cœmeterio, nisi alibi sepulturam habeant, vel elegerint. 7. Quòd in Ecclesia parochiali coram proprio parocho matrimonia parochianorum contrahi debeant. 8. Quòd parocho solvi debeant decimæ, ita ut defraudans, vel non solvens decimas dupliciter peccet, contra virtutem Religionis nempe, & Justitiæ; siquidem decimæ debentur Ministris Ecclesiæ, partim in contestationem domini Dei super nos, partim injustum stipendium parochorum. 9. Quòd facultas benedicendi post partum mulieres, & aliquid ab eis recipiendi, *si per consuetudinem legitimam introducta sit*, etiam numeretur inter jura parochialia; Aliàs non; quia *abstrahendô à consuetudine præsatâ introductâ*, nullum in jure extat præceptum, quòd mulieres post partum in lege nova, ante ingressum in Ecclesiam petant à parocho loci benedictionem, & dent aliquid pro ea, sed standô juris dispositioni, utrumque liberum sit mulieribus, & si velint, possint utrûmque petere, à quo velint. Jam sit ad ca-

RE-

RESOLUTIO. Elisabetha tempore 209.
Paschali confitendô Regulari Mendicanti
sinè licentia parochi non violavit Jus pa-
rochiale, sed valide, & licite fuit confessa,
& præcepto annuæ Confessionis satisfecit.
Est certa. Ratio est : quia plures Summi
Pontifices, in specie Clemens X. Summus
Pontifex, parochus Episcoporum & Paro-
chorum, & parochus proprius omnium
fidelium, Bulla : *Superna.* 1670. die 2. Au-
gusti, statuit sequentia : *Semel autem simpli-*
citer approbatos Regulares posse in Diœcesi Epis-
copi approbantis, quôvis anni tempore etiam Pa-
schali, & quorumcunque etiam infirmorum Con-
fessiones audire, absque ulla parochorum, vel ip-
sius Episcopi licentia. ita *Sbogar tr. 140. la Croix*
lib. 6. p. 2. n. 1502. & alii.

CONFERENCE LXXII.

De Obligationibus Parochorum.

Jacobus parochus celebrat diligenter 210.
Sacrum quotidie, & facit in quolibet Sa-
cro *Bonum memento* pro suis parochianis ;
sed *fructum*, ut vocant, *Ministerialem Sacri-*
ficii, applicat pro iisdem, tantum in diebus
Dominicis, & festivis. Quæritur, an Ja-
cobus satisfaciat suæ obligationi ? Ante
Resolutionem

Sciendum, quòd Parochus, sive curatus 211.
obligetur ad sequentia : 1: Tenetur resi-
dere in sua parochia, ut dictum *suprà Con-*
ferentia 70. ubi notandum, quòd *Barbosa*

parte 1. de Officio Parochi. cap. 8. num. 44. admittat, parochum posse abesse à sua parochia, sinè licentia Episcopi, & nullò constitutò Vicariò, ad aliquot horas; illicò tamen subiungit: Abesse verò tota die, quando nullus infirmatur, rarò in anno, nec laudo, nec vitupero: abesse autem per duos, vel tres dies nullò infirmante, & nulla alia causa justificante, habet valde de rationabili esse mortale, propter multa, quæ possunt eò tempore evenire, maxime in villis ubi non est alius Sacerdos à parocho. 2. Obligatur parochus suis parochianis administrare Sacramenta, adeò quidem, ut Sacramenta necessaria teneatur eisdem administrare etiam cum periculo vitæ, v.g. tempore pestis, contagionis, belli, *juxta communem DD.* Ratio est: quia assumens Officium parochi ad hoc se obligavit veluti per pactum; ideò enim communitas ipsi contribuit proventus, & stipendia. 3. Obligatur parochus orare pro suis Parochianis & celebrare Missam, ut populus eandem audire possit. Quoties autem pro suis parochianis teneatur applicare Sacrificium Missæ, dicetur in Resolutione hujus Conferentiæ. 4. Obligatur parochus docere populum per Conciones *ex Concilio Tridentin. Sess. 5. de Reform. cap. 2. Unde juxta Bonacinam Decret. D. 5. p. 2. num. 31.* Parochus peccat graviter omit- tens Conciones per integrum Mensem continuum, vel per decursum totius anni, duo-

duobus, tribusve Mensibus in diebus Dominicis & festis. 4. Parochus obligatur diebus Dominicis, & aliis festis diebus per se, vel per alium Doctrinam Christianam explicare, uti constat ex *Concilio Trid. Sess. 24. cap. 4. de Reform.* idque sub gravi obligatione etiam Juris Divini. 6. Obligatur parochus pauperum curam habere, infirmos visitare &c. nec satisfacit suo officio, si, postquam Moribundum munivit extremis, eum deserat, nec ulterius visitet. Ita *la Croix lib. 3. p. 1. n. 760. Gobat, & alii.* Ratio est: quia quò vicinior est mors, eò majus salutis periculum ingruit à dæmone: Ergò tunc maximè tenetur parochus ex Officio suorum salutem providere. Nunc sequitur

RESOLUTIO. Jacobus parochus 212.
diebus Dominicis, & festivis, applicandò fructum ministerialem sui Sacrificii pro suis parochianis, satisfacit suæ obligationi, si habeat redditus tenues; si enim haberet redditus pingues, non satisfaceret suæ obligationi, sed teneretur singulis diebus pro suis parochianis fructum ministerialem sui Sacrificii Missæ offerre, nisi ex officio, vel aliâ obligatione parochiæ inseparabiliter inhærente, ad aliam intentionem applicare debeat Missam, ut si v. g. in die Depositionis, Septimi, aut Trigesimi, aut in Anniversario fundato, aut in beneficio parochiæ incorporato, Missam pro certis in

L 5

par.

170 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
particulari legat. ita *Reiffenstuel* in 3. *Decret.*
titul. 41. n. 22. & in 5. Decret. tit. 3. n. 210.
referens plures authenticas Declarationes
Sacrae Congregationis Concilii id decla-
rantes, & confirmatas ab Innocentio XII.
Bullâ: *Nuper* 24. Aprilis. 1699. quem vide;
Ubi etiam benè solvit objectiones vulga-
res factas contra prædictas Declarationes,
nimirum quòd non sint promulgatae,
quòd de eis authenticè non constet, &
quòd non sine usu receptae, aut quòd sint
per contrariam consuetudinem abrogatae;
ubi etiam explicat, quinam redditus sint
pingues vel tenues censendi. Similem
declarationem refert *Genettus apud la Croix*
lib. 6. p. 2. n. 175.

213. Quæres: *Quandònam potissimum ratione*
Officii sui graviter peccet parochus?

Resp. cum la Croix lib. 3. p. 1. n. 767. Ex
communi sententia peccat graviter. 1. Si
ignoret ea, quæ necessaria sunt ad Offi-
cium & directionem spirituales Ovium,
utpote quarum ex Officio est Pastor, Do-
ctor, Judex, Medicus & Consiliarius in
iis, quæ animam & salutem æternam con-
cernunt. 2. Si sit negligens, ut si per ne-
gligentiam ipsius aliquis moriatur sine Sa-
cramentis, si rudes non instruat, maximè
in necessariis necessitate Medii credendis,
si peccata non impediat, ubi potest, si
deferat suum gregem tempore morbo-
rum, & belli. Hinc falluntur magnoperè
pa-

Parochi, si putent, satis esse, Missam populo legere, concionari, catechizare, ministrare Sacramenta; nam tenentur etiam alia adhibere media, quibus parochianorum saluti prospiciatur, ac etiam privatim convenire illos, qui ad templum accedere non possunt, eò quòd domum, vel pecora custodire debeant; hi enim, cùm plerùmque instructi non sint circa media salutis, sunt in gravi necessitate spirituali, quam levare tenetur parochus. Exemplò præivit Apostolus inquit *Act. 20. Vos scitis, quomodo nihil utilium subtraxerim, quò minùs annuntiarem vobis, & docerem vos publicè & per domos.* 3. Si parochus sit malo exemplo, partim, quia vita ejus longè majus præbet scandalum, eò quòd simplices putent se rectè omnia agere, si non agant pejus, quàm Pastor suus; partim etiam, quia Authoritatem, quam tenetur sibi facere & conservare parochus, ut in Concionibus, & admonitionibus efficaciam habeat, prorsùs amittit, quòd potissimùm fit per immoderatas computationes cum parochianis.

TITULUS IV.

De Immunitate Eccle- siastica.

CONFERENTIA LXXIV.

De Immunitate Ecclesiastica reali, & personali.

214. **G**odefridus Parochus frumentum & vinum ex suis decimis parochialibus Collectum vendit, nec solvit propterea Vectigal aut Gabellum. Item emit pro sua sustentatione atque suæ familiæ, necessaria victualia, v.g. cerevisiam, carnem, sal &c. & iterum non solvit Gabellam, seu den Bluffschlag/ Accis &c. Quæritur, an peccet? Ante Resolutionem

215. *Sciendum, quòd Immunitas Ecclesiastica sit jus, quò Ecclesiæ & alia loca sacra, nec non Personæ Ecclesiasticæ, ac res ipsarum, liberæ ac immunes sunt à muneribus, & oneribus sæcularibus, atque ab actibus earum Sanctitati, & Reverentiæ debitæ repugnantibus; estque triplex, Localis, Realis, & personalis; Localis est, quæ locis Ecclesiasticis; Realis, quæ rebus Ecclesiasticis; & perso-*

*Personalis est, quæ personis Ecclesiasticis competit. De Locali agemus in Conferentiis sequentibus. De Reali, & Personali hic est notandum, quòd Ecclesiæ, Ecclesiasticæque personæ, earumque bona cuncta etiam propria, immunes, & exemptæ sint à tributis, oneribus, & exacti-
bus Principum temporalium & Dominorum, territorialium, item à Vectigalibus, Teloniis, Pedagiis, Gabellis, Mauth/ Zoll/ Muffschlag / Accis &c. nisi negotiationis causâ res suas aliò deferant, aut deferre faciant, ita communissima Theologorum, & Canonistarum apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 49. §. 10. per totum. Patet, tum ex Bulla Cœnæ §. 18. tum ex c. quamquam. de Censibus, in 6. Tum ex pluribus declarationibus Cardinalium, quas apud Reiffenstuel cit. n. 262. plures adducit Jacobus Pignatelli Tom. 2. Consult. 54. Unam tantum, vel alteram refero ex eodem; Num. 88. habet sequentem: Clericus non potest Pontè solvere Gabellas à Laicis impositas. Sacra Congregatio Cardinalium in Adrien. 27. Septembris, 1632. Item Num. 91. habet sequentem: Clerici non tenentur solvere onera imposita per communitatem super eorum bonis matrimonialibus, & domibus, ubi habitant, etiam quòd antea solverint. S. Congregat. Immunit. 7. Decembr. 1632. Item Num. 99. Patrimonium Clerici est exemptum instar Bonorum Ecclesiasticorum. S. Congregat. in Tricarien. 14. Septemb. 1603. Imò
Ec-*

Ecclesiæ, Ecclesiasticæque personæ (sub quibus præter Clericos sæculares, etiam veniunt Regulares utriusque sexûs) & bona ipsarum quælibet sunt etiam exemptæ ab exactionibus, tributis &c. extraordinariis Dominorum ac Principum sæcularium, etiam illis, quæ ob bonum commune Reipublicæ, in casu necessitatis imponuntur, nisi adsint sequentes conditiones. 1. Ut necessitas vel utilitas sit gravis. 2. Et communis tam Clericos, quàm Laicos tangens. 3. Ut ad eam sublevandam Laicorum facultates non sufficiant. 4. Ut Episcopus cum Clero prius deliberet, & cognoscat, an sit tanta necessitas, ut laicorum facultates non sufficiant. 5. Ut prius consulatur Romanus Pontifex, nisi foret periculum in mora. 6. Ut existentibus præfatis conditionibus, Collectæ & onera non imponantur, nec exigantur Auctoritate Laicali, sed Ecclesiasticâ. ita videre est in Jure Canonico *c. Non minùs 4. & c. Adversus 7. de Immunitat. Eccles. & Extravag. Quod olim. eod. tit.* Jam sequitur

216. **RESOLUTIO.** Godefridus Parochus non solvendo vectigal, Gabellas, seu den *Auffschlag/ Accis* &c. non peccavit, multo minùs tenetur ad restitutionem, nec propterea potest puniri. Hæc Resolutio satis evidenter probata manet ex dictis numerò præcedenti. Sit itaque

CON-

CONFIDENTIA LXXV.

*De Immunitate locali Ecclesiarum, seu de Jure
Asyli.*

Sempronius miles Lutheranus in Ger- 217.
mania, vulnus lethale in rixa inflixerat suo
Commilitoni; quare ad se salvandum, &
in tuto collocandum, fugit ad nostrum
Monasterium, pulsavit foret, quibus aper-
tis illud ingressus est. Quæritur, an gau-
deat Jure Asyli? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd *Jus Asyli* sit *Jus Eccle-* 218.
siis, aliisque locis piis & religiosis com-
petens, confugientibus ad ea malefacto-
ribus securitatem præstans ad hoc, quòd
inde violenter extrahi non possint, & nec
in vita, nec in membris puniri valeant.
Hoc Jus Asyli competit Ecclesiis (item
spatio terræ per 40. passus Ecclesiæ Ma-
jori seu Cathedrali, & per 30. passus Ec-
clesiis minoribus, vel Capellis adjacens ex
Can. Sicut Antiquitus. 6. causa 17. q. 4.) Cœ-
meteriis, Oratoriis etiam privatis, Mona-
steriis & Conventibus Regularium, co-
rumque domibus, & habitationibus, hor-
tis, stabulis animalium &c. intra Mona-
sterii septa contentis, item Hospitalibus,
Noscomiis, & omnibus locis sacris, aut
Religiosis Auctoritate Episcopi erectis.
Patet ex Bulla Gregorii XIV. *Cum alias*,
edita Romæ, 1501. nono Calendæ Junii,
ibi; *Locisque sacris, aut religiosis.* Accedit,
quòd

quòd privilegia Ecclesiis concessa, etiam dictis locis concessa intelligantur. *L. Omnia. C. de Episcop. & Cleric.* Insuper hoc Asyli jure gaudent omnes Laici, etiamsi forent personaliter interdicti, aut excommunicati, etiam denunciati, & publici Clericorum percussores. *Laymann lib. 4. tr. 9. cap. 3. n. 10. Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 49. num. 55. cum communi.* Ratio est: quia nullius censuræ effectus est privare malefactores Asyli jure. Imò etiam infideles, sive baptizatos, sive non baptizatos, etsi ad veram fidem se convertere nolint, gaudere jure Asyli, docet *Reiffenstuel cit. n. 77. & apud ipsum Fagnanus Barbosa, & plures alii.* Exciipiuntur autem illi à jure Asyli (quò proinde non gaudent) qui commiserunt crimen aliquod exceptum in Bulla Gregorii XIV. *Cùm aliàs, citata, in qua Papa sic decernit: Ut Laicis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prædicta confugientibus, si fuerint publici latrones, viarúmque grassatores, qui itinera frequentata, publicasque stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores Agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earúmque Cæmeteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut Assassinii vel Hæresis, aut læsæ Majestatis in personam ipsius Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur.* Jam sit

RESOLUTIO. Sempronius Miles 219.
Lutheranus confugiendô ad nostrum Monasterium gaudet jure Asyli; quia non propter crimen hæresis, sed ob aliud delictum, videlicet ob vulnus lethale suo Commilitoni inflictum fugit ad Monasterium. Ita *Sylvester, Haunoldus, Pirhing, Sannig, Zoefius*, & alii apud *Reiffenstuel cit. n. 80.* Ratio est: quia Sempronio non obstat Bulla Gregoriana, in qua ab Asylo excluduntur *Hæresis rei*, siquidem in casu quô Hæreticus non ob hæresin, sed ob aliud crimen fugit ad Ecclesiam, vel Monasterium, hæresis se habet merè per accidens; nec Bulla Gregoriana Hæreticum excludit, nisi quatenus per locum Asyli declinare vult pœnam ob hæresin infligendam. Hinc in Germania, ubi Hæretici tolerantur, nec ob hæresin quis punitur, hæc sententia passim practicatur; non autem in iis locis, ubi viget S. Inquisitionis Officium, quia ibi hæretici non tolerantur, sed ob crimen hæresis gravissimè puniuntur, & consequenter ibi nec gaudent Asylo, sed statim è loco sacro extrahuntur, postquam autem legitimè sunt extracti, etiam propter alia crimina extra locum sacrum condemnari ac puniri poterunt, cùm nihil amplius obstat.

CONFERENTIA LXXVI.

De effectu immunitatis localis.

220.

Cornelius miles præfidiarius in quodam fortalitio, commiserat grave furtum in Ecclesia; quia verò timebat, ne propterea caperetur, confugit ad Monasterium Regularium. Quod cum rescivisset Cornelii Colonellus, accersivit Superiorem Monasterii Regularium, & petiit, ut sibi extraderetur Cornelius; sed Superior Regularis negavit, se bonâ conscientiam posse extradere Cornelium, utpote gaudentem jure Asyli; Si tamen Colonellus promitteret Jurejurandò, quòd Cornelius ob suum delictum non sit puniendus morte, aut mutilatione, aut aliâ poenâ, & Cornelius stante hac promissione liberè vellet egredi Monasteriò, affirmavit Superior Regularis, se velle extradere Cornelium. Quò auditò Colonellus præstitit juramentum, Cornelius consensit, & Superior Regularis ipsum Colonello extradidit. Quæritur, an rectè? Ante Resolutionem

221.

Sciendum: Effectus immunitatis localis Ecclesiasticæ, seu Asyli est. 1. Quòd Reus ad locum sacrum confugiens debeat in eo recipi, nec possit inde excludi, aut repelli. ut patet *c. inter alia 6. de immunit. Eccles.* Ratio est: tum quia Rectores Ecclesiarum tenentur Jura Ecclesiæ, ipsiusque immunitatem defendere: tum quia Reus ex

Tit IV. De Immunitate Ecclesiast. 179

ex privilegio Pontificio habet jus confugiendi ad locum sacrum: Ergo sub peccato mortali non licet ipsum suo jure, & privilegio privare. 2. Quòd Reus per vim vel fraudem, seu invitus è loco sacro, ad quem confugit, extrahi non possit, ut patet ex Bulla Gregoriana citata, nec Prælati Ecclesiæ possit Reum invitum tradere Judici, *modò Reus non commiserit delictum exceptum*; Si enim commiserit delictum exceptum, hoc est, non gaudens immunitate, tunc Bulla Gregoriana citata decernit, quòd Curia sæcularis, ejusque Judices, & Officiales ab Ecclesiis, Monasteriis, Locisque sacris Laicum aliquem delinquentem in nullo ex supradictis casibus sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eo Authoritatem habentis capere, extrahere, aut incarcerare non possint. Quòdque delinquentes Laici, postquam, ut præfertur, ab Ecclesiis, locisque sacris extracti & capti fuerint, ad carceres Curiae Ecclesiasticæ reponi debeant, nec inde extrahi, Curiaeq; sæculari tradi possint, nisi cognitio prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint. Jam sit

RESOLUTIO. Cornelius miles post datum suum liberum consensum, & præstitum à suo Colonello juramentum de securitate ab omni poena, rectè fuit à Su-

periore Regulari extraditus; quia fecit id, quod præscribitur in Jure Canonico *Can. 36. Causâ 17. quæst. 4.* his verbis: *Id constituimus observandum, quod Ecclesiastici Canones decreverunt, & Lex Romana constituit, ut ab Ecclesiæ atriis, vel domo Episcopi Reos abstrahere omninò non liceat, sed nec alteri consignare, nisi ad Evangelia datis Sacramentis de morte, & debilitate, & omni pœnarum genere sint securi. Quòd si quis Sacramenta sua convictus fuerit violasse, reus perjurii, non solum à Communione Ecclesiæ, omnium Clericorum, verùm etiam & Catholicorum Convivio separetur. Hucusque Canon cit.*

CONFERENTIA LXXVII.

De Pœnis Violantium Immunitatem Ecclesiasticam.

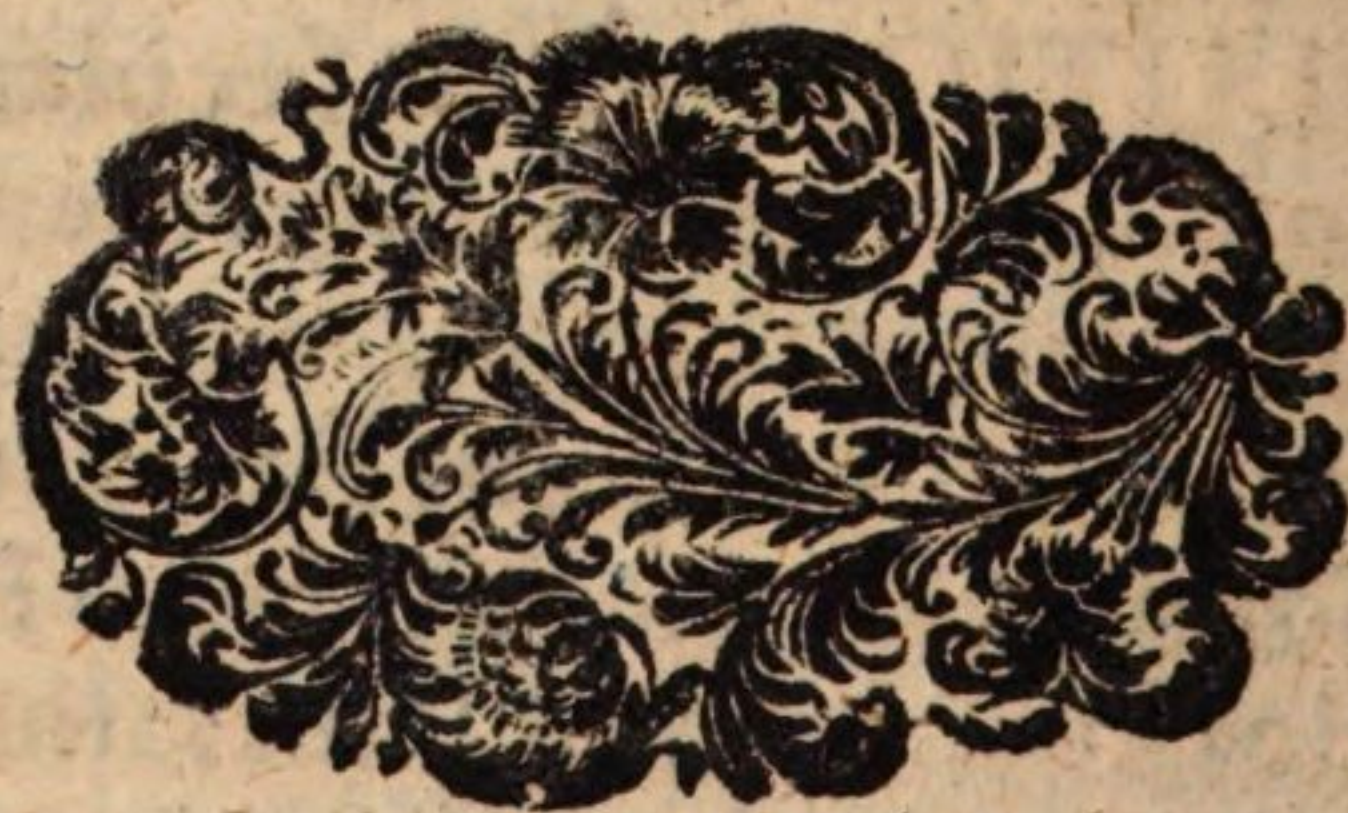
223. Pancratius post commissa tria satìs gravia furta conjectus in carcerem, eundem effregit, & confugit ad Monasterium Regularium; quod cùm audivisset potestas sæcularis, cum armata militum caterva ingressa est Monasterium, reclamantibus, & protestantibus contra hoc Religiosis, violenter aperuit cubicula, ubi putabat latere Pancratium, sed cùm eum non invenisset, iterum è Monasterio exivit. Jam quaeritur, an ista potestas sæcularis cum sua armata militum caterva Excommunicationem ipsò factò incurrerit? Ante Resolutionem

Notan-

Notandum, quòd violans immunitatem 224.
realem, aut personalem peccet gravissimò
Sacilegiò, & teneatur omnia restituere,
quæ ab Ecclesiis, Ecclesiasticisque Perso-
nis, aut Bonis earum exegit, incurratque
ipsò factò Excommunicationem in Bulla
Cœnæ Domini contentam, ut patet ex
Bulla Cœnæ Domini. Extrahens verò
ex Asylo Reum, vi, vel fraude, vel in-
justo metu, vel contra præscriptum Bullæ
Gregorianæ, imprimis peccat mortali Sa-
crilegiò, & tenetur Reum sic extractum re-
stituere loco sacro, una cum omnibus Bo-
nis inde abstractis, obligaturque ad resti-
tutionem damni exinde consecuti ipsi Reo
vel aliis, & incurrit ipsò factò Excommu-
nicationem Papæ reservatam extra Bullam
Cœnæ. Ita Bulla Gregoriana, item *Bar-
bosa, Diana, Haunoldus. & alii apud Reiffen-
stuel cit. n. 215.* Jam sequitur

RESOLUTIO. Potestas sæcularis cum 225.
armata militum caterva ingrediens Mo-
nasterium, ejusque cubicula violenter ape-
riens ad capiendum furem Pancratium &
extrahendum, incurrit ipsò factò Excom-
municationem, etiamsi Pancratium non
invenerit, & consequenter non potue-
rit extrahere. Ita *Diana, Farinacius, Peregri-
nus, & alii cum Reiffenstuel cit. n. 217.* Quod
apertè patet ex Bulla Gregoriana cit. §. 8.
ubi Papa pœnas juris ipsò factò incurrere
declarat eum, qui contra tenorem Con-

stitutionis hujus quidquam attentare præsumpserit; Hinc etsi alias leges pœnales intelligendæ sint effectu secuto; secus tamen est, si lex etiam ipsum conatum expressè punire vult, sicuti contingit in proposito. Imò etiam vel maximè illi, qui tale quid mandant, Excommunicationem prædictam ipsò factò incurrunt. Ratio est: quia in Bulla Gregoriana pœnis ipsò factò subiacere universaliter declarantur omnes & singuli quâvis dignitate præditi, qui contra tenorem Constitutionis seu Bullæ aliquid attentare præsumpserint; hoc autem vel maximè faciunt, qui præfata Authoritativè mandant. Quis verò ab hac Excommunicatione absolvere possit, dicetur infra *Titulò VII. De Censuris in Genere, & in specie.*

TITULUS V.

De Statu Religioso.

CONFERENTIA LXXVIII.

De Novitio Status Religiosi.

Sigismundus Novitius in Ordine no-^{226.}
stro commisit casum in Ordine re-
servatum, quem, cum suo Instructori
& Novitiorum Magistro confiteri erubef-
ceret, clam convenit alium Patrem Con-
fessarium Ordinis nostri, qui erat quidem
approbatus pro excipiendis Confessionibus,
sed non habebat potestatem in ca-
sus in Ordine reservados, huicque confes-
sus est casum in Ordine reservatum, a
quo etiam fuit absolutus. Quæritur, an
validè? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religio, seu Status Religio-^{227.}
sus sit Fidelium ad Divinæ Charitatis per-
fectionem tendentium, editis votis perpe-
tux Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ
stabilis in communi vivendi modus ab
Ecclesia approbatus. Dividitur Religio
in *Clericalem*, qualem profitentur Ca-
nonici Regulares; in *Monachalem*, qua-
lem profitentur Benedictini, Cister-
cienses, Carthusiani, &c. In *Mendi-*
cantem, qualem profitentur Prædica-
tores, Minores, Augustiniani, Carme-
litæ, &c. & in *Militarem*, qualis est Ordo

Melitenſis, Ordo Teutonicus &c. Porro ut aliquis poſſit fieri Novitius in aliqua Religione, requiritur 1. Ut habeat debitam ætatem, nimirum pubertatis, 2. Ut non ſit alteri obligatus, 3. Ut corpore non ſit multum vitiatus, aut deformis, 4. Ut non ſit criminofus, aut infamis. Poſtquam autem aliquis factus eſt Novitius alicujus Religionis, poteſt quidem intra Annum Novitiatûs pro libitu eam deſerere, non autem absque juſta cauſa ab ea expelli; quia legitimè ſuſceptus acquirit juſ ad rem, nempe ad emittendam Profeſſionem, quô ſine legitima cauſa privari nequit. Item Novitius gaudet omnibus privilegiis, & indulgentiis Religionis, quam intravit. Ita *Pellizarius, Suarez, Pirhing, Reiffenſtuel in 3. Decret. tit. 31. n. 115.* cum communi. Ratio eſt: quia Novitius, licet in effectu nondum ſit Religioſus, tamen in favorabilibus Novitii veniunt nomine Religioſi. *ex c. Religioſi 21. de Sentent. Excom. in 6.* Non tamen Novitius tenetur ad tria vota Religionis, neque ad præcepta, neque ad ſtatuta neque ad Horas Canonicas, *per ſe directè & ſub culpa.* ita communis cum *Sanchez, Rodriguez, Reiffenſtuel cit. n. 124. &c.* Ratio eſt: quia Novitius nec ad tria vota, nec ad aliam obſervantiam regularem ſe obligavit, ſed ad eam ſolum probaturus & exper-
tuſ regularem obſervantiam. Dictum eſt

est : *sub culpa*; Nam sub pœna ad omnia præfata obligatur Novitius, ita, ut eam pro Exigentia transgressionis imponere possit Superior, quamdiu in Religione vult manere; quia alias non posset Novitius sufficienter probari. Jam sit

RESOLUTIO. Sigismundus Novi- 228.
tius fuit à reservatis in Ordine nostro validè absolutus à Confessario, qui non habuit facultatem absolvendi à casibus in nostro Ordine reservatis. Ita *Rodriquez noster Tom. 1. Quæstionum Regularium. q. 22. art. 11. Portel noster in Dubiis Regularibus, ψ. Novitii Absolutio : Miranda, Lezana, Diana, cum aliis apud nostrum Kerckhove in nostra Statuta generalia cap. 1. §. 7. n. 4.* Ratio est: quia Novitii etiam nostri Ordinis possunt validè confiteri, & absolvi à peccatis etiam intra Ordinem reservatis absque licentia Prælatorum Ordinis, per Sacerdotes tam Regulares, quàm Sæculares, per quos potuissent absolvi, si in sæculo permansissent: Tum quia Novitii ante Professionem non sunt verè, & realiter Religiosi, licèt favoribus Religionis fruantur; sed quoad hoc sunt instar Sæcularium: Ergò si confiteantur approbato ab Ordinario, valida erit Confessio. Tum quia Novitius non ligatur aliis statutis vel etiam punctis Regulæ sub culpa, ut supradictum: Ergò nec ligatur hōc statutō de confitendo soli Novitiorum Magistro. Objecti-

ones contra Resolutionem nostram faciendas vide solutas apud Kerckhove cit.

CONFERENCE. LXXIX.

De Novitiorum Testamentis.

229. Ignatius Philosophiæ studiosus nuper intravit Religionem nostram Seraphicam, & induit Habitum Franciscanum; tempore Novitiatus moriuntur ipsius ambo Parentes, & tota Hæreditas, quæ erat satis pinguis, devolvitur ad ipsum. Cum verò Religio nostra Seraphica non sit capax hæreditatis accipiendæ, Ignatius tribus Mensibus ante Professionem Religionis, fecit Testamentum, in quo hæredem instituit Xaverium in tertio gradu consanguineum, & fecit aliqua Legata pia certis Hospitalibus, & Nosocomiis. Post emissam Professionem fuit quæsitum, an tale Testamentum fuerit validum? siquidem fuerat conditum sinè licentia Episcopi, sive ejus Vicarii, adhibitis tamen Solemnitatibus juris civilis. Ante Resolutionem

230. *Sciendum, quòd Concilium Tridentinum Sess. 25. de Regularibus, cap. 16. sic statuatur: Nulla quoque renunciatio aut obligatio facta etiam cum juramento, vel in favorem cujuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos Menses proximos ante Professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secutâ Professione: Aliter verò*

verò facta, etiamsi cum hujus favoris expressa renuntiatione, etiam juratâ, sit irrita, & nullius effectus. Jam sit

RESOLUTIO. Ignatii Testamentum 231. fuit validum. Ratio est: quia sub nomine *Renuntiationis, aut Obligationis* in Concilio Trid. mox citato non comprehenduntur Testamenta, ac aliæ dispositiones mortis causâ, adeoque valent, sive ante sive post ingressum Religionis fiant, etsi non condantur juxta formam in Tridentino mox citato præscriptam, dummodò habeant cætera juris requisita; siquidem Testamenta ac aliæ dispositiones mortis causâ, v. g. Codicilli, Donationes mortis causâ &c. nec renuntiationes, nec obligationes sunt, nec in minimo lædunt libertatem Novitii, utpote quia ante Professionem pro libitu revocari possunt, adestq; pro hoc expressa Declaratio Cardinalium Concilii Trid. apud *Fagnanum*; sed nomine *Renuntiationis aut Obligationis* in Concilio Trid. cit. Intelliguntur omnes tam lucrativi, quàm onerosi Contractus inter viros, quibus Novitii Libertas Religionem deserendi aliquando lædi posse prudenter præsumitur. Ita Sanchez, Miranda, Rodriquez, Navarrus, Lessius &c. apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 31. n. 136. cum communissima aliorum.

CONFERENTIA LXXX.

De Professione Religiosa.

232. Philippus Provincialis in nostro Ordine, commisit Jacobo Guardiano, ut Andream nostri Ordinis Candidatum, servatis de Jure servandis, reciperet ad Novitiatum, nostrô Habitu Franciscanô indueret, & post Annum Novitiatûs expletum ad sacram Professionem reciperet. Jacobus Guardianus determinat diem Investitionis, & post annum Probationis expletum, etiam diem Professionis; sed quia utrôque die erat impeditus, nescio, quô impedimentô, committit Patri Matthæo suo Vicario, ut Andream Sacrô Habitu investiret, & etiam post annum Novitiatûs ritè completum ad Sacram Professionem reciperet. Utrûmque factum est. Sed quæritur, an validè? Ante Resolutionem

233. *Notandum*, quòd *Professio Religiosa* sit Professio liberè facta, & legitimè acceptata, quâ quis in debita ætate constitutus, post annum Probationis expletum se adstringit certæ Religionî ab Ecclesia approbatæ, éstque duplex, videlicet *Expressa*, quæ sit verbis, vel scriptô, vel utrôque simul, vel etiam nutu; & *Tacita*, quando nimirum quis sine verbis, scriptô, vel nutu, sed aliis signis externis, v. g. post annum Novitiatûs completum portandô, habitum

tum Professorum, aut horum actibus propriis se ingerendô, mentem suam ad certæ Religionis se obligandum manifestat. Porro ad valorem Professionis Religiosæ requiruntur IV. Conditiones : *Prima est*, ut profitens sit sexdecim annorum completorum *ex Concilio Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 15.* & nullum habeat Impedimentum Canonicum invalidans Professionem. *Secunda est*, ut profitens subierit annum probationis integrum & completum, *ex Concilio Trid. cit.* Nihilominus in casu, quô Novitius vel Novitia est in probabili mortis periculo, dummodò decimum sextum ætatis annum jam impleverit, potest validè profiteri ante annum probationis finitum. Ita concessit S. Pius V. Bullâ: *Summi Sacerdotis.* Si tamen Novitius vel Novitia reconvalescat, tenetur sic professus, vel professa reliquum Novitiatûs absolvere, & iterum profiteri ; nec in tali casu, nimirum si in periculo mortis fiat Professio ante annum probationis completum, & mors ante eundem annum probationis completum sequatur, Monasterium succedit in Bonis Novitii, vel Novitiæ sic Professorum, sed Parentes, qui veniunt ab intestato. Ita Rodriguez, Miranda, Portel & alii apud Reiffenstuel cit. n. 183. *Tertia Conditio est*, ut Professio fiat plenè deliberatè, & libere, sine errore circâ substantiam, & sine metu gravi ab extrin-

trinfeco injustè incusso ad extorquendum actum. *Quarta Conditio est, ut Professio acceptetur ab illo, vel illis, ad quem vel quos spectat, aliquem ad Professionem recipere. Jam sit*

234. **RESOLUTIO.** *Andreas Investitio & Professio facta in nostro Ordine fuit invalida. Ratio est: quia in Ordine nostro soli Generales, & Provinciales habent ordinariam potestatem recipiendi Candidatos ad Novitiatum, seu investitionem, & Professionem, ut docent noster Rodriguez Tom. 3. Quæstionum Regularium, Quæstione 9. art. 1. Marchant in Expositione litterali in Regulam S. Francisci in Caput 2. textu 1. titulo 1. quæst. 2. & textu 9. Quæst. 2. Conclus. 1. Kerckhove in statuta nostra Gener. cap. 1. §. 2. n. 1. & §. 14. n. 4. Miranda, Donatus, & alii; Ergò soli Generales & Provinciales possunt aliis delegare, Candidatorum Investitionem, & eorundem ad Professionem Receptionem; adeoque nostri Guardiani habent tantum delegatam à Provincialibus Potestatem Candidatos investiendi, & Novitios recipiendi ad Professionem. Atqui habens Potestatem tantum delegatam non potest eam subdelegare, nisi sit delegatus ad universitatem causarum, vel nisi sit delegatus Summi Principis, ut pluribus probat Reifsenstuel in 1. Decret. tit. 29. n. 57. Ergò nostri Guardiani Potestatem investiendi Candidatos, & recipiendi ad Professionem*
- Novis*

Novitios sibi delegatam à Provincialibus, non possunt subdelegare suis Vicariis, vel aliis, cum non sint Delegati Summi Principis, nec delegati ad universitatem causarum, ut patet, & consequenter in casu proposito Pater Matthæus Vicarius nullam habuit potestatem investiendi Andream, nec eundem recipiendi ad professionem: Ubi autem talis potestas non adest, nulla est investitio, & nulla valida Professio, ut patet: Ergò. Aliud fuisset, si Philippus Provincialis hanc potestatem delegasset Patri Jacobo Guardiano, cum clausula: si foret impeditus, Patri Matthæo Vicario, Vide P. Kerckhove cit. §. 14. n. 4.

CONFERENTIA LXXXI.

De invalida Professione Religiosa.

Macarius emisit Religiosam Professionem; post quam intra tres annos detectum fuit impedimentum invalidans Macarii Professionem. Quæsitum proinde fuit, an possit expelli è Religione, & quidem sine interventu Ordinarii? Ante Resolutionem 235.

Nota Decretum Concilii Tridentini Sess. 25. de Regularibus, cap. 19. ita Statuentis: Quicumque Regularis prætendat se per vim, vel metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitq; habitum dimittere quâcunq; de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum; 236.

rum, non audiatur, nisi intra Quinquennium tantum à die Professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Jam sit

237. **RESOLUTIO.** Religio potest nulliter Professum cum impedimento temporali, expellere, attamen intra Quinquennium à die Professionis, & cum interventu Ordinarii; sed nulliter Professum cum impedimento perpetuo potest omni tempore expellere, *sed cum interventu Ordinarii.* Ita Rodriguez, Miranda, Pellizarius, Barbosa, Donatus, Bordonus, Kerckhove in *statuta nostra Generalia cap. 1. §. n. 1. 97. & 98.* Ratio est: quia nulliter Professus non habet ullum Jus manendi in Religione: ergò Religio potest eum expellere, *sed cum interventu Ordinarii, seu Episcopi.* ut patet ex Declarationibus Cardinalium, quarum unam adducit Pignatellus *Tom. 1. Consult. 89. n. 17. & noster Kerckhove cit. n. 98.* qui etiam alteram locò mox citatò profert in medium.

CONFERENTIA LXXXII.

De Obligatione Religiosi ex vi suæ Professionis.

238. Cajetanus Religiosus peccat subinde contra sua tria vota etiam mortaliter, subinde transgreditur suam Regulam & Constitutiones, & sic non tendit ad Perfectionem Religiosam. Quare anxia ur, an non præter peccata mortalia, quæ fecit contra sua vota &c. etiam commiserit speciale &

& distinctum peccatum mortale, eòquòd non tenderit ad Religiosam Perfectionem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religiosus ex vi suæ 239.
Professionis obligetur sub mortali tendere ad perfectionem juxta communem DD. & colligitur ex Concilio Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 1. ubi præcipit, ut omnes Regulares tam Viri, quàm mulieres ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant, & componant, atque imprimis, quæ ad suæ Professionis Perfectionem, ut Obedientiæ, Paupertatis, Castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regulæ & Ordinis peculiaris Vota, & Præcepta, ad eorum respectivè essentiam, nec non ad communem vitam & victum, & vestitum conservanda pertinentia fideliter observent. Hoc notatò sit

RESOLUTIO. Cajetanus Religiosus 240.
peccandò mortaliter contra tria Vota Religionis, non commisit peccatum mortale distinctum à peccatis contra Vota factis, eòquòd non tenderit ad Perfectionem Religiosam. Ita Sanchez, Lezana & alii cum Mastrio Theol. Moral. disp. 14. q. 1. n. 8. Ratio est: quia obligatio tendendi ad perfectionem in Religioso non est distincta ab obligatione servandi Vota, & Observantias Regulares, sed est eadem cum illa, & in illa contenta, sicuti obligatio obediendi DEO, ei placendi, & in ipso constituendi non nostrum finem ultimum non est obligatio distincta ab obligatione servandi Mandata
N DEL,

DEI, sed in illa includitur: Ergò Religiosus, quoties votum transgreditur, non peccat duplici peccato, unò contra Votum, & alterò contra Religiosam Perfectionem, ad quam tendere obligatur.

CONFERENTIA LXXXIII.

De Obligatione Voti Paupertatis.

241. Barnabas Religiosus conscripsit sibi manu propriâ Tractatus quosdam Theologicos, sicuti etiam Manipulum Concionum Panegyricarum in præcipuis Festis Sanctorum. Quæ scripta cum vidisset Marcus Clericus quidam Sæcularis, rogavit eum, ut illa sibi donaret. Barnabas, ut contentaret Marcum, dedit ipsi omnia Scripta præfata, & quidem sine licentia sui Superioris. Quæritur, an peccaverit contra Votum Paupertatis? Ante Resolutionem

242. *Notandum*, quòd *Paupertas Religiosa* sit voluntaria abdicatio omnis possessionis, domini, & cujuscunque juris civilis, ac etiam usûs proprii ad quamcunque temporalem propter DEum & Christi Sequelam. Est duplex, alia in particulari tantum obligans; Alia in particulari & communi obligans. Paupertas Religiosa in particulari tantum obligans est illa, quæ ita abdicat omne jus civile ab omnibus singularibus personis per Professionem Religiosam, ut tamen admittat Dominia, Possessiones & pro-

proprietatem Bonorum temporalium in communi. Paupertas Religiosa in communi & particulari est, quæ omne jus civile & politicum ad Bona temporalia ita abdicat, ut nec Conventui in communi, nec particularibus Personis, etiam Superioribus competere possit. Et hæc est altissima paupertas, quam vovent omnes, qui sub Regula Fratrum Minorum S. Francisci in vera sua observantia militant. Porro ad paupertatem Religiosam in particulari servandam, requiruntur *quatuor Conditiones.* 1. est, uti rebus tanquam non suis. 2. Uti rebus de voluntate rationali Superiorum. 3. Uti juxta modos in Regula, vel Constitutionibus cujusque Religionis expressos. 4. Uti intra limites Honestatis, & Modestiae. Quare proprietas in re gravi est peccatum mortale, & ex Decreto Clementis VIII. Casus reservatus pro Regularibus. Potest tamen quilibet Regularis dare intra, & extra Ordinem levia Munuscula, quæ pietatis, & honestæ gratitudinis intuitu communiter in Monasteriis benè disciplinatis dari consueverunt, de implicito consensu Superioris. Item potest Regularis oblatam sibi Eleemosynam recusare, & rogare, ut detur alicui pauperi, etiam consanguineo, vel amico &c. absque vitio proprietatis. Ita *Marchant. Tom. 3. Tribunalis sacramentalis parte 2. Tractatu 2, titulô 1, quest 3.* Ratio est:

N 2

est : quia recusare temporalia, manifestè contradicit proprietati. Sic etiam potest Regularis legere Missam ad intentionem alicujus Sæcularis, ut ipse stipendium aliàs sibi dandum eroget pauperi ; nisi tamen obedientia, vel proprii Monasterii indigentia aliud imperet. Jam sit

- 243.** RESOLUTIO. Barnabas sua Manuscripta Theologica, & Concionatoria dandò & donando Marco Clerico Sæculari sine licentia Superioris non peccavit contra votum paupertatis. ita *Marchant. cit. Diana tract. de Paupert. Relig. Resol. 25 Franciscus à S. Clara Kerckhove in statuta Gener. cap. 3. §. 5. n. 11. & alii.* Ratio est : quia per votum paupertatis tantum abdicantur jura civilia ad res temporales & externas, non verò ad Bona interna & spiritualia, quale est scientia & doctrina acquisita, cujus quasi pars sunt Manuscripta ; sicut ergò Religiosus potest secum ferre vel alteri communicare suam scientiam, sic & propria sua Scripta, ita ut Religiosus habeat directum dominium in ipsa Scripta, indirectum verò in Chartam ; quia dominium in Scripta sinè Charta exerceri non potest, & ideò teste *Coroliano tr. de Casibus Reserv. p. 2. casu 16. n. 19. & Marchant. cit.* Clemens VIII. declaravit, quòd Religiosi possint alienare sua Manuscripta sinè licentia, non obstante sua Bulla de *Largitione Munerum.* Possunt quidem similes

miles Manuscriptorum dispositiones prohiberi à Superioribus; at Subditus contraveniens tunc non peccabit contra paupertatem, sed contra obedientiam. Si tamen Religiosus ante mortem suam Scripta sua non distribuerit, manent penès Conventum, in quo moritur, & ab aliis sine furto distrahi non possunt.

CONFERENTIA LXXXIV.

De Obligatione Voti Castitatis.

Cherubinus Religiosus admisit intra 244.
Clausuram sui Monasterii Seraphicam
Mulierem non quidem ex malo fine, sed
ut Seraphina posset suæ curiositati satisfacere, & videre Cellas, & Refectorium Monasterii. Quæritur, an Cherubinus cum sua Seraphina incurreret peccatum mortale, & Excommunicationem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Religiosus per votum 245.
castitatis emissum obligetur abstinere ab
omni delectatione venerea interna, & externa, etiam aliàs in statu conjugali licita, ita quidem, ut etiam contrahendò matrimonium mortaliter peccet, & matrimonium sit invalidum, ut patet ex Concilio Trid. Sess. 24. Can. 9. Porro ad votum castitatis meliùs observandum statuta fuit ab Ecclesia Clausura Regularium tam Viro-
rum, quàm Monialium. Per Clausuram autem Monasterii intelligitur totum illud

spatium, quod ambitur, & clauditur muris, seu septis Monasterii. Quare non tantum ipsum Monasterium, ejusque Officinæ, & Habitacula interiora, sed etiam Horti Monasterio contigui inter præfatos muros seu septa existentes, quò recreationis gratiâ se Regulares conferunt, & quidquid intra eadem septa existit, sub Clausura comprehenduntur. Ita communis DD. apud Sanchez lib. 6. *Moralium*, cap. 17. n. 14. Idem est de Sacristia, si in eo situ sit posita, ut in eam nonnisi per Claustra Monasterii ingressus pateat, & consequenter teste nostro Kerckhove in *statuta Generalia* cap. 4. §. 5. n. 10. concedunt omnes, quòd in Sacristiam taliter situatam fœminæ admitti non possint. Secus est, si porta in Sacristiam, existat in ipsa Ecclesia. Ratio est: quia Sacristia in priori casu censetur pars Monasterii, in posteriori verò casu censetur pars Ecclesiæ, etiamsi Sacristia haberet duas portas, unam positam in Ecclesia, & alteram in Claustro Monasterii. Ulteriùs de Clausura Monialium Concilium Trid. Sess. 25. de Regularibus, cap. 5. ita decernit: *Ingredi autem intra septa Monasterii (Monialium) nemini liceat, cujuscunque Generis. Conditionis, sexûs, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub Excommunicationis pœna ipsò factò incurrendâ.* Excipiuntur tamen pueri & puellæ nondum habentes usum rationis, modò

modò non sint Puberes; item Imperatores, Reges, eorúmque Uxores, filii, filiaeq; item Fundatrices; Excipitur etiam necessitas moralis, cui absque ingressu Externorum succurri commodè non potest, ad quam prinde levandam alii quicunq; necessarii ingredi possunt. Jam sit

RESOLUTIO. Cherubinus & Sera- 246.
phina in casu proposito incurrerunt peccatum mortale, & ipsò factò Excommunicationem. Ita *Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 35. de statu Monach. num. 74. Donatus, Navarrus, Pellizarius, Azorius, Sanchez, Suarez, Kerckhove & alii.* Ratio est: quia S. Pius V. in Declaratione, quæ incipit: *Decet Romanum*, expressè declaravit, quòd omnes & singulæ Mulieres, sive prætèxtu alicujus Privilegii concessi, sive absque prætèxtu Privilegii Clausuram Monasterii Virorum ingredientes, & Religiosi easdem admittentes, vel introducentes, Excommunicationem ipsò factò incurrant; Regulares verò prætèr peccatum grave & Excommunicationem, etiam Privationem Officiorum, quæ habent, & inhabilitatem ad alia, nec non suspensionem à Divinis incurrant. Excipiuntur tamen puellæ nondum usum rationis habentes, modò sint Impuberes; Item Imperatrices, Reginae, earúmque Filiae, item Fundatrices. Insuper fœminæ quæcunque ex concessione S. Pii V. possunt ingredi Monasteria

200 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
steria Religiosorum absque licentia speciali,
quando in eis *Missæ*, & alia Divina Officia ce-
lebrantur, ac dum Processiones fiunt, & quando
Christi Fidelium Cadavera ibi sepeliuntur, ac etiam
pro eis suffragia fiunt, aut quando Divinum Ver-
bum in Claustris Monasteriorum & Regularium
locorum proponitur, vel per aliam quamcunque
causam tantus concursus populi fuerit, quòd com-
mode ingredi non possint, & egredi per portam
Ecclesiæ, dummodo rectò tramite accedant ad por-
tam, quâ exitur è Monasterio.

CONFERENTIA LXXXV.

De Obligatione Voti Obedientiæ.

247. Cosmas Superior Regularis præcepit
suo subdito Religioso Damiano, ut, quia
obdormivit Matutinum, comedat pa-
nem & aquam pro sua poenitentia, & qui-
dem in sua Cella. Damianus, ut speci-
etenùs obediret, attulit panem & aquam;
sed clanculariè etiam à Fratribus Coquo
& Cellario procuravit sibi afferri Vinum,
& Cibos, sicuti alii Religiosi comederunt,
eaque absumpsit relictò pane & aquâ.
Queritur, an peccaverit mortaliter con-
tra obedientiam? Ante Resolutionem

248. ● Notandum, quòd Obedientia sit Virtus,
quæ promptum facit hominem ad im-
plendum Superioris Mandatum. Igitur
Religiosus ex voto Obedientiæ obligatur
ad ea omnia, quæ Superior præcipit se-
cundùm Regulam, & Constitutiones sui
Ordinis;

Ordinis; quia ad hæc omnia se obligavit Religiosus eò ipsò, quò ad obediendum se voiò adstrinxit. Ut tamen Mandatum Superioris obliget sub peccato mortali inobedientiæ, requiruntur tres conditiones: *Prima est*, ut Superior habeat intentionem sub mortali peccato aliquid præcipiendi; Cùm enim pendeat à voluntate Superioris impositio obedienciæ, potest interdum intendere obligare sub culpa, aliquando tantum sub pœna, aliquando sub culpa mortali, aliquando tantum sub veniali: Ergò ut mandatum Superioris obliget sub mortali, debet Superior suam intentionem determinare ad obligandum sub mortali. *Secunda Conditio est*, ut Superior suam intentionem obligandi sub mortali, signò externò sufficienter manifestet suo Subdito; quale signum est, si Superior dicat, se præcipere *per obedientiam*, vel *in virtute obedienciæ*, vel *sub pœna Excommunicationis &c.* *Tertia Conditio est*, ut adsit *Materia* si non absolutè, saltem respectivè gravis: quia Legislatores humani nequit sub culpa gravi præcipere rem, quæ *absolutè*, hoc est, secundum se, & ex objecto, & *respectivè*, hoc est, secundum circumstantias, & accidentia est levis, ut diximus supra *Conferentia 17. n. 41.* Ex dictis inferitur

RESOLUTIO. Damianus non peccavit mortaliter contra obedientiam, 249.
N 5 quan-

quando pro sua pœnitentia non comedit panem, & aquam in cella, sed alios cibos, quos comederunt alii sui Confratres in Refectorio. Ratio est: tum quia non constat, quòd Cosmas ipsius Superior habuerit intentionem obligandi ad hoc sub peccato mortali: tum quia etsi habuisset intentionem obligandi sub mortali, hanc tamen non sufficienter manifestavit Damiano suo subdito: tum quia propter unicam obdormitionem Matutini, utpote materiam absolutè & respectivè levem, non potuit ad hanc pœnitentiam Damianum obligare sub peccato mortali: Ergò Damianus non peccavit mortaliter contra obedientiam.

CONFERENCE LXXXVI.

De Actionibus, quæ Religiosis sunt specialiter prohibita.

250. Sergius Regularis interfuit, quando Nobilis quidam nomine Bacchus condidit Testamentum; post hujus mortem, cum plurimæ lites orirentur circa valorem Testamenti, fuit etiam à supremo Judice sæculari vocatus Sergius Regularis, ut cum juramento testificaretur, quomodo & qualiter à Baccho fuerit conditum Testamentum. Proinde dubitavit Localis Superior Sergii, an possit Sergio concedere licentiam comparendi coram Judice sæculari, & ibidem cum juramento agendi

agendi testem? Qualiter hoc dubium resolvendum? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd eædem Actiones, & 251.
Officia sint Regularibus interdicta, quæ
suprà *Conferentiâ* 69. diximus esse Clericis
prohibita; siquidem nomine Clericorum
etiam veniunt Regulares, quando prohi-
bitio respicit decentiam statûs. *laCroix lib. 4.*
n. 173. itaque sit

RESOLUTIO. Superior Localis Ser. 252.
gii Regularis potuit huic dare licentiam,
ut coram Judice Sæculari, non ex debito,
sed ex mera libera & bona voluntate, com-
pareret, & cum juramento de condito
Bacchi Testamento testificaretur. Ita Ro-
driguez Tom. 2. QQ. RR. Quæst. 11. art. 4. &
5. & Portel in dubiis Regularibus, verbô, Abbas,
num. 10. Ubi dicunt, quòd Prælati Lo-
cales Regularium absque licentia Provin-
cialis possint dare licentiam suis Subditis,
ut possint esse testes, & jurare coram Ju-
dice Sæculari vel Ecclesiastico in causis ci-
vilibus, non in criminalibus.

CONFERENTIA LXXXVII.

De Exemptione Regularium Mendicantium.

Franciscus Superior Regularis nuper- 253.
rimis Bellorum tempestatibus, in sua Ec-
clësia Regulari jussit singulis diebus Do-
minicis, ac festis, publicè in Monstrantia
adorandum exponi Venerabile SS. Eucha-
ristiæ Sacramentum ad impetrandam de-
fide.

fideratæ pacis tranquillitatem ; quâ (*Deo sint laudes*) adeptâ, prohibuit Episcopus loci imposterum publicè exponi Venerabile Sacramentum, nisi in magnis Festivitatibus. Quæritur, an prohibere potuerit Regularibus Exemptis? Ante Resolutionem

254. *Suppono*, quòd Regulares Mendicantes, eorùmque Ecclesiæ, Monasteria, Oratoria, Hospitia, & Grangiæ, Authoritate Apostolicâ ab Ordinariorum Jurisdictione per diversos Romanos Pontifices exempti sint, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecti, *exceptis certis duntaxat casibus*, quorum aliquos in hac & sequentibus Conferentiis referemus. Hòc suppositò

255. RESOLUTIO est affirmativa *cum* *P. Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 138.* Ratio est : quia sacra Congregatio Rituum, Anno 1628. 26. Febr. decrevit, non licere Regularibus etiam in propriis Ecclesiis S. Eucharistiæ Sacramentum publicè adorandum (*id est, cum Solemnitate seu in Monstrantia, ut sacra Hostia videri possit*) exponere, nisi ex causa publica, quæ sit probata ab Ordinario. ita *Lantusca in Theatro Regularium §. Eucharistia. num. 1.* Secùs dicendum de expositione sanctissimi Sacramenti in Ostiolo Tabernaculi, aut in pixide velata cum luminibus, ita ut ipsa Sacra Hostia videri non possit : hoc enim potest fieri à Regularibus, etiam ex causa
privata,

privata, & absque alia licentia Ordinarii. ita *Lantusca cit. n. 2.* allegans Congregationem Episcoporum, Anno 1598. 7. Septembris.

CONFERENTIA LXXXVIII.

De Expositione Reliquiarum cum Approbatione Ordinarii.

Antonius Regularis Româ accepit à bo- 256.
no suo amico quasdam Sanctorum Reliquias, easque libenter publicæ venerationi in sui Conventus Ecclesia exponeret. Quærit igitur, num Reliquiæ prædictæ, de quarum veritate non dubitat, nihilominus sint recognoscendæ, & approbandæ ab Ordinario loci?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 257.
tio est: quia *Concilium Tridentinum Sess. 25. in Decreto de Reliquiis Sanctorum* statuit, nullas novas Reliquias esse recipiendas, nisi recognoscente, & approbante Episcopo. Ad Reliquias tamen privatim colendas non requiritur approbatio, sed sufficit, quòd prudenter judicentur esse veræ Reliquiæ: nec requiritur ad hoc, ut sint alicujus Sancti Canonizati, modò habeatur prudens judicium de illius Sanctitate. Imò non desunt Auctores (*quamvis alii contradicant*) qui existimant, posse ad Ornatum includi Cruci expositæ in Altari Reliquias non approbatas; quia tunc non videntur exponi Venerationi, sed potius ipsa Crux. Item possunt

possunt pie & licite gestari ad collum juxta Doctores unanimiter. ita noster P. Herincx de Incarnatione, Diss. 3. q. 3. n. 40. Portel in dubiis Regularibus; & Reliquia Sanctorum, n. 14.

CONFERENTIA LXXXIX.

De Publicatione Indulgentiarum cum Præscitu Ordinarii.

258. Gratianus Prælati Regularis à summo Pontifice impetravit pro sua Ecclesia Indulgentias quadraginta Horarum pro Festo Pentecostes, erectionem novæ Confraternitatis S. Annæ, ac simul Altare Privilegiatum. Quærit proinde, an modò dictas Indulgentias possit publicare, & promulgare sine licentia Ordinarii?

259. RESOLUTIO est negativa. ita Reifsenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 145. Ratio est: quia Concilium Trident. Sess. 25. in Decreto de indulgentiis (juxta Declarationem Cardinalium, cujus meminit Bonacina tom. 3. disp. 2. q. 3. & Barbosa parte 1. de Officio Parochi cap. 16.) & Sess. 21. cap. 9. de Reform. decernit, Indulgentias aut alias spirituales gratias deinceps per Ordinarios Locorum esse publicandas. Quod tamen intelligendum de Indulgentiis de novo concessis, non autem de iis, quæ olim Regularibus fuere à summis Pontificibus concessæ, ut notat Bonacina cit. puncto 30. num. 19.

CON.

CONFIDENTIA XC.

De Editione Librorum cum Approbatione Ordinarii.

Bonaventura Lector in Monasterio 260.
Franciscanorum, postquam absolvisset
Cursum suum Theologicum, obtinuit li-
centiam ab A. R. P. Provinciali, Theses
ex universa Theologia publicæ disputa-
tioni exponendi, & typis mandandi.
Quærit igitur Bonaventura, an ad hoc
etiam petere debeat approbationem Epis-
copi, seu Ordinarii? Ante Resolutio-
nem

Notandum, Regulares esse Episcopis sub- 261.
jectos quoad Editionem librorum; quia
præter appositionem proprii nominis, li-
centiam suorum Superiorum, atque re-
cognitionis per eos libris juxta formam sua-
rum Ordinationum, nequeunt absque
Examinatione, & Approbatione Ordina-
rii in scriptis dandâ, atque in fronte libri
apponendâ, libros de rebus sacris impri-
mere, vel imprimi facere. Ita Concilium
Lateranense sub Leone X. Sess. 10. & Trident.
Sess. 4. in Decreto de Editione Librorum. Jam
sit

RESOLUTIO. Quamvis Fagnanus in 262.
c. Grave. n. 40. De Officio Judicis Ordinarii,
ex quadam Declaratione Cardinalium do-
ceat, sub Constitutione Concilii Latera-
nensis & Tridentini cit, requirente ad
Editio-

Editionem Librorum Approbationem Ordinarii, etiam contineri Lectiones, Disputationes, Conciones & alia hujusmodi; Nihilominus *Azorius parte 1. l. 8. cap. 17. quæst. 4* & alii apud *Reiffenstuel in 1. Decret. tit. 31. n. 144.* volunt, Constitutionem Concilii Lateran. & Trident. intelligendam esse *de Libris*, uti sonant verba præfatorum Conciliorum; non autem de Disputationibus, Lectionibus, Concionibus, & aliis hujusmodi; quia *libri* non sunt, præsertim, quando nulla subest suspicio fraudulentæ, prævæ intentionis, vel perversitatis. Ex his patet **Resolutio Casûs.**

CONFERENTIA XCI.

De Benedictione Episcopi ad prædicandum requisitâ.

263. Ludovicus Episcopus nuper Regularibus Mendicantibus cujusdam Oppidi prohibuit, ne illâ horâ, quâ Parochus dicti oppidi suis prædicaret Parochianis, in Conventûs sui Ecclesia haberent Concionem. Quæritur, an Episcopus hoc prohibere potuerit? Ante Resolutionem

264. *Sciendum*, quòd Regulares subsint defacto Episcopis quoad Officium Prædicationis; nam præterquam, quòd à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia debeant esse examinati, approbati, & admissi, in Ecclesiis sui Ordinis sine petitâ Bene-

Benedictione Episcopi, in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, sine habita Episcopi licentia prædicare non possunt. ita *Concilium Trident. Sess. 5. cap. 2. §. Regulares verò. de Reform.* Quamvis, ut in Ecclesiis sui Ordinis possint prædicare, sufficiat petita Benedictio Episcopi, licet non obtenta, dummodò non accedat expressa ejus prohibitio. *Fagnanus in c. Grave. n. 42. de Officio Ordinarii, & alii.* Hòc notatò

RESOLUTIO est affirmativa. Si 265.
quidem ex *Concilio Tridentino Sess. 24. de Reform. cap. 4.* Episcopus prohibere potest, ne Regulares in suis Ecclesiis prædicent eò tempore, quò in Ecclesia Parochiali prædicatur. Prædicta omnia confirmat *Clemens X. in Bulla: Supernâ. edita 1670. undecimò Kalendas Julii, §. 3.* ita statuens: *Regulares, qui in Ecclesiis sui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Episcopo Diocesano Benedictionem petere; prædicare tamen posse, quamvis illam non obtinuerint. Quòd si Episcopus Benedictionem nedum non concesserit, sed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Ecclesiis licere Regularibus prædicare. Non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus, quin in Ecclesiis suorum Ordinum prædicent.*

CONFERENTIA XCII.

De Celebratione Missarum, & Pulsu Campanarum in Ecclesiis Regularium.

Wolfgangus Parochus certis Regulari- 266.
O bus

bus Mendicantibus prohibuit, ne ampliùs in sua Parochiali Ecclesia Missas celebra-
rent. Quæritur, an justè fecerit?

267. RESOLUTIO est negativa. Ratio est: quia Regulares Mendicantes non possunt ab ipsis Episcopis (ergò multominùs à Parochis) prohiberi, quin Missas in propriis, & alienis Ecclesiis celebrent, ex Bulla S. Pii V. *Etsi Mendicantium*. 17. Kalend. Junii 1567. in Bullario Cherubini tom. 2. pag. 227. etiam tempore, quò Parochi ipsi in suis Ecclesiis celebrant, imò priusquam Parochi celebrent, ex eadem Bulla cit. S. Pii V. & post indultum S. Pii V. adest Decretum S. Congreg. Regular. 10. Octobris. 1586. statuentis: *Ordinarii non impediant Fratres pulsare campanas ad Matutinum, horas, & ad Missam, antequàm pulsetur campana Majoris Ecclesiæ præterquam in die Sabbathi Sancti.* Ita Matthæucci in *Officiali Curia Regularis*, §. *Officialis quoad Celebrationem Missarum*, num. 2. Nam ut debitus honor Matrici Ecclesiæ reddatur, tam Regulares, quàm Clerici Sæculares, etiam super hoc Apostolicæ Sedis Privilegiò muniti, die Sabbathi majoris hebdomadæ, antequàm campana Cathedralis, vel Majoris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis minime pulsare possunt. ita Leo X. Bullâ: *Sacro approbante.* Quare in casu, quò Ecclesia inferior, dictò Sabbathò sanctò, citiùs absolvit actum solemnem illius diei, citiùsque sub

sub Missa incipit *Gloria in Excelsis*, quàm Ecclesia Cathedralis, vel Major illius loci, non potest ad *Gloria in Excelsis*, pulsare campanam Ecclesiæ (*benè tamen tintinnabulum intra parietes Ecclesiæ*) sed debet expectare, donec campanæ in Ecclesia Majori pulsentur, & tunc primum cum illa campanas pulsare potest.

CONFERENTIA XCIII.

De Processionibus & Benedictionibus Regularium.

Gregorius Parochus, cùm videret suos 268.
Parochianos offerre Regularibus benedictas Candelas, Herbas, Ova &c. prohibuit ipsis, ne amplius hoc facerent. Quæritur, an justè? Item cùm idem Gregorius Parochus videret suos Parochianos comitari Processiones Regularium, etiam hoc ipsis prohibuit; hinc iterùm quæritur, an justè? Sed

RESOLUTIO est negativa ad utrùm- 269.
que. Ratio est: quia Regulares in suis Ecclesiis possunt benedicere Aquam lustralem, Cineres, Palmas, Candelas, Herbas, Ova &c. Hujusmodi enim Benedictiones non sunt reservatæ Parochis, sed eas populus potest recipere, à quo voluerit, à Parocho, vel à Regularibus; Lex enim non adest, quæ compellat, ut eas recipiat determinatè à Parocho. ita Pasqualigus, Lauretus de Franchis, Mattheucci in Officiali Curia Eccle-

Ecclesiastica cap. 7. num. 25. Possunt etiam Regulares benedicere vestes Sæcularium personarum, ita *Lantusca in Theatro Regularium. §. Benedictio. num. 4.* Non tamen domos Sæcularium hebdomadâ sanctâ. *Matthæucci cit. n. 24.* Quantum ad faciendas Processiones, Regularibus, & Confraternitatibus in Ecclesiis Regularium licitum est intra eorum Claustra Processiones facere; Si verò Ecclesiæ Claustris careant, eisdem Regularibus, & Confraternitatibus licet, Processiones facere intra ambitum earundum Ecclesiarum, hoc est, propè muros Ecclesiæ. Ita *Pignatelli tom. 1. Consult. 121. Matthæucci in Officiali Curia Regularis. §. Officialis quoad Processiones. num. 7.* Extra Claustra verò ad solemniter Processionem faciendam in quacunque die infra Octavam Corporis Christi habent Regulares Privilegium cum amplissimis Derogatoriis, in *Bullario Cherubini. tom. 2. pag. 371. ex Concessione Gregorii XIII. Bulla: Cum interdum. §. 2,*

CONFERENTIA XCIV.

De Sepultura Sæcularium apud Regulares.

270. Luchsius bonus nostrorum Fratrum Minorum amicus nuper decessit è vita, non eligens sibi sepulturam. Quare ipsius uxor nomine *Bona Donna*, nobis valdè addicta petiit instantissime, ut suus maritus piè in Domino defunctus, in nostra sepe-

sepeliretur Ecclesia ; quâ petitione permotus P. Guardianus Luchesium in nostra Ecclesia sepeliri concessit. Num. bene?

RESOLUTIO est affirmativa. Ra- 271.
tio est : quia sæculares possunt sibi, reli-
ctâ Parochiâ, eligere sepulturam in Eccle-
siis quibuscunque Regularium ex *cap. 1. de*
Sepulturis, & Bullâ Clementis IV. *Virtute*
conspicuos, & Bullâ Sixti IV. *Regimini*. Nec te-
nentur Regulares petere licentiam ab Epis-
copo, vel Parocho, vel quocunque alio,
ut Sæcularibus Sepulturam concedant,
quod non tantum ex antiquis Privilegiis
habetur, sed etiam ex novo expressè con-
cesso PP. Discalceatis. *Rota in Segunt. Juris*
sepeliendi coram Manzanedo, quæ est 86. apud
Tamburinum Tom. 3. Lezana ad mare magnum
Prædicatorum. num. 160. & quando Sæcu-
lares in Ecclesiis Regularium sepulturam
elexerunt, non potest Episcopus, vel Pa-
rochus impedire, quin defuncti ipsi, quàm
eorum Successores ibidem sepeliantur.
Imò licet ipsi defuncti non elegerint Se-
pulturam apud Regulares, poterunt hoc
facere hæredes, vel Curatores funeris. Ita
S. Pius V. in Bulla : *Ad hoc nos DEUS. in*
Bullario Cherubini tom. 2. pag. 233. Leo X.
Clemens VII. apud Bernardum Sannig, de Pri-
vilegiis Regularium *Dist. 2. Quæst 8. num. 5.*

CONFIDENTIA XCV.

272. Bernardus civis, cum sua uxor Bernardina pie in Domino obiisset, curavit eam sepeliri in Ecclesia Regularium, in qua etiam curavit celebrari diem Depositionis, septimum & trigessimum ejusdem cum aliis copiosis Sacris. Hoc autem prohibuit Parochus Civitatis, volens cogere Bernardum, ut præfatas Missas curaret legi in Ecclesia Parochiali. Quæritur, an potuerit prohibere?

273. RESOLUTIO est negativa. Ratio est: quia Urbanus VIII. Bullâ: *Nuper pro parte* inveniendâ in *Bullario Cherubini, Tom. 5. pag. 66.* expressè decrevit, quòd curati non possint cogere Hæredes Defunctorum, ut faciant celebrari Missas in suis Ecclesiis Parochialibus. Insuper nec Parochi audent accipere majorem Eleemosynam pro defunctis, qui sepeliuntur in Ecclesiis Regularium, quàm accipiunt pro iis, qui in ipsorum Parochorum Ecclesiis sepeliuntur. ita decrevit Clemens X. Bullâ: *Aliàs pro parte. in Bullario Cherubini, Tom. 5. pag. 567.* Nec Parochi ingredi possunt Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce, ibique Officium, & functiones peragere circa Defunctum ibi sepultum. Ita *sacra Rituum Congregatio* servari mandavit die 2. Augusti. 1698. apud *Matthæucci in Officiali Curia Regularis, Verbo: Officialis quoad Exequias num. 5*

CON-

CONFIDENTIA. XCVI.

De Sepultura Regularium.

Ubaldo Franciscanus, dum extra su- 274.
um degeret Monasterium, in morbum in-
cidit lethalem, qui cum ingravesceret,
omnibus Sacramentis provisorio à Parocho
loci, pie obdormivit in Domino. Jam
quaeritur, ubi sepeliendus sit?

RESOLUTIO. Servanda est dispo- 275.
sicio *Cap. Finalis de Sepulturis in 6.* quæ ta-
lis est, quod Religiosus, nisi à suo Mona-
sterio ita remotus sit, ut ad illud mor-
tuus commodè portari non possit, sit in
suo tumulandus Monasterio. Quod adeo
verum est, ut etiam Parochis inconsultis,
& nullâ eis solutâ Quartâ Parochiali, possint
Superiores Religiosorum defunctum Re-
ligiosum ex quocunque loco ad Conven-
tum deferre, & illum sepelire, prout de-
terminavit *Sacra Congregatio Concilii. die 2.*
Julii Annô 1620. Nec hoc posse Superiori-
bus Regularibus prohiberi sub prætextu,
quod non solverint Jura Parochialia, de-
cisum est à *S. Congregatione Episcop. & Regu-*
larium die 22. Maji. Annô 1615. teste *Bar-*
bosâ de Paroch. cap. 26. n. 30. & 68. & Pas-
serino de statibus hominum Quæst. 187. art 4.
num. 214. Quæ Congregatio etiam apud
Lezanam V. Sepultura. num. 16. die 24. No-
vembris 1634. & die 24. Septembris.
1636. declaravit, Clerum Sæcularem nihil
posse prætere propter Exequias, aut

216 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
Sepulturam Monachorum, aut Fratrum
defunctorum extra Claustra.

CONFERENTIA XCVII.

276. Zacharias servitialis Franciscanorum, sicut etiam alius homo Sæcularis nomine Zachæus casu veniens in Monasterium Franciscanorum, simul in eodem, piè è vita discesserunt. Quæritur jam, ubi sint sepeliendi?

277. RESOLUTIO. Zacharias, quia fuit continuus Commensalis Franciscanorum, in eorum Monasterio sepeliendus est. Si quidem Famuli, qui Regularibus intra septa Monasterii inserviunt, & sunt Monasteriorum continui Commensales, sepeliri debent in Sepultura Monasterii. Hoc enim concesserunt plures Romani Pontifices, signanter Sixtus IV. in mari magno Minorum apud *Lezanam*. §. 9. & in mari magno Carmelitarum §. 51. apud *Passerinum cit. Quæst 186. art. 4. num. 228.* Idem docent *Casarubios, V. Sepultura. Diana, p. 5. tr. 2. Resol. 109.* At de Zachæo sæculari, & casu veniente in Monasterium, & inibi moriente, si fuerit Hospes, docent *Bordonus, Peyrinis, Hieronymus Rodriquez, & Diana apud Passerinum cit. n. 229.* esse sepeliendum in Ecclesia Regulari. *Passerinus verò loc. cit. num. 230.* docet, quòd talis sive sit hospes, sive casu venerit in Monasterium, sit sepeliendus in ea Ecclesia, ubi sepeliendus foret, si fuisset

set mortuus extra Monasterium ; in quo tamen casu Parochus non posset ingredi Monasterium cum Stola ad Corpus Defuncti benedicendum, sed à janua Monasterii suum Officium incipere deberet.

CONFIDENTIA XCVIII.

Elzearius & Delphina conjuges singula- 278.
res Franciscanorum Benefactores, dum essent morti proximi, accersierunt P. Guardianum, humiliter supplicantes, ut sepelirentur Religiosò Habitu induti : Elzearius quidem Habitu Franciscanò ; Delphina verò habitu Tertiariarum S. Francisci. P. Guardianus lubens annuit tam humili petitioni, mittit ipsis prædictos Habitus Benedictos, quos etiam super se infirmos habuerunt usque ad mortem *ad lucrandam Indulgentiam plenariam à Leone X. taliter cum Habitu Religioso morientibus concessam.* Postquam igitur Elzearius, & Delphina beatè obierant, indutus est ille Habitu Franciscanò ; Illa verò habitu Tertiariarum S. Francisci, & sic repositi in feretro. Cùm verò Parochus advenisset, & vidisset ita indutos, coepit stomachari, nec voluit permittere, ut sic induti, & discooperto habitu, & feretro sepelirentur. Quæritur, an justè fecerit Parochus ?

RESOLUTIO. Non justè fecit Paro. 279.
chus. Ita declaravit S. Congregatio Regular, die 11. Decembris. 1616. *apud Pas-*

serinum de hominum Statibus, & Officiis, Quæst. 187. art. 4. num. 200. Ratio est: quia apertè fecit contra Constitutionem Pontificiam, & Bullam auream Sixti IV. quæ incipit: Sacro Prædicatorum, & habetur in Bullario Cherubini Tomo 1. pag. 432. ubi Papa decernit, quòd nec Ordinarii locorum hoc prohibere possint: Ergò multò minùs Pa- rochi.

TITULUS VI. De Statu Laicali.

CONFERENTIA XCIX.

De Judice.

280. **A**rbogastus Judex Catharinam Malefactoricem condemnavit ad mortem, quia habuit rationes probabili-
liores, quod sit rea mortis; licèt etiam ad-
fuerint rationes probabiles, quòd non sit
rea mortis. Quæritur, an Arbogastus
justè judicaverit? Ante Resolutionem

281. *Suppono*, quòd Judex, ut ritè suò fun-
gatur Officiò, debeat habere. 1. Legiti-
mam judicandi potestatem. 2. Suffici-
entem scientiam. 3. Ut servet Juris Or-
dinem, & in judicando se legibus confor-
met. 4. Ut latam à se sententiam con-
stan-

stanter exequatur. Quare judex nequit de aliquo instituere inquisitionem specialem, nisi præcedente infamiâ, nec aliquem torquere, nisi præcedente semiplenâ Probatione, ut *S. Augustinus 19. de Civit. c. 6.* ait, *innocens pro incerto scelere certissimas pœnas luat, seu cruciatus sustineat.* Hinc etiam Judex non potest condemnare illum, quem certò scit criminis reum, si non per legitimas probationes reus comprobetur. Ratio est; quia Judex tenetur servare juris ordinem, & quia jus defensionis Rei, & probatio testium compedit Reo ex jure naturæ; unde videmus DEum ipsum contra Protoparentem nostrum Adamum non protulisse sententiam, nisi priùs vocatum, & auditum, ac defensum. Cùm ergò Princeps in jure naturæ dispensare non possit, non poterit nocentem occidere, si per testes probetur innocens, sed illum occidendò, mortaliter peccabit, & ad restitutionem obligabitur. Ita *Navarrus, Lessius, Bonacina, Lugo, & alii communiter apud nostrum Mæstrum Theol. Moral. disp. 6. q. 2. n. 27.* similiter Judex vel Princeps nequit sententiam mortis ferre in eum, quem privatâ notitiâ certò scit innocentem, licèt secundùm allegata & probata probetur mortis reus. ita *Lessius, Lugo, Tamburinus, Sporer, & alii plures.* Ratio est: quia non licet hominem innocentem occidere per se directè, secundùm omnes: sed

sed in proposito occideretur innocens per se directè, cùm ipsâ actione externâ directè tendatur in mortem hominis innocentis : Ergò. Cæterùm, cùm agitur de *causis civilibus, vel pœnis, aut mulctis modici ponderis*, potest Judex inferior ex scientiâ publicâ secundùm allegata, & probata damnare eum, quem privatâ scientia novit innocentem, quando nimirum urget jus, nec alia via liberandi suppetit. Ratio disparitatis est : quia cives privati propter majus Reipublicæ Bonum in his civilibus consentur cedere juri suo, cui tamen cedere non possunt in causa mortis aut mutilationis ; siquidem homo non sit Dominus vitæ, aut membrorum suorum, sed Custos, & Usuarius tantùm. Jam sit

282.

RESOLUTIO. Arbogastus Judex Catharinam Malefactoricem condemnandô ad mortem (quam licet probabilius promeruit, tamen etiam probabiliter non meruit) peccavit mortaliter contra justitiam. Ratio est 1. Quia juxta Regulam 11. Juris in 6. *Cùm sunt partium Jura obscura, Reo favendum est potius, quàm actori*, & Regulam 49. *ibidem in pœnis benignior est interpretatio facienda*. & Regulam 155. ff. de Regulis Juris, *in pœnalibus causis benignius interpretandum est*. 2. Quia in hoc casu est melior Conditio Catharinæ possidentis suam vitam, contra quam nullæ rationes etiam probabilissimæ prævalere possunt ; si enim
homo

homo suis Bonis temporalibus bonâ fide possessis propter rationes etiam probabilissimas (*nisi forent moraliter certæ*) à Judice spoliari non potest: Ergò multò minùs poterit vitâ privari ob rationes etiam probabilissimas, nisi sint moraliter certæ.

3. Quia Jus Canonicum & civile clamant, ad condemnandum Reum ad mortem requiri *Probationes luce meridianâ clariores*, quales certè non sunt rationes etiam probabilissimæ. 4. Quia nullus potest condemnari ad pœnam certam, præsertim tam gravem, qualis est mors, ob delictum, quod non est certum, sed tantùm probabile, siquidem pœna excederet culpam.

Dices: Judex tam in Controversiis 283.
Juris, quàm facti, *in causa civili*, tenetur relictâ sententiâ minùs probabili judicare secundùm sententiam probabiliorem; Quia ab Innocentio XI. damnata est sequens Propositio. II. *Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem, & ab Alexandro VII. damnata est sequens Propositio: Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.* Ex quo etiam sequitur, si jura litigantium sint æqualia, non posse Judicem uni adjudicare totum, sed debere partes litigantes ad Compositionem inducere, vel rem, de qua litigatur

litigaur, inter litigantes dividere : Ergò etiam *in causa criminali* Judex tenetur judicare secundum sententiam probabiliorē, & consequenter Arbogastus benè & justè judicavit.

284. *Respondeo* 1. Negando consequentiam; quia in causis criminalibus, quando agitur de pœna infligenda, & maximè Capitali, semper sequenda est sententia favorabilis Reo, etiamsi sit minùs probabilis; Sic enim volunt Jura tum Canonicum, tum civile præcedenti num. 282. citata, utpote promptiora ad absolvendum, quàm ad condemnandum. Ita *Sporer tract. 1. Proœm. Cap. 1. Sect. 3. n. 61.* Similiter Judex in causis piis, & maximè Religionem concernentibus tenetur in ipsarum favorem sequi sententiam minùs probabilem, juxta *L. sunt Personæ. ff. de Relig. & sumpt. fun. Summa est Ratio, quæ pro Religione facit. ita Gobat tr. 1. Clypei Clement. Judic. Sect. 14. n. 211.* *Respondeo* 2. Distinguo antecedens : Judex in causis civilibus tenetur sequi sententiam probabiliorē si altera pars litigans non sit in possessione bonæ fidei, concedo antecedens. Si sit in possessione bonæ fidei, nego antec. Quia possessio bonæ fidei cepta prævalet quibusvis rationibus probabilibus, cum sit melior Conditio possidentis, utpote, qui est certus de jure suo possidente, ut docet communissima Theologorum & Juristarum apud Sanchez lib. 1. Moral. c. 10. n. 9.

Jam

Jam autem in causa criminali Reus semper est in possessione certâ suæ vitæ, sui corporis & membrorum : Ergò in causa criminali Judex non potest sequi sententiam probabiliorem contra Reum, sed tenetur ipsum absolvere. *Respondeo 3.* Distinguo consequens : Ergò Judex in causa criminali tenetur judicare secundùm sententiam *directè* probabiliorem, nego consequentiam, *reflexè* probabiliorem, concedo consequentiam ; quia Judicem in causa criminali teneri judicare secundùm sententiam *directè* minùs probabilem, sed Reo faventem, est sententia certè probabilior, imò certa, ut demonstrant Rationes pro ea adductæ *num. 282. præcedenti* ; Atqui judex tenetur judicare juxta sententiam probabiliorem : Ergò Judex in causa criminali tenetur judicare secundùm sententiam *directè* minùs probabilem, sed Reo faventem. Ita Cardenas in 2. Crisi Theol. Dissert. 3. n. 31. la Croix lib. 4. n. 1484. & alii.

CONFERENTIA C.

De Accusatore, & Denuntiatore.

Ottilia famula observat suam Domi- 285.
nam Cæciliam sæpiùs exercere turpes ta-
ctus cum Cæcilio quodam adolescente,
& aliquoties jam deprehendit Cæciliam
cum Cæcilio in eodem lecto jacentes per
mediam noctem, absente nimirum suò
Dominò, Cæciliæ Maritò. Hinc inquit
ex

ex Confessario, quid hâc in re sibi faciendum ? Ante Resolutionem

286. *Sciendum*, quòd ille, qui alium vult de aliquo crimine accusare, debeat illud sufficienter posse probare, aliàs incurrit poenam *Talionis*. Qui verò judicialiter vult alicujus crimen denuntiare, non tenetur quidem illud probare, tenetur tamen aperire indicia, quibus Judex ex Officio ad ulteriorem inquisitionem faciendam moveri queat; Non tamen Accusator, aut judicialiter denuntians, hoc est, in ordine ad sumendam publicam de crimine vindictam, tenetur præmittere Correctionem fraternam; quia principalis finis accusationis & denuntiationis judicialis non est emendatio, & privatum bonum delinquentis, sed publica illius punizio ob Bonum publicum, nimirum ut tali punitioni alii à peccando absterreantur. Qui autem proximi crimen denuntiare vult denuntiatione tantùm *fraterna*, seu *charitativâ*, tenetur prius præmittere Correctionem fraternam juxta Præceptum Christi *Matth. 18. si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipsum solum &c.* Si per Correctionem fraternam peccatum proximi speretur sufficienter emendandum; siquidem finis denuntiationis fraternæ est emendatio proximi: Ergò si hæc possit haberi per Correctionem fraternam, sinè causa adeoque

que injustè proximi delictum denuntiaretur Superiori cum injusta proximi infamatione. Quando tamen peccatum proximi per Correctionem fraternam non speratur emendandum, tenetur illud Superiori denuntiare denuntiatione *charitativâ & fraternâ*; quia quivis ex charitate tenetur proximum peccantem aut peccaturum corrigere, ac ejus peccatum impedire, si nimirum comode possit, *juxta omnium Doctrinam cum D. Thoma 2. 2. q. 33. a. 1. & 2.* Tunc autem est obligatio accusandi, vel judicialiter denuntiandi aliquem de crimine, si vel hoc sit Reipublicæ aut proximo perniciosum, vel si quis habeat officium, vi cujus tenetur accusare, vel denuntiare delinquentes, adeò, ut in primo casu non accusans, vel denuntians peccet mortaliter contra charitatem; in secundo verò casu etiam contra justitiam; quia, qui non facit, ad quod ex officio tenetur, justitiam violat, ex cujus violatione oritur obligatio restituendi. Ita communis apud *Mastrium Theol. Mor. disp. 6. q. 2. n. 41.* Jam sit

RESOLUTIO. Ottilia famula tene. 287.
tur suam Dominam Cæciliam, & Cæcilium in secreto prius admonere, ut à similibus turpibus operibus abstineant. Quòd si nihil proficiat, etiam alios criminis observatores, & postea hortatores seu monitores adhibere debet cum commi-
P natione

226 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
natione, nisi desistere velint, Cæciliæ
Marito denuntiandum fore, ut similia
peccata emendentur. ita *Laymann lib. 3.*
tract. 3. parte 2. cap. 4. num. 13.

CONFERENCE CI.

*De Obligatione denuntiandi Hæreticos, & ad
turpia sollicitantes Confessarios.*

288. Mathias Confessarius inter propositiones ab Alexandro VII. damnatas legit sequentes propositiones: 5. *Quamvis evidenter tibi constet, Petrum esse Hæreticum, non teneris denuntiare, si probare non possis.* 6. *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti Chartam postea legendam, in qua ad Venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione ac proinde non est denuntiandus* 7. *Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.* Igitur quærit, an in Germania sit obligatio denuntiandi Hæreticos, & ad turpia in Confessionali sollicitantes Confessarios, ut pro suis delictis gravissimas pœnas luant?

289. RESOLUTIO. I. Varii Pontifices, apud *la Croix lib. 2. n. 215.* sub pœna Excommunicationis præceperunt, & signanter Alexander VII. 8. Julii 1660. per Bullam: *Licet aliàs, & in Decreto damnante allatas propositiones, ut Hæretici apud inquisitores fidei denuntientur; hinc ubi*
Bulla

Bullæ Pontificiæ hanc denuntiationem concernentes *usu receptæ sunt*, est obligatio gravis denuntiandi Hæreticos. Dixi : *ubi usu receptæ sunt* ; nam (*ait la Croix cit.*) plures viri prudentes, & eximie docti censent, in his partibus non esse usu receptas quoad punctum denuntiationis : tum quia nimis multi hic sunt Hæretici : tum quia sunt satis noti ; tum maximè, quia vix potest sperari inde fructus ; cùm in plerisque locis Germaniæ sit libertas Religionis, nec tales possint coërceri per Ecclesiasticam potestatem. Denique Papa & Inquisitores sciunt, Germanos omittere illas denuntiationes, & tamen non urgent : Ergò consentur obligationem remittere. Si tamen sciretur, quòd Episcopus, Parochus, Professor Theologiæ, Confessarius, aliúsq; similis esset Hæreticus, & se externè tantùm fingeret Catholicum, esset gravis obligatio saltem ex jure naturæ talem denuntiandi apud illos, qui malum illud possent impedire.

RESOLUTIO II. Varii quoque Pontifices signanter Gregorius XV. Bullâ 34. *Universi Dominici Gregis*, Tom. 3. Bullarii, & Alexander VII, severissime, & sub Excommunicatione latæ sententiæ præceperunt, denuntiandi apud Inquisitores, vel Ordinarios locorum illum Sacerdotem, qui in Confessione, vel occasione, & quomocunque prætextu Confessionis, aut

P 2

quam.

quamvis Confessio secuta non sit, vel in Confessionali, alióve loco, ubi Confessiones audiuntur, aut audiri simulantur, etiam in domo sæculari, sollicitat sive fœminam, sive masculum ad aliquod peccatum carnis secum, vel cum alio perpetrandum, aut si ibidem cum aliquo habuerit illicitos & inhonestos sermones, sive tractatus. Putant autem (*ait la Croix lib. 2. n. 216.*) iidem viri docti, idem dicendum esse de obligatione hos denuntiandi, quod *Resol. præced.* dictum est de denuntiatione Hæreticorum, & testatur *Gobat in Extract. 7. n. 575. & 577.* Decreta illa in plerisque Episcopatibus Germaniæ non esse usu recepta. Idem docet *P. Sporer Theol. Sacrament. parte 4. cap. 3. n. 622.* ita scribens: *Sed in nostris partibus* in tanto rigore Bulla non est usu recepta, ut notant Doctores Germani omnes. Certè difficile esset in Germania honestis Matronis, vel puellis id onus imponere. Prudentiæ ergo Confessarii relinquitur tam grande malum impedire.

CONFERENTIA CII.

De Testibus.

291. Judas accepit à Petro Artifice Horologium valens centum aureos, volens illud probare, an benè gradiatur, & postea emere. Post medium annum Petrus à Juda repetit Horologium, si non habeat
ani.

animum illud emendi. Sed Judas absolute negat, se Horologium à Petro accepisse, & offert se ad jurandum, quòd à Petro nihil acceperit. Petrus admirans Judæ malitiam, & injustitiam, provocat coram Judice ad duos testes, Titium & Cajum, qui suis oculis viderant, Judam accepisse Horologium, à Petro, sed quia à Juda per pecuniam erant corrupti, nolunt testari pro Petro. Occasione hujus casûs quæritur 1. Quando aliquis teneatur ferre testimonium pro altero? 2. Qualiter Titius & Cajus peccaverint? Ante Resolutionem

Sciendum, ad legitimam & plenam in 292.
Judicio probationem requiri duos testes juratos; quia juxta Evangelium *in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum*; Isti duo testes autem debent sensu externo id percepisse, de quo testantur, & non ex auditu tantum. Item debent de eodem facto cum iisdem circumstantiis deponere, & debent esse testes omni exceptione Majores, ita nimirum, ut nulla in eis desideretur conditio, quò minus testari possint, quæ conditiones sequentibus Versibus indicantur: *Conditio, Sexus. Ætas, Discretio, Fama, & Fortuna, Fides, in Testibus ista requires.* Hinc à testimonio ferendo rejiciuntur *Servi, Mulieres, Minores, & Impuberes, Inimici, Consanguinei, Perjuri, Socii*

Criminis, Personæ inopes, & viles, deliri, & semifatui. Jam sit

293. RESOLUTIO I. Quivis homo idoneus obligatur sub mortali ferre testimonium ex charitate, quando proximus in gravi necessitate de vita, fama. vel bonis fortunæ periclitatur, & malum testandō impediri potest; Ex justitia verò legali, seu obedientia tenetur, si à Judice legitimè citetur, & interrogetur. *ita communis.* Ratio primi est: quia quilibet tenetur ex charitate à suo proximo avertere malum, quando moralis possibilitas adest. Ratio secundi est: quia justo legitimi Superioris Præcepto parendum est; atqui justum est præceptum Judicis juridicè citantis, & exigentis testimonium, quando proximus de vita, fama, vel bonis fortunæ periclitatur: Ergò si quis à Judice legitimè citetur ad ferendum testimonium, tenebitur sub mortali ex Obedientia seu justitia legali testificari, *nisi habeat causam legitimè excusantem*, qualis est. 1. Si quis id, de quo testandum est, novit ex sola Confessione Sacramentali. 2. Si quis criminis notitiam haberet sub Secreto naturali. *Excipe:* nisi crimen foret Reipublicæ perniciosum. 3. Si quis notitiam delicti accepit per injuriam. 4. Si ex testificatione tibi, vel tuis notabile damnum immineat. 5. Si scias factum hominis, de quo interrogaris, à crimine, & poena alienum esse, v. g. si quis alterum inculpabiliter occidisset, &c.
- RESO-

RESOLUTIO II. Titius, & Cajus 294.
nolentes ferre testimonium, quòd Judas
à Petro acceperit Horologium valens cen-
tum aureos, peccaverunt mortaliter contra
charitatem; quia Petro periclitanti de suo
Horologio utpote re gravi non succurre-
runt per suum testimonium, quod com-
modè facere potuissent. Non tamen te-
nentur Petro ad restitutionem; quia non
peccaverunt contra Justitiam commuta-
tivam, sed solùm contra charitatem, ex
cujus solius violatione non oritur obliga-
tio restituendi; imò etiamsi Judex illis
præcepisset, ut ferrent testimonium, &
tamen id facere recusassent, licet graviter
peccassent contra justitiam legalem, &
obedientiam, adhuc non tenerentur ad
restitutionem; quia nec ex harum viola-
tione virtutum nascitur obligatio restitu-
endi. Aliud fuisset, si Titius & Cajus fal-
sum testimonium tulissent, tunc utique
tenerentur ad restitutionem damni inde
secuti, quia tunc peccassent contra justitiam commutativam.

CONFERENTIA CIII.

De Reo.

Carolina vidua conceperat ex fornica- 295.
tione prolem, quam cùm jam animatam
gereret in utero, contigit sine ulla Caro-
linæ culpa, quòd post septimum Mensem
pateretur abortum, & prolem mortuam

eniteretur, quam proinde nihil mali metuens projecit in loca secreta, quæ cum post aliquot septimanas purgarentur, inventa est ibi proles mortua. Quæ res cum fuisset delata ad Judicem, hic cepit ex Carolina (de cujus imprægnatione præcesserat publica infamia, & quæ sola in illa domo habitabat) inquirere, an non ipsa illam prolem repertam peperisset, & occidisset. Respondit Carolina, se quidem prolem illam peperisse, sed antea jam in utero sine ulla sua culpa mortuam. Judex non contentus hac responsione, subjecit Carolinam torturæ, ut fateretur, se prolem suam propriam non tantum peperisse, sed etiam occidisse. Carolina metu torturæ fatetur proinde, quod propriam prolem occiderit, & propterea condemnatur ad mortem. Vocato itaque Confessario, qui illam disponderet ad mortem beatè obeundam, Carolina facit Confessionem generalem omnium suorum peccatorum, sed nihil dicit de occisione suæ prolis. Confessarius igitur interrogat, quare non confiteatur suum Infanticidium, propter quod fuisset morti adjudicata? Respondit Carolina, se quidem metu torturæ confessam esse coram Judice Infanticidium proprium, sed reverà se nullum commisisse homicidium, cum prolem sine omni sua culpa jam in utero mor-

mortuam enixa fuerit. Reponit Confessarius, quòd teneatur coram Judice revocare suam falsam Confessionem, ne sit causa suæ propriæ mortis. Respondet Carolina se libentiùs velle mori quam subire torturam, quam tamen subire deberet, si revocaret suam falsam Confessionem, consequenter se hanc non revocaturam. Quid jam incipiet Confessarius? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Reus etiam in judicio 296. juridicè (*hoc est, post semiplenam probationem*) interrogatus, in causis capitalibus, vel quando aliud grave malum, v. g. Exilium, Bonorum amissionem, gravem infamiam &c. pati cogeretur, possit finè peccato saltem mortali (*si spes sit evadendi, & nullum grave damnum Reipublicæ timeatur*) negare crimen à se commissum, adhibitâ aliquâ amphibologiâ ex verbis, vel circumstantiis verâ. Ita probabiliter docent plerique Recentiores, Lugo, Sanchez, Tamburinus cum aliis viginti duobus, item Cardenas in Crisi Theol. Dissert. 19. n. 81. & alii post Propositiones damnatas scribentes. Ratio est: tum quia nemo obligandus est concurrere ad seipsum occidendum, cùm jure naturali teneatur suam vitam conservare: Ergò nec potestate humanâ ad hoc obligari potest, quod tamen fieret, si Reus ex præcepto Judicis teneretur fateri crimen, propter quod ad mortem condemnandus foret.

Tum quia res multum difficilis (*qualis est fateri in casu proposito crimen commissum*) censetur moraliter impossibilis : Ergo ad eandem Judex humanus obligare non potest. Imò, quando Reus crimen suum negavit, & tamen convictus de eodem, damnatus est ad mortem, *negant quam plures*, esse in articulo mortis obligandum à Confessario ad fatendum suum crimen ; Quorum Ratio est : quia finito judiciò, & prolata sententiâ finitur obligatio Rei ; jam enim Judex functus est suo officiò. Ita *Navarrus, Lugo, Sanchez, & alii*. Jam fit

297. RESOLUTIO. Confessarius potest absolvere Carolinam, quæ ob metum gravium tormentorum in tortura perrendorum confessa est, se propriam prolem occidisse, quod tamen non fecerat, etiamsi non velit revocare hanc suam falsam Confessionem, & propterea morte plectenda sit. Ratio est : quia est sententia probabilis, quòd non sit peccatum mortale, si quis, ut tormenta gravia v. g. Torturam Germanicam, evitet, sibi imponat falsum crimen, ob quod morte plectatur, & consequenter talis nolens revocare suam falsam Confessionem, possit à Confessario absolvi à reliquis suis peccatis dolorosè confessis, cum peccatum veniale non impediat Effectum Absolutionis, videlicet gratiam sanctificantem,

tem, utpote cum qua in homine justo simul stare potest. Ita *Angelus, Sylvester, Sotus, Toletus, Laymann, Busenbaum, Sporer, & alii plurimi*, quos citant & sequuntur *Lessius lib. 2. cap. 11. dub. 6. n. 41. Tannerus Tom. 3 disp. 4 de Instit. p. 5. dub. 4. n. 100.* Siquidem homo non tenetur, cum tanto dolore & cruciatu vitam suam tueri, sicut nec tenetur ad vitam suam conservandam pati abscissionem membri præsertim brachii, vel tibiæ, cum grandi dolore, imò neque uti mediis extraordinariis *juxta communem DD.*

Sed quæres; Carolinæ, antequàm du- 298.
catur ad locum supplicii, publicè prælegatur sententia mortis, ac etiam Infanticidium, ob quod ad mortem condemnata fuit, & tunc coram omnibus debebit adhuc semel confiteri suum Infanticidium, & ita de novo mentietur, & sic peccabit saltem venialiter. Qualiter autem hoc peccatum posset evitari?

Respondeo sic, si instrueretur à Confessario Carolina (sicuti factum audiui) ut quando post lectam mortis sententiam iterum debet fateri suum Infanticidium, dicat sequentia verba: Confiteor, quòd omnia crimina, propter quæ ad mortem sui condemnata, jam semel liberè confessa sim. Vel sic: Confiteor, quòd omnia crimina propter quæ ad mortem damnata sum, secundum meam jam antea factam Confessionem

236 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
nem perpetraverim. Hæc salvô meliori ju-
diciô.

CONFERENTIA CIV.

De Confessario Rei.

299. Franciscus Confessarius vocatur ad audiendam Confessionem Antonii malefactoris ad mortem damnati. Hic inter cætera peccata etiam confitetur, quòd tormentis coactus denuntiaverit Joannem, quòd hic fuerit, socius & complex in homicidio & gravissimo furto sacrilego, quod tamen est falsum. Franciscus Confessarius post reliqua audita peccata rogat & hortatur Antonium, ut revocet hanc suam falsam denuntiationem Joannis Innocentis, quia aliàs non posset ipsum absolvere; siquidem Reus ad evitanda gravia tormenta non potest Innocentem graviter lædere in sua fama. & eundem conjicere in periculum subeundi eadem gravia tormenta, imò mortem ipsam; quod facile contingere posset, si denunciatus Innocens fortè à Judice comprehendere-
tur. Reponit Antonius: licet hæc omnia vera sint; Ego tamen coram Judice non possum hanc revocationem facere; quia si ego revocavero, etiam Judex me revocabit ad torturam, quam plus horreo, quàm ipsam mortem, & libentiùs mori volo, quàm adhuc semel subire torturam, & ideo etiam non revocabo meam fa-
ctam

Etiam denuntiationem falsam, quàm præci-
sè vi tormentorum correctus feci. Quid
jam faciendum Francisco Confessario?
Ante Resolutionem

Observandum Confessario Rei, seu alicu-
jus malefactoris damnati ad mortem, ne 300.
Reum ad Confessionem Sacramentalem
admittat, nisi postquam in foro externo
res sunt liquidæ; vix enim adigi poterit, ut
omnia fateatur, ob timorem, ne vel de-
feratur, vel cogatur eadem fateri judici;
anteà tamen ad contritionem perfectam
efficaciter exhortandus est, ut se reponat
in statum gratiæ. Quando verò Rei Con-
fessionem audit, eundem examinet, an
consortes criminis prodiderit, an alios
falsò denuntiaverit, vel infamaverit, qua-
lia damna intulerit, &c. Si alicujus inno-
centiam ex Confessione colligeret, id ju-
dici aperire, ac pro Reo intercedere, pe-
riculosum est: tum quia post publicatam
Rei Confessionem non audietur; tum
quia si plurium Confessiones audiat, hòc
ipsò aliorum nocentiam, de illis tacendò
videtur confirmare cum fractione sigilli
sacramentalis: tum quia si Rei cognoscant,
eum pro innocentibus intercedere, occa-
sionem accipient, eum callidè sua facino-
ra celandi. Hoc notato sit

RESOLUTIO. Franciscus Confessa- 301.
rius instet apud Antonium, ut sibi extrà
Confessionem sacramentalem dicat, quòd
falsò

falsò denuntiaverit Joannem Innocentem, atque consentiat, quòd ipse Franciscus Confessarius post suam (Antonii) mortem id coram judice, ac toto populo in loco supplicii manifestet, ac denuntiationem falsam, locò Antonii, revocet, ac retractet. Ut autem judex & Populus credat Francisco Confessario, loco Antonii revocaturò, Antonius ante suam mortem coram omnibus assistentibus, in loco supplicii dicat, quòd Confessario suo aliquid commiserit post suam mortem in hoc loco supplicii omnibus dicendum, quòdque illud pro indubitata veritate credere debeant, ac quòd in hujus veritatis Testimonium invocet cœlum & terram, sanctissimam Trinitatem, & omnes sanctos. Quò peractò, & mortuò Antoniò, Franciscus Confessarius coram assistente populo, ac judice, ex commissione Antonii revocet quàm optimè potest, denuntiationem falsam Innocentis Joannis, & sufficiet; quia in tali casu taliter fieri vix est possibile, & salvabitur anima Antonii. Et hanc nostram Resolutionem à duobus eximiis Confessariis in duabus famosis civitatibus practicatam & praxin laudatam esse cognovi.

An reus possit effringere carcerem, & effugere, diximus supra Titulo I. Conferentiâ 33. num. 91.

CONFIDENTIA CV.

Florianus innocenter damnatus ad mortem appellavit ad Judicem superiorem, à quo, cum etiam non obstante innocentia fuisset morti adjudicatus, provocat tam accusatorem, & testes, quam duos Judices, à quibus injustè fuerat condemnatus, ad Tribunal Judicis omnium Judicum, nimirum ad Tribunal DEI. Quæritur, an Florianus peccaverit?

RESOLUTIO est negativa. Ratio est : quia Reus potest licite appellare à Judice inferiori ad Judicem superiorem, si sciat sententiam esse injustam, aut si sint diversæ de ea opiniones, nec à Confessario in hoc impediri potest ; siquidem appellatio est remedium ad justam defensionem, & in præsidium innocentiae institutum. Secus est, si Reus sciat sententiam esse justam, tunc enim non licet appellare (*licet tamen supplicare pro gratia*) quia id esset Judici calumniam inferre. Ita Lugo. Sanchez, & alii. Quòd autem Florianus etiam à superiore Judice injustè condemnatus ad mortem, appellaverit ad Tribunal ipsius DEI, per se loquendo non peccavit. ita Delrio, aliique multi cum Burghaber Cent. 3. casu 87. Ratio est : quia cuilibet injustè gravato licitum est appellare ad superiorem Judicem, & sic leguntur fecisse etiam viri sancti. Quòd si immisceat se

se impatientia, vel vana gloria, vel appetitus vindictæ, id per accidens se habet. Fatendum tamen est, hoc esse periculosum, & vix unquam probandum. *La Croix lib. 4. num. 1530.*

304. *Hoc adhuc addo, quòd Judex aut Princeps teneatur providere, ut Reo concedatur Advocatus intelligens probus, & prudens, qui credatur seriò, & non tantùm in speciem acturus causam accusati. Similiter aditus ad carcerem non est iis præcludendus, quorum opera Rei uti cupiunt ad sui Defensionem, uti statuitur in Constitutione Carolina cap. 88. & Ratio est: quia Reus habet jus ad sui Defensionem: Ergò etiam ad media ordinaria Defensionis, inter quæ est consulere viros doctos, quos credit posse suggerere Consilium, vel præstare auxilium. *La Croix lib. 4. n. 1471. & 1472.**

TITULUS VII.

De Censuris in Genere, & in Specie.

CONFIDENTIA. CVI.

Quid, & quotuplex sit Censura?

Gervasius Parochus suum Parochia-
num Rudolphum decimas dare 305.
nolentem excommunicavit pub-
licè in Ecclesia, postquam in Festo Pente-
costes habuisset Concionem ad suos Paro-
chianos. Quæritur, an poterit hanc Cen-
suram inferre? Ante Resolutionem

*Notandum, quòd Censura sit pœna spiritu- 306.
alis, & medicinalis, per quam homini baptizato,
delinquenti, & contumaci à Potestate Ecclesia-
stica aufertur usus quorundam Bonorum spiritua-
lium externorum Ecclesiæ, ad frangendam con-
tumaciam; Estque triplex, nimirum Ex-
communicatio, suspensio, & interdictum; ut
patet ex cap. Quærenti de verb. significatione.
Hinc irregularitas, cessatio à divinis, De-
positio, & Degradatio non sunt Censuræ;
quia non sunt pœnæ medicinales. Ute-
riùs Censura alia est lata sententiæ, quæ ip-
sò factò, & criminis admissione incurri-
tur absque ulteriori Judicis sententiâ; Alia*

Q

est

est ferendæ sententiæ, quæ non incurritur ipsò factò, sed primùm per sententiam Judicis. Quòd si dubitetur, an censura aliqua sit latæ, vel ferendæ sententiæ, debent verba in mitiorem partem interpretari, L. penult. ff. de pœnis, & cap. 49. de Regulis Juris in 6. ita ut potiùs ferendæ, quàm latæ sententiæ Censuram indicare judicentur. Porro potestas ferendi Censuras in omnes Christianos residet in Summo Pontifice, item in Patriarchis, Archi-Episcopis & Episcopis respectu suorum Subditorum, item in Legato à latere respectu Provinciæ suæ Legationis, in Cardinalibus respectu suarum Ecclesiarum, in Conciliis Generalibus, & Provincialibus, item in Superioribus Religionum Generalibus, Provincialibus, & Localibus, puta, Abbatibus, Prioribus, Rectoribus & Guardianis. Ratio est; quia Præfati omnes habent in suos respectivè subditos jurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam in foro externo; Abbatissæ verò, utpote Ordinis, & consequenter etiam Jurisdictionis Ecclesiasticæ incapaces, non habent potestatem ferendi Censuras, ex cap. Nova. 10. de Pœnit. & Remiss. Jam sit

307. **RESOLUTIO.** Gervasius Parochus non potuit excommunicare Rudolphum suum Parochianum decimas dare recusantem. Ratio est: quia Parochi non habent potestatem ferendi Censuras; siquidem

dem Parochis ex vi sui muneris non convenit Jurisdictio Ecclesiastica in foro exteriori vel contentioso, sed tantum in foro interiori, seu poenitentiali, & nullibi constat, hanc potestatem illis competere ex jure divino, vel humano. Ita *Doctores Seraphicus, & subtilis apud Mastrium Theol. Mor. disp. 3. q. 1. art. 2.* Quod si subinde legatur, Parochum aliquem usum esse potestate ferendi Censuras, hanc vel habuit ex Delegatione, velex consuetudine. Hinc Gervatius Parochus Rudolphum suum Parochianum decimas dare nolentem ad Episcopum deferre debuisset, qui Rudolphum ad dandas decimas etiam per Excommunicationem compellere potuisset, ac debuisset, ex *Can. Omnes decima. s. causâ 16. quest. 7.* Non verò ipse Gervatius Rudolphum decimas dare recusantem potuit per vim, aut Censuram compellere, aut vi eripere decimas, vel propterea negare Sacramenta. Ita *Navarrus, Laymann, & alii apud Reiffenstuel in 3. Decret. tit. 30. num. 39.* Ratio est: quia ut supra dictum, Parochus non habet jurisdictionem fori externi in suos Parochianos, nec debet esse Judex in propria causa, & Rudolphus Parochianus fortè habuit justam causam non dandi decimas. Hinc nec Parochus potest aliquem publicè declarare Excommunicatum.

CONFERENTIA CVII.

De Subjecto Censura.

308. Casimirus Religiosus malè affectus erga suum Superiorem, porrexit eidem in potu venenum, quò haustò brevì mortuus est. Sed Casimirus post præbitum suo Superiori venenum, statim concepit vehementem de suo peccato dolorem, illudque confessus est sacramentaliter adhuc ante mortem sui Superioris. Ratione hujus casûs quæritur, 1. Quisnam possit incurrere Censuram? 2. An Casimirus incurrerit Censuram, irregularitatem, & casum reservatum?

930. RESOLUTIO I. Subjectum Censuræ capax debet esse. 1. *Homo*; quia hic solus est sub Ecclesiæ jurisdictione. 2. *Viator*; siquidem Ecclesia tantum habet potestatem ligandi super terram. 3. *Baptizatus*, nam in homines non baptizatos nullam obtinet jurisdictionem Ecclesia juxta illud *Apostoli 1. Cor. 5. Quid mihi de his, qui foris sunt, judicare?* 4. *Rationis capax*; Censura enim ex parte subjecti supponit peccatum, quod à rationis impote committi non potest. 5. *Subditus Censuram ferentis*; quia sicut in ferente censuram requiritur jurisdictione, ita in eo, in quem fertur, est necessaria subiectio. Ita communis DD.

310. RESOLUTIO II. Infantes, qui nondum septennium compleverunt, etiamsi habe-

habeant usum rationis, non incurrunt Censuras : quia non tenentur legibus humanis, ut suprà *Titulo I. Conferentia 21.* diximus. Impuberes verò incurrere possunt Excommunicationem latam in eos, qui ingrediuntur Monasteria Monialium; Quia Concilium Tridentinum *Sess. 25. cap. 5. de Regularibus* expressè addit : *Cujuscunque ætatis sint.* Suarez, Vasquez, Dicastillo, la Croix lib. 7. n. 41. Etiam impuberes incurrunt Excommunicationem latam in percussores Clerici, ut patet ex *cap. 60. Pueris. de Sentent. Excommunicationis.* Et habet Engel tit. cit. n. 130. Porro impuberes non incurrere Censuras alias à jure vel homine latas, probabile est, ut cum multis docent Tamburinus, Castropalaus, Krimer, apud la Croix cit. n. 42.

RESOLUTIO III. Si Episcopus, vel 311.
alius Prælatus Papâ inferior ferat Censuram generalem v. g. *si quis tale crimen admiserit, sit excommunicatus*, talis Censura se non extendit ad Peregrinos brevi tempore ibi, non constituta habitatione commorantes. Ita *cap. à nobis, 1. de Sentent. Excom.* Quia, ut suprà *Titulo I Conferentiâ 30.* dictum, Peregrini non ligantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt. Idemq; docet Laymann lib. 1. tr. 5. parte 1. pag. 4. num. 5. Imò si Episcopus statutò generali sub Censura prohibuerit Lusum Alex, qui ludit in loco exempto intrà Diocesim il-

246 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
lius, non incurrit Excommunicationem;
quia non ludit in illius formaliter Diœcesi;
cùm locus exemptus non subiaceat juris-
dictioni Episcopi Cap. 1. de Privileg. in 6.
Henriquez., Avila, Coninck, Hurtadus, Delbene,
Krimer apud la Croix cit. n. 45.

312. RESOLUTIO IV. Censura lata
contra facientes aliquod crimen, non affi-
cit Mandantes vel Consulentes, si horum
non fiat mentio in lege, seu sententia con-
tinente Censuram. Ita Communis DD,
apud *Suarez., Bonacina, Mastrium &c.* Ra-
tio est, quia odiosa sunt restringenda.
Jam sit ad casum in Conferentia proposi-
tum

313. RESOLUTIO V. Casimirus Religio-
sus suo Superiori præbens venenum, sed
ante hujus mortem, quæ brevi secuta est,
dolens de suo peccato, illudque sacramen-
taliter confitens adhuc ante secutam mor-
tem Superioris, non incurrit Censuram; si-
militer Casimirus non incurrisset Censu-
ram, si mandasset, vel consulisset, ut su-
us Superior occideretur, & ipse suum man-
datum, vel Consilium efficaciter revo-
casset, sed tamen mandati vel Consilii re-
vocatio non pervenisset ad mandatarium,
vel ad eum, cui consilium datum est, ob
nimiam distantiam, vel similem causam,
quamvis Casimirus omnem ad id diligen-
tiam adhibuisset, licet Superior occisus
fuiſſet, Ita *Avila, Sayrus, Hurtadus, Caspen-*
sis,

sis, Diana, & alii apud Mastrium, Theol. Mor. disp. 3. q. 1. art. 2. n. 21. & la Croix l. 7. n. 54. Ratio est: quia Censura incurritur tantum ab inobedientibus, & contumacibus Ecclesiae, cum sit poena medicinalis; atqui Casimirus pro illo instanti, quomodo ipse Superior mortuus fuit, & in quo Censuram Excommunicationis incurrere debuisset, non fuit amplius inobediens, & contumax Ecclesiae, cum de suo delicto poenituerit, illudque, quantum potuit, revocavit: Ergo Casimirus non incurrit Censuram; *Incurrit tamen irregularitatem;* quia ad hanc incurrendam non requiritur contumacia; cum sit poena pure vindicativa criminis praeteriti; uti certum videtur, *ait la Croix cit.* An autem Casimirus incurrerit in casu proposito casum in Decreto Clementis VIII. pro Regularibus reservatum, occidendum suum Superiorem, *Respondeo cum nostro P. Kerckhove in nostra Statuta Generalia cap. 6. §. 22. num. 40. probabilius negativè.* Ratio est: quia nemo tenetur peccata semel rite confessa iterum confiteri; Sed Casimirus praebens suo Superiori venenum, rite jam est confessus suum peccatum, explicandum suam efficacem voluntatem, & causam positam, & quidem eo tempore, quomodo nondum erat reservatum, utpote nondum actu externo consummatum, estque a communi Confessario recte absolutus:

Ergò non tenetur illud adhuc semel confiteri, consequenter secutâ morte Superioris nequit fieri reservatum. Si autem Casimirus ante secutam sui Superioris mortem, non fuisset confessus suum peccatum, sed tantùm desuper elicuisset contritionem perfectam, illudque revocâisset, quantum potuisset, adhuc incurrisset casum reservatum. Ita *Azorius Tom. 1. lib. 1. cap. 7. in fine, & alii.* Ratio est: quia reservatio casûs non est imposita ad frangendam contumaciam, nec in hoc casu peccatum fuisset exemptum ab obligatione confitendi: Ergò. Prædicta possunt applicari ad alia quoque peccata habentia annexam Censuram, Irregularitatem, vel Reservationem.

CONFERENCE CVIII.

314. *De peccato, ob quod Censura infligi potest.*

Sapritius aedituus vehementer commotus, & indignabundus voluit suo Parocho palmarem incutere alapam; sed casu, & præter intentionem Sapritii evenit, ut non nisi levissimè suâ manu Parochum tetigerit. Quaritur, an Sapritius incurrerit Excommunicationem Canonis: si quis suadente diabolo? Ante Resolutionem

315. *Notandum:* Causam, ob quam gravis Censura infligi possit, debere esse 1. *Peccatum mortale;* quia Censura gravis, sicut est Excommunicatio major, suspensio, &c. est

est poena gravis, adcoque etiam supponit culpam gravem, seu peccatum mortale; cum inter poenam & culpam debeat servari proportio. 2. Debet esse *peccatum externum*; quia Ecclesia de merè internis non judicat juxta *cap. sicut de Simoniâ & cap. Tua Nos. eod. tit.* Cum enim Ecclesia sit sensibilis, & visibilis, etiam actus, quem punit, sensibilis esse debet, & externus; non tamen necessario debet esse publicus; quia Ecclesia actus externos, etiam si occultissimos, sub censura prohibere potest, ut diximus supra *Titulo I. Conferentiâ 8. 3.* Debet esse *peccatum consummatum*, quia juxta *Regulam 15. Juris in 6. Odia sunt restringenda*: Ergo lex poenalis continens censuram, est strictè interpretanda, & consequenter de peccato consummato intelligenda, nisi lex aliter exprimat. 4. Debet esse *peccatum habens annexam Contumaciam, & repugnans legi Ecclesiasticæ*; quia *Matth. 18.* dicit Christus: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus, & publicanus, hoc est: excommunicetur.* Jam sit

RESOLUTIO. Sapritius, etsi mortaliter peccaverit, attentandò palmarem suo Parocho infligere alapam, non tamen incurrit Excommunicationem Canonis: Si quis suadente diabolo. Ita *Busenbaum apud la Croix lib. 7. n. 47.* Ratio est: quia actus peccati, ob quem censura fertur, debet esse mortalis, non tantum quoad actum inter-

num, sed etiam quoad substantiam operis externi; atqui licet Sapritius voluerit graviter percutere suum Parochum, & ideò peccaverit mortaliter propter suam graviter peccaminosam intentionem; tamen externè graviter non percussit: Ergo. Hinc etiam, si quis furetur modicum quid cum intentione per similia furta congregandi Ducatum, singulis furtis de se levibus peccat mortaliter, sed non ideò incurrit Censuram, vel Reservationem impositam gravi furto, quia non est furtum *externum grave in se*, sed tantum ex intentione internâ. *Vasquez, & Lugo apud la Croix cit. n. 52.*

CONFERENCE CIX.

De Causis Excusantibus ab Incurfione Censuræ.

317. Nicephorus sciens esse prohibitum Lege Naturali, Divinâ, & Ecclesiasticâ, ne quis legat librum hæretici, de Religione tractantem, aut hæresin continentem, nihilominus legit similem librum; non tamen scivit, quòd sub Censura hoc sit ab Ecclesia prohibitum. Quæritur, an Nicephorus incurreret Excommunicationem Bullæ Cœnæ? Ante Resolutionem

318. *Suppono*, quòd ignorantia inculpabilis antecedens sive Juris, sive facti excuset ab incurrenda Censura, sicuti statuitur *cap. 2. de Constit. in 6.* Ratio est: quia ignorantia inculpabilis excusat à culpa; ergò etiam à poenâ seu censurâ. Idem extendendum ad actualem inconsiderationem, & inad-
ver.

vertentiam; quia hæc æquiparatur ignorantia. Imò etiam ignorantia invincibilis concomitans tam Juris, quàm facti excusat ab incurrenda Censura; v. g. Rusticus Clericum percutiens, si nesciat esse Clericum, Excommunicationem non incurrit, quamvis ita animò comparatus sit, ut, tamen si sciret, nihilominus percuteret, vel etiam si dicat: *Utinam hic esset Clericus.* Ratio est: quia ignorantia invincibilis etiam concomitans reddit actum simpliciter involuntarium. Jam sequitur ad casum.

RESOLUTIO. Nicephorus legens li-
brum hæretici hæresin continentem, vel 319.
de Religione tractantem, & nesciens hanc
lectionem esse sub Censura prohibitam,
non incurrit Censuram, aut Excom-
municationem Bullæ Cœnæ. Ita *Sylvester*
Verbo; Excommunicatio 10. quæst. 3. *Navarrus*
Sanchez, Suarez, Laymann lib. 1. tract. 5. parte
1. cap. 5. num. 8. Ratio est: quia Censura
est poena medicinalis inflicta ad frangen-
dam contumaciam delinquentis, & ordi-
nata ad ejus emendationem; atqui invin-
cibiliter ignorans annexam Censuram,
non est contumax contra potestatem Ec-
clesiæ coercitivam: ergo nec incurrit
censuram. Similis ratio non reperitur in
aliis poenis, quæ non tam ad correctio-
nem delinquentis, quàm vindictam cri-
minis infliguntur, & consequenter etiam
incurruntur à transgressoribus nescientibus
cas

252' Supplement II. Confer. P. Sargar,
eas legibus annexas, ut notavit Laymann
cit.

CONFERENTIA CX.

320. Porphyrius Episcopus sequentem con-
didit legem: *Si quis scienter cum consangui-
nea intra quartum gradum habuerit copulam
carnalem, sit ipso facto excommunicatus; nihi-
lominus Veneremus transgreditur hanc le-
gem, sed cum ignorantia affectata latæ
propterea excommunicationis. Quæritur
proinde, an incurrerit excommunicatio-
nem? Ante Resolutionem*

321. *Sciendum, ignorantiam vincibilem, sed
levem, nimirum, quæ excusat à peccato
mortali, excusare quoque à censura gravi;
liquidem censura gravis supponit culpam
gravem, ut supra dictum. Si verò igno-
rantia sit mortaliter culpabilis, qualis est
crassa, vel supina, vel affectata, non excusat
à censura gravi; quia cap. 2. de Constitut. in
6. Bonifacius VIII. Ita statuit: Ut anima-
rum periculis obvietur, sententiis per statuta quo-
rumcunque Ordinariorum prolati, ligari nolu-
mus ignorantes, dummodo tamen eorum igno-
rantia crassa non fuerit, aut supina. Hoc ta-
men intelligendum est, quando legislator
absolutè, & simpliciter aliquid prohibet sub
Censurâ, si enim Censura lata sit contra
eos, qui scienter, consultò, ausu temerariò, vel
ex præsumptione, quippiam peccaverint,
tunc juxta communem sententiam DD.
apud Sanchez, & Sporer tract. 1. Proœm. c. 2.
sect.*

Sect. 4. num. 38. à Censura incurrenda excusat ignorantia crassa, vel supina, non tamen affectata, eòquòd hæc æquiparetur scientiæ. Nihilominus sit

RESOLUTIO. Venereus habendò 322.
copulam carnalem cum Consanguinea prohibitam sub Excommunicatione ipsò factò incurrendâ, sed ex ignorantia affectata hujus prohibitionis, probabiliter non incurrit Excommunicationem, modò hæc ignorantia affectata non fuerit conjuncta cum ingenti temeritate. Ita Sanchez, Bonacina, Castropalaus, & Tamburinus cum Sporer tract. 2. in 1. Præcept. Decalogi, cap. 3. n. 42. Ratio est: quia, quando lex imponitur sub hujusmodi terminis: Qui scienter, consultò, temerariè, ausu temerariò hoc fecerit, lex non videtur solum requirere ipsam meram transgressionem legis ad incurrendam poenam, sed etiam contemptum aliquem & contumaciam, quod saltem verisimillimum est in Censuris, quæ finaliter, & principaliter feruntur ad frangendam contumaciam; atqui talis contemptus seu contumacia non potest stare cum ignorantia quâcunque etiam affectata; Nam in rigore verborum scienter, & consequenter contumaciter non facit, qui ex quâcunque etiam affectatâ ignorantia facit; dum enim ignorantia affectata solet æquiparari scientiæ, id solum debet intelligi quoad culpam, & alias poenas incur-

currendas, non verò quoad Censuras, in quibus Legislator scientiam formalem, & similem contumaciam requirit. Jam autem lex prohibens Venereo copulam carnalem cum Consanguinea, habuit annexam particulam *scienter*, ut videre est suprà in hac Conferentia; & Venereus habuit ignorantiam affectatam hujus prohibitionis, ut iterum patet ex casu proposito: Ergo Venereus probabiliter non incurrit Excommunicationem in præfata lege prohibitoria intentatam, modò ignorantia affectata Venerei non fuerit *cum ingenti temeritate conjuncta*.

CONFERENCE. CXI.

323. Samueli præcipitur à Judice Ecclesiastico sub pœna Excommunicationis ipsò factò incurrendâ, ut intra quatuordecim dies defraudatas decimas suo Parocho integrè solvat; At Samuel non potest tantum pecuniæ conquirere, quantum sufficeret ad decimas exsolvendas; hinc etiam easdem non solvit. Quæritur, an nihilominus Excommunicationem incurrerit? Ante Resolutionem

324. Sciendum, quòd præter ignorantiam causæ excusantes à Censura incurrenda, adhuc sint tres; videlicet. 1. *Innocentia Censurati*, si nimirum ille, cui Censura infertur, à parte rei sit innocens, nec commiserit peccatum mortale; ubi enim non est

est culpa, ibi quoque non debet esse poena. 2. *Metus gravis injustè incussus ad extorquendum actum*; quia Lex Ecclesiastica in tali casu non censetur obligare cum tanto discrimine: Ergò nec censuram velle infligere. 3. *Impotentia faciendi id, quod sub Censura præcipitur*, quia ad impossibile nemo tenetur. Ex quo fundamento sequitur

RESOLUTIO. Samuel non solvendò 325.
defraudatas suo Parocho decimas, quia non potuit, non incurrit Excommunicationem. Ratio: tum quia ad impossibile nemo tenetur, *L. impossibilium. ff. de Regulis Juris*: Tum quia impotentia faciendi id, quod præcipitur, sive physica, sive moralis tantum excusat à peccato, & contumacia: Ergò etiam excusat ab incurrenda Censura; cum Censura nonnisi ob peccatum & contumaciam incurratur.

CONFERENTIA CXII.

De Excommunicatione majori.

Fridericus Novus Canonista legit in 326.
Jure Canonico, variis delictis inflictam esse Excommunicationem; Sed cum non esset additum & expressum, an major, vel minor Excommunicatio sit inflicta, quaerit, de qua Excommunicatione Jus Canonicum sit intelligendum? Ante Resolutionem

Notan-

327. Notandum, quòd Excommunicatio ut sic sit *Censura Ecclesiastica*, quâ homo privatur *Ecclesiasticâ Communione fidelium*. Est autem *Communio seu Communicatio fidelium* inter se *triplex*, nimirum *vel purè interna, vel purè externa, vel mixta*. *Purè interna fidelium Communicatio* consistit in fide, & charitate, per quam fideles inter se, & cum Christo mysticè copulantur. *Purè externa Communicatio* est politica consistens in fidelium Convictu, Colloquio, Commerciis, &c. *Mixta Communicatio* est, quæ in exterioribus actionibus consistens, interiori, ac spiritualem fructum ex propria institutione continet. Huc spectat usus tam activus, quam passivus Sacramentorum, satisfactiones Christi, & Sanctorum, suffragia Ecclesiæ in Missa, & publicis Officiis, ac precibus. Jam autem certum est, quòd Ecclesia nec velit, nec possit quempiam privare *Communione Bonorum merè internâ*, quæ est per fidem & charitatem, quippe quibus nemo invitus spoliari potest. Deinde etiam certum est, quòd Ecclesia ob justam causam, possit hominem inobedientem & contumacem privare *Communione fidelium mixtâ* (liquidem dispensatio Sacramentorum, Suffragiorum & Indulgentiarum est Ecclesiæ à Christo demandata) ac etiam *purè externâ*; cum quælibet Respublica potestatem habeat, subditum rebellem à reliquo-

liquorum civium consortio excludendi. Itaque Excommunicatio privat Communionem fidelium, non purè internâ, sed mixtâ, & externâ; quod etiam nomen *Excommunicationis* innuere videtur, quod idem significat, ac separatio à Communionem. Dividitur autem Excommunicatio in *Majorem*, & *Minorem*; ex *cap. Si quem. 59. de Sentent. Excom.* Excommunicatio *Major* est *Censura Ecclesiastica*, quâ quis à Communionem fidelium simpliciter separatur. Vocatur etiam *Mucro*, seu *Gladius Episcopi*, *Nervus Disciplina Ecclesiastica*, & *Anáthema*. De Excommunicatione *Minori* in seq. *Conferentia* dicemus. Jam sit

RESOLUTIO. Quando in Jure Canonico, Conciliis, vel aliis Bullis nomen *Excommunicationis* absolutè, & sinè addito *Majoris* vel *Minoris* ponitur, intelligendum & accipiendum est pro *Majori Excommunicatione*; Sic enim expressè Statuitur *cap. si quem. 59. de Sentent. Excom.* Ratio est: quia vox absolutè & simpliciter prolata stat pro sua significatione simpliciter; sola autem *Major Excommunicatio* est talis simpliciter; cùm sit totum includens non tantùm aliquam privationem, v. g. suspensionis Sacramentorum, sed & aliorum. Excipe tamen: nisi ex circumstantiis aliud colligi debeat.

CONFIDENTIA. CXIII.

De Excommunicatione Minori.

329. Philippus nuper cum Jacobo excommunicato non tolerato communicavit in rebus civilibus leviter tantum, sed sine justa causa. Jam quaerit Philippus, an ergo propterea incurrerit Excommunicationem Minorem, & quis ab ea possit absolvere? Ante Resolutionem

330. *Sciendum, quod Excommunicatio Minor sit Censura Ecclesiastica privans hominem participatione Sacramentorum. Ita communis ex cap. penult. de Sentent. Excom. cum autem materia hujus prohibitionis sit gravis, ideo mortaliter peccaret, qui tali Censura ligatus, absque justa necessitate aliquod Sacramentum reciperet, licet propterea nullam irregularitatem contraheret, cap. ult. de Clerico excommunicato ministrante. Ulterius Excommunicatio Minor indirecte adhuc duos operatur effectus. Primus est, quod tali Censura ligatus peccet saltem venialiter, si sine necessitate Sacramenta ministraret, ex cap. ult. cit. de Clerico Excom. Minist. Secundus est, quod ea ligatus, non possit scienter, sine peccato mortali ad Beneficium Ecclesiasticum eligi, praesentari, vel ipsi conferri, sed Electio, Praesentatio, & Collatio infirmenda sit juxta cit. cap. ult. de Clerico Excom. Minist. An vero Electio Minori Excommunicatione ligati ignoranter facta, etiam sit irritanda, disputant Docto-*

Doctores in utramque partem probabili-
ter apud *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 2. cap. 3. n. 5.* Jam sit

RESOLUTIO. Philippus communi- 331.
candò cum Jacobo excommunicato non
tolerato, in civilibus leviter tantum, sed
sine justa causa, etsi tantum venialiter
peccaverit, tamen incurrit Excommuni-
cationem Minorem. Ita habetur *cap. 2. Nobis. de Except. cap. Statuimus. de Sentent. Excom. n. 6.* Accedit Ratio: quia Excom-
municatio minor, licet privet receptione
Sacramentorum, tamen non censetur
pœna gravis, cum à quovis Confessario
potente absolvere à mortalibus, sive or-
dinariâ, sive delegatâ jurisdictione possit
auferri in foro interno, *ex cap. Nuper de Sentent. Excom.* In foro autem externo qui-
libet Ordinarius Judex Ecclesiasticus eam
tollere potest. *Laymann cit. n. 6.*

CONFERENTIA CXIV.

De Excommunicatis Toleratis, & non Toleratis.

Maternus in Italia percussit Clericum, 332.
& hoc est ibidem ita Notorium, ut nullâ
tergiversatione celari, & nullò juris suf-
fragiò excusari possit; Hinc Maternus fu-
git in Germaniam, ubi ipsius delictum est
incognitum. Quæritur proinde, an Ma-
ternus in Germania sit excommunicatus
vitandus, seu toleratus? Ante Resolu-
tionem

333. *Notandum*, quòd licèt præcipuus Excommunicationis effectus sit Exclusio à Communione fidelium, ita ut ipsi excommunicato prohibitum sit cum reliquis fidelibus communicare in spiritualibus, vel profanis negotiis, & fideles quoque eundem evitare teneantur; tamen *in Concilio Constantiensi*, Annò 1414. *sub Martino V.* statutum fuit, & declaratum, quòd fideles non teneantur vitare quoscunque excommunicatos, nisi duos, videlicet 1. *Specialiter à Judice publicè denuntiatum Excommunicatum*, & 2. *Notorium Percussorem Clerici*; Reliquos verò Excommunicatos, qui non sunt publicè, & specialiter denuntiati, nec sunt Notorii percussores Clericorum, fideles non tenentur vitare, sed cum eisdem tam in sacris, quàm profanis communicare possunt, ad id tamen minimè obligantur. Et licèt in Concilio Constantiensi nulla gratia directè facta sit Excommunicatis *toleratis* (hoc est, qui *non sunt vitandi* à fidelibus) ideòque ipsi peccent, si se fidelium Communioni non requisiti ingerant; indirectè tamen & ipsis gratia facta est, quatenus si à fidelibus requisiti fuerint, eis permissum sit cum fidelibus communicare. Sequitur jam

334. RESOLUTIO. Maternus in Italia est excommunicatus non toleratus, & consequenter est ibidem vitandus, utpote Notorius ibidem Percussor Clerici; At in
Ger.

Germania, ad quam fugit, non est vitandus nec publicè, nec occultè ab illo, qui secretò nòisset Maternum in Italia Clericum percussisse. ita docet sententia probabilis apud *Avilam cap. 6. disp. 11. dub. 12. Laymann lib. 1. tract. 5. parte 2. cap. 4. num. 3.* Ratio est: quia Percussor Clerici Notorius est vitandus; sed Maternus non est in Germania Notorius Percussor Clerici, ut dicitur in Conferentia: Ergò in Germania non est vitandus. Idem dicendum de specialiter & publicè denunciato Excommunicato, si ab uno loco, ubi sic est denunciatus: fugiat ad alium, ubi non est publicè denunciatus. *La Croix l. 7. n. 273.*

CONFERENTIA CXV.

De primo Effectu Excommunicationis Majoris.

Martinus Civis Lutheranus Augustæ 335.
Vindelicorum perdiderat annulum magni pretii; quia verò à Catholicis ibidem degentibus audierat, S. Antonium Paduanum esse rerum deperditarum Patronum & Restitutorem, pergit ad Patres Franciscanos, petens, ut in honorem S. Antonii de Padua legantur tres Missæ. Quæritur, an Franciscani possint huic annuere petitioni? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Excommunicatus vitandus, seu non toleratus (quorum hodie sunt tantum duo, nimirum specialiter, & publicè 336.
denun-

denuntiatus, item Notorius percussor Clerici, ut dictum Conferentiâ præced.) sit privatus communibus Ecclesiæ suffragiis, quæ obveniunt fidelibus ex Celebratione Sacrificii Missæ, Lucratione Indulgentiarum, & Orationibus publicis Ecclesiæ. Ita decernitur *cap. à nobis est sapè. & cap. Sacris de Sentent. Excomm.* Hinc graviter peccat, qui Excommunicato hujusmodi suffragia applicat, cum in re gravi transgrediatur præceptum Ecclesiæ. Ille tamen non peccat, qui fundit preces privatas pro Excommunicatis quibuscunque, etiam *sub memento* in Missa, aut alia bona opera v. g. Eleemosynas, pro illis offert, cum id nullò jure interdicatur. Jam sit

337. RESOLUTIO. Patres Franciscani potuerunt licitè & validè ad petitionem Martini Civis Lutherani legere Missas in honorem S. Antonii Paduani pro inveniendo annulo deperdito. Ratio est: quia communibus Ecclesiæ suffragiis non privari Excommunicatos toleratos (*quales in Germania sunt Heretici*) probabiliter docent Navarrus, Henriquez, Coninck, Sayrus, Hurtadus, Mastrius, Herincx, Palao, & alii ab his citati; siquidem ex concessione Concilii Constantiensis, juxta dicta Conferentiâ præced. Fideles possunt communicare cum Excommunicatis toleratis in rebus divinis, & humanis: Ergò etiam possunt pro ipsis offerre communia Ecclesiæ suffra.

suffragia adeoque etiam celebrare Missas ad eorum bonam intentionem. Nec per hoc fit directè favor Excommunicatis, sed potius hoc directè cedit in commodum fidelium tam spirituale quia per tale opus charitatis apud DEUM merentur; quàm temporale propter stipendia, quæ inde percipere possunt.

CONFIDENTIA CXVI.

De secundo Effectu Excommunicationis.

Vincentius incurrit Excommunicatio- 338.
nem propter delictum aliquod commis-
sum; sed dum tempore Paschali confite-
retur suo Parocho, qui non habebat fa-
cultatem absolvendi ab illa Excommuni-
catione, quia erat Papæ reservata, incul-
pabiliter oblitus fuit confiteri illud pecca-
tum, propter quod Excommunicationem
incurrerat, & sic à reliquis peccatis con-
fessis à suo Parocho fuit absolutus. Qua-
ritur, an valide? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Excommunicatus 339.
etiam toleratus graviter peccet per se lo-
quendò (nisi videlicet excuset ignorantia
invincibilis juris vel facti, aut periculum
infamiae, alteriusve gravis damni) perci-
piendò quodcunque Sacramentum. Ita
DD. communiter ex cap. Si quem. de Sen-
tent. Excomm. Nihilominus validè recipit
Sacramenta Confirmationis, Eucharistiae,
extremae Unctionis, Ordinis, & Matrimo-

nii, etiamsi sit non toleratus. Quia adhuc supponuntur adesse omnia ad valorem horum Sacramentorum requisita, scilicet materia, forma, intentio Ministri, & suscipientis. Solum Sacramentum poenitentiae validè non recipit Excommunicatus; quia ad hujus validam receptionem requiritur verus dolor, & propositum non peccandi, quale non adest in Excommunicato, hòc ipsò, quòd in Excommunicatione existens, nec ab ea absolutus, scienter volens recipere Sacramentum mortaliter peccet. Similiter Excommunicatus etiam toleratus, si, sine justa causa, Sacramenta administret, peccat mortaliter ob transgressionem praecepti Ecclesiae in re gravi; Attamen Sacramenta ab Excommunicato etiam non tolerato confecta sunt valida, *exceptò Sacramentò Pœnitentiae*, quia in aliis Sacramentis ad valorem non requiritur potestas jurisdictionis in conferente, quàm tamen privatus est Excommunicatus; ad Sacramentum verò poenitentiae validè conferendum requiritur potestas jurisdictionis, quia exercetur à Confessario tanquàm Judice. In mortis tamen periculo, si desit alius Sacerdos, potest Excommunicatus etiam non toleratus validè absolvere propter necessitatem fidelium, ne salus eorum æterna periclitetur, Excommunicatus autem toleratus etiam extra periculum mortis validè absolvit fideles; quia hòc ipsò, quòd Ecclesia illum toleret, fidelibus conce-

concedendô Communicationem cum illo in recipiendis ab eo Sacramentis, etiam in illo relinquit Jurisdictionem ad absolvendum fideles. Jam fit

RESOLUTIO. Vincentius inculpabili- 340.
ter oblitus confiteri peccatum affectum ex-
communicatione Summo Pontifici reservatâ
fuit validè absolutus à suo Parocho, etiam si
hic non habuerit facultatem absolvendi à
præfata excommunicatione. Ita Corninck,
Palao, Mastrius, Filliucius, Bonacina, Suarez,
Lugo, Laymann, & pluribus citatis Sporer
de Pœnit. cap. 5. n. 633. Ratio est: Quia du-
rissimum esset, Pœnitentem Excommu-
nicationis suæ reservatæ oblitum, vel igna-
rum ita constringere, ut non posset unquam
justificari in Sacramento, nisi per contritio-
nem perfectam; neque id intendere præsu-
mi potest Pia Mater Ecclesia, quippe cujus
potestas non est in destructionem, sed in æ-
dificationem, & remedium animarum; Ille
autem rigor contra hominem non poten-
tem sibi de remedio providere, esset in me-
ram destructionem; cum enim inscius,
vel oblitus sit suæ excommunicationis,
nunquam quæreretur sibi absolutionis reme-
dium, & sic semper incapax maneret re-
cipiendi Sacramentum Pœnitentiæ: ergo
Vincentius debuit esse validè absolutus à
suo Parocho; attamen cum onere postea,
quando obliti peccati, & excommunica-
tionis reservatæ recordabitur, illud confi-
tendi,

tendi, & utriusque absolutionem petendi ab habente facultatem absolvendi ab utroque ; cum propter inculpabilem Vincentii oblivionem peccatum non sit directè absolutum, & excommunicationis effectus tantum sit suspensus, ipsa verò nondum sublata.

CONFERENCE CXVII.

De Reliquis effectibus Excommunicationis.

341. Mauritius inciderat in Excommunicationem, in cujus absolutione procuranda negligens existit, & ideò nec audit Missam diebus Dominicis & festis, nec peragit annuam Confessionem, & Paschalem Communionem. Hinc quæritur, an etiam peccet contra Præcepta Ecclesiæ de audiendâ Missâ diebus Dominicis, & festis, & de peragenda annuâ Confessione, & Paschali Communionem? Ante Resolutionem

342. *Notandum*, quòd excommunicatio præter duos jam explicatos effectus, adhuc habeat sequentes : 1. Excommunicatus est exclusus à Divinorum Officiorum celebratione, & illorum assistentia, ex *cap. Significavit, de Sent. Excom. & cap. Alma Mater eod. tit. in 6.* Inter Officia Divina autem numeratur *Sacrificium Missæ*, adeò, ut excommunicatus non toleratus, si huic intersit, non tantum peccet mortaliter, sed etiam debeat expelli ; Excommunicatus autem toleratus, licet etiam peccet mortali-

taliter interessendô Missæ Sacrificio, non tamen debeat expelli; quia fidelibus per Concilium Constantiense concessum est communicare cum excommunicatis toleratis. Imò Gobat apud *la Croix l. 3. p. 1. n. 613.* censet Hæreticos in Germania non peccare, adeundô Ecclesiam Catholicam tempore Missæ, tum quia non putant se esse excommunicatos, tum quia per talem aditum disponuntur ad conversionem. Deinde *inter Officia Divina* etiam computatur *Publica recitatio horarum Canonicarum*, quâ excommunicatus privatus existit; privatim tamen eas recitare tenetur, si aliunde sit obligatus ad eas recitandas. Ulteriùs Excommunicatus sub mortali prohibetur assistere Processionibus, facere Benedictiones, Consecrationes, vel similes Cæremonias, quæ ex Ecclesiæ, vel Christi institutione à Ministris ad id ordinatis solemniter fiunt, 2. Excommunicatus est privatus Ecclesiasticâ sepulturâ, *ex cap. Sacris, de Sepult.* Si tamen excommunicatus toleratus ante mortem signa contritionis dederit, potest ipsi concedi sepultura Ecclesiastica, juxta *Corninck, Palao, Laymann, & Alios.* 3. Excommunicatus etiam toleratus est incapax beneficii Ecclesiastici valide recipiendi, neque eidem suffragatur in hoc ignorantia invincibilis de excommunicatione contracta, vel nondum sublatâ. Ita docet communior DD, sententia *ex cap. Postulastis, de Clerico*
Ex-

Excomm. Ministr. 4. Excommunicatio privat Jurisdictione Ecclesiasticâ propriè dictâ excommunicatum non toleratum. *ex cap. Ad probandum. de sentent. & Re Judicatâ.* Excommunicatus autem toleratus non est privatus Jurisdictione Ecclesiasticâ; quia Ecclesia fidelibus permittit communicare cum illo in Divinis, & humanis: ergo reliquit Jurisdictionem in illo. 5. Excommunicatio privat excommunicatum non toleratum communicatione Forensi, seu judiciali, ut nec licitè: nec validè possit esse Judex Ecclesiasticus, aut Sæcularis, nec Advocatus, nec Procurator in judicio neque Testis, nec Tabellio, nec Tutor, aut Procurator. Secus est de excommunicato tolerato. 6. Excommunicatio privat excommunicatum etiam toleratum communicatione fidelium politicâ, & civili, nisi fideles velint communicare cum excommunicato tolerato. Insuper fideles possunt ex justa causa, v. g. utilitatis, necessitatis &c. Communicare in politicis & civilibus, etiam cum excommunicatis non toleratis; quæ causæ exprimuntur sequenti versu: *Utile. Lex, Humile, Res ignorata, necesse.* His notatis sit

343. **RESOLUTIO.** Mauritius negligens in procuranda absolutione ab excommunicatione, in quam inciderat, & ideo non audiens Missam diebus festis, & Dominicis, non peccat contra præceptum Ecclesiæ

fiæ de audienda Missa. Ita multi Doctores apud *la Croix lib. 1. n. 794.* Ratio est: quia Ecclesia noluit hõc præceptõ excommunicatum comprehendere, sed excludi, solõsque dispositos obligat ad audiendum, non autem, ut se disponant. Nihilominus Mauritius non peragens annuam Confessionem, & Paschalem Communionem peccavit contra præcepta Ecclesiæ de annuâ Confessione, & Paschali Communionem. Ita plures DD. apud *la Croix citatum.* Ratio est; quia hæc præcepta per se obligant ad mundandam conscientiam, & consequenter ad tollenda vincula tum peccatorum mortalium, tum etiam excommunicationis.

CONFERENCE CXVIII.

De Excommunicationibus Bullæ Cænæ, & Absolutione ab iisdem.

Eustachius Franciscanus scienter legit 344. Librum hæretici hæresin continentem sine licentiâ Sedis Apostolicæ, & ideò incurrit Excommunicationem Bullæ Cænæ. Proinde quæritur, an ejus Prælatus possit Eustachium ab illa absolvere? Ante Resolutionem

Sciendum, quod Excommunicationes Bullæ 301. Cænæ, seu quæ in Bulla (quæ in die Cænæ Domini singulis annis Romæ renovatur, & promulgatur) continentur, sint sequentes. 1. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ à fide, Receptores, Fautores, & Defensores Hæretico-

reticorum, legentes eorum libros hæresin continentes, vel de Religione tractantes, imprimentes, defendentes, & Schismatici, seu illi, qui se à Romani Pontificis obedientia pertinaciter subtrahunt. 2. Appellantes à sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium generale. 3. Piratæ, seu latrunculi discurrentes per mare Pontificium, eorum Fautores, Receptatores, & Defensores. 4. Surripientes naufragorum Christianorum Bona etiam in littore inventa. 5. Imponentes nova Pedagagia & Gabellas, vel augentes, nisi ad hoc legitimam Authoritatem habeant, & justitiæ mensuram servant. 6. Falsificantes litteras Apostolicas. 7. Deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, aut alios Christiani nominis hostes, vel hæreticos expressè, & nominatim à Sede Apostolica declaratos. 8. Impedientes eos, qui victualia, & alia necessaria ad Romanam curiam vehunt. 9. Afficientes injuriis, qui ad Sedem Apostolicam accedunt, vel ab ea recedunt. 10. Vexantes Romipetas ac Peregrinos in urbe morantes, vel abeuntes. 11. Offendentes Cardinales, aliósque Prælatos. 12. Offendentes eos, qui ad Romanam curiam eunt pro negotiis. 13. Appellantes à gravamine, vel futura executione Litterarum Apostolicarum ad Laicam potestatem. 14. Officiales, & alii, qui causas Eccle-

Ecclesiasticas avocant à Judicibus Ecclesiasticis, 15. Judices sæculares, qui Personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia trahunt. 16. Impedientes Prælatos, ne utantur suâ Jurisdictione Ecclesiasticâ. 17. Usurpantes Jurisdictionem Sedis Apostolicæ, aliarumque Ecclesiarum, seu fructus, redditus, & proventus earum, vel etiam illos sequestrantes. 18. Imponentes decimas, aut alia onera Personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorundem fructibus. 19. Judices sæculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra Personas Ecclesiasticas. 20. Occupantes Bona, & Terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam illius Jurisdictionem usurpantes. *Hæ sunt Excommunicationes in Bulla Cænæ contentæ, hic breviter, & strictim enumeratæ; siquidem Bulla Cænæ tota in formalibus potest inveniri & legi in Agendis, seu Ritualibus Diœcesum.*

Ab his Excommunicationibus extra mortis 346.
articulum, nullus omninò absolvere potest, nisi Summus Pontifex, & illi, qui ab eodem specialem ab iisdem absolvendi licentiam acceperunt, ut patet ex ipsa *Bulla Cænæ §. 22.* Qualem specialem absolvendi à casibus Bullæ Cænæ Licentiam, & Facultatem, nostri Admodum Reverendi Patres Ministri Provinciales solent Româ petere & impetrare pro aliquibus

quibus ex nostris Patribus, durantem ad Quinquennium, quô elapsô nova licentia peti debet. *Tenor præfatæ licentiæ quinquennalis* (in qua etiam conceditur facultas legendi libros porhibitos) *ordinariè est sequens :*

347. Nos Sebastianus Antonius Episcopus Ostiensis, Franciscus Episcopus Tusculanus &c. Miseratione Divinâ S. R. E. Cardinales in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, à Sede Apostolica specialiter deputati, Dilectis nobis in Christo Fratribus &c. Salutem, & Benedictionem sempiternam. Cùm in generali Congregatione S. R. & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico apud S. Mariam Majorem coram Sanctissimo D. N. Innocentio Divinâ Providentiâ Papa XIII. ac Nobis, die infra scriptô, nominibus vestris supplicatum fuerit, ut ad animarum salutem, ac hæresum & errorum confutationem quoscunque libros prohibitos legendi, & retinendi, nec non absolvendi, & recipiendi hæreticos & pœnitentes, licentiam, & facultatem vobis, & cuilibet vestrum concedere dignaremur. Nos, quibus imprimis cordi est, ut omnis hæretica pravitas è Cunctorum mentibus tollatur, & oves aberrantes ad caulam Gregis Dominici sedulò reducantur, cunctorumque Christi fidelium salutem

luti providè consulatur, ac summopere cupientes, ut S. Catholica, & Orthodoxa Fides ubique floreat, & augeatur, Auctoritate Apostolicâ nobis in hac parte commissâ, vobis, & cuilibet vestrûm, ut omnes, & quoscunque hæreticorum, aut alios prohibitos libros, etiam in Indice Romano librorum prohibitorum damnatos (exceptis tamen Caroli Molinei, & Nicolai Macchiavelli operibus, ac libris de Astrologia judiciaria tractantibus) *ad hæreses & errores redarguendos, & confutandos, secretò, & per vos ipsos tantùm, ac sine aliorum scandalo, & periculo absque censurarum, & pœnarum incurso, in Germania duntaxat, & non alibi, legere, & retinere, liberè, & licitè possitis, & valeatis, & quilibet vestrûm possit, & valeat; Injunctò tamen vobis, ut tam præsentium litterarum exemplum, quàm librorum prohibitorum, quos hujusmodi nostræ facultatis vigore legetis, & retinebitis, notum quamprimùm quilibet vestrûm exhibeat Ordinario loci Catholico, ubi morabitur, ut tempore hujus facultatis elapsò, vel post obitum cujuslibet vestrûm, si forsitan interim vos è vita migrare contigerit, libri prædicti ei consignentur, ut provideat diligenter, ne ad aliorum manus deveniant, sed tradentur igni comburendi. Prætereà ut omnes & singulos utriusque sexûs tam Laicos, quàm Clericos sæculares, ac cujusvis Ordinis Regulares, hæreticos, schismaticos, & à Catholica Fide quomodò*

A.
B.

S

modo-

C. modocunque aberrantes, illorūque credentes, ex partibus, in quibus impunè grassantur, *non tamen in hæreses, schisma & errores relapsos*, aut de eis in iudicio delatos, vel condemnatos, nec eos, qui sunt ex partibus, in quibus viget S. Officium inquisitionis, de quibus nihilominus SS. D. N. Papa, aut hoc nostrum inquisitionis Officium consulatur, pœnitentes quidem ad vos, ad quemlibet vestrū in aliquo Conventu vestri Ordinis constitutos, seu residentes, & ad S. Pœnitentiæ Sacramentum ministrandum ab Ordinario approbatos, spontè venientes, & S. Matri Ecclesiæ reconciliari humiliter petentes, ab Excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, quas propter hæreses, schisma, & excessus huiusmodi quomodolibet incurrerint, dumodò corde sincerò, & fide non fictâ hæreses, schisma, errores suos, & alios quoscunque in sacramentali Confessione verbò detestati fuerint, anathematizaverint, & abjuraverint, præstitioneque per eos iuramentò promiserint, de cætero ab huiusmodi hæresibus, schismate, & erroribus, ac aliis similibus excessibus penitus abstinere, in forma Ecclesiæ consuetâ, injunctâ inde eis, & eorum cuiuslibet pro modo culpæ pœnitiâ salutarî, & aliis injungendis, in foro conscientiæ duntaxat, citra ullam habilitationem, aut dispensationem, absolvere, & in

in gremium S. R. E. recipere, & reconciliare, & insuper, ut universos & singulos ex prædictis partibus, qui libros hæreticorum, aut alios prohibitos etiam in Indice Romano librorum prohibitorum damnatos scienter legerint, vel retinuerint, hæreticorum quoque & schismaticorum Receptores, Fautores, & Defensores, qui illorum hæresibus non adhæserunt, & in futurum ab hujusmodi pernitiola lectione, vel retentione, & excessibus prædictis abstinere firmiter proposuerint, similiter ab Excommunicationis, & aliis Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, quibus propterea fuerint innodati, in eadem forma Ecclesiæ consuetâ, injunctis eisdem pœnitentiis salutaribus, ac aliis injungendis, in foro conscientiae pariter absolvere, ac liberare.

Adhæc de speciali Mandato SS. D. N. Papæ vivæ vocis Oraculô nobis factô, vobis, ut **D.**
ab omnibus & singulis casibus, & peccatis Apostolicæ Sedi, etiam in Bulla die Cænæ Domini legi solitâ reservatis, de præterito tamen, & usq; ad diem datæ præsentium litterarum incurfis, quoscunque Pœnites de Partibus prædictis, si de commissis ex corde doleant, & in futurum abstinere promittant, injunctis eis in sacramentali Confessione pœnitentiis salutaribus, & aliis injungendis, in foro conscientiae pariter & absolvere & liberare possitis, & valeatis, & quilibet vestrûm possit, & valeat, licentiam, facultatem,

& Authoritatem ad Quinquennium proximè futurum ab infra scripta data incipendum solummodò duraturam, tenore præsentium damus, concedimus, ac impartimur, non obstantibus in contrarium facientibus quibuscunq;. In quorum omnium & singulorum præmissorum fidem, & testimonium præsentis litteras gratis expeditas per infra scriptum nostrum & dictæ inquisitionis Notarium, & manibus nostris subscriptas, sigilli ejusdem S. Inquisitionis, quò in talibus utimur, justimus, & fecimus impressione muniri. Datum Romæ &c. 20. Januarii, 1724.

In hac licentia quinquennali occurrunt quatuor Clausulæ explicandæ. Prima denotatur per litteram A. & sic sonat : *Ad hæreses, & errores redarguendos & confutandos* ; quare *la Croix*, l. 7. n. 346. ait : Unde, qui non ex tali fine, sed v. g. ex sola curiositate passim & communiter legeret, peccaret graviter ; quia in re gravi ageret contra finem saltem extrinsecum, quem Legislatores seriò, & efficaciter intendit, non tamen incurreret Excommunicationem ; Concessio enim tunc manet valida in ordine ad cavendam Censuram, saltem tunc, quando expressè non adduntur hæ particulæ : *Aliàs non, secùs totum erit irritum, & inane* &c. Manet enim finis intrinsecus dispensationis, qui est
eximere

eximere dispensatum ab obligatione Legis. *Verjuys, a. 7.*

Secunda Clausula denotatur per litteram B. & sic sonat : *Injunctò tamen vobis, ut tam præsentium litterarum exemplum, quàm librorum prohibitorum &c.* Circà hanc clausulam observat *P. Reiffenstuel in 5. Decret. tit. 7. n. 129. & seqq.* quòd non obstante hac clausulâ, in locis, ubi non viget Officium inquisitionis, ùt in Germania, non sit necessarium, libros prohibitos tradere Ordinario ad eos comburendos, postquam exspiravit licentia quinquennalis eos legendi, sed quòd possint in Monasteriis, in quibus unus, vel alter licentiam habet eos legendi, retineri, ac in separato Bibliothecæ loco asservari, ut quando opus fuerit, eos legendi facultate gaudentes, hæreticorum & aliorum errores, ex eis magis deprehendere, illòsque, & Authores illorum pro Bono communi Ecclesiæ confutare valeant, dummodò Superiores Monasteriorum sollicitè caveant, ne libri hujusmodi aliis, quàm speciali facultate præditis legendi concedantur, nevé ad manus aliorum devenire valeant, & dummodo appropinquante fine quinquennii, ad quod facultas legendi concedi solet, ejusdem facultatis renovatio Romæ in tempore sollicitetur. Nec refert, si modicò tempore post expirationem facultatis, donec nova illius concessio adveniat, retineantur

S 3

neantur, modò interim non legantur; Ratio est: quia sic abundè satisfit intentioni Summi Pontificis, & rationi ejusdem motivæ, quæ est: *ne ad aliorum manus deveniant*, estque appositâ in hac ipsa clausula. Ita *Reiffenstuel cit.* adhuc pluribus roborans hanc assertionem.

Tertia clausula denotatur per litteram C, & sic sonat: *Non tamen in hæreses, schisma, in errores relapsos.* Hanc clausulam quidam explicant *strictè*, nimirum, quòd vi hujus licentiæ quinquennalis nequeant absolvi *in hæresin relapsi*, modò per actum externum, etiamsi occultum, fuerint in hæresin relapsi. Alii tamen, quos consului, putârunt: quòd per relapsos in hæresin, qui excipiuntur in præfata licentia quinquennali, intelligantur *soli verè*, & *propriè relapsi*, qui à P. Pirhing lib. 5. *Decret.* tit. 7. n. XCIV. sic describuntur, nimirum, quòd sint illi, qui confessi, aut plenè, ac legitimè de hæresi convicti, in judicio, illam abjurârunt, hoc est, *Jurejurandò damnârunt*, & *execrati sunt.* in eam postea iterum inciderunt, ita ut de hæresi denuò sint legitimis probationibus convicti, vel confessi in judicio. Eòdem modò describit illos *Azorius p. 1. l. 8. c. 14, q. 1. & 2.* & *Farinacius tr. de Hæresi, q. 195. n. 1. 2. 3. & 7.* Ratio videtur esse, 1. Quia licentia quinquennalis, tanquam Privilegium favorabile, est amplianda, 2. Quia illa exceptio tanquam odiosa videtur

detur restringenda ad solos verè, & propriè relapsos, sicuti mutilatio alterius ad hoc, ut inducat irregularitatem, restringitur à Theologis, & Canonistis ad mutilationem propriè dictam, hoc est, abscissionem membri propriè dicti.

Quarta clausulà denotatur per litteram D. & sic sonat: *Adhac de speciali mandato SS. D. N. Papæ &c. De præterito tamen, & usque ad diem datæ præsentium litterarum incursis.* Hanc clausulam quidam viri docti, quos consului, sic explicant, quòd sit tantum intelligenda de aliis casibus Bullæ Cænæ, non autem de hæresi, aut lectione, retentioneque librorum hæreticorum, nec de Receptoribus, Fautoribus, aut Defensoribus hæreticorum; quia expressè in præcedentibus verbis hujus licentiæ quinquennalis, ab Inquisitoribus generalibus contra hæreticam pravitatem, Auctoritate Apostolicâ in hac parte ipsis commissa, jam data est *absolutè* licentia legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi, ac etiam hæreticorum Receptores, Fautores, Defensores, sicut etiam librorum hæreticorum Lectores & Retentores ab Excommunicatione, & aliis Censuris, & Ecclesiasticis Sententiis absolvendi: Ergò talis habens hanc licentiam, non solum ab hæresi, & modò dictis casibus, incurris de præterito, & usque ad diem datæ præsentium, *sed etiam per hoc totum*

Quinquennium incurrendis potest absolvere. Deinde in illa clausula benè notandum est illud verbum *pariter*; quia sicut Inquisitores superius jam absolute dederunt licentiam legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi, &c. (non enim possunt ex auctoritate sibi à Sede Apostolica concessa, dare licentiam absolvendi ab aliis casibus Bullæ Cœnæ, sed tantum ab hæresi, lectione & retentione librorum hæreticorum, receptione & defensione hæreticorum) sic etiam *de speciali Mandato Papæ* datur hic licentia absolvendi ab aliis casibus Bullæ Cœnæ, sed *tantum incurfis usque ad diem datæ præsentium litterarum.* Et licet verum sit, quod inter casus Bullæ Cœnæ etiam contineatur hæresis, & quidem primò, adeoque si juxta hanc clausulam tantum possit absolvere ab incurfis, etiam tantum ab incurfa hæresi absolvere posset. Respondetur enim, hoc verum fore, nisi in superioribus clausulis fuisset data licentia simpliciter absolute, & indefinite absolvendi ab hæresi, lectione librorum hæreticorum &c. Siquidem distinguenda est duplex concessio, una est concessio solum legendi libros hæreticos, & absolvendi ab hæresi &c. Altera est concessio absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ; Concessioni autem ultimæ & generali absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, derogatur per concessionem primam seu specia-

specialem ; quia juxta Canonistas & Civilistas *Generi derogatur per speciem.*

His prænotatis, quæritur, an seclusâ hâc Quinquennali licentiâ, Eustachius Franciscanus, de quo procedit Conferentia, à suo P. Guardiano possit virtute privilegiorum Regularibus Mendicantibus concessorum absolvi à casibus Bullæ Cœnæ, atque ab ipsa hæresi, & lectione librorum hæreticorum ?

RESOLUTIO. Quamvis plures Do- 348.
ctores id negent, quia Bulla Cœnæ derogat omnibus privilegiis, etiam Regularibus Mendicantibus concessis ; Nihilominus, quòd Regularium Mendicantium Prælati Generales, Provinciales, & Locales possint suos Subditos Regulares, etiam Moniales, per se, vel per Confessarios Regulares à se deputatos absolvere à casibus Bullæ Cœnæ publicis, & occultis, in foro conscientiæ, docent *Suarez. Palaus, Fragosus, & Urbanus ab Ascensione apud Antonium à Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tr. 2. disp. 1. Sect. 1. §. 2. n. 31. & seqq.* Ratio est. 1. Quia S. Pius V. Bullâ 129. apud Cherubinum Tom. 2. inter Bullas hujus Pontificis, concessit Prælatis *Cassiniensium* facultatem absolvendi toties, quoties suos Subditos etiam Novitios, ab omnibus, & quibuscunque peccatis, sententiis, & pœnis, licet fuerint de casibus Sedi Apostolicæ reservatis,
S 5 vel

vel de comprehensis in Bulla Cœnæ, sive crimina sint occulta, sive publica, quam Bullam etiam refert *Peyrinis ad Constit. 4. Sixti IV.* Nec est revocata, ut docent plures apud *Felicem Potestatem in Examine Ecclesiastico Tom. 1. p. 4. n. 3401.* 2. Quia Gregorius XIII. 18. Martii, 1584. concessit P. Generali Societatis Jesu, ut possit per se, vel per suos deputatos absolvere suos Subditos ab omnibus excessibus, etiam ab hæresi, & ejus relapsu; quod privilegium (ait *Suarez Tom. 4. de Religione, tract. 8. cap. 21. n. 1. & 2.*) absolutum est, & nullam limitationem habet; Ex quo prinde colligit *Suarez cit.* posse Prælâtos Regulares absolvere suos Subditos ab hæresi, & relapsu in hæresin, etiam publicâ, sed in foro conscientiæ; quæ omnia iisdem verbis repetunt *Palaut, Fragosus, & Urbanus citati.* 3. Quia Bulla Cœnæ non revocat recensita privilegia; tum quia Bulla Cœnæ non exprimit *Prælatos Regulares erga suos Subditos Regulares*, sed rectè potest intelligi de Absolutione, & de Privilegiis quoad Sæculares; ac proinde hæc propositio, quòd *Prælati Regulares possint absolvere Sæculares ab hæresi occulta*, fuit damnata ab Alexandro VII. tum quia motivum, quò Summi Pontifices, ea Privilegia concesserunt, fuit ad tollendas occasiones vagandi Regularibus, & ut eorum quies, & disciplina Regularis observetur; Sed hoc motivum sem-

semper adhuc viget, & à Summis Pontificibus intenditur, etiam post editam Bullam Cœnæ : Ergò etiam præfata Regularium privilegia manent. Nec obstat stylus curiæ, seu Pœnitentiariæ Romanæ absolvendi Regulares à casibus Bullæ Cœnæ; quia id fit, vel ad maiorem cautelam, vel quia recurrens Regularis, potestatem sui Prælati ignorat.

Denique notat *la Croix lib. 6. parte 2. 349. n. 1620*, quòd ex hoc, quòd aliquis habens casum Bullæ Cœnæ, non possit adire Summum Pontificem, non statim propterea possit, titulò necessitatis, aut impedi-
menti, absolvi à quolibet Confessario; quia plures dantur in nostris partibus, qui habent specialem facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, ad quos utiq; similis pœnitens habens casum Bullæ Cœnæ remittendus erit, nisi urgeat specialis necessitas, quâ præsentem & deficientem Confessario habente facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, poterit absolvi ab alio *indirectè*, nimirum cum onere, & obligatione casum Bullæ Cœnæ confitendi Confessario habenti facultatem saltem delegatam à Casibus Bullæ Cœnæ absolvendi,

CONFERENTIA CXIX.

Bernardinus Juris civilis peritus confitetur, se reverà dubitare, an incurrerit hæresin in Bulla Cœnæ Domini reservatam : 350.

tam : item an commiserit enormem Parentum percussionem, quæ in sua Diœcesi est casus Episcopo reservatus. Quare anxietur Confessarius, an, cum ipse non habeat facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, & Episcopo reservatis, possit Bernardinum, à prædictis absolvere?

351. RESOLUTIO est affirmativa. Ratio est : quia juxta *Regulam 15. Juris in 6, Odia restringi, favores convenit ampliari* ; Odi-osa verò res est reservatio, quippe restringens Confessariis ab Ordinariis approbatis potestatem absolvendi à peccatis, quæ ipsis aliàs competeret : Ergò non est extendenda ad casus dubios, sed ad solos certos. Et quamvis Clemens VIII. Anno 1601. prohibuerit Regularibus intra Italiam extra urbem absolvere à casibus etiam dubiè in Bulla Cœnæ Domini contentis, hoc tamen Annò sequenti eisdem iterum concessit. Ita *Dominicus Viva in Trutina Theologica, in Expositione Propositionis 12. ab Alexandro VII damnata, num 1. addens, quòd ad absolvendum à reservatis sufficiat licentia vivæ vocis Oraculo obtenta, quin sit opus, quòd in scriptis confectur.*

CONFERENCE CXX.

*De Excommunicationibus Papæ reservatis extra
Bullam Cænæ.*

Conradus vir nobilis commisit Duel. 352.
lum cum alio paris Nobilitatis viro, hunc-
que in Duello occidit ; insuper graviter
percussit suum Parochum. Ductus ta-
men pœnitentiâ accedit Confessarium
Regularem Mendicantem extra Italiam,
eique confitetur isthæc peccata, petens hu-
militer Absolutionem Sacramentalem ;
qui etiam Conradum injunctis injungen-
dis absolvit. An valide ? Ante Relolu-
tionem

Sciendum, quòd extra Bullam Cænæ 353
sint adhuc plures Excommunicationes
Summo Pontifici reservatæ (quæ videri
possunt apud Busenbaum & alios Authores) à
quibus ex delicto occulto provenienti-
bus, possunt absolvere Episcopi, vi concessio-
nis Concilii Tridentini Sess, 24. cap. 6. quæ
sic sonat : *Liceat Episcopis in irregularitatibus*
omnibus & suspensionibus, ex delicto occulto pro-
venientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio
voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum
contentiosum dispensare, & in quibuscunque casi-
bus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis.
delinquentes quoscunque sibi Subditos, in Diœcesi
sua per seipso s, aut Vicarium ad id specialiter de-
putandum, in foro conscientie gratis absolvere im-
positâ pœnitentiâ salutari.

Re-

354. *Regulares quoque Prælati, Generales Provinciales, & Locales ex ordinibus Mendicantium, vel eorum Privilegiis gaudentium possunt per se vel per alium Confessarium Regularem à se delegatum, suos Subditos Regulares, etiam Novitios, qui jam suscepunt habitum, vel qui de proximo sunt suscepturi, & volunt perseverare, tam intra quam extra Sacramentum Pœnitentiæ, à præfatis excommunicationibus Papæ extra Bullam Cœnæ reservatis, & imposterum reservandis, publicis, & occultis absolvere vi suorum Privilegiorum à S. Pio V. Clemente IV. Sixto IV. Martino V. Eugenio IV. & Gregorio XIII. concessorum, Ita Suarez Tom. de Religione tract. de Religios. quatenus Prælati sunt, lib. 2. cap. 21. Hieron. Roderic. in Compend. QQ. Regul. Resol. 3. n. 3. Peyrinis. Vega. Idem docet noster Felix Potestas in Examine Confessariorum Tom. 1. Parte 4. Cap. 5. n. 3372. & seqq. Item Antonius de Spiritu S. in Directorio Regularium parte 1. tract. 2. disp. 1. sect. 1. §. 2. n. 31. & alii. Vide, quæ diximus supra Conferentiâ 118. num. 348. Item quæ diximus in Supplemento Decalogali P. Sporer cap. 3. sect. 2. n. 117. & seqq. Hinc etiam Prælati Regulares possunt suos Regulares subditos absolvere ab Excommunicatione contra abortum procurantes à Sixto V. inflictâ, item ab Excommunicatione & suspensione contra simoniacè promotos ad Ordines, vel Officium, vel Benefi-*

neficium. Ita Felix Potestas cit. n. 3438. & Antonius à Spiritu S. cit. n. 50.

*Insuper à Prædictis Censuris Sedi Apo- 355.
stolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ, imò
ab omnibus Papalibus, seu ab omnibus
peccatis & quibuscunque (particulatim non
inflictis) sententiis, Censuris, & pœnis Ec-
clesiasticis, etiam Papæ reservatis (Exceptis
Casibus Bullæ Cœnæ & quos Episcopi sibi speciali-
ter reservant, & qui ad forum contentiosum sunt
jam deducti) possunt Confessarii Regularium
Mendicantium à suis superioribus præsen-
tati, & ab Episcopis approbati absolvere
in foro Conscientia, extra Italiam, Sæculares,
undequaque advenientes, sive deinde Ca-
sus sint publici, sive occulti. Ita Commu-
nissima apud Patritium Sporer Theol. Sacram.
parte 3. cap. 6. sect. 2. n. 740. Ratio est; quia
Paulus III. Bullâ: Cùm inter Cunctas. Anno
1545. Concessit Confessariis Societatis JE-
su, Facultatem quorumcunque utriusque sexûs
Christi fidelium undecunque accedentium Confes-
siones audiendi, & ab omnibus, & singulis eo-
rum peccatis, criminibus, excessibus & delictis,
quantumcunque gravibus & enormibus etiam Se-
di Apostolicæ reservatis, & à quibusvis ex ipsis
Casibus resultantibus sententiis, Censuris, & pœ-
nis Ecclesiasticis (Exceptis contentis in Bulla
Cœnæ Domini) absolvendi. 2. Quia Sacra
Congregatio Cardinalium sub Urbano
VIII. 17. Novembris 1628. declaravit ex-
pressè, quòd Regulares extra Italiam pos-
sint*

sint à præfatis Censuris absolvere sæculares, *Exceptis Casibus Bullæ Cænæ, & Ordinario loci reservatis.* Hanc Declarationem adducunt *Passerinus, Sbogar,* & plures Auctores. Ex quo sequitur, prædictos Confessarios Regulares Mendicantes extra Italiam absolvere posse sæculares etiam à violatione immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit: *Cum aliàs nonnulli, à violatione clausuræ Monialium ad malum finem, à provocatione & pugna in Duello juxta Decretum Concilii Tridentini, & Constitutionem Gregorii XIII. incipientem: Ad tollendum; ab injectione violentarum manuum in Clericos juxta Canonem: Si quis suadente. 17. q. 4. ac Juris dispositionem, à simonia reali scienter contracta, atque etiam Confidentiâ Beneficiali, à quibus tamen Regulares intra Italiam extra urbem absolvere non possunt ex Decreto Sacræ Congregationis jussu Clementis VIII. 26. Nov. 1602 edito.* Ita *Passerinus de Hominum statibus & officiis, quæst. 187. art. 1. n. 374. & apud ipsum Lezana, Diana, Naldus, Sanchez, Bordonus, & alii.* Excipit *Passerinus cit. Excommunicationem latam in Constitut. æterni Patris, Gregorii XV. pro eligendo Pontifice juxta formam ibi statutam, à qua nullus Regularis etiam vi suorum Privilegiorum absolvere potest; Qui tamen Passerinus cit. num. 459. docet quòd Confessa-*

rii Regulares Mendicantes absolvere possint Sæculares ab Excommunicatione procurati abortûs foetûs animati, etsi non sint ab Episcopo, vel Provinciali ad hoc deputati. Ex his sequitur ad casum suprâ in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Conradus ab Excom. 356.
municationibus incurfis ob commissum Duellum, & percussionem sui Parochi fuit à Confessario Regulari Mendicante validè & licitè in foro conscientiae extra Italiam absolutus, modò ad forum contentiosum nondum fuerint deductæ. Ratio hujus Resolutionis abundè patet ex mox supradictis.

CONFERENTIA. CXXI.

Otto Franciscanus habet à Sede Apo- 357.
stolica facultatem absolvendi à casibus eidem Sedi Apostolicæ reservatis; imò nuper obtinuit etiam facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ. Jam autem Episcopus Diœcesis, in qua moratur Otto, reservavit sibi hærelin, atque Duellum. Quare dubitat, an stante hac reservatione Episcopali, nihilominus uti possit suò privilegiò, & facultate Papali?

RESOLUTIO est negativa. Ratio 358.
est: quia Clemens X. Bulla: *Supernâ*, 2. Augusti, 1670. editâ ita decrevit: *Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis, non ideo à casibus*
T *Episcopo*

Episcopo reservatis posse absolvere. ita la Croix lib. 6. parte 2. num. 1628. & 1629. Rationem addens : quia Summus Pontifex relinquit casum Episcopi in statu quo, nec vult ejus potestati præjudicare, nisi expresse hoc addat.

CONFERENTIA CXXII.

359 . Georgius post commissum Duellum & occisum suum Adversarium, statim accessit ad Confessarium Regularem Mendicantem, & post dolorosam Confessionem sui modò commissi Duelli, & perpetrati homicidii, fuit ab eodem Confessario ab hoc peccato, & inde incursâ Excommunicatione, validè, & licitè in foro conscientiae absolutus. Postea modò hoc Georgii Duellum deducitur ad Judicem Ecclesiasticum, qui etiam Georgium declaravit excommunicatum. Hinc quaeritur, an Georgius post acceptam à Confessario Mendicante ab incurâ Excommunicatione Absolutionem, nihilominus teneatur se gerere tanquam excommunicatum? Ante Resolutionem

360. *Sciendum, quòd forus (Recentiores dicunt forum) sit triplex, alius contentiosus, alius pœnitentialis, alius verò forus conscientiae. Forus contentiosus seu externus est locus exercendarum litium coram Judice. Forus pœnitentialis est forus sacramentalis, quando nimirum aliquis in Sacramento pœni-*

pœnitentiæ à peccato, vel censura absol-
vitur. Forus tandem conscientia mediatur
inter utrumque, nam absolutio, quæ datur
in foro pœnitentiali, potest fieri in solo
pœnitentiæ Sacramento à solis Confessa-
riis; Absolutio verò in foro conscientia
ab Excommunicatione & aliis censuris
potest fieri tam intra, quàm extra Sacra-
mentum pœnitentiæ, & valet quidem quo-
ad omnia, præterquam, quando lis mo-
vetur in foro externo, seu in judicio; Tunc
enim Judex secundum rigorem juris po-
test non habere rationem hujus absoluti-
onis, nisi eam ultrò acceptare velit; quia
absolutio pro foro conscientia data, nihil
præjudicat foro externo. Ratio est: quia
utrumq; judicium tendit ad diversos fi-
nes; nam in foro conscientia præcipuè
consideratur salus animarum, & compen-
satio divinæ offensæ; in foro autem ex-
terno attenditur ad publicam vindictam,
& satisfactionem Reipublicæ, quam Reus
suò malò exemplo offendit. *Laymann lib. 1.
tract. 5. parte 1. cap. 7. cum aliis*

RESOLUTIO, Georgius, etsi in foro 361.
conscientia absolutus ab Excommunica-
tione ob Duellum incursa, nihilominus
postquam à Judice in foro externo, prop-
terea declaratus est excommunicatus, te-
netur se gerere tanquam excommunica-
tum, donec à Judice absolvatur. Ratio
est: quia licet absolutio data à Confessario

in foro conscientiae, valeat etiam in foro externo, ut Georgius non teneatur se gerere tanquam excommunicatum, possit publicè versari cum hominibus, divina Officia, & Sacramenta frequentare, ac perinde se gerere, quasi nullam censuram incurrisset, modò id fiat sinè scandalo, & testimoniò Confessarii constet fuisse absolutum à censura, hoc tantum verum est, quamdiu delictum non est deductum ad forum contentiosum, vel quamdiu aliquis non est personaliter excommunicatus, aut nominatim denunciatus; siquidem, si unum ex his duobus sit, Confessarius Regularis Mendicans non potest ab Excommunicatione absolvere, & si absolverit, antequam delictum fuisset deductum ad forum contentiosum, vel quis fuisset personaliter publicè excommunicatus & denunciatus, illa absolutio utpote facta in foro interno conscientiae non potuit praejudicare foro externo judiciario, in quo publica vindicta & satisfactio offensae communitatis intenditur: Ergò Georgius à Judice declaratus excommunicatus tenetur se gerere tanquam excommunicatum, & poenam à Judice infligendam humiliter sustinere, donec in foro externo à Judice misericorditer absolvatur; coram DEO tamen jam est absolutus.

CONFIDENTIA CXXIII.

Leopoldus incurrit Excommunicatio- 362.
nem ob commissam Simoniam realem
in Beneficio; item peccavit carnaliter cum
Moniali, quod est casus in Dioecesi Leo-
poldi Episcopo reservatus; Accedit pro-
inde Confessarium Regularem Mendican-
tem, qui ex Privilegio Apostolico habet
facultatem absolvendi ab Excommunica-
tionibus Papæ reservatis extra Bullam
Cœnæ, & ex concessione Episcopi habet
quoque facultatem absolvendi à casibus
Episcopo reservatis, & petit absolutionem
ab utroque peccato reservato. Quæritur
proinde, an prædictus Confessarius Leo-
poldum possit etiam extra Confessionem
sacramentalem absolvere ab Excommu-
nicatione incurfa, & peccato reservato
Episcopo?

RESOLUTIO. Confessarius Regu- 363.
laris Mendicans à casibus reservatis quoad
ipsa peccata non potest absolvere extra
Confessionem sacramentalem, sed tantum
Confessionibus Pœnitentium auditis, ut
loquitur Paulus III. in Bulla: *Cum inter cun-
ctas.* Eadem est mens Episcoporum. At
verò facultate absolvendi à censuris po-
test uti etiam extra Sacramentum pœni-
tentiae, & absque Confessione sacramen-
tali. Ita Navarrus, Suarez, Henriquez, Ro-
driguez, & alii apud Sporer de Pœnit. cap. 6.

n. 744. Ratio est : quia privilegium Principis interpretandum est secundum naturam rei, quæ conceditur ; Atqui absolutio à censuris non dependet ab absolute à peccatis ; potest enim aliquis in foro conscientiæ, ac etiam in foro externo absolvi à censuris, etsi non absolvatur à peccatis, ut patet ex Praxi tum Confessariorum, tum Judicum in foro externo. Monet tamen *Laymann* apud *Sporer cit.* non esse ita facile procedendum, ut Confessarius privilegiatus à Censura, vel alia pœna Ecclesiastica ex peccato resultante absolvat, nisi vel auditâ pœnitentis Confessione, vel saltem in ordine ad Confessionem mox instituendam, quia id tutius, consultius, & usitatus est.

CONFERENTIA CXXIV.

364. Landelinus, dum audivit Confessionem Leonardi censurâ innodati, oblitus est eundem absolvere à censura, à qua tamen potuit eum absolvere. Quæritur proinde, an Landelinus possit Leonardum absolvere à censura, dum jam est absens?

365. RESOLUTIO est affirmativa. Communis apud *Mastrum Theol. Moral. disp. 13. quest. 2.* Ratio est : quia ad ferendam censuram in aliquem, & ad absolvendum à censuris non requiritur præsentia localis censurandi, aut absolvendi, cum videamus & absentes, & præsentes excommunicari, & absolvi ab Excommunicatione.

tione ; siquidem poena in absentem statui potest, & auferri ; Non tamen expedit, absolutionem à censuris sic conferre finè multum rationabili causa, qualis videtur esse, quando Confessarius ex oblivione, aut inconsideratione non absolvit poenitentem à censuris, eumque praesentem amplius habere non potest, aut quando aliquem absolvit à censura, à qua absolvendi non habuit potestatem ; obtentam namque facultate, validè absolvit poenitentem absentem à censuris.

CONFIDENTIA CXXV.

De Forma absolvendi à Censuris. 366.

Arcadius Confessarius absolvit à censuris in statu disgratiæ ; item formam absolutionis à censuris sæpius repetit super eadem peccata poenitentis. Quæritur, an peccet Arcadius ?

Suppono, formam consuetam absolven- 367.
di à censuris esse hanc : Ego te absolvo à vin-
culo Excommunicationis, Suspensionis, & inter-
dicti in Nomine Patris & Filii & Spiritûs San-
cti. Amen. In publica autem absolutione præmittitur Psalmus *miserere*, cum certis adjectis precibus. Porro Confessarius absolvere potens à censuris, cum poenitentem Excommunicationis oblitum vel ignarum absolvit præfatam consuetam formulam à censuris, & postea à peccatis, non tantum à peccatis, sed etiam ab ipsa Excom-

municatione absolvit; quare postea recordatus suæ Excommunicationis poenitens non indiget novâ ejusdem absolutione, Ita *Coninck, Lugo, Tamburinus, Sporer.* Ratio est: quia Confessarius præsumitur habere intentionem absolvendi, quantum licitè potest, servandique omnes partes sui Officii, quas non servaret, si intenderet absolvere à peccatis, & non à censuris. Jam fit

368. **RESOLUTIO.** Arcadius Confessarius non peccavit absolvendô à censuris in statu disgratiæ; quia absolvens à censuris non conficit Sacramentum, sicut ille, qui absolvit à peccatis: Ergò non est ratio, cur dicamus, Arcadium Confessarium peccâsse. Ob eandem Rationem nec peccavit Arcadius, repetendô absolutionem à censuris super eadem peccata poenitentis.

CONFERENTIA CXXVI.

369. Erasmus incurrit Excommunicationem Bullæ Cœnæ, & instat necessitas confitendi; adest quidem Confessarius approbatus ab Ordinario, sed non habet facultatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ. Igitur quæritur, an præfatus Confessarius nihilominus possit excipere Confessionem Erasmi, & eundem absolvere?
370. *Notandum,* omnem Confessarium ab Ordinario approbatum, & potentem absol.

solvere à peccatis mortalibus, posse etiam absolvere à Censurâ à Jure lata non reservata, & à censura ab homine generaliter lata non reservata; & hoc est communis DD. sententia, cujus Ratio in cap. Nuper 29. de Sentent. Excomm. assignatur, quia Conditor Canonis ejus absolutionem specialiter sibi non retinuit, eòipsò concessisse videtur facultatem relaxandi. Si autem censura sit ab homine specialiter lata, aut à Jure lata sit reservata, patet, nullum posse ab eâ absolvere, nisi Auctor ipsius, Successor ejusdem, vel in ordinaria jurisdictione Superior, vel ab eis ad hoc delegatus. Jam sit ad casum.

RESOLUTIO. Quando aliquis est in 371. periculo mortis, quilibet sacerdos talem potest absolvere à quibusvis peccatis, casibus, & censuris reservatis, & quidem directe, quia in articulo mortis cessat omnis reservatio juxta Concilium Trident. Sess. 14. cap. 7. imò etiam extra extremam necessitatem & articulum mortis, quando est impedimentum perpetuum accedendi aliquem habentem Potestatem Ordinariam vel delegatam absolvendi à peccatis vel censuris reservatis, potest quilibet Confessarius potens absolvere à mortalibus, absolvere etiam directe à censuris reservatis etiam in Bulla Cœnæ, ac etiam à casibus Episcopo reservatis. Ita Communis apud Sporer de Pœnit. n. 750. & seqq. Cujus ratio est: quia

hoc suadet rationabilissima Epikia, & quia ad impossibile nemo tenetur. Nec requiritur, quòd taliter absolutus præstet Jura-
mentum, quòd sublatò impedimento ve-
lit se præsentare Summo Pontifici, nisi res
fuiſſet deducta ad forum contentioſum, ut
docet *Sporer ibidem num. 752.* debet tamen
ſatiſfecisse parti læſæ, cui nimirum injuri-
am intulit, videlicet, ſi potuerit ſatiſfacere;
ſi enim non potuiſſet ſatiſfacere, tenetur
habere firmum ſatiſfaciendi propoſitum, &
ſufficiet, ſi absolutio fiat tantum *in foro Con-*
ſcientiæ. Sporer ibid. Denique quando adest
impedimentum temporale accedendi ad
aliquem habentem poteſtatem ordinariam
aut delegatam abſolvendi à caſibus, vel
Cenſuris reſervatis, & adest ſimul neceſſi-
tas, vel rationabilis cauſa aliqua conſitendi,
poteſt Confeſſarius inferior legitimus ab-
ſolvere à Caſibus & Cenſuris reſervatis *in-*
directè, videlicet cum onere, ut pœnitens
ſuum caſum vel Cenſuram reſervatam de-
nuò, quàmprimùm poterit, conſiteatur
habenti ordinariam vel delegatam pote-
ſtatem ab iisdem abſolvendi. Ita Comuniſ-
ſima apud *Sporer cit. n. 753.* Ratio eſt:
Quia Eccleſia pia Mater, & quilibet Supe-
rior non poteſt cenſeri velle obligare ad
aliquid vel moraliter impoſſibile, vel quod
in grave detrimentum aut ſpirituale ani-
marum, aut temporale Perſonarum cede-
ret; quæ ratio etiam militat quoad Cen-
ſuras

suras reservatas, ut bene advertit *Laymann*, *Suarez*, *Cornink*, & alii apud *Sporer cit.* Si enim excommunicatus ad vitandam infamiam v. g. Sacram Eucharistiam percipere possit, cessante nimirum tunc obligatione Juris positivi Ecclesiastici prohibentis excommunicato usum Sacramentorum, multò magis in tali casu necessitatis à peccatis absolvi poterit non obstante excommunicatione. Ex his sequitur

RESOLUTIO II. Erasmus in nostro 372. casu, quando instabat necessitas confitendi, nec aderat Confessarius habens potestatem absolvendi à reservatis, poterat absolvi à comuni Confessario, ab excommunicatione Bullæ Cœnæ, sed *indirectè*, nimirum cum onere, hanc Censuram, & peccatum, ejus causam, suo tempore confitendi alteri habenti facultatem ordinariam vel delegatam absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ; quia supponimus Erasmum tantum habuisse impedimentum temporale similem accedendi. Ratio patet ex dictis Resolutione præcedenti.

CONFERENTIA CXXVII.

Paulus Confessarius accepit potestatem 374. absolvendi à casibus, seu peccatis reservatis; jam verò aliqui ex prædictis casibus habent annexam Censuram. Quæritur proinde, an Paulus possit etiam ab annexis Censuris absolvere?

RESO.

375. RESOLUTIO est affirmativa. Ita Suarez, de censuris disp. 7. Sect. 4. n. 13. Portel, Peyrinis, Lezana, & alii apud nostrum P. Kerckhove in statuta generalia cap. 6. §. 22. n. 98. Nisi Superior aliter se explicet, vel ex circumstantiis aliud colligatur. Ratio est: quia favores sunt ampliandi; censuræ autem etiamsi sint poenæ, comprehendendi tamen possunt sub nomine casus; nam in Concilio Tridentino Sess. 24. cap. 6. sub facultate datâ Episcopis absolvendi à casibus occultis, juxta omnes intelliguntur tam peccata, quam censuræ illis annexæ. Deinde concessio principali, id est, casu, intelligitur concessum accessorium, id est, censura. Denique, quia aliàs illa facultas esset inutilis; nam si censura maneret reservata v. g. Excommunicatio, habens facultatem absolvendi à casu reservato, non posset uti hac suâ potestate, cum peccatorum absolutio præsupponat absolutionem à censuris.

CONFERENCE CXXXVIII.

376. Petrus confitetur Joanni habenti potestatem in casus & censuras Papæ reservatas, quòd percusserit Paulum Clericum, sed ex verecundia tacet, quòd etiam commiserit fornicationem; injunctis injungendis absolvitur, à Joanne, utique invalidè, eò ipsò, quòd Petrus non fecerit Confessionem formaliter integram, &

& sic Sacramentum reddiderit nullum. Quæritur nihilominus, an saltem Petrus à censura incurfa ob percussionem Clerici fuerit absolutus? Sit

RESOLUTIO cum nostro *P. Herincx* 377. *de Pœnitentia disp. 6. q. 4. n. 26.* ita docente : Dum quis confitetur casum reservatum, probabiliter cessat reservatio, etiamsi Confessio sit invalida defectu contritionis, sive quia malitiosè in Confessione prætermittitur aliquod mortale, saltem, quando Confessio sit apud Superiorem, *juxta Doctores satis communiter* : imò etiam *juxta plurimorum sententiam*, quando Confessio instituitur apud delagatum : quia tali casu peccatum est propositum, & pœnitens comparuit coram eo, coram quo comparere debebat, tum ad instructionem, tum ad subeundam pœnam, tum ad alios reservationis fines, qui non requirunt, ut culpa reipsâ remittatur. Unde tali casu poterit pœnitens postea confiteri communi Confessario. Teneretur tamen adimplere pœnitentiam ratione casûs reservati sibi impositam, sive tanquam *non sacramentalem* (quod sufficere putat *Suarez*) sive tanquam *sacramentalem*, imponendam in sequenti Confessione, de quo Confessarius sequens est monendus à pœnitente *juxta Vasquez, & alios*. Similiter tenetur in sequenti Confessione exprimere Sacrilegiûm in priori Confessione commiss-

missum, & omnia peccata mortalia confessa repetere, ut patet. Et si inter mortalia, quæ malitiosè tacuit, sit aliquis casus reservatus, patet, illum tali Confessione invalidâ nullatenus fieri non reservatum. Excipit ab hac responsione *Suarez cum aliis*, quando quis absolvitur à reservatis *ratione Jubilæi*; tum quia in Bulla Jubilæi signanter conceditur facultas absolvendi *verè pœnitentes*: tum quia *Confessio valida* requiritur tanquam conditio, sub qua conceditur facultas absolvendi, ac Jubilæum obtinendi. Ex his satis patet, quid sit dicendum ad casum.

CONFERENCE CXXIX.

378. Wilibaldus Confessarius Regularis Ordinis Mendicantium, sine facultate Sedis Apostolicæ dispensavit in votis Papæ reservatis, & ideo incurrit Excommunicationem Papæ reservatam extra Bullam Cœnæ, vel malitiosè absolvit à casibus Ordinario reservatis, & ideo similem censuram incurrit latam à Clemente VIII. Jam quæritur, an Wilibaldus possit ab his censuris absolvi à suo Confratre Confessario non habente potestatem absolvendi a casibus in suo Ordine reservatis?

379. RESOLUTIO est negativa cum *Portel in dubiis Regularibus*, verbo: *Confessor erga Fratres*, num. 16. *Sporer de Pœnitentia*, cap. 6. n. 743. & aliis. Ratio est: quia licet Prælati

lati Regulares possint suos Subditos Regulares absolvere à casibus Sedi Apostolicæ reservatis, ac etiam Confessarii Regulares Mendicantes, possint Sæculares absolvere à censuris Sedi Apostolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ, juxta dicta supra *Conferentiâ 120*, nequeunt tamen Confessarii Regulares ab ullo ex casibus & censuris Sedi Apostolicæ reservatis absolvere *Regulares*, nisi sint eorum Prælati, vel nisi ab his ad id specialiter fuerint delegati; siquidem prædictum privilegium absolvendi à censuris Sedi Apostolicæ reservatis extra Bullam Cœnæ concessum est Confessariis Regularibus respectu *Sæcularium*, non *Regularium*: ut docet etiam *Rodriguez in Addit. Sum. Moral. Tom. 5 cap. 12*.

CONFERENTIA CXXX.

Julius Comes Archi-Diœcesis Pragen- 380.
sis intendens proficisci Romam, ad visitanda Limina Apostolorum, petit à P. Guardiano Conventûs PP. Franciscanorum in eadem Archi-Diœcesi existentis, Patrem Josephum Confessarium ab Ordinario ibidem approbatum, ut secum Romam proficisceretur, & in via suas exciperet Confessiones. P. Guardianus negat hoc fieri posse; quare Julius accipit secum pro Confessario suum Parochum. An bene?

RESO-

381. **RESOLUTIO.** P. Guardianus benè negavit, hoc fieri posse. Ratio est : quia Clemens X. Bullâ: *Supernâ*, de Confessariis Regularibus, §. 4. ita statuit : *Adhæc Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sacularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes Subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati ; & consequenter Julius Comes non potuisset extra Archi-Diœcesin Pragensem absolvi à P. Josepho Franciscano ; benè verò à suo Parocho ; cùm enim Parochus habeat jurisdictionem in Julium, utpote suum Parochianum, & absolutio à peccatis & censuris sit actus jurisdictionis voluntariæ, quæ etiam extra proprium Territorium exerceri potest, & præfata Bulla Clementis X. *Superna*, contrarium tantùm statuerit de Confessariis Regularibus, ut patet ex ipsa Bulla, hinc fit, quòd Julius Comes etiam in alienis Diœcesibus sine approbatione ab harum Ordinariis potuerit absolvi à suo Parocho,*
382. *Dices : P. Josephus Franciscanus posset in hoc casu uti Privilegiò Confessariorum Regularium Mendicantium Itinerantium (de quo supra Conferentia 60. diximus) quod Gregorius XIII. Bulla : Ad perpetuam, concessit Patribus Societatis ; ut ipsi ab uno saltem Episcopo approbati, iter agentes possint fidelium Confessiones audire in locis, in quibus commodus*

modus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus, quod privilegium, non obstante Bullâ Clementis X. Supernâ, Urbani VIII. & Alexandri VII. adhuc subsistere, censent plurimi, teste Reiffenstuel lib. 5. Decret. tit. 49. n. 259. & nos latius diximus citatâ Conferentiâ 60. Hôc autem privilegiô per communicationem privilegiorum gaudent etiam cæteri Regulares Mendicantes: Ergò.

Respondeo, ex hoc tantum sequi, quòd 383. probabiliter Josephus Confessarius Franciscanus possit absolvere Julium Comitem in alienis Diœcesibus, sicut etiam poenitentes illarum alienarum Diœcesum, sine approbatione Episcoporum illarum alienarum Diœcesum, sed tantum in illis locis, in quibus commodus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus; quia sic expressè sonat privilegium Regularium Mendicantium itinerantium supradictatum.

CONFERENTIA CXXXI.

Antonius civis Bambergensis commisit casum reservatum in sua Diœcesi Bambergensi; jam verò ad sanitatem sibi procurandam proficiscitur Egram, ut possit uti curâ acidulariâ; ubi priusquam inciperet curare corpus per aquam corporalem, purgat animam per aquam lachrymarum, seu Confessionem dolorosam sacramentalem;

talem ; in qua suum casum reservatum aperit Confessario Regulari , qui non habet facultatem absolvendi à casibus Episcopo Bambergensi , aut Ratisbonensi (in cujus Diœcesi sita est Civitas Egrana) reservatis. Quæritur proinde , an talis Regularis Confessarius possit Antonium ab eo casu reservato absolvere ?

385. RESOLUTIO. Licet casus sit reservatus in Diœcesi Bambergensi , modò non sit reservatus in Ratisbonensi , potest talis Confessarius ab eodem Antonium absolvere ; siquidem ita decrevit Clemens X. Bullâ : *Supernâ* , §. 7. statuens : *Posse autem Regularem Confessorem in ea Diœcesi , in qua est approbatus , confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsa reservatis , non autem in illa , ubi idem Confessor est approbatus , absolvere , nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad aliam Diœcesin pro absolutione obtinenda migrasse.*

CONFERENTIA CXXXII.

386. Udalricus Mercator Augustanus commisit adulterium Augustæ Vindelicorum , ubi (*ponamus*) hoc non est casus Episcopo Augustano reservatus ; postea ad Nundinas Salisburgenses proficiscitur Salisburgum , ubi (*ponamus*) adulterium est casus Archi Episcopo Salisburgensi reservatus ; & confitetur Confessario Regulari adulterium à se commissum , qui tamen Confessarius non habet facultatem absol-
vendi,

vendi à casibus Archi-Episcopo Salisburgensi reservatis. Quæritur proinde, an talis Confessarius possit Salisburgi Udalricum à suo adulterio absolvere?

RESOLUTIO. Licet plerique cum 387. *Suarez, Lugo, Marchant, & Aversa* dicant, talem Confessarium non posse absolvere Udalricum, & *Diana* dicat rem esse claram; quia Archi-Episcopus Salisburgensis directè sustulit, seu non dedit tali Confessario potestatem absolvendi respectu adulterii, utpote tanquam casus reservati; Nihilominus *Fagundez, & Stoz lib. 2. num. 64.* putant, posse absolvere. Ratio est: tum quia reservatio fit ab Episcopo non nisi in Bonum propriæ Diœcesis: ergò non nisi circa peccata suorum Diœcesanorum: tum quia si talis Confessarius non posset Udalricum à suo adulterio absolvere; ad quem ergò ipsum mittere deberet? non ad proprium Episcopum Augustanum, quia hic adulterium sibi non reservavit; nec ad Archi-Episcopum Salisburgensem; quia non est hujus Subditus, & consequenter non poterat Udalricum suâ reservatione comprehendere; tum quia de hoc casu nihil expressè declarat *Clemens X. ait la Croix l. 6. p. 2. n. 1631.*

Dices: Ponamus, quòd adulterium esset casus Ordinario reservatus tam in Archi Diœcesi Salisburgensi, quàm in Diœcesi Augustana; An etiam tunc Udalricus

Mercator Augustanus posset Salisburgi à Confessario non habente facultatem in casus Ordinario Salisburgensi & Augustano reservatos absolvi à suo adulterio Augustæ commissio ?

Respondeo negativè. Ita la Croix lib. 6. parte 2. num. 1631. dicens, esse certum ex Bulla Clementis X. Supernâ, præced, Conferent, adductâ.

CONFERENCE CXXXIII.

De Excommunicatione Canonis ; si quis suadente diabolo

388. Anacletus Sacerdos Sæcularis in die Parasceves, in Processione communiter haberi solitâ, ex devotione erga Dominicam Passionem egit Personam Christi crucem bajulantis ; illi autem, qui egerunt Personam Judæorum Christum eductum ad montem Calvariæ, benè noverant Anacletum, erantque ei infensi ; quare ex odio, & inimicitia egregiè & insigniter, in Persona Judæorum ; percusserunt Anacletum agentem Personam Christi. Jam Quæritur, an incurrerint Excommunicationem latam in percussores Clericorum ? Ante Resolutionem

389. *Notandum, quòd Innocentius II. in Canone : Si quis. causâ 17. q. 4. sequentem tulerit Excommunicationem : Si quis suadente diabolo in Clericum, vel Monachum manus violentas injecerit, Anathematis vinculo subjaceat,*

& nullus Episcoporum præsumat illum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat. Hanc Excommunicationem incurrunť omnes utriusque sexûs Personæ, & cujusvis dignitatis, & ordinis, etiamsi Ecclesiasticæ sint, quæ actione externâ violentâ mortaliter peccaminosâ percutiunt, incarcerant, occidunt, vulnerant, aquâ conspergunt, lutô impetunt &c. Clericum vel Monachum, vel Monialem, etiam Novitium, vel Nivitiam, etiamsi consentiat in sui percussione. Item Consulentes, Mandantes, Consistentes, in percussione Clerici vel Monachi, aut hanc suô nomine factam ratihabentes, vel non impediētes, saltem si ex officio, aut justitiâ teneantur impedire, ut Reges, Judices, Patres, Tutores, Heri, Pædagogi, Parochi, & cæteri Superiores. Ita Laymann lib. 1. tr. 5. parte 2. cap. 5. Non tamen incurrit hanc Excommunicationem fur clam abscindens crumenam, vel vestem tollens Clerico; quia licet sit fraudulenta, non tamen est actio violenta; item non incurrit hanc Excommunicationem, qui in defensionem sui, vel alieni corporis, famæ, bonorum, pudicitia Clericum aggressorem detinet, vel percutit cum moderamine inculpatae tutelæ. Ex cap. Si verò 1. cap. ex tenore. de Sentent. Excomm. Jam sit

390.

RESOLUTIO. Illi, qui in casu proposito egerunt Personam Judæorum, & ex odio atque inimicitia insigniter & egregie percusserunt Anacletum Sacerdotem agentem personam Christi in die Parasceves, non incurrerunt Excommunicationem Canonis : *si quis suadente.* Ratio est : quia licet hæc actio externa, videlicet percussio, fuerit internè mortaliter peccaminosa, utpote facta ex gravi odio, & inimicitia, tamen externè non fuit graviter injuriola Statui Clericali, quod tamen requiritur ad incurrendam Excommunicationem ; siquidem Ecclesia non punit graviter, nisi delicta internè, & externè gravia. Ita la Croix l. 7. num. 301. citans Cajetanum, Molinam, Pignatelli, aliosque.

CONFERENCE CXXXIV.

De Suspensione.

391.

Engelhardus Clericus Sæcularis incurrit suspensionem à jure latam ipsò factò propter delictum aliquod ; ideòque confitetur Regulari Mendicanti. Quæritur, an hic Engelhardum à præfata suspensione possit absolvere ? Ante Resolutionem

392.

Sciendum, quòd *suspensio* sit Censura Ecclesiastica, quâ Clericus privatur usu potestatis Ecclesiasticæ sibi competentis, aut ratione Ordinis sui Clericalis, aut ratione Beneficii, estque *triplex*, una *ab Officio*, quâ Clerico Executio suorum Ordinum, &

ju-

jurisdictionis Ecclesiasticæ interdicitur; Altera à Beneficio, quâ Clericus fructus Beneficii percipere prohibetur; Tertia ab utroque, quâ Clericus impeditur tum ab Executione Officii, quàm perceptione fructuum Beneficii, Hôc notatô sit

RESOLUTIO. Engelhardum Cleri- 393.
cum Sæcularem à suspensione incurfa, validè, & licite absolvit Confessarius Regularis Mendicans. Ratio est: quia ex privilegio Sedis Apostolicæ possunt Confessarii Ordinum Mendicantium absolvere Sæculares à quibuscunque censuris, sententiis, & pœnis ex delicto provenientibus (adeoque etiam à suspensionibus, quæ sunt veræ censuræ, atque etiam, quæ sunt latæ per modum puræ pœnæ) exceptis suspensionibus particulatim inflictis, vel Ordinario vel Papæ in Bulla Cœnæ (si ibi essent aliquæ suspensiones) reservatis; à cæteris enim etiam Sedi Apostolicæ reservatis possunt Sæculares Pœnitentes absolvere, ut patet ex Bulla: *Cum inter cunctas*, Pauli III. quæ est septima in Bullario Rodriguez. Similiter Prælati Regulares (quos suprà *Conferentia* 118. & 120. diximus, posse suos Subditos Regulares absolvere à censura Excommunicationis possunt eosdem absolvere à censuris suspensionis, & interdicti propter eadem privilegia, nisi forent à Majoribus Superioribus speci-

312 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
aliter reservatæ. Forma absolvendi à suspensione est: *Ego te absolvo à suspensione, & restituo te ad executionem tui Muneris, vel Ordinis, vel ad tuum Beneficium, in nomine Patris, &c.*

CONFERENTIA CXXXV.

De Interdicto.

394. Isaias Confessarius Franciscanus quotidie, dum sedet in confessionalis, absolvit omnes Pœnitentes à vinculo interdicti; hinc quæritur, à quo ergò interdicto eosdem absolvat? Ante Resolutionem

395. *Notandum, quòd interdictum sit Censura Ecclesiastica, prohibens usum tam activum, quàm passivum divinorum Officiorum, certorum Sacramentorum, & sepulturæ Ecclesiasticæ; estque triplex, nimirum Locale, quò interdicatur in aliquo loco divina Officia celebrare secundum modum à Canonibus expressum; Personale, per quod vel persona particularis interdicatur, & vocatur Interdictum personale particulare; vel aliqua tota Communitas interdicatur, & vocatur Interdictum personale generale. Interdictum denique mixtum est illud, quod coalescit ex locali & personali, vi ejus locus, & personæ simul interdicuntur. Jam fit*

396. RESOLUTIO. Confessarii Regulares Mendicantes possunt absolvere suos Pœ-

pœnitentes sæculares à Censura Interdicti personalis particularis cujuscunque, modò non sit particulatim inflitum, & hoc virtute suorum Privilegiorum, ut patet ex Bulla : *Cum inter cunctas*, Pauli III. & notat *Herincx disp. 6. quæst. 4, de Interdicto. num. 103.* Nequeunt tamen absolvere ab Interdicto locali, vel personali generali ; quia nec locus, nec integra Communitas est objectum fori Pœnitentiæ, nec possunt subjici Absolutioni Sacramentali, in ordine ad quam Regularibus sunt concessa Privilegia. Quis possit Regulares absolvere ab Interdicto, dictum est Conferentiâ Præcedenti in fine. Porro ab Interdicto locali Jure communi imposito & non reservato potest absolvere Episcopus, vel alius, qui suprâ Communitatem Interdictam habet Jurisdictionem spiritualem, ut colligitur ex c. *Nuper. de Sentent. Excomm.* ab Interdicto verò personali particulari non reservato (idem est de suspensione) potest absolvere quilibet Confessarius ab Ordinario approbatus, ut tenet communis praxis in forma Absolutionis communiter dari solitæ à quovis Confessario, in qua dicitur : *Ego te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

TITULUS VIII.

De Irregularitatibus, & cæteris pœnis Ecclesiasticis.

CONFERENCE CXXXVI.

De Irregularitatis Essentia,

397. **E**Ucharius contraxerat Irregularitatem ob commissum homicidium, quâ non manifestatâ, nec per dispensationem sublatâ, accessit ordinationem, & suscepit Ordines non tantum Minores, sed etiam Majores usque ad Presbyteratum inclusivè. Proinde quæritur, an validè & licitè fuerit ordinatus? Ante Resolutionem

398. *Sciendum, quòd Irregularitas sit Inhabilitas Jure Canonico introducta, directè impediens Ordinum susceptionem, & usum susceptorum; estque duplex nimirum ex defectu, & ex delicto. Cùm enim omnis irregularitas propter indecentiam contrahatur in Jure signatam; hæc autem indecentia possit ori-ri ex defectu tantum sinè peccato, & etiam ex peccato, ideò Irregularitas dividitur in eam, quæ est ex defectu tantum, & in eam, quæ est ex peccato, seu delicto. Jam sit*

RESO.

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 315

RESOLUTIO. Eucharis Irregularis 399.
fuit validè ordinatus, sed non licitè. *Communissima.* Ratio est : quia, licèt primus, & præcipuus effectus irregularitatis sit, impedire Ordinum susceptionem, & susceptorum usum, *ex cap. significasti. 16. de homicidio,* non tamen irregularitas impedit ita, ut, si Ordo ab irregulari suscipiatur, sit nullus, & invalidus, sed est validus, siquidem Ecclesia, à qua irregularitas est instituta, sacramentorum valorem impedire nequit, si omnia à Christo instituta & requisita adhibeantur. Unde irregularis, licèt validè suscipiat Ordines, & eosdem validè exerceat, non tamen licitè ; Sed mortaliter peccat, ut docet communissima cum *Doctore nostro Subtili n. 4. d. 13. q. 1. ex cap, si celebrat de Clerico Excomm. Ministr.* Et ratio est : quia transgreditur prohibitionem Ecclesiæ in re gravi ; nihilominùs irregularis suscipiens Ordines, vel in susceptis Ministrans, non incurrit novam irregularitatem, ut Doctores Communiter docent apud nostrum *Mastrum Theol. Moralis disp. 13. q. 5. art. 1. n. 126.*

CONFERENTIA CXXXVII.

De Irregularitatis Effectu.

Engelbertus Parochus factus Irregula- 400.
ris propter perpetratum aliquod delictum,
nihilominùs pergit indifferenter excipere
Confessiones suorum Parochianorum,
eos.

eosque absolvere à peccatis, & censuris.
Quæritur, an validè, & licitè?

401. RESOLUTIO. Engelbertus absolvendô suos Parochianos à peccatis, peccavit graviter. Ratio est: quia irregularitas impedit usum susceptorum Ordinum, qualis usus est absolvere à peccatis, & cùm in re gravi violaverit Præceptum Ecclesiæ prohibentis Irregulari usum, & executionem Ordinum susceptorum, utique peccavit graviter; Attamen validè absolvit suos Parochianos à peccatis, quia propter irregularitatem non amisit potestatem Ordinis, & Jurisdictionis. Ita *Herincx disp. 6. q. 7. de irregularitate num. 118.* *La Croix lib. 7. n. 435.* Imò irregularis potest etiam licitè exercere actus Jurisdictionis, qui non involvunt exercitium Ordinis, quamvis fortè eum prærequirant, juxta Authores citatos; quia irregularitas tantùm impedit (non irritat) Ordinum susceptionem, & usum susceptorum; Ergo ne quidem impedit exercitium jurisdictionis, si hoc non involvat Ordinis cujusdam ex officio executionem. Hinc Parochus irregularis validè & licitè potest committere alteri sacerdoti, ut suos Parochianos absolvat; illa enim delegatio non est actus Ordinis; quia Clericus non sacerdos potest habere hanc jurisdictionem, & alteri delegare; Item potest absolvere ab excommunicatione, assistere matri-

matrimonio, & licentiam assistendi alteri delagere &c. Hi enim non sunt actus Ordinis, quamvis fortè eum prærequirant.

CONFERENCE CXXXVIII.

Florianus Clericus Beneficiatus incur-402.
rit irregularitatem, in qua irregularitate
existens recepit novum Beneficium sibi
collatum. Hinc anxiat, annon per
dictam irregularitatem ipsò factò fuerit
privatus suò priori Beneficiò jam habitò,
& annon novi Beneficii facta sibi collatio
etiam ipsò factò sit irrita?

RESOLUTIO I. Florianus per dictam 403.
irregularitatem non fuit privatus Bene-
ficiò jam habitò, aut pensionibus Bene-
ficii. *La Croix lib. 7. n. 429.* Siquidem id
colligitur ex variis Capitulis Juris, requi-
rentibus officium Judicis ad privationem
Beneficiorum, *cap. Clericis. Ne Clerici, vel
Monachi. cap. fraternitati de clerico excommu-
nicato, &c.* Nemo quippe ipsò factò ante
sententiam privatur bonis suis, vel juri-
bus actu possessis, nisi id leges clarè ex-
primant. Hinc irregularis potest resigna-
re, vel permutare Beneficium, cum ad-
huc habeat titulum, & jus; item potest
retinere fructus Beneficii, si per se, vel per
alium satisfecit suo muneri. *Dicastillo apud
La Croix cit.* Nec obstat Concilium Trid.
Sess. 14 cap. 7. de Reform. decernens, ut
*homicida voluntarius omni Ordine, Beneficiò, &
Officiò Ecclesiasticò perpetuò careat;* quia intelligi
debet,

debet, quòd carentia Ordinis, seu irregularitas incurratur ipsò factò; privatio verò Beneficii acquisiti incurratur per sententiam judicis. Ita *Herincx cit. n. 116.*

404. RESOLUTIO II. Collatio novi Beneficii facta Floriano in irregularitate existenti, *fuit illicita*; quia, cùm omne Beneficium, & etiam prima tonsura tendat ad Ordines, & horum usum, & susceptio ac usus omnis Ordinis, (sub quo etiam comprehenditur *prima Tonsura*, juxta receptam & à Rota apud *Herincx cit. n. 114*, decisam sententiam) prohibeatur irregulari, etiam eidem prohibetur recipere Beneficium, vel ipsi conferre Beneficium. *Passerinus apud la Croix lib. 4. n. 780.* Si tamen quis in occulta irregularitate constitutus non posset recusare Beneficium, nisi se graviter infamandò, vel dandò scandalum, posset illud acceptare; quia lex naturalis de tuendâ famâ propriâ, vel de non dando scandalo prævalet legi Ecclesiasticæ. Nihilominus collatio novi Beneficii facta Floriano irregulari, probabiliter non fuit ipsò Jure invalida, sed fuit valida, etsi fuerit irritanda. Ita *Herincx cit. n. 116. Felinus, Laymann, Diana, Castropalaus, apud la Croix l. 4. n. 780.* Ratio est: quia nullò Jure sufficienter probatur, talem collationem esse invalidam, etsi sit illicita; hinc, ut licite quis possit illam acceptare, tenetur petere dispensationem in Irregularitate.

CON-

CONFIDENTIA CXXXIX.

Alexander Parochus cujusdam oppidi, 405.
suò Consiliò causavit homicidium, &
ideo factus est irregularis; Sed si non ce-
lebret Missas, absolvátque Sacramentali-
ter suos Parochianos, & administret cæ-
tera Sacramenta, incurrit publicam infamiam, & grave incommodum, nec intereà dispensari potest. Hinc quæritur, an absolutus à peccatis, & Censuris, non possit intereà, donec dispensatio obtineatur, celebrare Missas, & Sacramenta administrare suis Parochianis?

RESOLUTIO. Si Irregularitas sit 406.
notoria & in ratione delicti, & in ratione Irregularitatis, Alexander non potest celebrare Missas nec Sacramenta administrare, nisi extremè periclitantibus; quia tunc adderet publicum scandalum, non observandò obligationem ex incursâ irregularitate oriundam. Si autem factum, quò contraxit irregularitatem, esset quidem notorium, non tamen notorium foret, ideò incurrisse irregularitatem, adhuc tenetur vel sub specie negotii aliò proficisci, vel sub specie infirmitatis se continere domi, & alteri Officium illud committere, si posset sinè infamia, vel gravi incommodo; id enim postulat reverentia prohibitionis Ecclesiasticæ; Si autem delictum, & inde incursta irregularitas fuerit

fuerit occulta, debet imprimis citissime
 quantum possibile est, impetrare dispen-
 sationem in Irregularitate (*qui verò dispensare
 possit, dicemus n. 443. infra*) interim verò
 post peractam poenitentiam, celebrare, &
 Sacramenta administrare poterit, quoties
 necessitas postulabit ad vitandam infamiam,
 aliudve grave periculum, aut
 scandalum populi. Ita ex Communi Na-
 varrus apud Sporer tract. 5. in 5. Præceptum De-
 calogi, cap. 3. num. 255. Ratio est: quia lex
 naturalis & Divina de defendenda propriâ
 famâ (multò magis propriâ vitâ, vel scan-
 dalo proximi) præstat, legi humanæ de ab-
 stinendo à Sacro, & usu Ordinum ratione
 irregularitatis. Idémque docent Alphon-
 sus à Castro, Molina, Laymann, & alii. Eadém-
 que est ratio de excommunicatione, aliisq;
 censuris, & irregularitatibus; nimirum,
 quia, quandocunque concurrunt duo
 præcepta impossibilia, quorum utrum-
 que servari non potest cedit, & cessat obli-
 gare, quod minus est. Jam autem in pro-
 posito præceptum abstinendi à Sacris in
 irregularitate, vel excommunicatione &c.
 humanum positivum Ecclesiasticum tan-
 tum est: Præceptum autem cavendi peri-
 culum grave propriæ vitæ, vel famæ, aut
 scandali proximi, Divinum naturale est ex
 virtute charitatis sui, & proximi: Ergo.

CONFERENCE CXL.

Quotuplex sit Irregularitas, & de ejus causa.

Dioscorus Judex duos homines occi- 407.
dit, nimirum Petrum & Paulum; Petrum
quidem malefactorem & raptorem justè
condemnavit ad mortem gladiò inferen-
dam, quod & factum est. Paulum au-
tem in plena ebrietate existens occidit.
Jam quæritur, an Dioscorus per hoc in-
currerit irregularitatem? Ante Resolutio-
nem

Notandum, quòd irregularitas sit duplex, 408.
una ex delicto, altera ex defectu sine delicto;
cùm enim irregularitas contrahatur pro-
pter indecentiam; hæc autem possit
oriri vel ex defectu tantum sine peccato,
& etiam ex peccato, ideò irregularitas
dividitur in eam, quæ est ex defectu tantum,
& in eam, quæ est ex peccato, seu delicto.
Hinc causa, ob quam fertur irregularitas,
subinde est defectus *naturalis*, v. g. de-
fectus ætatis, corporis, animæ &c. sub-
inde *moralis*, v. g. defectus perfectæ leni-
tatis, famæ &c. subinde est *actus licitus*,
subinde *illicitus*; Uterque tamen, ut in-
ducat irregularitatem, debet esse *actus*
externus; quia actus merè interni non
sunt materia potestatis legislativæ hu-
manæ; Item debet esse *actus consumma-*
tus; quia odia sunt restringenda. Reg. 15.
Juris. in. 6. & consequenter lex continens
irregularitatem restringenda est ad actum

consummatum, nisi aliter lex exprimat.
Hôc notatô sit

409. **RESOLUTIO.** Dioscorus tanquam
Judex condemnandô Petrum raptorem
ad mortem, quæ etiam secuta est, licet
non peccaverit, tamen incurrit irregula-
ritatem ex defectu perfectæ lenitatis, ut
infra plenius dicetur; siquidem ad hanc
incurrendam non requiritur peccatum;
At in plena ebrietate existens occidendô
Paulum, non incurrit irregularitatem.
Ratio est: quia Dioscorus propterea de-
buisse incurtere irregularitatem ex de-
icto, si aliquam incurrisset; atqui irregu-
laritatem ex delicto non incurrit; siquidem
ad hanc incurrendam, necessariò requiri-
tur peccatum mortale, juxta communio-
rem & probabiliorem sententiam apud
Mastrum Theol. Mor. disp. 13. q. 5. n. 130.
Etenim irregularitas, ex delicto præsertim
contracta, est maxima pœna: ergò non im-
ponitur, vel incurritur, nisi ex delicto
gravi; Dioscorus verò in plena seu per-
fecta ebrietate existens & occidens Pau-
lum non peccavit mortaliter, imò nec ve-
nialiter; cùm ad peccatum requiratur in
peccante plena deliberatio & perfecta li-
bertas; qualis certè non est in perfectè
ebrio, utpote usum rationis non habente.
Ergò Dioscorus propterea non incurrit
irregularitatem. *Supponimus autem semper,*
quòd Dioscorus, dum plenè se inebria-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 323

vit, nihil suspicatus sit de homicidii periculo; Si enim prævidisset homicidium in ebrietate secuturum, imprimis dupliciter mortaliter peccasset, videlicet contra temperantiam per ebrietatem, & contra justitiam committendô se periculo perpetrandi homicidium; & insuper secutô in ebrietate homicidiô, & homicidii, & restitutionis, & irregularitatis reus foret; quia etiam ex homicidio indirectè voluntario incurritur irregularitas, ut videre est *cap. de cætero, de homicid.* ubi dicitur: *de cætero noveris, quòd Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non videtur ad Sacerdotium promovendus.* Ita *Sporer tract. 5. in. 5. Præceptum Decalogi cap. 3. num 189.*

CONFERENTIA. CXL.

De Subjècto Irregularitatis.

Patritius commisit, delictum, cui an. 410. nexa, & inflicta est irregularitas; sed Patritius invincibiliter ignoravit, suo delicto annexam esse irregularitatem. Hinc quaeritur, an nihilominus Patritius incurreret irregularitatem? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd subjèctum irregularita- 411.
tis sit omnis homo capax Ordinis, & sub-
ditus Juri communi. Ratio est: quia ir-
regularitas est privatio, seu impedimen-
tum ad recipiendos Ordines, & eos jam
susceptos exercendos; Privatio autem
supponit subjèctum capax formæ, cujus

est privatio, quæ capacitas solum reperitur in homine masculo baptizato, & subdito juri communi, quæ ultima particula additur ad excipiendum Summum Pontificem; qui quamvis sit subiectus juri suo quoad vim directivam, non tamen quoad vim coactivam. Porro *Impuberem* completò septennio capacem peccati mortalis, posse incurrere irregularitatem, docet apud *la Croix lib. 7. n. 446. Dicastillo, & alii*; non tamen ante septennium completum, etsi malitia suppleat ætatem, juxta *Henriquez, Avilam, Dicastillum, Delbene, & alios*. Imò multi cum *Castropalao* (inquit *la Croix cit.*) probabiliter excusant omnes ante pubertatem ab omnibus pœnis, exceptâ pœnâ percussione Clerici. Vide *P. Sporer tr. 5. in 5. Præcept. Decalogi, cap. 3. n. 67.* Jam fit

412. RESOLUTIO. Patritius invincibiliter ignorans suo commisso delicto annexam esse irregularitatem, nihilominus eandem incurrit. Ita probabilius docent *Felinus, Suarez, Azorius, Wex, & certum esse dicit Cardenas apud la Croix lib. 7. num. 482. contra Navarrum, Reginaldum, Portel, Sanchez, &c.* quorum sententiam *Castropalaus, Diana, & Dicastillus* agnoscunt esse probabilem. Vide *Conferentiam 195. circa medium.* Ratio Resolutionis est: quia irregularitas non est propriè pœna (ut est certum de irregularitatibus ex defectu, à qui-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 325

quibus proinde incurrendis nulla valet excusare ignorantia *secundum omnes*) aut saltem non est medicinalis, requirens scientiam, vel contumaciam, uti censuræ; sed est inhabilitas annexa à jure propter indecentiam, ut committens tale delictum inserviat Altaris Ministerio; atqui inhabilitas etiam incurritur ab ignorantibus Legem Ecclesiasticam, quæ statuit talem inhabilitatem, ut patet in irregularitatibus ex defectu, & ex impedimentis dirimentibus matrimonii à jure statutis: Ergò.

CONFERENCE CXLII.

De Irregularitate dubia.

Elisæus Sacerdos procuravit abortum; 413. sed post diligentem inquisitionem perseverat dubium, num fuerit foetus animatus, vel adhuc inanimatus, dum procuravit abortum. Hinc quæritur, num Elisæus incurrerit irregularitatem, annon? Ante Resolutionem

Notandum, quòd in dubio sive juris, si- 365. ve facti, incursetur irregularitatis, si facto diligenti Examine, dubium maneat, an quis censi debeat irregularis, non est censendus irregularis. Ita Navarrus, Suarez, Sanchez, Bonacina, Tamburinus, Laymann, Sperellus, & alii apud la Croix lib. 7. n. 450. Ratio est: quia irregularitas non debet censi lata, nisi clarè exprimatur in jure, cap. is, qui de Sentent. Excomm. in 6. Sed in jure non

est expressum, in ejusmodi dubio judican-
 dum esse pro irregularitate : ergo. In
 dubiis autem facti, nisi Ecclesia expressè
 annectat irregularitatem, possessio est pro
 libertate & immunitate ab ea, nec tenetur
 quis contra se judicare. *Excipitur tamen*
casus homicidii illiciti, quando videlicet con-
stat de corpore delicti, seu homicidii facti, & ali-
qua sua cooperatione, quando nimirum cer-
tum est, hominem esse occisum occasione
sux actionis, dubitat autem quis, an sua
actio fuerit efficax, vel sufficiens ad cau-
sandum homicidium, tunc talis dubitans
debet se judicare Irregularem, & à Sacris
abstinere. Ita communis apud Laymann,
& Sporer de conscientia, num. 99. Ratio est :
quia sic expressè statuitur cap. Ad audientiam,
& cap. significasti. de homicidio. Nam in hoc
casu constat tam de homicidio secuto,
quàm de data cooperatione, etsi dubitetur,
an hæc fuerit sufficiens. Cùm autem
hoc jus loquatur de homicidio prohibito,
non est extendendum ad dubium homicidii
justi. Ita Sporer cit. n. 96. La Croix l. 7. n.
453. & apud ipsum Bonacina, Leander, &
alii. Neque extendendum est ad dubium
mutilationis ; quia cùm versemur in odio-
sis, jus non est ab uno casu extendendum
ad alterum, cùm jus tantùm loquatur de
dubio circa homicidium. Ita la Croix cit.
n. 457. Coninck, Sanchez, Diana, Bonacina,
Sperellus,

Sperellus, &c. item Diana, & noster Sporer, & Herincx hic, qui addit, jura citata esse intelligenda de dubio vero, & practico, quando scilicet intellectus in neutram partem se potest determinare, adeò, ut si quis probabiliter opinetur ex sua cooperatione homicidium non fuisse secutum, minimè censendus sit irregularis. Jam sequitur casûs

RESOLUTIO. *Elifæus non debet se 415. reputare irregularem. Ita Herincx, & alii apud Sporer cit. n. 99. & de matrimonio, cap. ult. num. 751. Ratio est: quia jura citata, quæ statuunt in dubio homicidii aliquem censendum esse irregularem, agunt de casu, quò constat homicidium esse commissum, & dubitatur tantùm, an talis fuerit causa homicidii certò secuti; in hoc autem casu dubitatur, an homicidium sit commissum; quia ignoratur, an fœtus fuerit animatus.*

CONFERENTIA CXLIII.

De irregularitatibus ex delicto.

Cajetanus Capellanus incidit in hære- 416. sin internam, & externam, sed occultam. Hinc anxiat, an præter Excommunicationem Bullæ Cœnæ, quâ propterea in-nodatus fuerat, etiam inciderit irregul-ritatem? Occasione hujus casûs inquiritur.
1. Quænam sint irregularitates ex delicto?
2. Quid dicendum ad casum?

417. **RESOLUTIO I.** Irregularitates ex delicto sunt sequentes :

I. Irregularitas ex delicto incurritur ab iterantibus Baptismum feriò & scienter, ita ut tam rebaptizans, quam scienter rebaptizatus sint irregulares ex c. *Qui in qualibet. causâ* 1. q. 7. ubi tamen sciendum, quòd rebaptizans tunc tantum fiat Irregularis, si delictum sit publicum, ut patet ex c. *Ex litterarum, de Apostatis & Reiterantibus Baptisma*, in quo dicitur, quòd ad Superiores Ordines promoveri, si publicum est, non valebit, adeò, ut respectu rebaptizantis irregularitas sit tantum partialis, ne scilicet Clericus ad altiores Ordines ascendere possit. At verò scienter rebaptizatus fit totaliter irregularis, etsi delictum occultum, & non publicum sit ; quia publicitas nullibi exprimitur, sicuti exprimitur in rebaptizante, in cap. *Ex Litterarum. cit.* Ad hanc tamen irregularitatem incurrendam, sicut & ad alias, quæ ex delicto oriuntur, requiritur dolus, vel culpa lata, idèoque ignorantia quæcunque, si crassa non sit, excusat. *Laymann lib. 1. tr. 5. parte 5. cap. 2. n. 1.*, qui id affirmat tam de rebaptizante, quam de rebaptizato n. 2. Si rebaptizatio fiat sub conditione, quamvis temerè, aut si fiat fictè, non contrahitur irregularitas ; quia de actu absoluto, & periecto pœnæ sunt intelligendæ. Nec contrahitur irregularitas in reiteratione Ordinis, vel

Titulus VIII. De Irregularitatibus 329

vel Confirmationis; quia hæc nullibi statuta est, Qui tamen ab hæretico se baptizari finit, irregularis efficitur nisi talem ignorantia, vel necessitas à culpa excuset. *c. Qui in qualibet. causâ. 1. q. 7. Laymann cit. n. 3.*

II. Qui furtivè ordinatur, id est, ignorante Episcopo, se per dolum ordinandis ingerens, irregularis efficitur, saltem quò minùs ad superiorem Ordinem promoveri possit. Potest tamen Episcopus cum taliter ordinato dispensare, nisi, ut jam in Ecclesiis consuetum est, ejusmodi accessum furtivum sub Excommunicatione interdixerit, tunc dispensare non poterit, nisi crimen foret occultum. Ita habetur *cap. 1. de eo, qui furtivè.*

III. Clericus ministrans in Ordine, quem non habet, irregularis efficitur. *ex cap. 1. & 2. de Clerico non ordinato ministrante.* Ad hanc tamen irregularitatem incurrendam requiritur, ut solemniter & tanquam ex officio exerceat actum Ordinis, quem secundùm Ecclesiæ institutionem aut consuetudinem non liceat exercere iis, qui tali Ordine carent. Ita communis apud *Laymann cit. cap. 3. num. 2.*

IV. Clericus violans censuram Majoris Excommunicationis, Suspensionis ab Ordine, Interdicti personalis, aut localis exercendò actum proprium Ordinis, irregularitatem contrahit. ita habetur *cap. 18.*

de Sentent. Excomm. in 6. & tit. 27. de Clerico excommunicato &c. Ubi excipitur iterum Clericus exercens actus Ordinum Minorum; quia tales actus ex consuetudine exercentur etiam solemniter à Laicis. Item excipitur Clericus Minori Excommunicatione ligatus, *ex cap. Si celebrat de Clerico excommunicato.* Item excipiuntur Clerici Majori Excommunicatione, vel Suspensione ligati, si præstent ea, quamvis illicitè, quæ solius jurisdictionis, non Ordinis Officia sunt. ita *Henriquez, & Avila apud Laymann cit n. 4.*

421. V. Fit irregularis, qui ab Episcopo schismatico, hæretico simoniaco, excommunicato, ac denunciato ordinatur, vel qui renunciavit Episcopatu. *Ex cap. 2 de Ordinatis ab eo. quamvis Laymann lib. 5. tr. 9. cap. 10.* dicat, taliter Ordinatos esse tantum suspensos ab executione Ordinum in perpetuum, etsi sine sua culpa sic ordinentur.

422. VI. Irregulares sunt infames tam infamiâ juris, quàm facti, ut sunt adulteri, apostatæ, incestuosi, raptores virginum, sodomitæ, venefici, duellantes, sacrilegi, simoniaci, perjuri, committentes crimen lesæ Majestatis, &c. ut habetur *Can. infames causâ 6. q. 1.* Hæc tamen delicta debent esse publica *ex cap. finali, de temporibus Ordinationum.*

VII. Irregulares sunt hæretici forma 423.
les, notorii, & publici, item credentes,
receptatores, defensores, & fautores eorum,
ipsorumque filii, usque ad secundam ge-
nerationem ex linea paterna, & usque ad
primam generationem ex linea materna.
Ita statuitur *cap. Quicumque 2. & cap. Statu-*
tum. 15. de hæreticis in 6. Unde si quis fuit
occultè hæreticus, ac deinde legitimè ab-
solutus est, non est irregularis. *Tannerus,*
& alii cum Laymann lib. 1. tr. 5. parte 5. cap. 4.
n. 12. Imò cit *cap. Statutum 15.* conceditur
posse ordinari jam catholicum filium hæ-
retici parentis ante mortem conversi.
Quin simpliciter filium hæretici ad Fidem
Catholicam conversum non esse haben-
dum pro irregulari in iis locis, in quibus
hæresis non parit infamiam, seu ubi tole-
rati sunt, ut in Germania, docent *Sanchez*
lib. 2. Decal. c. 27. Henriquez, Sayrus, Tannerus,
& alii cum Laymann cit. & Sporer Theol. Sa-
crament. parte 1. cap. 5. n. 81.

VIII. Fit irregularis, qui aliquem vo- 424.
luntariè, & injustè occidit, vel mutilat,
ex toto titulo, de homicidio, & ex cap. ult. de
homicidio in 6. Unde non fit irregularis ex
delicto, 1. Qui facit homicidium omni-
nò involuntarium, v. g. si amens, furio-
sus, vel dormiens aliquem occidat. *ex cle-*
mentina de homicidio. 2. Qui ministrant in-
firmis, non debent timere periculum ir-
regularitatis, quando infirmum vertunt
de

de latere ad latus, vel portant de lecto ad lectum, vel porrigunt cibum & potum &c. si servant cautelam communiter à prudentibus haberi solitam; si enim culpabiliter, & notabiliter per similes actiones mortem infirmo accelerarent, utique fierent irregulares ex delicto. Regulariter tamen, & ordinariè tales bonâ fide procedunt, & consequenter sicut in conscientia non sunt rei peccati mortalis, ita nec irregularitatis. Imò *Avila* cum aliis apud nostrum *Herincx* hîc docet, ex mutatione sitûs ad ministrandum v. g. cibum infirmo, vel ut commodus quiescat, esto aliququaliter mors acceleraretur, non esse faciendum scrupulum, ex eo, quòd nec acceleratio soleat esse notabilis, nec infirmus eam cum tanto suo incommodo teneatur præcavere. 3. Non fit Irregularis sive Clericus, sive Laicus, qui occidit aggressorem ad sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelæ ex *Clem. unicâ, de homicidio*. Si enim hoc non servaret, fieret irregularis juxta *Concilium Trident. Sess. 14. cap. 7.* Hoc etiam Doctores extendunt ad illum, qui occidit invasorem ad defensionem Bonorum temporalium magni momenti, vel in defensionem suæ pudicitia, cum moderamine tamen inculpatae tutelæ, quòd talis non sit irregularis, quia hanc irregularitatem non contrahit, nisi qui mortaliter peccat; sed talis occi-

occidendô non peccavit ; quia vim vi repellere omnia jura permittunt : ergo.
4. Non fit irregularis Medicus, aut Chirurgus abscindens membrum sanitatis causâ, si adhibeat debitam diligentiam, etsi mors sequatur *ex c. Ad aures, de atate, qualitate; & ordine Præficiendorum.* Et Ratio est : quia tales dant operam rei licitæ, & adhibent debitam diligentiam, propter quod non peccant, & consequenter hanc irregularitatem ex delicto non incurrunt. Idem est de Clerico, vel Religioso in Sacris constituto, exercente Chirurgiam per adustionem, vel incisionem *tempore necessitatis*, v. g. tempore pestis, quando alius non adest ; quia in tali casu obligat jus naturæ, & consequenter cessat obligatio juris positivi Canonici *in cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.*

Econtra hanc irregularitatem incurrunt 425.
1. qui aliquem directè, vel indirectè occidit, vel mutilat, v. g. qui sinè debita cautela projiciendô de tecto tegulas, aliquem interficeret. *Communis apud Busenbaum, & Sporer.* 2. Qui procurat abortum foetus animati, fit irregularis ; quia talis committit verum homicidium. Secus est, si foetus non fuerit animatus. 3. Fiunt irregulares non solum physicè occidentes, & mutilantes sed etiam mandantes, consulentes, positivè cooperantes, consentientes in homicidium vel mutilationem suô
nomi-

nomine patrandam, item non impediētes per omissionem non puram. Ita *Sporer tract. 5. in 5. Præceptum Decalogi, cap. 3. n. 83. & seqq. 4.* Fit irregularis, qui spontè se castrat, vel permittit se castrari. Secus si ex necessitate, à naturâ, vel morbi depellendi causâ hæc passus sit. Ita habetur cap. *Ex parte 3. & 5. de corpore vitiat. 5.* Fiunt irregulares Clerici, & Religiosi in Sacris constituti chirurgiam exercentes cum incisione vel adustione, ex cap. *sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.* Hanc tamen irregularitatem non incurunt, nisi morte secutâ, & hoc ideo, quia dederunt operam rei sibi prohibitæ. Nomine autem *Incisionis* non comprehenditur sectio venæ; quia hæc non est propria chirurgis, sed communis est barbitonsoribus. Item non videtur Clerico in Sacris constituto prohibita præscriptio incisionis, sed ipsa incisio, quod etiam docet sensus, & praxis communis. Nec prohibetur Clerico incisioni assistere etiam adjuvandô, v. g. tibiam tenendô; quia jus Clerico tantum prohibet incisionem.

6. Fit irregularis, qui aliquem mutilat; ut autem hæc mutilatio activa inducat irregularitatem, debet esse *abscissio membri propriè dicti*, videlicet, quod est integrum & proximum instrumentum alicujus principalis actionis humanæ, qualia sunt manus, pedes, crura, brachia, tibiæ, oculi,

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 335

li, aures, nares, lingua, membrum virile, mamillæ mulieris. Econtra capilli, barba, dentes, labia, supercillia, nervi, digiti, & testiculi *seorsim*, auricula externa (*non ipsa auris*) nasus externus (*non ipsæ nares*) non sunt membra propriè dicta; hinc ea abscindens *in alio*, non fit irregularis (quia finè causa mutilans seipsum liberè sive in magno, sive in parvo membro, etiam in parte cujuslibet digiti, fit irregularis, *ex c. qui partem 6. dist. 55.*) Sicut nec irregularis efficitur, qui vulnus etiam palmare alteri infligit, vel qui sanguinem effundit, vel frustum carnis abscindit, vel qui membrum putridum, mortuum, aut strumam amputat, vel qui solùm vulnerat, aut membrum solùm frangit, & inutile reddit, vel qui excæcat hominem solò visu privandò, non autem oculum eruendò, &c. Ratio est: Quia hæc omnia non sunt realis abscissio membri propriè dicti. Denique sciendum, quòd eò modò, quò diximus, homicidium physicè vel moraliter patratum &c. inducere irregularitatem, ita etiam de mutilatione dicendum est, & sicut non incurritur irregularitas, nisi morte reverà secutâ, ita nec incurritur irregularitas, nisi mutilatione secutâ. *Ultimò notandum est*, illum non incurrere irregularitatem, qui ex metu gravi injustè incussò ad extorquendum actum v.g. ex metu pro-

propriæ mortis, vel gravis damni, aliquem v. g. occidit, etsi mortaliter peccet contra legem Dei, non tamen incurrit irregularitatem, aut Censuram fortè pro tali casu latam, ut docet *Tamburinus*, & alii apud *P. Sporer Theol. Decalog. tr. 5. in 5. Præceptum Decalog. cap. 3. n. 68.* Ratio est: Quia Præceptum Ecclesiasticum non obligat cum tanti mali periculo. Jam sit

426. RESOLUTIO. Cajetanus Capellanus ob Hæresin externam occultam non incurrit irregularitatem. Ratio hujus patet ex dictis mox supra *num. 423.*

427. Cæterum, an mandans vel consulens homicidium, & nihilominus revocans suum Mandatum, vel Consilium, quantum potest, incurrat irregularitatem, si nihilominus homicidium sequatur, diximus supra *Conferentia 107. num. 313.*

CONFERENTIA CXLIV.

De Irregularitatibus ex defectu.

428. Stanislaus Confessarius, dum Catharinam ad mortem ex sententia Judicis propter crimina patrata sustinendam comitaretur, eandemque ad ultimam luctam animaret, eaque nollet amplius progredi, admonuit eandem, ut progredere-
tur, dicens: *Hora est jam tarda, & populus nimis detinetur; cum ergo ventum est ad locum supplici, Catharina noluit ultimam*

nam sessionem occupare ; hinc iterum Stanislaus ipsam monuit, ut quietè sederet, collum nudare, & oculos velare permetteret, & denique dixit ad Carnificem: *Feci, quod meum est ; jam tempus est faciendi, quod tuum est ;* & sic Catharina capite minuta est. Post omnia Confessarius domum rediens, de irregularitate propterea incursum timuit. Occasione hujus casus, quaritur

1. Quænam sint irregularitates ex defectu?

2. Quid dicendum ad casum?

RESOLUTIO I. Irregularitates ex defectu sunt sequentes: 429.

I. Irregularitas est ex defectu animæ, quam contrahunt imprimis illiterati, & inscii requisitorum ad exercitium Ordinum, *cap. illiteratos. Dist. 36.* Deinde Neophyti, id est, recenter ad fidem conversi, neque sufficienter instructi, judicio Episcopi. Denique infantes, amentes, stulti, phrenetici, lunatici, epileptici, energumini &c.

II. Irregularitas est ex defectu corporis, 430. quando scilicet quis est ita corpore vitiat, ut vel absolute non possit Ordinis Ministerium obire, vel non sine aliorum horrore, *ex cap. Presbyterum. de Clerico agrotante.* Hinc irregularis est, qui est cæcus, surdus, claudus, item si careat manu, pollicè, Indice, oculò, non tamen est irregularis, si utrumque habens oculum, in altero tantum careat visu ; quòd si tamen

in oculo sinistro, qui *Oculus Canonicus* dicitur, careat visu, censetur communiter à Doctoribus irregularis, quod tamen secundum *Navarrum, Suarez, Bonacinam* & alios tunc locum habet, si nequeat legere Canonem sine notabili deformitate, & indecentia; si enim adhuc decenter oculò dextrò & Missali proportionaliter positò Canonem posset legere, non esset Ratio, cur talis esset irregularis. Contrahunt etiam hanc irregularitatem, qui habent enormem infirmitatem, v. g. morbum Gallicum, multam scabiem, paralyfin, apoplexiam &c. Circa gibbosos, luscus, lippos, nanos, & similes staturas iudicio Episcopi, quoad deformitatem, & impedimentum; quia similes defectus non consistunt in indivisibili. Denique Hermaphroditus Notorius quiscunque est irregularis; occultus verò tunc est irregularis, si prævaleat sexus fœmininus, vel uterque sexus sit æqualis, quia tunc non est *vir simpliciter*.

431. III. Irregularitas est ex defectu Natalium, ratione cuius spurii, & naturales seu illegitimi, per subsequens matrimonium, aut à jure, vel ab homine canonicè non legitimati, non possunt ordinari, *ex cap. 1. & 2. de filiis Presbyterorum non ordinandis*. Ratio est: tum quia tales illegitimi præsumuntur imitatores paternæ incontinentiæ, & præsumuntur malè morigerati, quia

quia malè sunt educati : Tum quia hoc fit in detestationem paterni criminis, & ob honorem Statûs Clericalis, quem vitiosa origo dehonestat. Excipiuntur tamen ex *cap. ut filii. de filiis Presbyterorum*, illi illegitimi, qui, fiunt Religiosi, ita ut tales post Professionem Religiosam ad Ordines promoveri possint, non tamen ad Prælaturam sine prævia dispensatione. Quando verò dubium est, an aliquis sit legitimus, nec ne, reputandus est pro legitimo ; quia in dubio non præsumitur vitium. Denique expositum, cujus nec pater, nec mater sciri potest, habendum esse pro legitimo, adeoque nullâ indigere dispensatione, contra alios docent *Suarez, Sayrus, Coninck, Laymann. & Castropalaus apud Gobat hic casu 11. n. 436. & 437.*

IV. Irregularitas est ex defectu ætatis, 432. quâ affecti sunt non tantùm infantes, sed etiam adulti non habentes annos ætatis canonice requisitos ; Sed hæc irregularitas tantùm durat, quamdiu talis ætas durat. *cap. 14. de temporibus ordinationum.*

V. Irregularitas oritur ex defectu libertatis. 433. Irregulares enim sunt omnes servi propriè dicti (& secundùm *Laymann lib. 1. t. 5. p. 5. c. 8.* etiam Adscriptitii & Originarii) donec consequantur plenam libertatem. Item omnes uxorati, nisi uxores consentiant, & votum continentie emittant ; itemque omnes Curiales,

Curia scilicet sæculari obligati juramentò, vel stipendiò, quamdiu tale Officium habent, & similiter milites Sacramentò militari obligati.

434. VI. Irregularitas oritur ex defectu famæ, seu ex infamia notoria, quæ partim contrahitur ex natalibus, seu probro, & crimine alieno, partim ex conversatione & crimine proprio; irregularem enim facit omnis infamia, sive *Juris*, ut ex crimine ad Judicem delato, sive *facti*, si nimirum crimen publicè notorium sit; cessante autem infamiâ cessat irregularitas, hòc tamen modò, scilicet, quòd infamia à jure, vel Judice illata, tollatur per dispensationem Principis, cujus auctoritate fuerat decreta; infamia facti verò tollatur per constantem, & publicam vitæ emendationem. Ita *Laymann lib. 1. tr. 5. p. 5. cap. 4. n. 10.*

435. VII. Irregularitas est ex defectu Sacramenti, scilicet *matrimonii*, quoad ejus *significationem*, qui in Bigamis reperitur, ex *cap. 1. 2. & 4. de Bigamis non ordinandis*. Siquidem matrimonium consummatum in lege nova significat conjunctionem Christi cum Ecclesia per carnis assumptionem, teste *Apostolo ad Ephesios 5.* Christus autem est unicus sponsus unius Ecclesiæ, & Ecclesia est unica sponsa unius Christi Sponsi; Hoc autem nequit repræsentare & significare *Matrimonium Bigami*, cùm non sit
- con-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 341

conjunctio unius sponsi cum una sponsa, sed cum duabus; *nec ipse Bigamus* potest repræsentare Christum, cum hic habeat unicam sponsam scilicet Ecclesiam, ille verò duas: Ergò Bigamus nequit ordinari, cum nequeat repræsentare Personam Christi, quam tamen Sacerdos debet repræsentare, quia in Persona Christi offert Missæ Sacrificium. Porro triplex à DD. recensetur Bigamia, quæ irregularitatem inducit, scilicet Bigamia vera, similitudinaria, & interpretativa. Bigamia vera est, cum quis validè matrimonium contraxit cum duabus sive ante, sive post Baptismum, & consummavit; consummatio enim matrimonii in Bigamia est necessaria ad contrahendam irregularitatem, ex *cap. Debitum, de Bigamis*. Et hæc irregularitas Bigamiæ veræ annexa, procedit ex Traditione Apostolica, ut patet ex 1. ad Timoth. 3. Oportet Episcopum esse unius uxoris virum, & infra: Diaconi sint unius uxoris viri, intellige, non, quòd oporteat Episcopos, aut Diaconos esse uxoratos (ut malè intelligunt hæretici) cum multò aptiores sint, qui uxore carent, ad ista munia exercenda; Sed quòd defuncta priori uxore non duxerint secundam, quò sensu Apostolus citatus *cap. 5. ait. Vidua eligatur, quæ fuerit unius viri uxor*, id est, non fuerit nupta secundo viro. Bigamia similitudinaria est, quando

quis post votum solenne castitatis emissum in Religione, vel post susceptionem sacri Ordinis contrahit matrimonium, & consummat, etiam obtentâ dispensatione Pontificiâ, *ex cap. Quotquot. causa 27. q. 1.* dicitur autem *similitudinaria* propter similitudinem, quam habet cum Bigamia vera; sicut enim Bigamus verus est ille, qui ducit successive duas uxores, sic Bigamus similitudinarius contrahit duplex matrimonium, scilicet unum spirituale per votum solenne cum DEO, & alterum carnale cum foemina. *Bigamia interpretativa est illa, quæ contrahitur ab eo, qui quâdam fictione juris censetur habuisse duas uxores, etsi reverâ non habuerit, quod contingit tripliciter.* 1. Si quis validè, & cum subsequente copula perfectâ ducat viduam in uxorem, quæ prius matrimonium cum defuncto conjugè consummaverat *ex cap. Debitum. de Bigamis.* Secus est, si vidua à priori marito non fuit cognita, sed manfit virgo juxta idem *cap. Debitum cit.* 2. Si quis ducat foeminam jam ab alio interventu perfectæ copulæ corruptam, & cum ea matrimonium consummet, *ex cap. Curandum, & cap. Præcipimus. Dist. 34.* dictum est: *ab alio corruptam;* Nam si quis contrahet matrimonium cum foemina à seipso prius corrupta, non fit irregularis; quia matrimonium subsequens quoad forum externum tollit maculam

Titulus VIII. De Irregularitatibus 343

culam præcedentem, & fictione juris habetur perinde, ac si copula in matrimonio contigisset, ut notant Doctores ad *cap. Tanta. Qui filii sint legitimi.* 3. Contingit hæc Bigamia, quando quis accedit ad propriam uxorem, post adulterium perfectum ab uxore commissum, ex *cap. Si Laici. Dist. 34.* quod verum est, etsi maritus ignoret adulterium uxoris, *juxta communem DD.* Non tamen maritus fit irregularis, qui præter uxorem cognoscit alias, vel qui extra matrimonium constitutus cum pluribus fornicatur, vel plures habet concubinas. *cap. Quia circa. De Bigamis.* Vide *Laymann lib. 1. tr. 5. p. 5. c. 6.*

VIII. Irregularitas est ex defectu leni- 436.
tatis, ob horrorem scilicet sanguinis, quia occidentes, vel mutilantes hominem ex justitia publica, lenitatem & mansuetudinem Christi non præseferunt, nec Christum repræsentant. Hanc irregularitatem incurrunt, qui directè vel indirectè ad mortem, vel mutilationem alterius publicâ authoritate factam cooperantur. *cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi.* Nam quôcunque modô aliquis injustè mutilandô alterum, fit irregularis ex delicto juxta dicta *Conferentiâ præcedenti, num. 425.* eodem modô etiam Judex & Minister Justitiæ, vel miles in bello, justè aliquem mutilandô fit irregularis ex defectu lenitatis. Ideo hanc irregularitatem contrahunt,

1. Cooperantes ad homicidium vel mutilationem Rei publicæ auctoritate, in judicio factam, ita ut illi soli, qui spectant ad publicum judicium, & qui sunt Ministri justitiæ publicæ, irregulares fiant ex defectu lenitatis, & tales sunt Judices, Assessores, Accusans, vel Denuntians criminaliter, Advocatus accusatoris, Testes, Notarii, Scribæ, Recipientes testium depositiones, Legentes ex Officio sententiam sanguinis, & Signantes, item Tortores, Satellites, & alii Ministri Justitiæ, qui erigunt scalas, comportant ligna &c. Quia pro his tantum (si tamen mors, vel mutilatio à parte rei sequatur) & non pro aliis, legitur in sacris Canonibus inflicta hæc irregularitas. Ita DD. Recentiores communiter, & ultra triginta recitat Diana p. 11. tract. 2. Resolut. 63.

2. Hanc irregularitatem contrahunt in bello justo offensivo pugnantes propria manu, & occidentes, vel mutilantes, & directè, vel proximè ad occisionem, vel mutilationem hominis cooperantes, utpote jubendo hunc mactari, vel mutilari, arma ad actualem cædem præbendô, tormenta onerandô, pulveres supponendô, etiam ab alio postea incendendos &c. Omnes. Ratio est: quia tunc occidunt, vel mutilant, ut Ministri publica auctoritate exercentes justam vindictam contra hostes. At verò si propriis manibûs neminem occidant, vel mutilent, non fiunt irregulares, etsi

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 345

etſi ad aliorum occiſiones indirectè, vel generaliter cooperentur. Ita communiffima cum Navarro, Sylveſtro, Sporer, & aliis. Ratio eſt: quia Sacri Canones non conjunxerunt irregularitatem ex defectu lenitatis militibus, niſi illis, qui propriâ manu occidunt, vel mutilant, vel directè aut proximè cooperantur, uti conſtat ex cap. *Petitio tua de homicidio*. Unde hanc irregularitatem non incurrunt campeſtres Prædicatores, qui milites hortantur, ut fortiter pugnent ad deprimentum hoſtem, etſi multæ cædes fiant; ut docet Barboſa in dictum cap. *petitio tua*. Dictum eſt: in bello juſto; nam occidentes in bello injuſto vel mutilantes, & omnes quomodolibet cooperantes, ſecutâ occiſione, vel mutilatione etiam unius tantùm hominis, licet ipſimet nullum occidant, vel mutilent, ſunt irregulares. *Communis*. Ratio eſt: quia, cum plures conjuncto conſilio vel auxiliò concurrunt ad aliquod homicidium, vel mutilationem, cenſentur omnes una cauſa moralis totalis, ut notant Doctores in cap. *ſignificasti de homicidio*. Dictum etiam fuit: in bello juſto offenſivo; nam in juſto bello defenſivo nullus Laicus incurrit hanc irregularitatem ex Clement. unicâ de homicidio. Imò nec Clerici ſunt irregulares, ſi hoſtem muros aſcendentem in ſui, ſuorumque defenſionem occiderent, ſi per Lai-

cos Civitas non posset sufficienter defendi; quia necessitas non habet legem.

437. Porro hanc irregularitatem non incur-
runt. 1. Videntes ligna ad hæreticum
comburendum, gladium, funes, aut alia
instrumenta ad malefactores puniendos,
vel furcam erigentes, aut famuli, qui di-
ctata à Notario scribunt; quia nullus ex
his concurrit, ut Minister justitiæ. Nec
2. Hanc irregularitatem incurrit Judex
Ecclesiasticus, degradandò Clericum, &
tradendò eum brachio sæculari, etsi deinde
talis occidatur. Nec 3. Irregulares fiunt
Principes S. R. Imperii, qui simul sunt
Ecclesiastici, demandantes Judicibus sæcu-
laribus, ut malefactorem examinent, &
secundùm leges justitiæ procedant, *ex cap.
Episcopus. Ne Clerici, vel Monachi in 6.* Nec
mitigandò pœnam v. g. rotam in gladi-
um, vel furcam; quia hæc non est con-
demnatio ad mortem, utpote à Judice
sæculari jam statutam, sed potius est miti-
gatio pœnæ acerbioris in mitiorem, &
actus misericordiæ, ac lenitatis. Nec 4.
Fiunt irregulares sive Clerici, sive Laici,
accusantes Reum, seu furem apud Judi-
cem, sed *civiliter tantum, & non criminaliter*,
hoc est, non in hunc finem, ut Reus pu-
niatur morte, vel mutilatione, sed tan-
tùm, ut sibi resarciatur damnum illatum,
ex cap. Prælati. de homicidio. in 6. ubi tamen
pro Clerico ad evitandam irregularitatem
addu-

adducitur, ut seriam protestationem apud Judicem faciat, se non intendere poenam sanguinis per suam accusationem, sed tantum reparationem damni illati. Hoc idem locum habet in eo, qui videret furem v. g. fugientem, & clamaret, vel detineret, seu comprehenderet, quia non facit ut Minister iustitiæ. Denique quamvis ex *cap. sententiam. Ne Clerici, vel Monachi*, prohibitum sit Clericis, assistere executioni sententiæ mortis, hæc tamen prohibitio juxta *Suarez* leviter obligat ob parvitatem materiæ; imò *Bonacina* ait, hanc prohibitionem per contrariam consuetudinem esse abrogatam. Sic etiam loquitur *Sporer tract. 5. in 5. Præcept. Decalogi cap. 2. n. 47.* jam sit ad calum in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Stanislaus Confessa- 438.
rius Catharinam malefactoricem comitatus ad ultimum supplicium, & admonens eandem, ut in via progrederetur, quietè sederet, collum nudare, & oculos velare permetteret, &c. etiam secutâ Catharinæ morte, non est factus irregularis. Ita communior sententia apud *Laymann, & Sporer cit. n. 70.* Ratio est: quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus jure expressis: atqui irregularitas ex defectu lenitatis solum expressa est in jure contra eos, qui ut *Ministri justitiæ publicæ* concurrunt ad mortem, vel mutilationem, qualiter
certè

348 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
certè non concurrit Stanislaus Confessa-
rius : ergò Stanislaus Confessarius non est
factus irregularis.

CONFERENTIA CXLV.

Quomodo tollatur Irregularitas?

439. Georgius Theologiæ Candidatus re-
lictâ Theologiâ dedit nomen militiæ, in
qua cùm per aliquot annos versatus fuisset,
relictâ militiâ repetiit Theologiam,
& nunc aspirat ad Statum Clericalem.
Occasione hujus casûs, quæritur. 1. Quot
modis tollatur irregularitas? 2. An Geor-
gius sine dispensatione possit Clericis an-
numerari? Ante Resolutionem

440. *Notandum*, quòd irregularitas tollatur
quatuor modis: 1. Namque per *Baptismum*
susceptum proprè loquendò fit, ut Baptiza-
tus nullam irregularitatem incurrat ratio-
ne delictorum ante baptismum commis-
sorum, ac etiam nullam irregularitatem
ex defectu ante baptismum habito con-
trahat, si hic defectus post baptismum *susceptum*
non remaneat; hinc homicidium ante bap-
tismum commissum, uti & sententia san-
guinis lata ante baptismum etiam secutâ
morte, non facit hominem irregularem,
si baptismum recipiat. Econtrà Bigamia
ante baptismum contracta, etiam post
baptismum irregularitatem inducit; quia
remanet defectus Sacramenti, seu signifi-
cationis, eò quòd Bigamus nequeat repræ-
sentare

repræsentare Christum unicum sponsum unius Ecclesiæ. Aliud est de homicida; quia talis est irregularis ob horrorem sanguinis effusi, qui tollitur per baptismum, cum per hunc ex lupo fiat agnus. 2. Tollitur irregularitas ex defectu natalium proveniens per *Professionem Religiosam*, sed tantum quoad Ordines suscipiendos, non quoad Prælaturas accipiendas. *ex cap. 1. de filiis Presbyterorum.* 3. Tollitur irregularitas ex defectu proveniens *ablatione causæ.* Sic irregularitas ex defectu libertatis, cessat obtentâ libertate &c. 4. Tollitur irregularitas per *dispensationem legitimam*, & non per absolutionem, cum non sit censura. Jam sit

RESOLUTIO. Georgius relictâ militiâ potest sine dispensatione annumerari Clericis, si conscientia ipsum non remordeat de commisso homicidio, vel mutilatione, juxta dicta *Conferentia præcedente num. 436.* Ratio est: quia irregularitas con-
furgens ex defectu libertatis, qualem habent milites Sacramentô militari adstricti, tollitur obtentâ libertate; atqui, postquam Georgius reliquit (ut suppono cum sui Belliducis licentiâ) militiam, obtinuit iterum libertatem: Ergò sublata fuit irregularitas, & consequenter poterit sine dispensatione Clericalem Statum assumere; semper tamen *seclusô homicidiô, vel mutilatione commissâ in militiâ*; quia si hæc
facta

facta fuissent, incurrisset irregularitatem vel ex delicto homicidii, aut mutilationis, vel ex defectu lenitatis, quæ utique egent dispensatione, de qua in sequenti Conferentia.

CONFERENCE CXLVI.

De Dispensatione in Irregularitate cum Sæcularibus.

442. Nazianzenus Clericus Sæcularis, etsi propter percussione[m] occultam alterius Clerici incidisset in Excommunicationem, nihilominus absque necessitate celebravit Missam, & ideo factus est irregularis. Jam quæritur, an etiam à Confessario Regulari Mendicante possit cum Nazianzeno in præfata irregularitate dispensari? Ante Resolutionem

443. *Sciendum*, quòd in omni irregularitate jure ordinariò possit dispensare Summus Pontifex; Cùm enim omnis irregularitas sit tantum juris humani Ecclesiastici, & Papa in hoc dispensare valeat, etiam in omni irregularitate dispensare valebit. Quoad Episcopos statuit Concilium Tridentinum Sess. 24. cap. 6. de Reform. sequentia: *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, excepta eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscunq; casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis,*
delin-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 351

delinquentes quoscunque sibi Subditos, in Diœcesi sua, per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae, gratis absolvere, impositâ pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiae, eis tantum, non eorum Vicariis sit permissum. Ubi tamen Mastrius Theol. moralis disp. 13. quæst. 5. n. 187. & apud ipsum Suarez, Toletus, Filliucius, Bonacina, & alii putant, Episcopos vi hujus concessionis non posse dispensare in irregularitate ex hæresi orta; cùm potestas absolvendi ab hæresi, concessa hic à Concilio Episcopis, censeatur revocata per Bullam Cœnæ, & consequenter etiam potestas dispensandi in irregularitate ex hæresi orta. Vide dicta suprâ, num. 423. Oppositum tamen plurimi Doctores sustinent ut probabile, ait Sannig Dist. 3. de irregularitate, quæst. 4. n. 13. Ulterius advertendum, quòd Episcopus etiam in irregularitate ex delicto occulto homicidii voluntarii dispensare possit per accidens in casu necessitatis, quando non est facilis recursus ad Papam. Ita Sylvester, Henriquez, Avila, Laymann, apud Sporer tr. 5. in 5. Præcept. Decal. can. 3. n. 254. Ratio sumitur ex Epikia, & rationabiliter præsumpta voluntate Pontificis, ita exigente suavi regimine animarum, ne animæ periclitentur; sicut ob eandem rationem ex communi sententia Episcopus dispensat in voto continentiae perpetuæ ad contrahendum

dum matrimonium, quando urget periculum incontinentiæ, nec patet facilis accessus Romam, licet illud votum (sicut & hæc irregularitas ex homicidio voluntario) sit reservatum soli Summo Pontifici. Et licet *Laymann lib. 3. tr. 3. parte 3. cap. 12. n. 6.* dicat, in hoc casu Episcopum non simpliciter tollere irregularitatem, sed solum ejus effectum, ut interim celebrare liceat, donec à Papa dispensatio impetretur; Nihilominus *Sporer citatus ait*: Alii tamen Doctores tam aridam limitationem non adhibent, & certe, sicut in dicto voto, ita & in hac irregularitate tunc Episcopum simpliciter dispensare posse, ex probatis Authoribus mihi à Concilio Theologico responsum est super enormi casu unius, & alterius, ac propterea de facto à Reverendissimo Ordinario dispensatio absoluta mihi concessa fuit. Ita *Sporer cit.* Jam sit

444. RESOLUTIO. Confessarii Regulares Mendicantes possunt cum Sæcularibus dispensare super omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientius, super quibus jure ordinariò possunt Episcopi; & consequenter etiam cum Nazianzeno super sua irregularitate (*quæ ex delicto occulto provenisse supponitur*) potuit dispensari à Confessario Regulari Mendicante. Ita *Sannig Dist. 3. de irregularitate, q. ult. n. 7. citans Martinum à S. Josepho, Sorbum, Rodriquez,*

Titulus VIII. De Irregularitatibus 353

quez, Suarez, Sanchez, & alios. Item do-
cent Chassaing, Bassæus, Sayrus, Henriquez. Item
Antonius à Spiritu Sancto in Directorio Regula-
rium parte 1. tract. 2. disp. 3. Sect. 2. n. 65 citans
Vegam, Pellizarium, Bauny, & alios. Ratio
est: quia hanc facultatem concessit Sixtus
IV. Minimis, Bullâ 9. quam postea confir-
mavit Julius II. Constitutione suâ, quæ
incipit: *Dum ad sacrum Ordinem Minimorum.*
§. 32. quam refert Peyrinis ad Constitut. 1.
Julii. II. Tenor hujus privilegii, quod eti-
am habetur in libro: *Monumenta Ordinum,*
nuncupato. sic sonat: *Sixtus IV. concessit*
Fratribus Ordinis Minimorum facultatem ad
Confessiones audiendas &c. ab omnibus Excom-
municationibus, Suspensionibus, & Interdictis, &
super quacunque irregularitate ordinaria tam à
jure, quàm ab homine reservatis, toties, quoties
opus fuerit absolvendi, dispensandi, & Vota qua-
cunque permutandi, sicut potest Diæcesanus.
Quod privilegium esse concessum respo-
ctu Sacularium, scribunt Corduba, Crausers,
Sayrus, & Henriquez apud Bassæum, & suppo-
nunt alii Authores lupracitati.

CONFERENTIA CXLVII.

*De Dispensatione in irregularitate cum Regu-
laribus.*

Theobaldus Regularis dederat consi- 445.
lium ad homicidium occultum perpetrân-
dum. Quare effectu secuto incurrit irre-
gularitatem; facti autem pœnitens cupe-

ret ab incurfa irregularitate liberari. Igitur quærit, quis in ea possit dispensare?

446. RESOLUTIO. Ordinum Mendicantium Superiores Generales, Provinciales, & Locales, ut sunt Priores, Guardiani &c. possunt cum suis subditis Regularibus dispensare in omni irregularitate ex delicto proveniente, etiam ex homicidio voluntario, vel mutilatione & enormi sanguinis effusione, dum tamen aliquod horum trium non sit notorium. ita *Sbogar tract. 62. n. 28. Reiffenstuel in 5. Decretalium, tit 12. n. 228. Rodriquez Tom. 1. q. 24. art. 12. Miranda, Portel, Donatus, Pelizarius & alii.* Ratio est: quia hæc potestas competit eisdem ex specialibus Privilegiis per varios Pontifices concessis, quæ allegant præfati Doctores. Refero ex cit. *Rodriquez* unicum, nam Martinus V. concessit, quòd Prior Monasterii sancti Benedicti Vallisoleti in foro conscientie possit absolvere Monachos ab omni Excommunicationis sententia, etiamsi talis esset, quam ipse Summus Pontifex reservare consuevit: & cum eis super omni irregularitate, etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi vicem reservat (in morte videlicet. & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione) valeat dispensare, dum tamen aliquid horum trium non sit notorium, & hoc propter scandalum. Quam concessionem Collector Privilegiorum Mendicantium ait se vidisse

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 355

disse sub sigillo authentico in præfato Con-
ventu Vallisoleti, & inde fideliter extraxis-
se. Imò Paulus III. Bullâ : *Exponi nobis*,
quæ est decima in Bullario Rodriquez, con-
cessit Generali, Abbatibus, Prioribus, &
Præsidentibus Ordinis, & Congregatio-
nis S. Benedicti Vallisoleti plenam, & li-
beram facultatem, singulis annis die Lu-
næ post primam Dominicam Quadrage-
simæ cum suis Subditis Regularibus, in
omnibus irregularitatibus publicis & oc-
cultis in foro conscientiæ dispensandi. Ita
Sbogar cit. Samig, Portel, Herincx, & alii.
in quo Privilegio participant omnes Re-
gulares Mendicantes. Addit *Portel in dubiis*
Regularibus, §. Dispensare in, Addit. n. 2. istos
Prælatos posse hoc privilegium alteri Con-
fessario delegare.

CONFERENTIA CXLVIII.

Valentinus Regularis suavit abortum 447.
fœtus animati effectu secuto ; sed tactus
dolore cordis intrinsecus, adit Confessa-
rium sui Ordinis habentem facultatem
absolvendi à casibus reservatis, petens hu-
militer absolutionem ab hoc peccato, &
ab Excommunicatione propterea incurta,
ac etiam dispensationem super irregulari-
tate inde contracta. Quæritur, an præ-
dictus Confessarius hæc omnia possit præ-
stare Valentino ?

448. **RESOLUTIO** est affirmativa. Ita
 noster *P. Gaudentius Kerckhove* in nostra sta-
 tuta generalia, cap. 6. §. 22. n. 98. & quoad
 censuras annexas tenet etiam *Portel*, V. ca-
 sus reservati n. 3. & 4. *Suarez*, *Payrinis*, *Leza-*
na, & alii, nisi tamen *Prælat* Regularis
 aliter se explicet, vel ex circumstantiis
 aliud colligatur. Ratio est: tum quia fa-
 vores sunt ampliandi; jam autem censuræ
 in communi modo loquendi etiam com-
 prehenduntur sub nomine *casus*, ut patet
 ex *Concilio Trident. Sess. 24. cap. 6.* Ergo
 Confessarius habens facultatem absolven-
 di à casibus reservatis, etiam habebit fa-
 cultatem absolvendi à censuris annexis.
 Tum quia concessio principali, id est, casu,
 intelligitur concessum accessorium, id est,
 censura. Tum quia aliàs facultas data
 tali Confessario absolvendi à casu refer-
 vato, esset inutilis pœnitenti, si præfatus
 Confessarius non posset absolvere à cen-
 sura annexa; quia pœnitens vel non pos-
 set absolvi à casu reservato, remanente
 tali censurâ reservatâ, vel non posset
 communicare, aut celebrare, donec Su-
 periori se sisteret, & ab Excommunicacione
 ab eo absolveretur, cum tamen fa-
 cultas absolvendi ideò petatur, & à Supe-
 rioribus detur, ne pœnitens se personali-
 ter Superiori repræsentare cogatur. Imò
 juxta *Lezanam*, V. *Casus reservatus*, n. 27. dum
 Superior Regularis alicui dat facultatem
 absol-

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 357

absolvendi suum Subditum Religiosum à casu reservato occulto, etiam censetur dare facultatem dispensandi in irregularitate propter illud contractâ, nisi ex circumstantiis contrarium colligatur. Unde cùm juxta Bordonum *Resol. 13. q. 5. n. 19.* possint Prælati Regulares Mendicantes dispensare cum suis Religiosis in irregularitate contracta ex abortu foetus animati, & juxta *Portel, & Abortus, n. 12.* possint hanc potestatem delegare uni Confessario subdito, ut dispense in foro conscientiae cum delinquente, puto, quòd, dum Superior dat facultatem alicui Confessario, ut absolvat à casu reservato, & is v. g. sit abortus foetus animati, simul det facultatem absolvendi ab Excommunicatione, & dispensandi in irregularitate tali peccato annexis; idque etsi Superior nesciat facultatem peti pro tali peccato, *nisi expresse limitet.*

CONFERENTIA CXLIX.

De Forma, & Modo dispensandi in irregularitate.

Juvenalis Clericus confitetur Confessario Regulari Mendicanti, quòd ob violationem censuræ incurrerit irregularitatem, & proinde, cùm delictum sit occultum, petit ab eodem dispensationem in prædicta irregularitate. Jam quæritur, quid Confessario dispensanti faciendum?

450. **RESOLUTIO.** Confessarius volens, & potens dispensare in irregularitate, debet. 1. Benè scire & intelligere delictum cum circumstantiis, ob quòd Juvenalis incurrit irregularitatem, & ideò eundem de hoc examinare debet. 2. Debet habere legitimam causam dispensandi; quia Inferior in lege Superioris nec validè, multominùs licitè dispensare potest absque legitima causa. 3. Debet Pœniteni imponere condignam pœnitentiam, sicut facit etiam sacra Pœnitentiaria Romana dispensans in irregularitatibus, siquidem hoc etiam Episcopis dispensaturis in irregularitatibus præcipit Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 6. de Reform.* Ita Portel in *dubiis Regularibus*, §. *Irregularitas*, n. 27. & *Tom. 1. Respons. Moral. parte 1. casu 2.* qui hoc etiam Confessario Regulari, dispensanti in petendo debito conjugali, cum conjugibus ob habitam copulam cum consanguineis alterius conjugis intra secundum gradum, observandum esse inculcat. 4. Denique Confessarius post datam absolutionem à censuris, & peccatis proferat hanc formulam: *Ego dispenso tecum in irregularitate, quam contraxisti ob hanc vel illam causam, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

CONFIDENTIA CL.

*De reliquis Pœnis Ecclesiasticis, & earundem
Dispensatione.*

Edmundus Clericus Sæcularis ob ali- 451.
quod delictum occultum incurrit priva-
tionem suæ dignitatis, officiique, & su-
spensionem perpetuam. Jam autem li-
benter vellet liberari à similibus pœnis.
Quærit igitur, an Confessarius ex Ordine
Mendicantium possit eum ab iisdem libe-
rare? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Pœna Ecclesiastica, seu 452.
Canonica sit illa, quæ à potestate Ecclesia-
stica infligitur, qualis præter censuras, &
irregularitates, etiam est *inhabilitas* ad Be-
neficia, Dignitates, & Officia Ecclesiastica,
item *privatio* Beneficii, Dignitatis, & Of-
ficii Ecclesiastici, item *Suspensiones perpetuæ*
in vindictam latæ, quæ non sunt propriæ
censuræ &c. Item *Depositio & degradatio*;
jam autem certum est, degradationem
posse relaxari à solo Papa; Depositionem
verò etiam ab Episcopo, si fuit ab eodem
inflicta. Quantum ad Regulares Mendi-
cantes, docet noster Bruno Chassaing in Pri-
vilegiis Regularium tract. 4. cap. 2. Propositione 2.
quòd Generales, & Provinciales nostri,
& illi, quibus commiserint, possint di-
spensare super inhabilitatibus ex infamia
provenientibus, & quibuslibet aliis impe-
dimentis & pœnis, ante vel post ingres-
sum

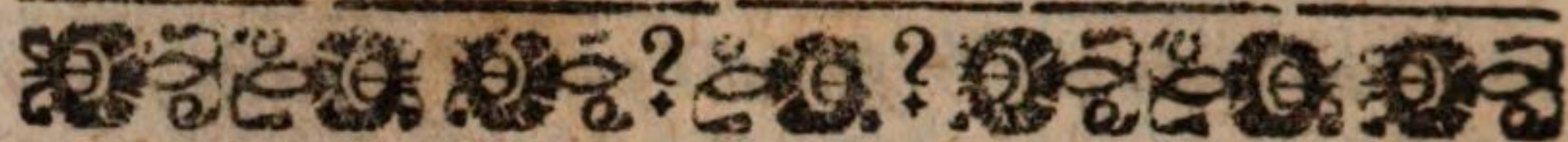
sum Religionis incurfis, quibus prohibetur
 sacrorum Ordinum receptio, Officiorum,
 & Dignitatum Ecclesiasticarum adeptio,
 & possessio, sed hoc cum suis Subditis Re-
 ligiosis. Imò *Antonius à Spiritu S. in Dire-*
ctorio Regularium, parte 1. tract. 2. Disp. 1.
Secl. 2. §. 1. n. 94. docet: Prælati Regula-
res possunt dispensare cum suis Subditis
in omnibus pœnis contracti ex quibus-
libet delictis, quales sunt inhabilitates ad
Officia, privationes Officiorum, Digni-
tatum, vocis, &c. etiamsi tales pœnæ sint
Papæ reservatæ, tum ex privilegio S. Pii V.
tum Sixti IV. in mari magno Carmelita-
rum, tum Gregorii XIV. in alia Bulla,
quam refert Lezana Tom. 1. cap. 18. num. 33.
35. & 46. Hòc notatò sit

453. RESOLUTIO. Edmundum Cleri-
 cum Sæcularem, potuit Confessarius ex
 Ordine Mendicantium liberare & dispen-
 sare à privatione sui Officii, & Suspendi-
 one perpetua, modò non sit à Iudice speciali-
 ter inflictæ, aut ad forum contentiosum deducta.
 Ita *Sporer de Pœnitentia cap. 6. n. 742. Anto-*
nius à Spiritu S. cit. Disp. 3. Secl. 2. §. 1. n. 76.
 & alii. Ratio est: quia Regulares Men-
 dicantes possunt dispensare cum Sæcula-
 ribus in foro conscientiae in omnibus pœ-
 nis Ecclesiasticis, etiamsi non sint occultæ,
 dummodò sint extra Bullam Cænæ, ex pri-
 vilegio Pauli III. in quo illis per Bullam:
Cùm inter cunctas, concedit facultatem absol-
vendi

Titulus VIII. De Irregularitatibus. 361

*vendi ab omnibus & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcunque gravibus, & enormibus, etiam sedi Apostolicæ reservatis, & à quibusvis ex ipsis casibus resultantibus sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, exceptis contentis in Bulla cœnæ Domini. Ubi tamen citatus Antonius à Spiritu S. num. 77. excipit inhabilitatem, quam contrahunt recipientes simoniacè Beneficia, tam ad idemmet Beneficium, quam ad alia, in quâ Regulares vi suorum Privilegiorum dispensare non possunt; quia non possunt virtualiter conferre Beneficia Ecclesiastica, qualis tamen virtualis collatio foret dispensatio in inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica. Contrarium tamen, quòd Regulares Mendicantes etiam in hâc inhabilitate cum sæcularibus dispensare valeant, docent apud Antonium à Spiritu S. citatum Urbanus ab ascensione tr. 2. disp. 2, cap. 6. Reg. 13. Croufers, quem refert, & ut probabilissimum putat Bassæus in suis floribus Theologiæ Moralis, verbô: *Simonia 6. num. 2. Forma dispensandi in pœnis Ecclesiasticis potest esse hæc: Ego dispenso tecum in pœna Ecclesiasticâ v. g. Inhabilitatis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S. Amen.**

TITULUS IX.

De Indulgentiis.

CONFERENTIA CLI.

Quid sit indulgentia, & quotuplex?

454. **R**omulus nuper audivit post concionem promulgari indulgentiam plenariam instar Jubilæi pro certo festo concessam. Quare accessit ad suum Confessarium, inquirens, an cum hac indulgentia sit connexa facultas absolvendi à reservatis, & commutandi vota? Occasione hujus casûs quæritur. 1. Quid sit indulgentia, & quotuplex? 2. Quid Romulo respondebit Confessarius?

455. **RESOLUTIO I.** Indulgentia est *relaxatio pœnæ temporalis debitæ peccato personali quoad culpam dimisso, per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum extra Sacramentum facta, virtute clavium.* Dividitur 1. in plenariam & partialem. Plenaria est, quæ remittit totam pœnam temporalem ex peccatis omnibus quoad culpam jam dimillis restantem. Unde, si quis volens lucrari indulgentiam plenariam, retineat affectum ad unicum peccatum veniale, talis non consequitur remissionem pœnæ
tem-

temporalis huic peccato veniali debitæ, utpote, quia nondum est remissum quoad culpam, consequitur tamen remissionem pœnarum temporalium ex aliis peccatis quoad culpam jam remissis restantium. Indulgentia *partialis* est, quæ tantum partem hujusmodi pœnarum remittit. *Partialis* alia vocatur *Carena*, *Quadragesima*, *Quarantena*, quæ significant indulgentiam 40. dierum, per quos debuisset aliquis agere pœnitentiam in jejunio. Alia vocatur *Septena*, per quam significatur pœnitentia septem annorum. 2. Dividitur indulgentia in *perpetuam*, & *temporalem*. *Perpetua* est, quæ semper durat. *Temporalis* est, quæ ad tempus determinatum datur. 3. Dividitur indulgentia in *personalem*, quæ directè conceditur personæ, aut particulari, aut communi, v. g. toti alicui Religioni; *In localem*, quæ alicui loco pio conceditur ad ejus devotionem augendam in ordine ad personas in tali loco orantes, vel aliud pium opus exercentes; & *in realem*, quæ conceditur rebus, v. g. numismatibus, rosariis, crucibus &c. Jam sit

RESOLUTIO II. Quando concedi- 456.
tur indulgentia plenaria instar Jubilæi, in formâ Jubilæi, per modum Jubilæi, conceditur tantum indulgentia plenaria, sinè tamen annexâ facultate absolvendi à reservatis, & commutandi vota. Ita Gobat de Jubilæo, cap. 7. & de indulgentiis parte 2. cap. 5.
Suarez,

Suarez, Viva, la Croix, & alii. Præter alias rationes videndas apud *Gobat cit.* Ratio prima est : quia Paulus III. & Gregorius XIII. per proprias Bullas indulgentiam in forma Jubilæi largiti sunt omnibus sacro die Circumcisionis Domini visitantibus Ecclesiam à superioribus Societatis Jesu designatam, cui tamen indulgentiæ non est annexa potestas absolvendi à casibus Papalibus, ut testatur ipse *Gobat cit.* Ratio secunda est : Quia optima legum interpretatio est praxis, & usus communis ; Sed usus & praxis communis est, non absolvere à reservatis, nec commutare vota, etsi concessa sit indulgentia in forma Jubilæi &c. ut iterum testatur *Gobat cit.* Ergo.

CONFERENCE CLII.

457. Joanna Monialis legit in indulgentiis Stationum Romanarum, quod in una die subinde concedatur indulgentia plenaria, & 10000. annorum. Ad quid jam (*inquit Joanna*) sunt ista decem millia annorum, cum per indulgentiam plenariam mihi remittatur omnis poena temporalis? Et quaeso, quid intelligitur per 10000. Annos, cum tamen nec hic mundus visibilis, nec purgatorium per tot annos duraturum videatur?

458. RESOLUTIO. Quando plenariæ indulgentiæ additur partialis, dici debet, quod

quòd vel sint diversi indulgentiarum largitores, nimirum unus indulgentiæ plenariæ, & alter indulgentiæ partialis; vel si sit unus concedens simul utramque indulgentiam, illos dies, vel annos indulgentiæ partialis, additos indulgentiæ plenariæ, concedi, ut possint per modum suffragii applicari defunctis. *Gobat de indulgentiis parte 2. cap. 2. n. 275.* Quando verò in concessione indulgentiæ partialis, conceditur indulgentia v.g. *decem mille annorum*; per hos annos non significatur mora temporis futura in purgatorio, sed intelliguntur anni earum pœnitentiarum, quæ juxta primitivæ Ecclesiæ consuetudinem, pœnitentibus à confessariis *ex præscripto Canonum pœnitentialium* debebant in foro Sacramentali injungi; ita ut sensus sit, tantam pœnam purgatorii per indulgentiam 10000. annorum remitti, quanta remitteretur per 10000. annos pœnitentiæ in hac vita juxta Canones Pœnitentiales peractæ. Idem proportionaliter dicendum, quando conceditur indulgentia v.g. 100. vel 10000. dierum. Ita *Mastrius, Gobat, Laymann lib. 5. tr. 7. cap. 3.* Et alii.

CONFERENTIA CLIII.

Pulcheria Domicella donò acceperat 459. ab aliquo Patre Franciscano (qui fuerat Jerosolymis, & in reditu etiam Romæ)
Rosa-

Rosarium Jerosolymitanum cum simili cruce, item Numisma Romanum à Papa benedictum, & indulgentiis affectum. Cum his donariis Pulcheria jam sustinuit magna infortunia, & scrupulos; Nam 1. fuit fracta chorda, seu funiculus, in quo pendeat Rosarium Jerosolymitanum. 2. Perdidit ex illo Rosario Jerosolymitano constante 7. decadibus, jam viginti grana. 3. Crux Jerosolymitana jam semel in duas partes fuerat fracta, quæ tamen iterum fuere copulatæ. 4. Nimismatis seu Medallii Romani superior pars, seu fibula etiam est fracta, ita ut non amplius possit suspendi ex Rosario. In his infortuniis, & scrupulis constituta Pulcheria cucurrit ad suum Confessarium, sollicitè investigans, num ergo prædicta donaria, seu, ut vocant, *Sanctuaria*, perdidierint suas indulgentias? Quid respondebit Confessarius Pulcheriæ?

460. RESOLUTIO. Pulcheriæ dicat Confessarius. 1. Quòd indulgentiæ affixæ Rosario nihil officiat vel noceat fractio chordæ, seu funiculi; quia per hanc rosarium non est moraliter mutatum. 2. Nihil etiam officit indulgentiæ rosario annexæ, si etiam sexta circiter pars granorum frangatur, vel perdatur, saltem si alia substituantur, propter rationem mox datam. In Rosario autem Jerosolymitano constante septem granorum decadibus

dibus, si duæ decades perdantur, omninò nihil timendum est de amissione indulgentiæ ; siquidem Rosaria Jerosolymitana habent suas indulgentias, etiamsi constent tantum 5. decadibus ; quia tunc adhuc sunt vera Rosaria. 3. Crux Jerosolymitana semel fracta, & iterum copulata habet indulgentias adhuc, sicut antea ; quia est moraliter eadem crux, quæ fuit antea. 4. Fractio fibulæ numismatis, seu Medallii Romani non sustulit indulgentiam numismati annixam ; quia illud moraliter non mutavit. Hinc Pulcheria in suis infortuniis sit benè consolata, & excutiat istos scrupulos credatque Theologis prædicta docentibus cum Gobat de *Indulgentiis*, parte 2. 14.

CONFERENTIA CLIV.

Lactantius subinde pro sacramentali 461.
pœnitentia à Confessario accipit Rosarium,
subinde Psalterium, subinde Coronam
Beatissimæ Virginis ; subinde etiam legit
in libellis indulgentiarum, quòd, qui reci-
taverit Rosarium, consequatur has, vel
illas indulgentias ; hinc libenter sciret,
quid significaretur per *Rosarium Psalterium*,
&c. ?

RESOLUTIO. Per *Rosarium* absolu- 462.
tè prolatum intelliguntur quinquaginta
salutationes Angelicæ, & quinque Pater
noster, nisi aliud à Pontifice, vel à Con-
fessa

fessario exprimatur, aut ex circumstantiis aliud colligatur. Per *Psalterium* Beatissimæ Virginis Mariæ intelliguntur 150. salutationes Angelicæ, & 15. Pater noster. Per *Coronam Christi Domini* intelliguntur 33. Pater noster, & totidem Ave Maria. Per *Coronam Dominae nostræ*, seu Beatissimæ Virginis intelliguntur 72. Ave Maria, & 8. Pater noster. Ita Gobat cit. cap. 15. Navarrus, & alii.

CONFERENCE CLV.

De subjecto Indulgentiarum.

463. Rupertus Episcopus concessit in die Dedicationis alicujus Ecclesiæ indulgentiam unius anni, & in ejus anniversario indulgentiam 40. dierum. Quæritur, an etiam peregrini, item Regulares exempti possint frui istis indulgentiis? Ante Resolutionem

464. *Notandum*, quòd subjectum capax indulgentiarum debeat esse. 1. *Homo Baptizatus*, quia thesaurus Ecclesiæ nequit dispensari, nisi in filios Ecclesiæ, quales non sunt non baptizati. 2. *Non excommunicatus*, quia excommunicatio privat excommunicatum communione bonorum Ecclesiæ, adeoque etiam indulgentiis. 3. *Debitor poenarum ex peccatis quoad culpam jam remissis restantium*; Siquidem per indulgentias hæ relaxantur: Ergo qui nullis est obnoxius, illi etiam per indulgentias queunt relaxari. Jam sit ad casum

CON-

RESOLUTIO affirmativa. Ratio est: 465.
quia licet ad hoc, ut aliquis possit lucrari indulgentias, etiam requiratur, ut sit subditus concedentis indulgentias, tamen quoad lucrationem indulgentiarum semper præsumitur adesse licentia, & consensus Episcopi peregrinorum, item Prælatorum Regularium exemptorum, ut in hoc, utpote in causa favorabili, se possint subijcere jurisdictioni alterius Episcopi. Ita Marchant, Herincx, Sannig, Gobat, & alii.

CONFERENTIA CLVI.

De requisitis ad Indulgentiæ Lucrationem.

Berardus audivit in Ecclesia Franciscana 466.
norum promulgari indulgentiam plenariam in festo S. Antonii Paduani obtinendam ab iis, qui Confessi, Communicati, in prædicto festo Ecclesiam Franciscanam devotè visitantes, ibidem DEum pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, & concordia Christianorum Principum orarent. Quare quærit ex P. Luca Franciscano, an omninò sit necessaria Confessio sacramentalis ad obtinendam præfatam indulgentiam, præsertim ei, qui nullum habet peccatum mortale?
Ante Resolutionem

Notandum, quòd ad lucrandam indulgentiam requiratur. I. *Status gratiæ*; quia per indulgentiam remittitur tantum pœna; hæc autem remitti nequit, nisi re-

missâ culpâ saltem mortali; Culpa enim venialis non impedit, quin aliquis pro aliis peccatis jam remissis possit consequi indulgentiam; cùm non impediat remissionem aliorum peccatorum quoad culpam. Ex quo sequitur, quòd, si plura opera præscribantur pro lucranda indulgentia, *saltem ultimum* eorum debeat finiri in statu gratiæ; quia tunc obtinetur indulgentia, quæ, ut dictum, obtineri nequit, nisi ab existente in statu gratiæ. Dixi: *Saltem ultimum opus debet finiri in statu gratiæ*, quia non est necessarium, ut opera priora fiant in statu gratiæ, ut patet ex praxi. 2. Requiritur *intentio lucrandi indulgentiam*; quia invito non conceditur Beneficium, sed volenti. Item intentio faciendi opera præscripta ad præscriptam intentionem seu finem à concedente indulgentias intentum. 3. Requiritur, ut *opera ad consequendam indulgentiam præscripta integrè impleantur*; Nam si aliqua pars notabilis omittatur ex quacunque etiam rationabili causa, v. g. impotentia, oblivione &c. nihil omninò obtinebitur de indulgentia; quia indulgentia conceditur indivisibiliter pro toto opere. Si verò pars minima omittatur, adhuc acquiritur indulgentia; quia parùm pro nihilo reputatur. Ita Suarez, Laymann, & alii apud Gobat de Indulg. parte 1. cap. 17. num. 190. Denique 4. requiritur, ut opera præscripta
fiant

fiant ab eo, qui lucraturus est indulgentiam, & non per alium, si Eleemosynam excipias, quæ etiam potest per famulum dari. Item ut opera præscripta fiant tali modò, ut sint apta ad finem à præscribente intentum; nec est necessarium, ut non sint aliunde debita v. g. ex præcepto, vel voto, ut docent Corduba, & alii apud Gobat cit. cap. 14. num. 172. Nec Confessio, aut Communio necessariò debet fieri in illa Ecclesia, in qua lucrandæ sunt indulgentiæ (*quæ tamen est visitanda, & in ea preces pro indulgentiis lucrandis præscriptæ sunt fundendæ*) Excipiuntur indulgentiæ mensuræ Communionis generalis, & Confraternitatis Rosarii, ad quas lucrandas requiritur, ut Communio fiat in illis Ecclesiis, in quibus proponuntur. Jam sit

RESOLUTIO. Quando ad lucran- 498.
dam indulgentiam præscribitur Confessio Sacramentalis, & aliquis habet peccatum mortale, necessariò debet confiteri, si velit lucrari indulgentiam, etiamsi per contritionem perfectam se reposuisset in statu gratiæ. Ita probabilior, & communior sententia. Ratio est: Quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant, & sunt explicandæ, sicut in Bullis exprimuntur; Atqui: Ergo. Si autem in Bulla non præscribatur & exprimatür Confessio, hæc non requiritur, modò susceptor indulgentiæ sit in statu gratiæ per contritionem

perfectam, quia tunc jam est capax indulgentiarum. Denique etsi præscribatur Confessio, si tamen aliquis non sit sibi conscius peccati mortalis nunquam adhuc confessi, *probabile est*, non requiri Confessionem. Ratio est: quia Ecclesia, dum præscribit Confessionem, loquitur de Confessione peccatorum mortalium, non venialium, uti patet ex usu & sensu Ecclesiae. Ita *Mastrius, Herincx*, & alii. Hinc Berardus in casu proposito ad lucrandam in festo S. Antonij Paduani indulgentiam debebat confiteri, si fuisset sibi conscius peccati mortalis nondum confessi, quia præscribitur Confessio; si autem non fuisset sibi conscius peccati mortalis, non debebat confiteri, sicuti etiam non debebat confiteri, si fuisset sibi conscius peccati mortalis, & non fuisset præscripta Confessio, modò illud peccatum mortale delevisset per contritionem perfectam, exceptò casu, si fuisset præscripta Communio; tunc enim ratione Communionis ex præcepto Divino debuisset prius confiteri peccatum mortale nondum confessum, etsi de eo habuisset contritionem perfectam juxta *Concilium Trident. Sess. 13. cap. 7.*

CONFERENCE CLVII.

469. Antonia Virgo S. Francisco & S. Dominico devota, confessa est & communicavit

cavit secundâ die Augusti ad lucrândam Portiunculæ indulgentiam ; Quartâ die Augusti incidit festum S. Dominici, ubi iterum sunt lucrandæ indulgentiæ plenariæ in Ecclesiis Dominicanorum, quarum lucrandarum desiderîo tenetur Antonia, & ideo suscitatur ex suo Confessario, num ad lucrândam in festo S. Dominici indulgentiam debeat iterum communicare, vel an Communio in festo Portiunculæ peracta sufficiat etiam ad lucrândam in festo S. Dominici indulgentiam plenariam? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd diversæ indulgentiæ ne- 470.
queant unô & eodem opere lucrificari, *nisi* quando plures indulgentiæ v. g. Stationum Urbis Romæ conceduntur per modum unius, visitantibus certam Ecclesiam, tunc enim patet, unicâ visitatione omnes illas indulgentias posse obtineri ; Vel *nisi* unus actus foret æquè utilis ad finem diversarum indulgentiarum. Vel *nisi* actus seu opus non esset repetibile ; hinc unica Confessio, & Communio sufficit ad lucrândum plures indulgentias, diversis Ecclesiis, aut diversis viis eodem die concessas. Herincx, Gobat, & alij. Jam sit

RESOLUTIO. Antonia, postquam 471.
communicavit in festo Portiunculæ, potest in festo S. Dominici indulgentiam plenariam lucrari, modò cæteras condiciones præscriptas impleat, etsi iterum non

confiteatur, nec communicet; Potest tamen Confessarius ipsi permittere, ut utrôque die communicet. Ita Lugo, *Comitalis*, eosque citans *Gobat de Jubilæo cap. 26. & de indulgentiis parte 1. cap. 18.* Ratio est: Quia Antonia communicans in festo Portiunculæ, potest in festo S. Dominici adhuc verè dici Confessa & Communicata, visitare Ecclesiam Patrum Dominicanorum, & ibidem fundere preces ad præscriptas intentiones, etiamsi non iteratò in festo S. Dominici communicet: Ergo etiam potest dici lucrata indulgentiam plenariam in festo S. Dominici. *Ex qua multò magis insertur*, quòd etiam ille lucretur indulgentiam pro aliquo festo v. g. S. Antonij Paduani concessam, qui in vigiliâ festi manè confitetur, & communicat, & postea in primis Vesperis festi Ecclesiam Franciscanorum visitat, & in eâ orat ad præscriptas intentiones.

CONFERENTIA CLVIII.

472. Sabina vidua ex iis, quæ verè viduæ sunt, dedita piis operibus, & avida per lucrationem plurium indulgentiarum juvandi tum seipsam, tum animas in purgatorio, quærit ex suo Confessario, an sæpiùs possit obtinere aliquam indulgentiam, si sæpiùs opera præscripta repetat? Item an per diversos actus possit eodem
- tem-

tempore lucrari diversas indulgentias?
Quid respondebit Confessarius?

RESOLUTIO I. Quando indulgen- 473.
tia est perpetua, nec pro certo die concessa, potest sæpiùs obtineri, si sæpiùs opus præscriptum repetatur. *Herincx, disp. 4. de Pœnit. q. 11.* Quando verò indulgentia conceditur pro certo die, non potest sæpiùs obtineri, etsi sæpius opus præscriptum peragatur, nisi adsit *Privilegium speciale*, quod addo propter indulgentiam *Portiunculæ*, de qua infra. Ita *Suarez, Lugo, Bonacina & alii.* Ratio est: Quia ideò breve tempus præscribitur, ut ostendatur, non posse sæpiùs eandem indulgentiam obtineri.

RESOLUTIO II. Per diversos actus 474.
potest quis obtinere eodem tempore diversas indulgentias, si illi actus possint simul decenter, & honestè exerceri. *Gobat de Indulg. p. 1. cap. 18.* Quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant. Hinc quando audientibus sacrum, & recitanti-
bus rosarium sunt concessæ plures indulgentiæ, potest quis easdem adipisci eodem tempore, si sub Sacro recitet Rosarium. Secùs foret, si isti actus non possent simul debite exerceri.

CONFERENTIA CLIX.

De Intentione lucrandi Indulgentias.

475. Isidorus Rusticellus diligenter & devotè recitat suum Rosarium, & in salutatione Angelica reverenter nominat SS. nomina JESUS, & MARIA; Sed ignorat, quòd Sixtus V. devotè nominantibus SS. nomina JESUS, & MARIA concesserit singulis vicibus viginti quinque dies indulgentiarum. Hinc inquiritur, an Isidorus nihilominus lucretur præfatas indulgentias?
476. RESOLUTIO est affirmativa. Ita probabiliter docent *Molina, Pellizarius, Portel, Laymann, Lugo, Gobat, Viva, & alii apud la Croix lib. 6. p. 2. num. 1325.* Ratio est: Quia quisque habet intentionem saltem habituales, aut interpretativam obtinendi, quidquid potest, per omnia sua opera: Ergo etiam vult lucrari indulgentias, etiam si ignoret, eas esse concessas. Pro majori tamen securitate expedit manè formare expressam intentionem obtinendi per opera istius diei, quidquid per illa obtineri potest. Insuper *Pasqualigus, Sanctarellus, Bossius, Viva, apud la Croix cit. num. 1324.* docent, estque communis persuasio etiam apud Confessarios, si intentio orandi facienda sit pro certis necessitatibus in Bulla expressis, satis esse, si quis intendat orare ad intentionem Ecclesiæ.
- Com-

Communes autem intentiones à Pontificibus præscribi solitæ sunt sequentes : 1. *Pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ Catholicæ.* 2. *Pro extirpatione hæresum.* 3. *Pro concordia Principum Christianorum.* Subinde addit Papa intentionem , *ut pro sua salute oretur.* Nihilominus, si quis pro alio v. g. pro animabus in purgatorio velit lucrari indulgentias , requiritur intentio determinatè lucrandi pro illo ; sufficit tamen intentio habitualis, id est, semel habita & non revocata, sicuti juxta communem DD. ad applicationem fructûs Sacrificij Missæ sufficit intentio habitualis. Porro indulgentiæ nulli etiam defuncto applicari possunt, nisi Papa expressè concedat ; alteri autem vivo applicari non posse , nisi Papa concedat , habet communis sententia apud *la Croix cit. num. 1326. & 1328.* Ratio horum est : quia *indulgentiæ tantum valent, quantum sonant* , uti habet commune Axioma Theologorum.

CONFERENTIA CLX.

De Causa, & Effectu Indulgentiarum respectu Vivorum, & Defunctorum.

f Gebhardus filius suo defuncto Parenti 477. lucratus est , & applicavit indulgentiam plenariam Portiunculæ , & ad superabundantiam curavit etiam pro eodem legi Missam in Altari privilegiato. Monitus autem Gebhardus à bonis amicis, ut pro

suo defuncto Parente, à quo satis pinguem accepit hæreditatem, plura Sacra legenda curaret, *respondit*: meo defuncto Parenti lucratus sum indulgentiam plenariam, ac etiam pro eodem curavi legi Missam in Altari privilegiato, quare suppono ipsum non amplius esse in purgatorio; quia per unam indulgentiam plenariam liberatur anima è purgatorio, siquidem indulgentia plenaria tollit omnem pœnam in purgatorio debitam, adeoque meus defunctus Parens non indiget amplius ulteriori lectione Missarum; ut quid ergò frustra pecuniam expendo? Quid sentiendum de hac Gebhardi responsione? Ante Resolutionem

478. *Sciendum, quoad causam indulgentiarum, quòd Summus Pontifex habeat potestatem concedendi indulgentias plenarias & partiales pro vivis & defunctis; Episcopi verò possunt etiam concedere indulgentias, sed partiales tantum, nimirum in dedicatione alicujus Ecclesiæ indulgentias unius anni tantum, & in anniversario dedicationis ac aliis casibus indulgentiam tantum 40. dierum, idque solum pro vivis, non pro defunctis. La Croix lib. 6. p. 2. n. 1317. & seqq. Quoad effectum indulgentiæ sciendum, quòd per indulgentiam plenariam remittatur omnis pœna debita pro peccatis omnibus totius vitæ quoad culpam jam dimissis, ad quam in hac vel in altera*

altera vita persolvendam quis est obligatus à DEO, per indulgentiam verò partialem, remittitur, non omnis, sed tantum pars pœnarum debitarum, sicuti suprà *Conferentia* 152. n. 458. explicavimus. Patet ex eo, quòd Sixtus IV. damnaverit sequentem *Petri Oxomensis* propositionem: *Papa non potest alicui vivo indulgere pœnam purgatorii*; Est tamen hæc differentia; quòd indulgentiæ vivis concedantur, & possint per modum absolutionis, habentis annexam solutionem ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum; indulgentiæ autem defunctis concedantur, & possint per modum suffragii, & exhibitæ satisfactionis ex thesauro infinito satisfactionum Christi, & Sanctorum. Nihilominus Confessarius tempore lucrandæ indulgentiæ etiam plenariæ, debet semper imponere pœnitentiam sacramentalem, imprimis præservativam, & medicinalem, quando judicat hanc necessariam; Deinde etiam satisfactoriam & vindicativam saltem levem, quando pœnitens probabiliter creditur consecuturus indulgentiam plenariam, & hoc ob reverentiam Sacramenti Pœnitentiæ, ne destituatur suâ parte integrali, videlicet satisfactione, quod fiet iungendò preces pro lucranda indulgentia consuetas. Jam fit

RESOLUTIO. Gebhardus non videtur habuisse filialem animum erga suum

um defunctum Parentem, applicandō ipsi semel indulgentiam plenariam, & curandō fieri pro eodem unicum tantum Sacrificium in Altari privilegiato; quia licet per indulgentiam plenariam remittatur omnis poena ei, cui applicatur, tamen imprimis Gebhardus non est certus, quod ipsemet omnes ad indulgentiam plenariam lucranda requiritas conditiones verè impleverit, & consequenter non est certus, an à parte rei suo defuncto Parenti indulgentiam plenariam fuerit lucratus; similiter non est certus de Sacerdote legente Missam in Altari privilegiato pro suo defuncto Parente, an etiam ipse omnes conditiones ad lucrandum privilegium requiritas adimpleverit. Deinde nondum est certum, quod indulgentiæ pro defunctis habeant suum effectum *infallibiliter*, ut videre est apud *la Croix lib. 6. p. 2. num. 1350*. Item ignoratur, annon peculiariter ob causam velit DEUS circa hanc vel illam animam facere exceptionem à sua generali promissione, non permittendō, ut indulgentia in actu secundo profit huic certæ animæ. Denique si anima defuncti Parentis Gebhardi venisset in purgatorium cum quibusdam peccatis venialibus nondum quoad culpam dimissis, pro his delendis non inserviret indulgentia; quia hæc non tollit culpam, sed poenam tantum, & consequenter præfata anima
fimi-

similia venialia peccata usque ad novissimum quadrantem per satisfactionem extinguere deberet, ut vult *Scotus in 4. dist. 21. q. 1.* cum suis alleclis. Ex quibus omnibus sequitur, non esse moraliter certum, defunctum Gebhardi Parentem per indulgentiam plenariam, & Missam in Altari privilegiato celebratam, è purgatorii flammis ereptum esse, & consequenter est probabile, quòd adhuc in iisdem miserabiliter crucietur; Jam qualis est iste filius, (*si tamen filius dicendus sit?*) cui est probabile, Patrem suum præ fame & siti, præ frigore & nuditate mori, in ardenti camino horrendè cruciari, & filii (cui tot bona temporalia reliquit, pro quo tot labores, curas, & angustias pertulit, quem tam paternè amavit) & filij, *inquam*, auxilium, quod tam faciliter potest impendere, miserabiliter inclamare, qui tamen aures suas obdurat, ne audiat vocem sui Patris? Videat talis filius, ne aliquando DEUS suam misericordiam denegat ipsi, qui noluit facere misericordiam, & pietatem erga suum proprium Parentem.

CONFERENCE CLXI.

De Duratione, & Translatione Indulgentiarum. 480.

Josepha cupiens lucrari indulgentiam plenariam in Festo S. Antonij Paduani, visitat Ecclesiam Patrum Franciscanorum

in primis Vesperis S. Antonij Paduani, orat ibidem *sex Pater & Ave*, ac 6. *Gloria Patri*, cum uno credo pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, & concordia Principum Christianorum; in ipso autem Festo ex certa causa proficiscitur in alium locum. ibique confitetur, & communicat. Post aliquod dies reversa, quærit ex Josepho Franciscano, quid putet, an ipsa fuerit lucrata indulgentiam plenariam pro Festo S. Antonij Paduani concessam? Item, an, sicut quandoque contingit, quòd Festum S. Antonij incidat in Festa Pentecostalia, vel in Festum Corporis Christi, & sic transferatur in alium diem, & tunc modò celebretur, transferatur etiam cum Festo indulgentia, vel sit tantum lucranda in illo die, in quem incidit Festum S. Antonij de Padua, hoc est, decimò tertiò Junij?

481. RESOLUTIO I. Josepha lucrata est indulgentiam plenariam pro Festo S. Antonij Paduani concessam. Ratio est: quia pro illa indulgentia obtinenda non requiritur, ut Confessio, & Communio peragatur in Ecclesia PP. Franciscanorum, sed tantum, ut ipsa visitetur, & in ea preces consuetæ pro lucrandis indulgentiis recitentur illò tempore, quò incipit tempus lucrandi indulgentias præfatas, quod etiam Josepha observavit; nam de facto tempus lucrandi indulgentias communi-
- ter

Titulus IX. De Indulgentiis. 383

ter incipit in diebus festis (nisi tamen aliter exprimatur) à primis Vesperis (etiam in Quadragesima horâ decimâ matutinâ recitari solitis (& durat usque ad solis occasum ; In feriis verò & non festis diebus tempus lucrandi indulgentias incipit ab hora duodecimâ noctis, & durat usque ad horam duodecimam noctis sequentis. *Gobat. de Indulg. p. 2. cap. 36.*

RESOLUTIO II. *Translatô Festô, in 482.*
cujus die conceditur indulgentia, non transfertur etiam indulgentia, nisi ex concessione speciali.
Ita in terminis declaravit sacra Rituum Congregatio, 10. Junij. 1690. apud *la Croix l. 6. p. 2. num. 2054. in Decreto 298.*
Idem habent Rubricæ particulares nostri Breviarij Franciscani *num. 109.* & consequenter *translatô Festô S. Antonij Padua- ni (idem est de aliis Festis nostri Ordinis Seraphici) non transfertur indulgentia, sed hæc lucranda erit decimô tertiô die Junij, cùm mihi non constet de aliquo privilegio nostro Ordini concesso, vel de aliqua concessione speciali ; quod etiam praxis confirmat, Matthæucci in Offic. Curia Eccl. cap. 26. n. 25.*

CONFERENCE CLXII.

De Modô impetrandi Româ Brevia Indulgentiarum.

Julianus Parochus petiit à Theodoro Religioso ; ut dignaretur Româ pro sua Eccle- 483.

Ecclesia Parochiali procurare indulgentiam plenariam pro Festo S. Annæ Matris B. V. Mariæ ; quod etiam Theodorus præstitit , & procuravit Breve Apostolicum , in quo concessa erat pro Festo S. Annæ indulgentia plenaria in Ecclesia Parochiali Juliani obtinenda , sed cum duabus sequentibus clausulis : *Volumus autem , ut si aliàs Christi fidelibus dictam Ecclesiam quâlibet anni die visitantibus , aliqua alia indulgentia perpetua , vel ad tempus nondum elapsum duratura , concessa fuerit , præsentēs litteræ nullæ sint. Item volumus , ut si pro impetratione , præsentatione , admissione , seu publicatione , aliquid vel minimum detur , vel spontè oblatum accipiatur , præsentēs eò ipsò nullæ sint.* Hinc Julianus inquit , qualiter præfatæ clausulæ sint explicandæ , & intelligendæ ? Ante Resolutionem

484. *Sciendum* , quòd , quando quis Româ vult procurare indulgentias , debeat in petitione earum specificare Ecclesiam , an sit Sæcularis , Cathedralis , Parochialis , Filialis , vel Regularis , & qualium Regularium , item titulum Ecclesiæ , item locum , Diocesis , & diem , pro quo petitur indulgentia. Item sciendum , quòd ordinariè cuivis Ecclesiæ , vel Capellæ , quæ non sit Regularium , unica tantùm concedatur indulgentia plenaria ad septennium durans ; pro Ecclesiis tamen Cathedralibus , Collegiatis , & Parochialibus possunt duæ im-
- petrari

petrari ad septennium. Pro Ecclesiis Regularium, quæ habent indulgentias Ordinis, potest, præter indulgentias datas pro comprecatione 40. horarum, & pro visitantibus septem altaria, unica tantum indulgentia alia ad septennium impetrari. Jam sit

RESOLUTIO I. Clausulam : *Volu. 485.*
mus autem, ut si aliàs Christi fidelibus dictam Ecclesiam qualibet anni die visitantibus aliqua alia indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsum duratura, concessa fuerit, præsentibus litteræ nullæ sint, Sacra Congregatio sic explicandam censuit, eâ minimè contineri altaria privilegiata pro defunctis, neque indulgentias aut certo personarum generi concessas, ut Confraternitati, Regularibus, & Capitulo, aut certum pium opus in ipsa Ecclesia peragentibus, ut Litanias, aliàsve hujusmodi preces recitantibus, ac iis, qui Christianâ doctrinâ erudiuntur, vel erudiunt, & qui Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti Expositioni cum Oratione quadraginta horarum interfunt, neque Stationum Urbis, & septem Altarium indulgentias instar septem Altarium Basilicæ Vaticanæ concessas, neque demum, quæ pro unicâ vice conceduntur. Cæterum, si alia indulgentia sive plenaria, sive non plenaria, in perpetuum, vel ad tempus, tum ab eodem, tum ab alio Romano Pontifice, generatim Christi fidelibus

B b

bus

bus, Ecclesiam, vel aliquod ejus Altare, seu Capellam visitantibus, eodem anni die, vel diverso concessa fuerit, de qua non fiat in litteris Apostolicis mentio, has litteras ob adjectam clausulam esse prorsus irritas, ac nullas. Datum die 23. Junij 1676. quod Decretum Innocentius XI. 18. Martij 1677. confirmavit. Ita *la Croix l. 6. p. 2. n. 1379.*

486. RESOLUTIO II. Quando in Bullis, vel Brevibus Indulgentiarum inserta est sequens clausula: *Volumus autem, ut si pro impetratione, presentatione, admissione, seu publicatione, aliquid vel minimum detur, vel spontè oblatum accipiatur, præsentes eò ipsò nullæ sint*, est virorum gravium Romæ florentium opinio teste *Gobat de Indulg. p. 2. num. 428.* non incurri illam pœnam, nisi quid detur ex pacto saltem virtuali; hoc enim videtur indicare illa particula *pro*.

CONFERENTIA CLXIII.

De Indulgentiis Regularibus omnibus concessis.

487. Paulus V. revocavit indulgentias Regularibus concessas, quæ hodie non sunt revalidatæ; siquidem Alexander VII. damnavit sequentem propositionem: *Indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.* Hinc oritur dubium, an Paulus V. etiam revocaverit indulgentias Regularium locales, seu Ecclesiis,

fiis, & Capellis Regularium concessas, an verò tantum personales? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Paulus V. quidem re- 488.
vocaverit indulgentias Regularibus concessas, sed earum loco concessit iisdem sequentes. 1. Suscipientibus habitum Regularem, Confessis, & Communicatis concessit indulgentiam plenariam in primo die ingressus in Religionem. 2. Similiter Novitiis Confessis & Communicatis emittentibus Professionem in Religione, concessit plenariam. 3. Regularibus intra claustra viventibus, Confessis, & Communicatis in festo Principali sui Ordinis, & orantibus pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, extirpatione hæresum, concordia Principum Christianorum, & Romani Pontificis salute, concessit etiam plenariam. 4. Regularibus Confessis, & Communicatis in articulo mortis invocantibus nomen JESU, concessit etiam plenariam. 5. Regularibus Confessis, & celebrantibus Primam Missam, vel qui Confessi & Communicati eidem interfuerint, concessit etiam plenariam. 6. Regularibus facientibus Exercitia spiritualia per decem dies, Confessis, & Communicatis concessit etiam plenariam. 7. Regularibus intra claustra viventibus, suam Ecclesiam visitantibus, & orantibus pro S. Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum

extirpatione, Principum Christianorum Concordia, & Romani Pontificis salute, concessit omnes indulgentias, quas visitantes Ecclesias Urbis, & extra eam, diebus Stationum consequuntur, Circa has indulgentias Stationum Innocentius XI. in Decreto: *Delata sæpius*, edito 7. Martij 1678. decrevit sequentia: *Indulgentias verò Stationum Urbis, quæ à Romanis pontificibus singulari quodam beneficio vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdum aliquibus locis, Ordinibus, aut personis, diebus tantum Stationum in Missali Romano descriptis suffragari posse declarat: Semel autem duntaxat in die plenariam indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucriferi.* Plures adhuc indulgentias Paulus V. Bulla; *Romanus Pontifex*. 23. Maji 1606. concessit Regularibus, quas videre potes in *supplemento Sacramentali P. Sporer, cap. 3. n. 78.* Jam sit

489. **RESOLUTIO.** Paulus V. non revocavit indulgentias Regularium locales, seu Ecclesiis & Capellis Regularium concessas, sed solum personales. Ita declaravit S. Congregatio 7. Septembris 1607. apud *Dominicum Viva in appendice indulgentiarum §. 1. n. 6. & Peyrinum de Privil. tract. 3. cap. 9. n. 82.*

CONFERENTIA CLXIV.

De Indulgentiis Ordini nostro Seraphico concessis.

Kilianus Franciscanus gravi infirmitate detentus in infirmaria jacens in suo strato, cuperet libentissimè in festo S. P. Francisci lucrari indulgentias plenarias, & ideò Confessione sacramentali præmissâ communicavit, sed non potest visitare Ecclesiam suam, & ideò inquit, an nihilominus possit lucrari præfatas indulgentias? Ante Resolutionem

Sciendum 1. quòd Franciscani quotidie possint lucrari indulgentiam plenariam Stationis sanctissimi sacramenti, si in suis Ecclesiis, ante Sanctissimum Sacramentum, brachiis extensis, recitent sex Pater noster, & totidem Ave Maria & Gloria Patri, ultimum pro Summo Pontifice. Ita habent Rubricæ particulares nostri Breviarii Franciscani confirmatæ ab Innocentio XII. num. 88. & seq. 2. Franciscani recitantes Coronam de septem gaudiis Beatissimæ Virginis Mariæ, constantem ex 72. Ave Maria, & 7. Pater noster, cum adhuc uno Pater, & Ave pro Summo Pontifice, lucrantur indulgentiam plenariam; quod iterum constat ex præfatis Rubricis nostri Breviarii Franciscani, num. 90. 3. Omnes Christi fideles lucrantur indulgentiam plenariam, qui Confessi, & Communicati,

cati, visitant Ecclesiam Patrum Franciscanorum, & in eadem pro exaltatione S. Matris Ecclesiae, extirpatione haeresum, & concordia Principum Christianorum, orant 6. *Pater*, & *Ave*, & 6. *gloria Patri*, & *semel credo*, à primis Vesperis usque ad occasum solis, in festis sequentibus, videlicet 9. *Martij*, in festo S. Catharinae Virginis de Bononia; 17. *Maji*, in festo S. Paschalis Baylon; 20. *Maji*, in festo S. Bernardini Senensis; 13. *Junii*, in festo S. Antonij de Padua; 14. *Julii*, in festo S. Bonaventurae Cardinalis, Episcopi, & Ecclesiae Doctoris Seraphici; 2. *Augusti*, in festo Portiunculæ; 12. *Augusti*, in festo S. Clarae Virginis; 19. *Augusti*, in festo S. Ludovici Episcopi; 4. *Septembris*, in festo Translationis S. Rosae Virginis Viterbien-sis; 4. *Octobris*, in festo S. P. N. Francisci; 19. *Octobris*, in festo S. Petri de Alcantara; 23. *Octobris*, in festo S. Joannis Capistrani; 12. *Novembris*, in festo S. Didaci Confessoris; 8. *Decembris*, in festo Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae. Ita concesserunt varii Pontifices, uti constat ex nostro supplemento Theologiae sacramentalis P. Sporer, cap. 3. num. 93. Indulgentias partiales quod attinet, habent nostrae Ecclesiae, singulis diebus per totum annum indulgentias partiales, omnibus Christi fidelibus easdem visitantibus concessas. Easdem, quas praediximus

Fran-

Franciscanis concessas esse indulgentias, possunt lucrari Clarissæ, & Tertiarii Regulares, & sæculares Tertij Ordinis S. P. N. Francisci, & Chordigeri. Jam sit

RESOLUTIO. Kilianus Franciscanus^{492.} gravi infirmitate detentus, & ideo non potens visitare Ecclesiam in Festo S. P. N. Francisci, adhuc lucrari potest indulgentiam plenariam pro eodem festo concessam, modò cætera opera perficiat. Siquidem, quòd Religiosi aut infirmitate, vel itinere, aut undequaue impediti, ne possint Ecclesiam propriam adire ad recitandas preces injunctas pro cujusque indulgentiæ lucratiōe, possint illas ubilibet recitare, habetur in compendio Privilegiorum, *¶. Indulgentiæ, §. 2.* & docet Dominicus Viva in *appendice indulgentiarum, §. 1. n. 6.* Addit tamen *Sbogar tr. 98. cap. 2.* Religiosos infirmos posse consequi indulgentias in suo lecto, si non possint adire Ecclesiam, dummodò satisfaciant operi à pio Confessario ipsis imposito. Ita declaravit *Paulus V. Congregationi S. Mariæ Fulien. die 14. Nov. 1609.*

CONFERENTIA CLXV.

De Indulgentia Portiunculæ.

Ivo Franciscanus in festo Portiunculæ^{493.} aliquos pœnitentes vi indulgentiæ Portiunculæ absolvit à casibus reservatis in Bulla Cœnæ, & aliquorum pœnitentium

vota Summo Pontifici reservata commutavit. Quæritur, an licitè, & validè? Ante Resolutionem

494. *Notandum*, quòd indulgentia Portiunculæ sit à Christo Domino ad preces S. P. N. Francisci concessa parvæ Ecclesiæ propè Assisium sitæ, quæ vocatur *Portiuncula*; per Summum autem Pontificem Gregorium XV. Bullâ : *Splendor paternæ Gloriæ*, die 4. Julij 1622. fuit extensa ad omnes Ecclesias Patrum Franciscanorum, adeò, ut omnes fideles Confessi, & Communicati, aliquam Ecclesiam Patrum Franciscanorum die secundâ Augusti, à primis vesperis, usque ad occasum solis diei hujusmodi visitantes, ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione DEum oraverint, plenariam indulgentiam consequantur; potestque hæc indulgentia ex concessione Innocentij XI. animabus in purgatorio applicari; & ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium, 17. Julij 1700. toties, quoties secundâ die Augusti, à Confessis & Communicatis, visitatur Ecclesia Patrum Franciscanorum, & preces prædictæ ibidem recitantur, obtineri potest; debet tamen hæc visitatio Ecclesiæ esse *moraliter*, & non tantùm physicè repetita. Jam sit

495. RESOLUTIO. Ivo nec licitè, nec validè in festo Portiunculæ, vi indulgentiæ Por-

Portiunculæ. absolvit pœnitentes à casibus in Bulla Cœnæ reservatis, & nec validè, nec licitè eorum vota Summo Pontifici reservata commutavit. Ita docet noster *Emmanuel Rodriquez* in quæstionibus Regularibus Tomo 2. quæst. 88. artic. 6. his verbis: Nunc autem addo, quod hæc indulgentia (*loquitur de indulgentia Portiunculæ*) non est Jubilæum, cùm in ea non concedatur facultas ad absolvendum de reservatis, quòd Fratres summè advertere tenentur, ne considerantes maximam hujus indulgentiæ devotionem, putent in eâ concedi non solùm indulgentiam omnium pœnarum peccatis debitarum, sed etiam omnium peccatorum (exceptâ hæresi) absolutiōnem. Et quòd Privilegium concedens indulgentiam plenariam, non concedat facultatem, ut quis à reservatis absolva-
tur, tradit *Jacobus de Grassis*, quem sequitur *Bartholomæus Ugolinus*. Hucusque *Rodriquez* cit. Ex quo clarè & multò magis sequitur, etiam cum indulgentia *Portiunculæ* non esse connexam facultatem commutandi vota Papæ reservata. Ita *Gobat de Indulg. p. 2. cap. 9. num. 351.*

CONFERENTIA CLXVI.

De Indulgentiis Archi-Confraternitatis Chordigerorum S. P. N. Francisci.

Elisabetha à multis quidem annis fuit 496.
inscripta Archiconfraternitati Chordige-

rorum S. Francisci , & quidem in principio portavit per aliquot annos chordam benedictam , sed tantum in sacco ; preces verò præscriptas quotidianas quasi nunquam oravit ; postea perdidit omnino chordam , sed tamen incepit recitare preces præscriptas quotidianas ; demum accedit Patrem Confessarium Franciscanum , confitetur hanc suam negligentiam , & primo quærit , qualiter in hac re peccaverit ? 2. An hucusque fuerit reddita particeps indulgentiarum , & meritorum hujus Archiconfraternitatis ? Ante Resolutionem

497. *Sciendum*, quòd Confratribus , & Con-
sororibus Archiconfraternitatis Chordigerorum S. P. N. Francisci fuerint à Paulo V. Bullâ : *Nuper* 25. Sept. 1607. concessæ *sequentes indulgentiæ* : 1. Omnibus utriusque sexûs fidelibus præfatam Archiconfraternitatem ingredientibus, die primâ ingressûs eorum , si fuerint confessi , & communicati , concessit indulgentiam plenariam. 2. Confratribus & Conso-
roribus confessis , Communicatis , in festo Principali Archiconfraternitatis Ecclesiam ejusdem visitantibus , & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæ-
resum extirpatione , & S. Matris Ecclesiæ exaltatione orantibus, concessit etiam plenariam. 3. Eisdem Confessis , & Communicatis, & in articulo mortis no-
men

men JESU, saltem corde, si ore non possint, invocantibus, concessit etiam plenariam. 4. Eisdem, si confessi, & communicati Processioni Menstruæ interfuerint, & pias ad DEUM preces effuderint, concessit etiam plenariam; si autem sinè Confessione, & Communione interfuerint, concessit tres annos, & totidem Quadragenas. Plures adhuc partiales indulgentias iisdem concessit Paulus V. Has omnes indulgentias possunt vel sibi, vel defunctis applicare. Insuper Gregorius XV. in Brevi: *Pias Christi.* 10. Nov. 1622. concessit Chordigeris, quòd possint lucrari etiam illas indulgentias, quas Paulus V. Bullâ: *Romanus Pontifex*, Regularibus concessit, & nos *suprà Conferentiâ* 163. retulimus. Ulteriùs Chordigeri lucrari possunt indulgentias nobis Franciscanis directè & in specie concessas, quas retulimus *suprà Conferentiâ* 164. Ita concessit Clemens VIII. Bullâ: *Quæcunque* 7. Dec. 1604.

Ut autem prædictas indulgentias lucrentur Chordigeri, debent 1. esse legitime inscripti Albo hujus Archiconfraternitatis. 2. Debent portare chordam benedictam circà lumbos. 3. Debent indies quinque *Pater & Ave*, cum totidem Gloria Patri recitare pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, & adhuc unum *Pater & Ave*, cum uno gloria Patri & credo pro Summo Pontifice. 4. Ad

Ad Processiones Menstruas diligenter, ubi possunt, compareant, & comitentur, & Missæ pro defunctis Confratribus, & Confororibus sequenti die legendæ devotè intersint, & pro eisdem devotè orent. 5. Festa præcipua nostri Ordinis religiosè obeant confitendô & communicandô, si potuerint. 6. Indulgentijs, aliisque spiritua- libus gratijs lucrandis sollicitè invigilent, quas etiam domi, si infirmitate, vel in Ecclesiis sæcularium, si itinere impediti, recitandô consueta 6. *Pater*, & *Ave cum 6. Gloria Patri*, & *semel credo*, ad tres consue- tas intentiones Pontificis, obtinere possunt, quia hoc concessum est Franciscanis ab Innocentio VIII. in compendio nostrorum pri- vilegiorum, §. *Infirmi Fratres*, n. 3. & §. *Iti- nerantes Fratres*, n. 5. Jam sit

499. RESOLUTIO. Elisabetha, etsi fuerit inscripta Archiconfraternitati Chordige- rorum S. P. N. Francisci, non tamen pec- cavit, nequidem venialiter, non portan- dô Chordam Archiconfraternitatis, & non recitandô preces quotidie præscriptas, (ni- si fortè ex conscientia erronea putâset es- se peccatum) Ratio est: quia Papa non intendit Confratres & Conforores Chor- digeræ Archiconfraternitatis sub ulla culpa obligare ad gestationem Chordæ seu fu- niculi Benedicti, & recitationem precum quotidianarum ac aliorum statutorum Ar- chiconfraternitatis obligare; sed Summi Pon-

Pontificis intentio & voluntas est, ut si Statuta Archiconfraternitatis observent, quantum tolerabiliter fieri potest, & præsertim si gestent Chordam benedictam circa lumbos, & quotidie recitent preces præscriptas, fiant participes meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitati concessarum; Si verò non gestent Chordam benedictam circa lumbos, vel non recitent preces quotidie præscriptas, etiam non fiant participes meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitati concessarum; & propterea Elisabethæ respondendum est, ipsam non fuisse factam participem meritorum, & indulgentiarum Archiconfraternitatis Chordigerorum, quia vel non recitavit preces quotidie recitari præscriptas, vel non portavit Chordam circa lumbos, sed tantum in sacco, quod non sufficit. Aliud est, si Confratres & Consores non intersint Processioni Menstruæ, vel Missæ pro defunctis Confratribus die sequenti legi solitæ, vel Festa Ordinis nostri non celebrent, &c. propter hæc enim non defraudantur indulgentijs Archiconfraternitatis, modò gestent Chordam benedictam circa lumbos, & orent preces quotidie præscriptas; quia hæc duo sunt principalia puncta Archiconfraternitatis. Vide Gobat de Indulg. p. 2. cap. 25. n. 640.

CON:

CONFIDENTIA CLXVII.

De Indulgentiis Altarium privilegiatorum.

500. Didacus Guardianus procuravit Româ pro sua Ecclesia in Altari S. Antonij de Padua privilegium, per celebratum ibidem Missæ Sacrificium, quâlibet feriâ sextâ liberandi animam è purgatorio, cum hac tamen clausula, & conditione, *si septem Missæ quotidie in Ecclesia prædicta celebrentur.* Jam autem occasione festivitatum, vel funerum, aut similium, absentibus Religiosis tot Missæ celebrari nequeunt; igitur quærit, an Altare prædictum suô nihilominus gaudeat privilegio? Ante Resolutionem

501. *Sciendum*, quòd juxta Brevia Apostolica, (quæ hodie petentibus *Altare privilegiatum*, hoc est, in quo per celebrationem Missæ in determinatis diebus, potest anima è purgatorio liberari, conceduntur) debeant observari sequentes clausulæ, seu conditiones, ut quis per Sacrificium Missæ ibidem celebratum liberet animam è purgatorio, videlicet. 1. Debet quis legere in Altari privilegiato, die in Brevis determinato *Missam de Requiem seu Defunctorum*, quando Rubricæ Missalis id concedunt; si verò Rubricæ Missalis id prohibeant, potest etiam anima è purgatorio liberari per Missam quamcunque currentem. Ita declaravit Innocentius XI. Con-

Constitut. *Aliàs postquam.* 14. May 1688.
2. celebrans in Altari privilegiato debet
illius Missæ, per quam vult liberare ani-
mam e purgatorio, fructum ministeria-
lem applicare pro ipsa anima liberanda,
& quidem tantum pro una anima, hoc est,
uno defuncto, vel una defuncta, & non pro
pluribus defunctis; aliàs non valet privi-
legium. *Gobat de Indulgentiis, p. 2. cap. 26.*
n. 529. Jam sit

RESOLUTIO. Sacræ Congregationi 502.
tria fuere dubia proposita super numero
Missarum celebrandarum in Ecclesia, in
qua est Altare privilegiatum, & quidem
primum fuit: An absentibus Religiosis ex
causa prædicationis, tempore Quadragesi-
mæ & Adventûs, vel quando occasione
festivitatum, vel funerum, aut similium,
à Superioribus ad celebrandum alibi trans-
mittuntur, indulgentiæ concessæ cum cer-
to numero Missarum, qui ob dictas cau-
sas adimpleri non potest, prorsus cessent,
vel pro eo tempore, quô dictus nume-
rus Missarum non fuerit adimpletus, sint
suspensæ, vel potius remaneant in suo
robore? *Secundum dubium* fuit: An idem
sit statuendum deficiente præfixo numero
Missarum ob infirmitatem Sacerdotum
tam Regularium, quàm Sæcularium?
Tertium dubium fuit: An pariter idem sit
statuendum, deficiente prædicto numero
Missarum ob absentiam ab Ecclesiis Sæcu-
lari-

laribus Canonorum, & Sacerdotum per aliquot dies & Menses ? *Horum dubiorum Resolutionem* Summus Pontifex remisit *Sacrae Congregationi Concilij*, quæ annò 1701. 30. Julij respondit: *Ad primum*; quoad primam partem pro tempore Adventûs, & Quadragesimæ remanere suspensas, non autem in reliquis, dummodò rarò contingat. *Ad secundum*: non remanere suspensas. *Ad tertium*: provisum in primo. *Hanc declarationem Sacrae Congregationis refert Matthæucci, in cautela Confessari, lib. 1. cap. 27. num. 57.* Ex qua patet Resolutio casûs. Hoc adhuc addendum, quòd si Româ impetretur & concedatur. Altare privilegiatum *pro Fidelibus defunctis generatim*, hoc est, cujuscunque sexûs, statûs, aut conditionis fuerint, ordinariè in Brevi Apostolico addatur hæc conditio, & clausula: *Dummodo in ea Ecclesia* (in qua Altare privilegiatum conceditur) *septem Missæ* subinde dicitur: *quinque Missæ*) *quotidie celebrentur.* Pro Fidelibus defunctis autem certæ alicujus Confraternitatis, vel certi Monasterij, & ejus Benefactoribus defunctis potest impetrari Altare privilegiatum in aliqua Ecclesia, etsi unica tantum Missa hebdomadatim dicatur, modò dicatur illâ die, cui affixa sunt suffragia.

CONFERENCE CLXVIII.

De Indulgentiis concessis omnibus Christi Fidelibus Orantibus ad pulsum Salutationis Angelicæ, & reverenter Nominantibus Ss. Nomina JESUS, & MARIA, & interessentibus Orationi
40. Horarum,

Burchardus sæpius audivit, modernum 503.
Summum Pontificem Benedictum XIII.
magnas concessisse indulgentias orantibus ad pulsum Salutationis Angelicæ; hinc illarum notitiam percipiens, quærit: quales ergò sint?

RESOLUTIO. Exhibeo illarum Breve 504.
Apostolicum, quod est sequentis tenoris;

Indulgentia perpetua
Pro Orantibus ad Pulsum Salutationis Angelicæ.
Benedictus PP. XIII.

Ad perpetuam Rei Memoriam.
Injunctæ nobis divinitus Apostolicæ servitutis ratio postulat, ut cœlestium munerum thesauros dispensationi nostræ à Domino creditos fideliter erogemus, cum id ad augendam in terris Beatissimæ atque Augustissimæ Cœli Reginae Virginis Deiparæ Mariæ Patronæ & Advocatæ nostræ venerationem, excitandamque, & confovendam erga illam Fidelium devotionem, ac ad animarum salutem, speramus in Domino profuturum: Itaque de Omnipotentis DEI Misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus

authoritate confisi, omnibus, & singulis Christi Fidelibus verè Pœnitentibus, & Confessis, ac sacra Communione refectis, qui manè, aut meridiè, seu vesperè ad pulsum campanæ, *Angelus Domini nuntiavit Mariæ, & concepit de Spiritu Sancto: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum: & Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis: cum tribus Ave Maria*, flexis genibus devotè recitaverint, & pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad DEUM preces effuderint, plenariam in uno die cujuslibet mensis duntaxat per unumquemque Christi Fidelem ad sui libitum eligendo, lucrificandam, omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus: In reliquis verò anni diebus iisdem Christi Fidelibus verè contritis, quoties id egerint, centum dies de injunctis eis, seu aliàs quomolibet debitis pœnitentijs, in forma Ecclesiæ consueta relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris; Volumus autem, ut earundem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarij Publici subscriptis, & sigillò Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ.

hibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris, die XIV. Septembris, 1724. Pontificatûs nostri anno primô. F. Cardinalis Oliverius.

Romæ, Typis Reverendæ Cameræ Apostolicæ. 1724.

Quæres I. *Quales ergo sunt concessæ Indulgentiæ reverenter nominantibus Ss. Nomina JESUS & MARIA?* 505.

Respondeo : Sixtus V. Bullâ : *reddituri* ; die 11. Julij, 1587. ita loquitur : quia non est aliud nomen sub cœlo, in quo nos oporteat salvos fieri, nisi nomen JESU, idcirco omnibus, & singulis Christi fidelibus, qui hœc modô salutaverint alios, nempe suô vulgari, seu latinô sermone : *Laudetur JESUS CHRISTUS*, & his, qui sic responderint, *in sæcula, vel Amen, & semper*, utrisque tam salutantibus, quam respondentibus, quinquaginta, ubicunque id factum fuerit : Qui autem Nomen JESU nominaverint reverenter, vel Nomen MARIÆ, viginti quinque dies : qui verò in mortis articulo, ore, vel corde (h ore non potuerint) idem Nomen invocaverint, dummodò ante habuerint consuetudinem sic salutandi, vel nominandi idem Nomen JESU, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem : Quique Litanias ejusdem laudatissimi Nominis recitaverint, trecentos : qui Litanias ejusdem Beatissimæ Virginis

MARIÆ, ducentos : nec non Prædicato-
ribus verbi DEI, qui inter prædicandum
ad hunc modum salutandi, invocandi,
vel recitandi, seu nominandi Nomen
JESU, & MARIÆ, Auditores monue-
rint, & quicumque hanc salutationis for-
mam usui esse curaverint, easdem indul-
gentias, ac peccatorum remissiones con-
sequantur, authoritate, & tenore præmis-
sis concedimus & largimur. Volumus
autem, ut prædictæ Litaniæ Nominis
JESU, & Beatæ MARIÆ, juxta morem
& consuetudinem in Romana Curia, &
Domo Beatissimæ MARIÆ Virginis usi-
tatum recitentur. *Hucusque Sixtus V.*

*Quæres 2. Quid sciendum circa indulgentias
concessas Orationi quadraginta horarum?*

*Respondeo 1. Petentibus indulgentias pro
Oratione quadraginta horarum, de facto
dari ordinariè Breve Apostolicum sequen-
tis tenoris:*

Clemens PP. XI.

Universis Christi fidelibus præsentem
litteras inspecturis salutem, & Apostoli-
cam Benedictionem. Ad augendam fi-
delium Religionem, & animarum salu-
tem cœlestibus Ecclesiæ thesauris piâ cha-
ritate intenti, omnibus utriusque sexûs
Christi fidelibus, verè Pœnitentibus, &
Confessis, ac sacra Communione resectis,
qui Orationi quadraginta horarum conti-
nuatarum, non autem, nisi noctis tem-
pore

pore interpolatarum de licentia Ordinarij in Ecclesia Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci &c. Dominicâ Pentecostes instituendæ, per aliquod temporis spatium devotè interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad DEum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer, in Domino concedimus. Præsentibus ad septennium tantùm valituris, &c.

Respondeo 2. Circà indulgentias concessas Orationi quadraginta horarum continuarum scribit P. Gobat tract. 3. de Jubilæo, cap. 22. num. 149. ut valeant, quòd requiratur, & sufficiat, quòd per 40. horas præfatas saltem unusquisque homo sit, & oret in illa Ecclesia, in qua proponuntur prædictæ indulgentiæ; imò etsi contingeret, in illa Ecclesia per breve tempus neminem esse, vel omnes ibi præsentibus parùm dormire, quòd adhuc valeant præfata indulgentiæ; imò etsi contingeret, omnes qui pro hac vel illa Orationis hora sunt constituti, orare cum perpetuis, & voluntarijs distractionibus, aut per parvum tempus penitus nihil orare, modò genua modestè flectant, quòd adhuc valeant istæ indulgentiæ; quia moraliter loquendò, adhuc potest dici *Oratio quadraginta horarum con-*

406 *Supplement. II. Confer. P. Sargar,*
tinuat arum, modò illi, qui has indulgentias
volunt lucrari, ritè præstent opera suprà
in Breui Apostolico præscripta.

TITULUS X.

De Jubilæo Ecclesia- stico.

• CONFERENTIA CLXIX.

De Jubilæi natura. Divisione, & quoties ac pro
quibus obtineri possit?

506. **B**enedictus Papa XIII. 1724. post suam
Coronationem concessit Jubilæum
extraordinarium pro exorando sibi
à DEO felici regimine. De hoc Jubilæo
pro tunc fuerat perquisitum: num binâ
vice obtineri, ac etiam Defunctis appli-
cari possit? Quid igitur fuerat responden-
dum? Ante Resolutionem

507. *Notandum, quòd Jubilæum Ecclesiasticum*
sit indulgentia plenaria à summo Pontifice con-
cessa perscipientibus opera præscripta, cum quadam
universitate & appendice favorum spiritualium;
Estque triplex, videlicet Jubilæum Anni
sancti, Jubilæum ordinarium, & Jubilæum
extraordinarium. Annus sanctus, seu Jubilæus
(qualis est annus 1725. quò hæc scribo)
est vigesimus quintus quisquis annus, quò
Romæ visitantibus designatas Ecclesias,
con-

Titulus X. De Jubileo Ecclesiastico. 407

conceduntur maximæ indulgentiæ, & fa-
vores. Incipit autem annus sanctus à
primis vesperis Nativitatis Domini, &
desinit post primas vespervas Nativitatis
Domini anni sequentis, & in hoc anno
sancto Romæ luciferi potest Jubilæum
anni sancti ab indigenis, & peregrinis de-
signatas Romæ Ecclesias visitantibus, &
cætera opera perficientibus. Jubilæum
ordinarium est, quod post annum san-
ctum conceditur Provincijs extra Italiam,
duratque ordinariè per Bimestre. Jubi-
læum extraordinarium est, quod post Co-
ronationem Neo electi Summi Pontifi-
cis pro exorando à DEO felici regimine,
vel quando Ecclesia gravi necessitate pre-
mitur, concedi solet, duratque per duas
septimanas, hoc est, per *quindecim dies, ita
ut includat tres dies Dominicas, & duodecim dies
feriales.* patet ex praxi. *La Croix lib. 6. p. 2.
n. 1397.* Jam sit

RESOLUTIO I. Jubilæum nequit 508.
obtineri seu applicari Defunctis. *Gobat de
Indulgentiis, p. 1. cap. 22. n. 266* Ratio est: quia
Bullæ Jubilæorum tantum pro vivis, non
autem pro Defunctis concedunt Jubilæum
lucrandum; hinc quilibet tantum pro se-
ipso poterit lucrari & applicare Jubilæum.

RESOLUTIO II. Jubilæum anni 509
sancti potest in anno sancto Romæ obti-
neri toties, quoties repetuntur opera pro
eo lucrando præscripta. Ita *Bellegambe*

apud *la Croix* l. 6. p. 2. n. 1400. Jubilæum ordinarium semel tantum acquiri potest, quia in Bulla concessionis ejusdem additur : *semel tantum*. Possunt tamen hoc in partibus iterum lucrari, qui Jubilæum in anno sancto Romæ lucrati sunt. *Bellegambe* S. 5. Q. 7. Denique Jubilæum extraordinarium juxta veriore opinionem non nisi semel obtineri potest, juxta *Herincx de Pœnit. disp. 4. q. 13. num. 98*. Etsi plurimi contrarium sentiant, inter quos est etiam *Gobat de Jubilæo cap. 14*. Hinc idem *Gobat, Navarrus, Henrriquez, Rodriquez, Reginaldus, Diana, Bellegambe, & Viva* apud *la Croix* cit. num. 1450. docent, quòd ille, qui primâ septimanâ lucratus est Jubilæum, si secundâ hebdomadâ incidat in casum reservatum vel censuram, potest ab his absolvi, saltem si præscripta opera repetat. Quod etiam tenent *Castropalaus, & Dicastillo*, quamvis dicant, eundem non posse bis lucrari Jubilæum: imò posse absolvi, quamvis non repetat opera præscripta, docent *Rodriquez, Sà, Diana, Lohner*, quod probabile esse dicunt *Grassis, Bonacina, Castropalaus, Dicastillo*. Hinc dicit *Sanchez*, multò magis posse absolvi sæpiùs intra tempus septimanæ, quâ peragit opera. Quæ tenent, etiam si primis diebus septimanæ absolvisset omnia opera; quia pro laboribus assignatur tota septimana. *Castropalaus & Lugo*, & probabile dicit *Diana*. Verba autem

tem

tem illa : *Pro hac vice tantum* , non videntur referri ad actum absolvendi , sed ad tempus Jubilæi. *Viva de Jubilæo , q. 11. art. 3. num. 2.*

CONFERENCE CLXX.

De suspensione Indulgentiarum , & Facultatum in Anno Sancto , extra Romam.

Smaragdus Confessarius ex Regulari- 510.
bus Mendicantibus , cum audivisset hoc anno Sancto 1725. promulgari Bullam suspensivam quarumcunque indulgentiarum etiam perpetuarum , & facultatum absolvendi , etiam à casibus Sedi Apostolicæ reservatis , etiam in litteris die Cænæ Domini legi solitis contentis , concessarum Ordinibus etiam Mendicantium , ex quibusvis causis & occasionibus , sub quibuscunque tenoribus & formis &c. Non obstantibus privilegiis quibuscunque , &c. Editam à Moderno Papa Benedicto XII. (quæ tamen Bulla in terminis fuit omnino eadem cum illa , quam ante 75. annos , nimirum anno 1650. pro illo anno Sancto edidit Innocentius Papa X. & videri potest apud Gobat de Jubilæo , ab initio) cum , inquam , Smaragdus hæc promulgari audivisset , mente consternatus est , & varia dubia caput ejus exagitabant ; Nam 1. dubitabat , an indulgentiæ pro defunctis applicabiles essent suspensæ ? 2. An indulgentiæ pro articulo mortis , item partiales essent suspensæ ? 3. An facultas absolvendi à ca-

sibus Papæ reservatis extra Bullam Cœnæ, quam habet vi Privilegiorum Regularibus Mendicantibus concessorum, item licentia quinquennalis, quam habet à Summo Pontifice absolvendi à casibus Bullæ, item facultas absolvendi à casibus Ordinario reservatis, quam habet ab Episcopo, item facultas commutandi vota exceptis quinque Papæ reservatis, & an nimirum hæ omnes facultates in anno Sancto sint suspensæ? Qualiter hæc dubia fuere resolvenda? Ante Resolutiones

- §II. *Notandum*, quòd in anno Sancto Summus Pontifex indulgentias & facultates absolvendi suspendat extra Urbem Romam; quia cupit (*ut patet ex Bulla Indulgentiarum suspensiva*) ut Christianæ Nationes ex omnibus terrarum orbis locis in alma Urbe Româ convenientes, Ecclesias BB. Apostolorum Petri & Pauli, Lateranensem quoque & S. Mariæ Majoris visitent, & ibidem plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam lucrentur. Incipit autem suspensio supradictarum indulgentiarum, & facultatum, extra Urbem Romam, in primis Vesperis Nativitatis Domini, nimirum quando incipit annus Jubilæus, juxta dicta Conferentiâ præcedenti, & desinit earum suspensio, quando desinit annus Sanctus, finitis videlicet primis Vesperis Nativitatis Domini

ni anni sequentis, tùmque reviviscunt absque nova concessione. *Communis cum Gobat de Jubilæo, cap. 9.* Jam sit

RESOLUTIO I. Durante annò 512. Sanctò suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ concessæ vivis extra Urbem Romanam constitutis, & facultates absolven- di &c. Earundem occasione, seu causâ illas consequendi datæ, quæ tamen finitò annò Sanctò absque novâ renovatione manent in suo robore. Ita Communis DD. apud *Herincx, Gobat, Viva, la Croix.* Patet ex Bullis Pontificum suspensivis indulgentiarum, & facultatum in anno Sancto.

RESOLUTIO II. In anno Sancto 513. non suspenditur indulgentia, & Jubilæum Compostellanum ex *Brevi Apostolico Sixti V.* Nec indulgentia concessa Augustissimæ Domui Lauretanæ B. V. Mariæ, ut declaravit *Gregorius XIII.* Nec indulgentia à Christo Domino concessa *Ecclesiæ Portiunculæ propè Assisium*, ut declaravit *Innocentius XII.* Quod tamen intelligendum est de proprio loco, hoc est, de illo templo Portiunculæ Assisiatensi, non autem extra illum locum de alijs Ecclesiis, ad quas à Summis Pontificibus fuit extensa, ut notat *Rodriquez.*

RESOLUTIO III. In Anno Sancto 514. non sunt suspensæ indulgentiæ plenariæ concessæ pro articulo mortis, uti declara-

ra-

rarunt Urbanus VIII. Innocentius X. & Clemens X. apud *la Croix l. 6. p. 2. n. 1401.* Nec sunt suspensæ indulgentiæ concessæ immediate pro defunctis, seu solis defunctis applicabiles, ut declaravit Clemens X. apud *Gobat, Viva, & la Croix cit.* Hinc Altaria Privilegiata pro defunctis, in anno Sancto retinent suum vigorem, indulgentiæ verò concessæ immediate pro vivis, & applicabiles defunctis sunt suspensæ in anno Sancto. Ita Authores modò citati ex declaratione Clementis X. Modernus tamen Summus Pontifex Benedictus XIII. pro hoc anno Sancto 1725. specialiter concessit, quòd omnes omnino indulgentiæ hòc annò Sanctò suspensæ possint directè per modum suffragij applicari animabus in purgatorio. Imò præfatus Summus Pontifex Benedictus XIII. ex speciali erga Ordinem nostrum Seraphicum Benevolentia, concessit, ut indulgentias plenarias in festis *S. Antonij de Padua, Portiunculæ, & S. P. N. Francisci* concessas, potuerint etiam Vivi lucrari pro se ipsis. Quid autem sit concessurus ille Summus Pontifex, qui annò Sanctò proximè futurò, videlicet anno 1750. in Cathedra Petri sedebit experientur illi, qui illo anno gratiam vivendi habebunt.

515. RESOLUTIO IV. In anno Sancto non sunt suspensæ indulgentiæ Episcopales; quia Bullæ indulgentiarum suspensivæ

sivæ tantum loquuntur de indulgentiis à Romanis Pontificibus concessis. Nec suspensæ sunt indulgentiæ partiales à Romanis Pontificibus concessæ. Ita docent *Fillineus, Lezana, Castropalao, Dicastillo, Quintanadvennas, Gobat, Viva, Herincx, la Croix cit. n. 1401.*

RESOLUTIO V. In anno Sancto 516. non suspenduntur facultates absolvendi à casibus Ordinario reservatis, uti constat ex tenore Bullarum suspensivarum. Nec facultates absolvendi, dispensandi, commutandi &c. concessæ ad alium finem, quam causâ lucrandi indulgentias, suspenduntur in anno Sancto, uti declararunt plures Pontifices, & tradunt Authores cum *Bellegambe, Viva, Gobat, Herincx, Laymann, & la Croix cit. n. 1403.* Quamvis enim verba Bullarum suspensivarum videantur derogare facultatibus ex quacunque causa concessis, tamen præsumi debet, eandem semper esse mentem sequentium Pontificum, nisi constet de opposito. Hinc non suspenduntur facultates absolvendi &c. quas habent Regulares vi suorum privilegiorum; quia non sunt concessæ occasione indulgentiarum, seu causâ illas consequendi. Idem Judico dicendum de licentia quinquennali absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, quæ Româ impetratur à quibusdam Regularibus; siquidem & hæc licentia quinquennalis non conceditur cau-
sâ

sâ consequendi indulgentias. Ex his patet Resolutio ad omnia Dubia Smaragdi, de quo procedit Conferentia.

CONFERENTIA CLXXI.

De operibus ad lucrandum Jubilæum præscriptis.

517. Elzearius Comes, dum anno 1724. in Diœcesi Passaviensi promulgatum fuisset Jubilæum Extraordinarium, à Benedicto Papa XIII. post suam Coronationem, pro felici sibi à DEO exorando regimine concessum, primâ die Jubilæi visitavit hic Passavii designatas Ecclesias, postea profectus Salisburgum, ibidem perfecit reliqua opera pro lucrando Jubilæo præscripta. Proinde quæritur, an lucratus fuerit præfatum Jubilæum? Ante Resolutionem

518. *Sciendum*, quòd ad lucrandum Romæ in anno Sancto Jubilæum ordinariè præscribatur Confessio, & visitatio quatuor Urbis Romæ Ecclesiarum, nimirum BB. Apostolorum Petri, & Pauli, Lateranensis, & S. Mariæ Majoris, & quidem ab inquilinis Romanis per 30. dies continuos, vel discontinuos, à Peregrinis verò per 15. dies, ac in illis pro salute Christiani populi fusa oratio. Ad lucrandum autem Jubilæum Ordinarium; quod post annum Sanctum conceditur Provincijs extra Italiam, communiter præscribitur Con-

Confessio, Communio, quindecim visitationes quatuor Ecclesiarum, ac devota in eis fusa oratio pro remissione suorum peccatorum concordia Principum Christianorum, extirpatione hæresum, ac S. Matris Ecclesiæ necessitatibus. Denique ad lucrandum Jubilæum extraordinarium, quod post Coronationem Neo-electi Pontificis pro exorando à DEO felici Regimine, vel quando Ecclesia gravi necessitate premitur, concedi solet, ordinariè præscribitur Confessio, Communio, certarum Ecclesiarum visitatio, ac in iisdem fusa oratio pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ, hæresum extirpatione, Principumque Christianorum concordia, Eleemosynæ largitio, jejunium feriâ quartâ, sextâ, & sabbatho in una ex duabus hebdomadibus. Subinde etiam præscribitur Processio, seu ejus Comitiva. Quòd si quis ob infirmitatem aut aliam rationabilem causam nequeat prædicta opera exequi, conceditur facultas Confessario, omnia & singula in opus pium, prout sibi visum fuerit, commutandi. Jam sit

RESOLUTIO. Elzearius Comes hic § 19. Passavij primâ die Jubilæi extraordinarij visitans Ecclesias præscriptas, ac in eisdem fundens pias preces ad intentiones præscriptas, & reliqua opera perficiens Salisburgi, lucratus est Jubilæum extraordinarium

narium hic Passavij promulgatum. Communis cum *Herincx disp. 4. de Pœnit. q. 13. n. 100.* Quia favor Jubilæi non est localis, sed personalis, neque præscribitur, quòd reliqua opera fiant in eo loco, ubi promulgatur Jubilæum, exceptâ visitatione Ecclesiarum. Ubi tamen observandum, quòd opera præscripta pro lucrando Jubilæo extraordinario *juxta tutiorem sententiam* debeant perfici in una hebdomada, quod de jejunijs videtur certum. Item quòd etiam peregrini potiri possint Jubilæo concessô Urbi, aut Regnô, in quo versantur.

CONFERENTIA CLXXII.

Quando, seu quô tempore quis consequatur Jubilæum?

- § 20. Barbara post promulgatum Jubilæum, statim primâ die Jubilæi peregit suam Confessionem, Communionemque, visitavit Ecclesias, in eisque preces fudit, & dedit largam eleemosynam, postea feriâ quartâ, sextâ & sabbathô jejunavit, sed ecce! illô ipsô sabbathô, antequam irescubutum, deliberatè admisit delectationem veneream, de qua quidem elicuit attritionem, sed non contritionem perfectam, & sic circa horam nonam vespertinam indormivit. Die Dominicô sequenti currit ad Confessarium, querens, an fuerit lucrata Jubilæum? Quid respon-

respondebit Confessarius? Ante Respon-
sionem

Notandum, quòd Jubilæum (idem est, 521.
de quacunque indulgentia) tunc, seu illò
temporis momentò obtineatur, quò ulti-
mum opus ad lucrandum Jubilæum præ-
scriptum perficitur, & completur; unde
si ultimum opus sit jejunium, lucrans
obtinebit Jubilæum mediâ nocte ultimâ,
hoc est, Sabbathi, etiamsi tunc dormiat.
Lugo, Diana, Gobat, la Croix l. 6. p. 2. num.
1413. Jam sit

RESOLUTIO. Barbara non est lu- 522.
crata Jubilæum; quia tunc, quando per-
fecit ultimum opus, seu ultimam partem
jejunii, scilicet circâ mediam noctem diei
Sabbathi non fuit in statu gratiæ, cùm
deliberatè admiserit antea peccatum mor-
tale, scilicet delectationem veneream; &
licèt desuper elicuerit attritionem, hæc
non reposuit Barbaram in statum gratiæ;
cùm attritio sinè Sacramento reipsâ sus-
cepto non justificet. Quòd autem ad
obtinendum Jubilæum, imò ad quamli-
bet indulgentiam lucrandam requiratur
status gratiæ saltem tunc, quando ulti-
mum opus, & si hoc sit successivum, quan-
do hujus ultima pars perficitur, diximus
suprà *Conferentiâ* 156. num. 467. & confir-
mat Praxis fidelium, qui præcipua opera
v. g. jejunia, eleemosynam, visitationes
Ecclesiarum præmittunt Confessionì, &
D d con-

consequenter illa subinde peragunt in peccato mortali ; postea modò confitentur, & communicant. *La Croix cit. num. 1410.* Consulendum tamen est, ut ante omnia opera eliciatur contritio perfecta, ut sic fiant in statu gratiæ.

523. *Sed quid si Barbara*, post elapsam tempus Jubilæi de suo peccato mortali venerat delectationis elicuisset contritionem perfectam, vel illud cum attritione confessa fuisset, an non tunc consecuta fuisset Jubilæum ?

Respondeo Negative cum Castropalao, Bellegambe, Viva, la Croix cit. num. 1412. & aliis contra Paludanum, Silvestrum. & Henriquez. Ratio est: Quia licet absolutè dari potuisset indulgentia sic, ut remotò obice peccati mortalis revivisceret, de facto tamen mens Summi Pontificis non est, effectum indulgentiæ suspendere ultrà opus ultimum ad indulgentiam lucrandam requisitum, ut colligitur ex Bullis, & Brevibus Indulgentiarum.

CONFERENCE CLXXIII.

De Confessione pro Jubilæo peragenda.

424. Gregorius Theologus docens, ad lucrandam indulgentiam, ac etiam Jubilæum, non requiri Confessionem peccatorum venialium, si quis sibi non sit conscius peccati mortalis, ut tenet Communis sententia apud Gobat de Jubilæo, cap. 23.
- finè

finè præmissâ Confessione Sacramentali (quia sibi non erat conscius peccati mortalis nondum confessi) accessit Communionem, & perfecit reliqua opera; Sed ultimô die, videlicet Sabbathi, quô ultimum opus, nimirum jejunium complendum erat, committit peccatum mortale, de quo tamen elicit contritionem perfectam, sed illud non confitetur intra tempus Jubilæi. Occasione hujus casûs inquiritur. 1. An Confessio Sacramentalis requiratur ad lucrandum Jubilæum? 2. Qualis Confessio requiratur, & quando peragenda? 3. An Gregorius fuerit lucratûs Jubilæum? Sit

RESOLUTIO I. Ad lucrandum Ju. §25:
bilæum requiritur Confessio Sacramentalis peccatorum; quia hanc Bullæ Jubilæorum præscribunt. Qui tamen habet sola venialia, non tenetur confiteri; quia usus Ecclesiæ habet; ut, quando præcipit Confessionem, intelligat Confessionem peccatorum mortalium. Ita *Diana*, *Aversa*, *Gobat*, *Viva*, *la Croix*, & alii contra *Sotum*, *Sanchez*, *Bonacinam* & alios.

RESOLUTIO II. Ad lucrandum Ju. §26:
bilæum requiritur Confessio valida, nec sufficit sacrilega; quia nec Præcepto Ecclesiastico de annua Confessione satisficit per Confessionem Sacrilegam, siquidem contrarium damnavit *Alexander VII.* propositione 14.

527. **RESOLUTIO III.** Confessio pro lucrando Jubilæo non necessario debet esse *Generalis*, cum hæc non præscribatur, sed sufficit *Ordinaria*; Potestque peragi unô, vel etiam duôbus diebus ante primam Dominicam, in qua incipit Jubilæum. Ita *Laymann l. 5. tr. 7. cap. 8.* dicens, de hoc nullum esse dubium. Item Confessio, & Communio potest differri, & fieri ultimâ Dominicâ seu ultimô die Jubilæi, quia sic est consuetudo, & praxis fidelium. *Laymann cit.* Jam sit ad casum

528. **RESOLUTIO IV.** Gregorius non fuit lucratus Jubilæum. Ratio est: quia non posuit omnia opera ad lucrandum Jubilæum præscripta, scilicet Confessionem peccati mortalis; hæc enim necessario requiritur etiam in eo, qui de suo peccato mortali elicuisset contritionem perfectam, ut docent *Suarez, Filliucius, Gobat,* & alii; siquidem Papa in Bulla Jubilari exigit Confessionem non tantum ut dispositionem ad statum gratiæ, sed etiam ut opus injunctum. Et licet Gregorius Theologus doceat, & teneat istam sententiam, quod Confessio venialium non requiratur ad lucrandum Jubilæum, teneatur tamen consequenter docere, & tenere, quod, si quis non sit Confessus, & die ultimô etiam post Communionem, ante expletam septimanam incideret in mortale, teneatur adhuc confiteri; quia tunc intra

Titul. X. De Jubilæo Ecclesiastico. 421

intra tempus lucrandi Jubilæi est in mortali, & necdum Confessus est. Aliud foret, si jam semel peccatum mortale confessus esset, & postquam communicasset, incideret in mortale; talis non teneretur adhuc semel confiteri, sed sufficeret, si ante opus ultimum se poneret in statum gratiæ per contritionem perfectam. Ita Gobat de Jubilæo, cap. 23. n. 157. Ratio est: quia Bullæ Jubilares exigunt tantum unam legitimam Confessionem. Ob quam rationem docent etiam Vasquez, Præpositus, Castropalaus, Lugo, & Viva apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1415. quod ille, qui pro Jubilæo tantum confessus est Venialia, & post Communionem incideret in mortale, non teneatur adhuc semel confiteri, sed sufficiat elicere contritionem perfectam, quod tamen Suarez, & Filliucius probabilius negant, quia talis nondum posuit Confessionem præceptam, nimirum peccati mortalis.

CONFERENTIA CLXXIV.

De Communionem pro Jubilæo requisita.

Fabianus & Sebastianus in Jubilæo extraordinario à Benedicto Papa XIII. concessa anno 1724. confessi sunt Marcelliano Confessario die Dominicâ, Mediâ inter primam, & ultimam Dominicam Jubilæi, hoc est, octavô die incepti Jubilæi (siquidem Jubilæum extraordinarium juxta suprâ

dicta continet tres Dominicas, & duodecim dies feriales) & quidem Fabianus alia opera pro Jubilæo lucrando requisita jam perfecerat hebdomadâ primâ Jubilæi, & sic per Confessionem, & Communionem in Dominicâ secundâ Jubilæi volebat opera requisita complere, & ita lucrari Jubilæum: Sebastianus autem nullum adhuc opus perfecerat, sed per Confessionem & Communionem in Dominicâ secundâ Jubilæi factam volebat lucrari Jubilæum, facturus reliqua opera in secundâ hebdomadâ Jubilæi. Uterque quæsit ex Confessario, an tali modô possint ritè consequi Jubilæum? Ante Resolutionem

§30. *Notandum*, ad lucrandum Jubilæum non sufficere Communionem *Sacrilegam*; quia nec pro Paschate potest satisfieri per Communionem *Sacrilegam*. Si tamen Eucharistia bonâ fide susciperetur à constituto in mortali, de quo haberet attritionem, sufficeret talis Communio pro lucrando Jubilæo; quia, ut multi Theologi docent, adhuc per accidens causaret gratiam sanctificantem primam. Porro illis, qui communicare non possunt, v. g. pueris &c. Communio debet commutari in aliud pium opus. *Gobat de Jubilæo cap. 26.* quamvis tempore Jubilæi pueros citius posse admitti ad Communionem, ut lucrentur Jubilæum, moneant Doctores. Jam sit

RESO.

RESOLUTIO. Fabianus & Sebastia- 531.
nus tali modò in casu explicatò potuerunt
rite lucrari Jubilæum. Ratio est: Quia
Dominica media, seu secunda in Jubilæo
potest trahi, seu referri ad primam heb-
domadam Jubilæi, ac etiam ad secun-
dam: *Ad primam quidem hebdomadam*, quæ
antecedit Dominicam secundam: quia se-
cundùm Omnes, Dominica tertia in Ju-
bilæo, potest referri ad hebdomadam se-
cundam, quæ tamen ipsam antecedit.
Deinde Dominica secunda in Jubilæo
potest etiam referri ad secundam hebdo-
madam, quæ ipsam sequitur; quia etiam
secundùm Omnes, Dominica prima Ju-
bilæi potest referri ad hebdomadam pri-
mam Jubilæi, quæ tamen ipsam sequitur:
Ergo Confessio, & Communio facta in
Dominica secunda Jubilæi, potest inser-
vire vel ad complenda, & finienda opera
pro lucrando Jubilæo facta in prima heb-
domada, vel ad inchoanda opera pro Ju-
bilæo lucrando facienda in secunda heb-
domada.

CONFERENTIA CLXXV.

*De visitatione Ecclesiarum, & Oratione, ac
Processione.*

Eleonora Comitissa cupiens lucrari Ju- 532.
bilæum visitat Ecclesias, sed vecta curru,
cùm tamen benè posset pedibus incede-
re: sub precibus, quas in Ecclesiis pro lu-

crando Jubilæo fundit, est voluntariè distracta: In Processione, quam pro lucrando Jubilæo comitatur, garrit cum sua Confodali. Quæritur, an tali modo lucretur Jubilæum:

533. RESOLUTIO I. Visitatio Ecclesiarum pro lucrando Jubilæo debet esse. 1. Earum, quæ sunt designatæ, & quidem totuplex, quotuplex est præscripta; non tamen est necessarium, ut visitatio omnium Ecclesiarum fiat unô die, & qui Missam audit in templo, hoc ipso visitat. 2. Debet esse devota, quod fiet, si in Ecclesia visitata exerceatur actus Religionis, v. g. genuflexio, oratio &c. etiamsi fiat à constituto in mortali, item ab immodesto, & peccante per viam, si modestè ingrediatur, & oret. *Bellegambe q. 6. Viva q. 8. art. 5.* 3. Visitatio templorum fieri potest etiam curru, vel equo, item ab iis, qui in templo habitant. *La Croix l. 6. p. 2. n. 1432.* Hinc Eleonora Comitissa curru vecta visitans Ecclesias, quantum est ex hac parte, lucrata fuit Jubilæum; quia sicut curru vecta visitans Amicam, dicitur illam vere visitasse; sic etiam curru vecta visitans Ecclesias, dicetur illas verè visitasse.

534. RESOLUTIO II. Oratio præscripta pro Jubilæo lucrando debet. 1. juxta tutiorem sententiam esse vocalis, nec sufficit oratio sine attentione externâ, aut inter-

ternâ , hoc est , cum voluntariis distractionibus ; quia à Papa præscribitur oratio ad impetrandam concordiam Principum Christianorum &c. quam non est apta impetrare oratio cum voluntariis distractionibus ; Nam *DEus* illam orationem non audit , cui , qui orat , non intendit , ait *S. Gregorius* apud *D. Thomam* 2. 2. q. 83. a. 13. ita *Gobat de Jubilæo* cap. 21. *la Croix* cit. num. 1421. Unde Eleonora non est lucrata Jubilæum ; quia oravit cum voluntariis distractionibus. 2. Oratio fusa ad B. Virginem , vel Sanctos sufficit , etiamsi dicatur *DEum* esse orandum ; quia ultimatè tamen *DEus* invocatur. *Lugo, Bellegambe, & la Croix* cit. Si dicatur orationem fieri debere per aliquod tempus , satis est fieri per medium quadrantem , & communiter sufficit orare *septies Pater, & Ave.* 3. Oratio debet fieri in Ecclesiis , quæ visitantur , & ad intentionem à Papa præscriptam.

RESOLUTIO III. Quando præscribitur Processio , debet quis devotè & modestè comitari Processionem , & debet moraliter loquendô unum corpus facere cum Processione , & sufficit , sive in prima , sive in secundâ plateâ quis se associet Processioni , aut paulô ante finem ab ea recedat. Et quando Bullæ præcisè requirunt , ut quis intersit Processioni , etiam nihil orans sub Processione implet hanc conditionem.

ditionem; quia etiam ille propriè interest Processioni, qui illam comitatur, etsi nihil oret; Et si Eleonora Comitissa in Processione garriverit, sed ita modestè, & moderate, ut nihilominùs secundùm speciem exteriorem censeatur potius sacram, quàm profanam ambulationem instituisse, nihil oberit lucratiōi Jubilæi (quantùm est ex hac parte) garritus, aut nugarum tractatio, ut insinuat *Laymann lib. 5. tract. 7. cap. 6. n. 4. & Gobat de Jubilæo, cap. 19. n. 124.*

CONFERENTIA CLXXVI.

536. *De Jejunio requisito pro lucrando Jubilæo.*

Benjamin Adolescentulus quatuordecim annorum desiderans lucrari Jubilæum, perfecit omnia opera requisitâ exceptō jejunio, ad quod, an teneatur, dubitat, & quidem ex ea ratione, quia nondum complevit annum vigesimum primum, quo completō modò incipit obligari ex Lege Ecclesiastica ad jejunium. Ante Resolutionem

537. *Notandum,* jejunium pro lucrando Jubilæo requisitum debere esse, non abstinentiam ab omni cibo & potu, sed *Ecclesiasticum*, hoc est, juxta consuetum Ecclesiæ morem servari solitum, & quidem feriâ quartâ, sextâ, & Sabbatho in una hebdomada observandum; nec officit, etsi quis præfatis diebus jam aliunde foret obligatus

tus v. g. ex lege Ecclesiæ, Votô, vel Regulâ ad jejunium. Hôc notatô sit

RESOLUTIO. Benjamin Adolescentulus, si velit lucrari Jubilæum, debet jejunare. Ratio est: quia qui vult frui gratiâ conditionatè concessâ, debet implere conditionem, sub qua fuit concessa: Ergò etiam Benjamin adolescentulus, & cum eo reliqui pueri & puellæ, etsi nondum compleverint annum 21. si velint frui gratiâ Jubilæi, debent ponere omnes conditiones à Papa ad illud lucrandum requisitas, inter quas est jejunium. Si tamen præ teneritudine, vel debilitate jejunare non possent, deberet illis, sicut etiam infirmis, & gravi labore corporali defatigatis à Confessario in alia pietatis opera commutari. *Rodriquez, Gobat, & alij.*

CONFERENTIA CLXXVII.

De Eleemosyna in Jubilæo elargienda.

Ferdinandus Baro pro lucrando Jubilæo dederat suo famulo Urbano tres Ducatos in pauperes pro Eleemosyna erogandos; At Urbanus acceptos Ducatos, in sciô, Dominô, dilapidavit in popina cum meretricibus, nec obulum dedit pauperibus. Quæritur proinde, an nihilominus Ferdinandus consecutus fuerit Jubilæum, suppositô, quòd reliqua opera ritè perfecit? Ante Resolutionem

Scien-

§40. *Sciendum*, quòd Eleemosyna pro Jubilæo lucrando requisita debeat esse corporalis, hoc est, unum ex septem operibus misericordiæ corporalis. Sufficit tamen quæcunque Eleemosyna etiam parva, si in Bulla jubilarî non determinetur, potestque dari ante, vel post Communionem, etiamsi hæc sumatur die Dominicò. Porro omnes debent dare Eleemosynam, qui possunt; Si autem quis non possit, debet à Confessario petere illius commutationem in aliud opus. Jam sit

§41. **RESOLUTIO.** Ad lucrandum Jubilæum sufficit dare Eleemosynam per famulum, quia indigentia pauperis æquè sublevatur, sive quis in propria persona, sive per alium det Eleemosynam. At si famulus Eleemosynam à Domino commissam non eroget in pauperes, docent *Bonacina, Lugo, Homobonus, Busenbaum, & Viva*, Dominum non lucrari Jubilæum; quia Dominus nec per se, nec per famulum transtulit illius Dominium in pauperem. Hæc tamen Ratio non evincit (ait *Gobat de Jubilæo cap. 30.*) quòd minùs prætice probabilis, & tuta sit opinio *Sà, & Indulgentia, num. 4. & Lezana, & Jubilæum, num. 14.* tenentium oppositum, eòquòd, quantum est ex parte Domini, jam dederit, tradideritque Eleemosynam. Et his patet Resolutio casûs.

CONFIDENTIA CLXXVIII.

De Commutatione Operum in Jubilæo.

Martha coqua, cùm jam omnia opera 542.
pro lucrando Jubilæo requisita in secunda
hebdomada perfecisset, exceptâ Commu-
nionem, quam in Dominica ultima Jubilæi
sumere decreverat, hâc adveniente, manè
in culina, antequam accederet Sacram
Communionem, debuit præparare offam
suæ Dominiæ, quam, nihil cogitans de su-
menda Communionem, degustavit, & quod
gustaverat, deglutiit. Postea recordata
sumendæ Communionis pro lucrando
Jubilæo, contristata ingemuit, & cucur-
rit ad Confessarium, quid in hoc casu si-
bi faciendum esset anxie investigans. Qua-
liter Martham consolabitur Confessarius?
Ante Resolutionem

Sciendum, quòd opera pro lucrando Ju-
bilæo præscripta nullus propriâ authori-
tate possit commutare in aliud opus eti-
am melius, etiam præsentem impedimentum;
quia nemo ad hoc faciendum dedit ipsi
potestatem; sed Confessarius potest ope-
ra pro lucrando Jubilæo præscripta com-
mutare, & prorogare, si adsit legitimum ea
opera exequendi impedimentum, Debet autem
commutatio fieri in opera moraliter æqua-
lia, & intra tempus Jubilæi facienda; item
commutatio, & prorogatio debet fieri in-
tra tempus Jubilæi; potest tamen fieri
vel

vel ante, vel in, vel post Confessionem; imò etiam extra Confessionem à Confessario approbato ab Ordinario, imò etiam ab absente tali Confessario; cui proinde non cogitas confiteri, modò fiat intra tempus Jubilæi. *Lugo, Sanchez, Gobat, & alij plurimi cum Bellegambe p. 3. S. 8. q. 5.* Jam sit

§44. RESOLUTIO. Martham consolabitur Confessarius commutandò Communionem, quam, utpote non jejunia, sumere non potest, in aliud opus pium, vel illam prorogandò, seu differendò in diem proximum. Ita *Herincx, Diana, Gobat, & alij.* Quia hic adest certe legitimum communicandi impedimentum. Hinc etiam ille, qui Jubilæo ferè transactò ex mera ignorantia, & bonâ fide omisisset opera præscripta, posset adhuc lucrari Jubilæum, ultimâ die confitendò & communicandò, reliqua autem opera possent per Confessarium commutari in alia opera adhuc intra tempus durantis Jubilæi peragenda, vel prorogari. Ita *Diana, Cotonius, Busenbaum, Alloza, Arsdekin apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1440.* apud quem *Filliucci, Lugo, Viva, Diana, & alij,* idem dicunt de eo, qui spontè opera præscripta neglexisset, si die ultimâ dolens de hoc, optet lucrari Jubilæum; quia etiam talis pro tunc habet verum impedimentum peragendi opera præscripta intra tempus definitum.

CON.

CONFERENCE CLXXIX.

An sequens sententiam probabilem, & minùs tutam in lucrando Jubilæo, illud lucretur?

Eligius postquam audiverat promulgationem Jubilæi factam ab Ordinario, ex mera pigritia, & negligentia non intendit illud lucrari, nec ullum opus præscriptum perfecit. Ultimâ tandem Jubilæi die adveniente, pœnitentiâ ductus accedit Confessarium, quærens consilium, & medium adhuc lucrandi Jubilæum. Confessarius sciens esse sententiam probabilem (de qua modo diximus in fine Conferentiæ præcedentis) quòd etiam talis, sicut est Eligius, adhuc possit consequi Jubilæum, si ultimâ die confiteatur & communice, & reliqua opera à Confessario vel commutentur in alia pia opera adhuc intra tempus Jubilæi peragenda, vel prorogentur, dicit Eligio, ut ultimâ die confiteatur & communice, & reliqua opera ipsi commutat in alia opera adhuc illâ die perficienda. Jam quæritur, cùm hæc sententia docens talem, sicut est Eligius, adhuc posse lucrari Jubilæum, sit minùs probabilis, & minùs tuta, an Eligius sequens hanc sententiam à parte rei lucretur Jubilæum, positò, quòd hæc sententia, sicut potest esse, à parte rei sit falsa?

RESOLUTIO est affirmativa. Ita docent probabiliter Amicus, Pasqualigus, Leander, Diana, Viva & alii contra alios. Ratio

Ratio est: quia Ecclesia, utpote pia Mater, censetur in hoc casu supplere defectum, si quis esset, sicuti supplet defectum jurisdictionis, quæ probabiliter putatur adesse. Quoad favores tamen Jubilæo annexos, videlicet absolutionem à reservatis, & commutationem votorum, hi certò acquiruntur sequendò sententiam probabilem, etsi minùs tutam. Ratio est: quia quando est verè probabile, alicui Sacerdoti competere potestatem absolvendi, vel commutandi &c. Is validè absolvit, & commutat, quandoquidem Ecclesia ad præcavenda ingentia animarum damna supplet jurisdictionem, & quidem certò; quia consuetudo certò tribuit jurisdictionem, *ex cap. cum contingat, de foro competenti*; atqui certum est, in Ecclesia dari consuetudinem absolvendi cum jurisdictione tantum probabili, ut testantur *Suarez, Lugo, Palao, Viva, &c.* Ergò certum est, Sacerdotem absolventem cum sententia & jurisdictione directè tantum probabili, absolvere cum jurisdictione reflexè certa, adeoque certò licitè, & valide. Ita *Viva de Jubilæo, q. 3. art. 2. Diana, Gobat, la Croix &c.*

CONFERENCE CLXXX.

Qualis Confessarius, & à quibus eligi possit in Jubilæo?

547. Ludovicus Franciscanus, & Isabella Monialis Clarissa voluerunt in Jubilæo extra-

traordinario Annô 1724. à Benoîtto Papa XIII. concessio, confiteri alicui Sacerdoti Sæculari ab Ordinario approbato; cum tamen juxta Statuta Ordinis Seraphici à Summis Pontificibus confirmata Franciscani, & Clarissæ nec licite, nec valide possint extra Ordinem confiteri. Quæritur proinde, si Ludovicus, & Isabella fuissent confessi alicui Sacerdoti, siue Regulari, siue Sæculari extra Ordinem, & quidem sine scitu, & licentia Superiorum, an licite, & valide fuissent absoluti? Ante Resolutionem

Sciendum, quod quilibet Sæcularis in 548. Jubilæo possit sibi eligere Confessarium quemlibet, à quo gratias, & favores Jubilæi accipiat, modò habeat sincerum animum lucrandi Jubilæum, & opera præscripta exequendi, & modò Confessarius, quem vult eligere, non sit degradatus, excommunicatus, suspensus, vel irregularis, sed sit approbatus ab Ordinario loci, in quo fit Confessio. Jam sit

RESOLUTIO. Ludovicus Franciscanus, & Isabella Clarissa, ac etiam alii Regulares utriusque sexûs potuerunt in præterito Jubilæo extraordinario annô 1724. à Benoîtto XIII. concessio, sine licentia suorum Superiorum sibi eligere Confessarium tam Sæcularem, quàm Regularem alterius Ordinis, ab Episcopo loci, in quo fit Confessio, approbatum, & ab eo à casibus

Ee

sibus

sibus reservatis absolvi, tam licitè, quàm validè. Communis apud *Bossum, Pellizarium, Bordonum, Kerckhove, la Croix, Navarrum, Suarez, & alios.* Ratio est: quia Bulla Benedicti Papæ XIII. promulgans præfatum Jubilæum extraordinarium, & concedens facultatem eligendi quemcunque Confessarium tam Sæcularem, quàm Regularem ex approbatis à Locorum Ordinariis habuit sequentem clausulam: *Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac quorumque Ordinum, & Congregationum, sive Institutorum Regularium, etiam juramentò, Confirmatione Apostolicâ, & quâvis firmitate aliâ roboratis Statutis, Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, eisdem Ordinibus, & Congregationibus, atque Institutis quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, &c.* Quam clausulam ipsemet legi in Bulla Jubilæi concessi à Moderno Summo Pontifice Benedicto XIII. & ab ejus Prædecessore Innocentio XIII. & credo, quòd eandem clausulam futuri Summi Pontifices ponent in Bulla Jubilæorum futurorum; per quam clausulam utique derogatur omnium Regularium Privilegiis, Consuetudinibus, & Statutis in contrarium.

CONFERENCE CLXXXI.

550. *De Absolutione à Reservatis in Jubilæo.*

Augustinus Confessarius in Bulla Jubilæi, annò 1724. concessi, legit, Confessa-
rium

rium pro Jubilæo electum posse absolvere à Censuris Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis; Ortum fuit proinde eidem dubium, an Confessarius pro Jubilæo electus etiam posset absolvere à Censura propter hæresin incurfa? Qualiter hoc dubium fuerat resolvendum? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Confessarius pro Jubi 551.
læo electus possit ordinariè loquendò, absolvere à casibus, & censuris reservatis Episcopo; ac etiam Papæ extra, & intra Bullam Cœnæ; quia talis facultas ordinariè conceditur in Jubilæo. Item talis Confessarius potest absolvere illos, qui spe Jubilæi indicendi ceciderunt in reservata, item excommunicatos etiam vitandos, & publicos percussores Clericorum, sed satisfactâ parte læsâ, & pro foro interno tantum; quia tales in Bullis Jubilaribus non excluduntur. Potestque talis absolutio dari, antequam pœnitens aliquid ex præscriptis aliis operibus faciat, dummodò habeat verum propositum illa exequendi. & adsit promulgatio Jubilæi, quamvis sit prima dies. Ita *Communis apud Gobat, & la Croix*. Nequit tamen Confessarius Jubilaris vi Jubilæi in ulla irregularitate dispensare; quia hoc ipsi denegatur in Bulla Jubilæi. Hoc notato sit

RESOLUTIO. Quando in Jubilæo 552.
conceditur facultas absolvendi à casibus

Bullæ Cœnæ, datur eò ipsò etiam potestas absolvendi ab hæresi, nisi hæc distinctè excipiatur. Ita Gobat de Jubilæo, cap. 33. & apud ipsum Azorius, Filliucius, Lugo, Corotinus, & alij. Idem docet Viva de Jubilæo, q. 11. & apud ipsum plures Authores, inter quos Filliucius tract. 8. n. 265. refert, ita in Sacra Pœnitentiaria fuisse resolutum anno 1617. occasione Jubilæi à Paulo V. concessi, & ita servari in praxi. Ratio est: quia cum Papa sciat, pro hac sententia stare tam multos Auctores, & hanc sententiam à plurimis Confessariis tempore Jubilæi reduci ad praxin, si vellet excipere hæresin, exciperet expressè, ex cap. 2. de Translat. Episc. ut olim sæpè factum est: Ergo quamdiu hoc non facit, potest hæc sententia teneri, & practicari.

CONFERENCE CLXXXII.

De Commutatione votorum in Jubilæo.

553. Theresia Puella quindecim annorum, edidit Juramentum de castitate perpetua, & integra servanda. Sed sicut mulieres sunt mutabiles, sic etiam Theresia nunc agens vigesimum quintum annum libenter haberet maritum, & ideò in Jubilæo accessit Confessarium, petens hujus juramenti Commutationem. Quæritur, quid in hoc casu possit Confessarius Jubilæaris?
- Ante Resolutionem

554. Sciendum, quòd in Jubilæo possint ordi-

dinariè commutari omnia vota (*exceptis votis castitatis integræ, & perpetuæ, & Religionis ab Ecclesia approbatæ, & iis, quæ cedunt in præjudicium tertij*) non tamen dispensari ; quia sic sonant Bullæ Jubilares. Imò etiam Juramenti soli D E O facta circa eam materiam, circa quam versantur ipsa vota per jubilæum commutabilia, in jubilæo commutari possunt, sicuti etiam vota jurata ; quia vota & juramenta de eadem materia, æquiparantur. Ita *Suarez, Sanchez, Gobat, & alii*. Potest autem hæc commutatio votorum fieri extra Confessionem, etiam ab eo Confessario ab Ordinario loci approbato, cui non cogitas confiteri, item potest fieri ante omnia opera pro lucrando jubilæo præscripta, dummodò habeas efficax propositum, opera præscripta exequendi, & jubilæum lucrandi ; Si tamen ex negligentia vel ex impotentia, postea non facias opera præscripta ad lucrandum jubilæum, commutatio votorum (idem est de absolutione à reservatis) tenebit, quia absolutio, & commutatio facta est absolute. *Gobat de Jubilæo, cap. 34. & 39.* Insuper si pœnitens petat commutationem voti in jubilæo, non adferens ullam aliam suæ petitionis causam, nisi, quia ita ipsi placet, oportet ei acquiescere, & commutare votum in rem æqualem ; modò habeat veram intentionem opera præscripta pro lucrando

do Jubilæo exequendi; nam illorum executio est vice justæ causæ. Ita Sanchez, & Suarez lib. 6. de voto cap. 19. Porro, ut votum castitatis in Jubilæo sit reservatum, debet esse votum propriè dictum, perfectum, determinatum, absolutum, & castitatis integræ & perpetuæ, quas particulas vide apud Sporer de votis, cap. 3. num. 58. & seqq. explicatas. Similiter, ut votum Religionis in Jubilæo sit reservatum, debet esse votum propriè dictum, perfectum, determinatum, absolutum, & Religionis ab Ecclesia approbatæ, vide Sporer cit. præsertim num. 68. Ratio horum est: quia reservatio, cum sit odiosa, est strictè interpretanda. Imò P. Dominicus Viva de Jubilæo, quæst. 12. art. 2. n. 7. ait, posse vota castitatis, & Religionis commutari in Jubilæo, si sint emissa ab impuberibus, eò quòd ante pubertatem imperfecta sit deliberatio, & promissio pro eligendo perpetuo vitæ statu. Jam sit ad casum

555. RESOLUTIO. Si Theresia de castitate integra & perpetua servanda addidit juramentum præcisè, & non simul votum (quod tamen rarò contingit) potuit hoc juramentum Confessarius in Jubilæo electus, ipsi commutare in aliud opus moraliter æquale. Ita Viva de Jubilæo, q. 12. art. 2. num. 12. Pellizarius. Navarrus, & alii apud Dianam parte 4. tract. 4. Resol. 69. Item Sanchez, Bonacina, & Ledesma. Ratio est;

est ; quia licet in Jubilæo sint reservata vota castitatis, & Religionis, per hoc tamen non censentur reservata juramenta castitatis, & Religionis, eò quòd in odiosis nomine *Voti* non veniat *Juramentum*, quod promissionem non continet, sed solum Numinis invocationem in testem propositi de castitate servanda, vel Religione ingrediendâ.

CONFERENTIA CLXXXIII.

An post Jubilæum lucratum, & Transactum possit quis ejusdem favoribus adhuc frui?

Inconstantius habuit efficax propositum lucrandi Jubilæum, & ideò etiam incepit opera pro eodem lucrando præscripta exequi, & quidem primò deposuit Confessionem Sacramentalem suorum peccatorum, à quibus etiam reservatis fuit absolutus, & accessit Sacram Communionem; postea verò ex negligentia non perfecit reliqua opera, & sic non fuit lucratus Jubilæum. Occasione hujus casûs quæritur. 1. Qualiter peccet, qui ex mera negligentia non lucratur Jubilæum? 2. Qualiter peccaverit Inconstantius, dum à peccatis reservatis fuit absolutus vi Jubilæi, quod lucrari voluit, & tamen ex mera negligentia lucrari intermisit? 3. An Inconstantius, si ipsi postea incidat casus reservatus in Confessione omissus, possit ab eodem post Jubilæum transactum ab-

solvi à quolibet confessario? 4. An Inconstantij vota in Jubilæo commutabilia, sed non commutata, possint post jubilæum elapsum à quolibet confessario commutari? Ante Resolutiones

557. *Sciendum*, quòd ille, qui lucratus est jubilæum, possit omni tempore, etiam post jubilæum elapsum, eligere Confessarium pro iis gratiis acquirendis, quas tempore Jubilæi poterat acquirere, & tamen non acquisivit. Hinc potest aliquis post obtentum, & transactum Jubilæum, à casibus reservatis absolvi, & ejus vota commutari, *modò isti tempore durantis Jubilæi jam fuerint incurfi, & in Confessione pro tunc factâ inculpabiliter omissi, & hæc, scilicet vota pro tunc jam emissa, & hoc potest fieri à quovis Confessario, dummodò habeat jurisdictionem in communia peccata mortalia. Ita Gobat, Laymann, Viva, & plures Auctores apud la Croix l. 6. p. 2. n. 1473. Ratio horum omnium est: quia per lucratum jubilæum aliquis acquisivit jus ad illa omnia; Nec est, cur dicatur, illud perdidisse, cùm Papa executionem non restrinxerit ad tempus Jubilæi. Jam sit*

558. RESOLUTIO I. Qui ex merâ negligentia non lucratur Jubilæum, per se loquendô, seclusô contemptu, scandalô &c. non peccat graviter; quia non adest præceptum lucrandi Jubilæum; Omnî tamen culpâ vix absolvendus erit, qui ex
merâ

merâ pigritia tantum, & tam facilè comparabilem Jubilæi Thesaurum non conatur adipisci. *Gobat de Jubil. cap. 40.*

RESOLUTIO II. Qui habuit sinceram intentionem lucrandi Jubilæum, & 559. ideo etiam ante alia opera peregit pro Jubilæo suam Confessionem, in quâ intuitu lucrandi jubilæi fuit absolutus à casibus, & censuris reservatis, ac eius vota commutata, postea verò negligit perficere reliqua opera, & lucrari Jubilæum, imprimis non ideò reincidit in reservationem vel censuram, quia absolute est absolutus, ejusque vota commutata manebunt, quia absolute commutata sunt. Deinde talis non peccat mortaliter, secundum *Henriquez, Sanchez, Bonacinam, Lugo, Portel, Castrapalaum, Cellegambe, & Diamam upud la Croix cit. n. 1448. & 1460. contra Suarez, Vasquez, & plures alios*, qui dicunt talem peccare mortaliter, quia non satisfacit tacitæ promissioni lucrandi jubilæum, & quidem in re gravi; quod *Priores Authores negant.*

RESOLUTIO III. Qui lucrari voluit Jubilæum, & absolutus est, quamvis 560. lucratus non sit, potest postea à non habente potestatem in reservata absolvi à reservatis oblitis, vel ex justâ causâ omis- sis; quia prior Confessarius volens facere, quidquid potuit, absolute sustulit reservationem. Ita *Sanchez, Filliucius. Portel,*

tel, Viva, & plures alii, Si autem confessio fuisset invalida per culpam, non posset postea absolvi à reservatis confessis, vel omissis; quia à nullis est absolutus, & quia ad lucrandum Jubilæum requiritur Confessio valida, ut supra dictum.

561. **RESOLUTIO IV.** Si quis non sit lucratus Jubilæum, quamvis lucrari voluerit, & ideò jam peregerit suam Confessionem pro Jubilæo, vota ejus transactò Jubilæo commutari non possunt; quia nec in Jubilæo commutata sunt, nec jus commutandi illa, fuit acquisitum; cùm non fuerit obtentum Jubilæum, quod tamen tribuit jus commutandi vota. Ita Sanchez, Portel, Henriquez, Viva, la Croix cit. n. 1463. & alii. Ex quibus abundè patet, quid sit dicendum ad casum in Conferentiâ propositum, & ad quatuor quæstiones in eo propositas de Inconstancio.

NB. Quia P. Sargar in suis Conferentiis de Sacramentis, & restitutione, aliqua omisit scitu necessaria; ideò subnectimus sequentes duas appendices.

TITULUS XI.

Appendix de Sacramen- tis in Genere, & in Specie.

CONFERENTIA CLXXXIV.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

POrphyrius Parochus, quando bapti-
zat, modò post factam infantis ab-
lutionem pronuntiat formam Ba-
ptismi. Quando verò extremè inungit
infirmum, tunc immediate ante unctio-
nem pronuntiat formam extremæ Uncti-
onis. Quæritur, an licitè sic faciat? Ante
Resolutionem 562.

Notandum, quòd *materia remota* Sacra-
menti sit illa res sensibilis, quæ à Mini-
stro applicatur suscipiendi Sacramentum,
v. g. Aqua in Baptismo. *Materia proxima*
est applicatio materiæ remotæ, v. g. ablu-
tio facta cum aqua est materia proxima
Baptismi, & sic de cæteris. *Forma* in quo-
libet Sacramento sunt verba, quæ à Mi-
nistro cum applicatione materiæ profe-
runtur. Porro ad Sacramenti valorem
requiritur, ut materia, & forma non sint
substantialiter variata, & diversa ab illis,
quas Christus instituit; siquidem mutatio
sub- 563.

substantialis sive materiæ, sive formæ invalidat Sacramentum; quia pro tunc non adest materia, & forma à Christo instituta: ergò nec conficitur Sacramentum. Si verò esset tantum accidentalis mutatio formæ, vel materiæ, non invalidatur Sacramentum; quia accidentalit mutatio non tollit substantiam à Christo institutam; sic si in forma Sacramenti fiat tam modica interruptio, ut verba sequentia faciant adhuc unum sensum cum præcedentibus, validum erit Sacramentum; secùs si secùs. Repetere autem formam sacramentalem super eandem materiam, si fiat ex rationabili dubio de ritè prolata formâ, non est peccaminosum, sed obligatorium, ita tamen, ut *sub conditione verbis expressâ, vel mente retentâ, si nimirum non fuisset valide prolata, repetatur.* Si quis autem temerè repeteret formam, etsi sub conditione, peccaret graviter, juxta communem apud Gobat *tr. 2. n. 398.* quia formam invalidam pronuntiaret, & quidem scienter ac deliberatè. Quòd si tamen ex scrupulo etiam levi, scrupulosus subinde (*non tamen ordinariè, aut consuetudinariè*) repeteret formam, non fore condemnandum peccati mortalis, post alios docet Tamburinus apud Sporer *de Sacramentis in genere cap. 2. Sect. 2. in fine.* Quia talis scrupulosus ideò repetit formam, ne offendas DEUM. Denique hic notanda est

pro.

propositio I. damnata ab Innocentio XI. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti, relictâ tutiore, nisi id veter lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Jam fit

RESOLUTIO. Quamvis speculative § 64.
probabile sit, Porphyrium validè contulisse Baptismum, & extremam unctionem (uti debet intelligi *P. Sargar de Sacramentis in genere, Conferentiâ 10.*) practicè tamen hoc non est probabile, sed Porphyrius mortaliter peccavit, postponendô totam formam baptismi ablutioni infantis, & anteponendo totam formam extremæ unctionis unctioni infirmi; sed forma baptismi saltem quoad aliquam partem debet physicè coexistere ablutioni, & quælibet forma extremæ unctionis debet physicè coexistere saltem quoad aliquam partem, cuilibet unctioni. Ratio clara est: quia in Sacramentis conferendis est illicitum sequi sententiam probabilem relictâ tutiore, quando agitur de valore Sacramenti, uti certò constat ex propositione 1. Damnata ab Innocentio XI. Atqui est sententia tantum probabilis, quòd valeat baptismus, & extrema unctio, si forma tota pronuntietur ante ceptam, vel post finitam ablutionem, & unctionem; cum contrarium doceant gravissimi Doctores apud *Sporer cit. sect. 2.* & contraria sententia utique est tutior, agitúrque hic de valore Sacra-

cramenti, ut nemo non videt: Ergo est illicitum in conferendo baptismo & extrema unctione totam formam antepondere, vel postponere ablutioni, & unctioni. Hinc infert *Gobat apud Sporer cit.* ad evitanda gravia damna repetendum esse taliter collatum baptismum. Hæc etiam intelligenda sunt de Presbyteratu & Episcopatu, ex quibus taliter collatis, si non repeterentur, orirentur gravissima damna, ut consideranti patebit. In Sacramento tamen poenitentiae, quia est per modum iudicii institutum, forma absolutionis post peccata confessa, modò est pronuntianda, & in matrimonio post expressum consensum unius, alter sponсорum consensum exprimere debet: In Sacramento verò Eucharistiae panis & vinum debent esse debite præsentia sub omnibus verbis consecrationis, aliàs forma esset falsa.

CONFERENTIA CLXXXV.

De Intentione requisita ad conficienda, & suscipienda Sacramenta.

565. Valentinus Confessarius vocatur ad excipiendas Confessiones aliquorum poenitentium; interim Valentinus non dicit ore, vel corde: *Ego volo istos poenitentes sacramentaliter absolvere*; Sed statim vadit ad Confessionale, audit Confessiones, monet monenda, injungit injungenda, & profert super poenitentes formam absolutionis à censuris, & peccatis. Quæritur, an
lici-

licite, & valide absolverit, vel an non sit defectus ex parte intentionis? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd in conficiente Sacramentum 567.
requiratur ad minus intentio virtualis, & non sufficiat intentio habitualis exceptò matrimoniò. Ratio est; quia Minister in conficiendo Sacramento debet se habere activè; siquidem per intentionem debet esse causa actionis sacramentalis; sed omnis causa, dum causat, debet existere vel in se, vel in sua virtute: Ergò etiam illa intentio, per quam Minister sacramenti debet esse causa actionis sacramentalis, debet existere vel actu, & in se, hoc est, debet esse actualis, vel debet existere virtute, hoc est, debet esse virtualis; adeoque non sufficit habitualis; quia hæc, etsi semel habita, & nunquam revocata sit, tamen non existit amplius in se, nec in sua virtute: ergò nequit esse causa Sacramenti. Excipitur *matrimonium*, quia hoc est contractus, qui potest perfici per consensum etiam habitualement, adeoque Christus non voluit ad illud conficiendum necessario requirere intentionem virtualem; quia non voluit immutare naturam contractus matrimonialis. Quantum ad *suscipientem Sacramentum*, requiritur, & sufficit in adulto intentio suscipiendi Sacramentum vel actualis, vel virtualis, vel habitualis, hoc est, semel habita, & non revocata, etsi actu,

actu, vel virtute non amplius existat; eaque implicita. Ratio est: quia suscipiens Sacramentum habet se passivè tantum: Ergò in eo non requiritur intentio, quæ sit causa actionis sacramentalis, sed solum, quæ sit dispositio ad suscipiendum Sacramentum, & ejus effectum, & consequenter sufficiet etiam habitualis intentio. Quantum ad attentionem, in Sacramentis notandum, quòd salvis essentialibus, materiâ, formâ, & intentione, & validam tam collationem, quàm susceptionem Sacramenti, non requiratur attentio, adeò, ut etiam voluntariæ distractiones per se nihil officiant valori Sacramenti ministrati, & suscepti, quamvis sint peccatum veniale, non tamen mortale, nisi cum voluntariis distractionibus sit conjunctum periculum errandi quoad Essentialia Sacramenti, præsertim in pronuntiatione formæ. Jam sit

567. RESOLUTIO. Valentinus validè & licitè absolvit suos pœnitentes, nec fuit defectus ex parte intentionis. Ratio est: quia qui de more ponit actiones requisitas ad Sacramentum, prudenter non potest dubitare de intentione requisita, nisi hanc positivè excludat, quia vult facere, quod alias solet, & quod faciunt similes Ministri, quod sufficit, uti docent *Gammacheus, & Abelly apud la Croix l. 6. p. 1. n. 59.* Item exercentè cognoscit illas actiones esse
sacras

sacras, & poni non frustra, sed ad fines certos: Ergò exercitè intendet, ut tales, & ad istos fines, quod sufficit, uti rectè docet *Vasquez*. Hinc infert etiam *Maurus q. 78. n. 5.* Ministros Sacramentorum, nisi studiosè omiserint intentionem faciendi Sacramentum, vel habuerint intentionem oppositam, ineptè dubitare, an habuerint intentionem sufficientem ad valorem Sacramenti. Addit rectè *Bellarminus*, opus non esse dicere ore, aut corde: *Intendo hoc facere &c.* (hæ enim scrupulosæ reflexiones potius devotionem impediunt, inquit *Herincx D. 3. n. 28.* hominemque perturbant) sed tantum requiri, ut homo sit præsens animo, & attentè faciat, quod facit; Ista enim dicuntur intentio in actu exercito, ut loquuntur *Cajetanus, & Lessius hic q. 64. art. 8. dub. 2.*

CONFERENTIA CLXXXVI.

De Ministro, & Subiecto Sacramentorum.

Philippus Confessarius existens in peccato mortali, vocatur ad Moribundum animam exhalaturum, ut eundem absolvat à suis peccatis, & quidem statim, ac sine mora; nec superest tempus eliciendi contritionem perfectam. Quare Philippus benè memor, se esse in statu disgratiæ, eundem infirmum statim absolvit. Occasione hujus casûs, quaeritur 1. Quid in Ministro conficiente Sacramentum re-

Ff

qui-

quiratur, ut validè, & licitè Sacramentum conficiat? 2. Quid in subiecto, seu suscipiente Sacramentum requiratur, ut validè & licitè suscipiat? 3. Quid dicendum ad casum, an Philippus peccaverit, vel non?

569. RESOLUTIO I. Ut Minister Sacramenti validè conficiat Sacramentum, requiritur in eo *potestas*, ut possit conficere Sacramentum; *Intentio*, ut velit facere Sacramentum; quia non potens, aut non volens nihil facit moraliter, & *actualis positio* omnium ad valorem Sacramenti requisitorum; Non verò requiritur *fides*, aut *probitas* in Ministro; tum quia etiam Turca vel hæreticus potest validè baptizare, modò intendat facere, quod Christus instituit: tum quia Concilium Trident. Sess. 7. Can. 12. definivit: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia Essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, Anathema sit.*

570. RESOLUTIO II. Ut Minister Sacramenti etiam licitè conficiat Sacramentum, debet imprimis habere jurisdictionem non impeditam, deinde debet adhibere omnia Essentialia requisita ad valorem Sacramenti, item omnia accidentalialia requisita sive ex natura rei, sive ex præcepto Ecclesiæ ad decentem Sacramenti administrationem; Denique debet Sacramentum *dignè*, hoc est, existens in statu gratiæ, & *dignis*,
hoc

hoc est, ritè dispositis ad recipiendum Sacramenti effectum, ministrare, seu conferre. Hinc peccat mortaliter. 1. Qui Sacramentum vel conficit, vel recipit invalidè; talis enim interpretativè illudit Christo Sacramentorum institutori; cùm exerceat actionem sacramentalem in iis circumstantiis, in quibus posset, & deberet sanctificare hominem, & ita tamen exercet, ut sanctificare nequeat. 2. *Peccat mortaliter Minister Sacramenti ad tale Sacramentum ministrandum specialiter consecratus, solemniter ex Officio conficiens Sacramentum in statu peccati mortalis, toties, quoties, seclusâ necessitate, vel causâ excusante.* Ita communissima DD.. Ratio est; quia est irreverentia ex se gravis, Sacramentum à Christo institutum ad sanctificandum hominem, & conscientiam emundandam, effici à Ministro ad hoc consecrato, immundo, & sordido, ut meritò censeatur Sacramentum contaminare, ut loquitur D. Thomas. Quare Minister Sacramenti, conscius sibi peccati mortalis, confecturus Sacramentum, tenetur se reponere in statum gratiæ, non quidem necessario per Confessionem sacramentalem, sed sufficit, & necessarium est, ut eliciat contritionem perfectam, quæ sufficit ad delendum mortale, excepto, si celebraturus sit; hinc enim ex speciali præcepto juxta Concilium Trident. Sess. 13. cap. 7. obligatur præmittere Confessio-

nem sacramentalem, etiamsi perfectè contritus foret; idque non tam propter Ministerium activum Consecrationis, quàm passivum Sumptionis. Quoad alia Sacramenta nullum extat præceptum præmittendi Confessionem, etsi maximè consultum sit præmittere. Dictum est suprà: *Minister confecturus Sacramentum ex Officio debet esse in statu gratiæ, aliàs peccat mortaliter; nam Minister non conficiens ex Officio, ad quod specialiter consecratus est, Sacramentum, non peccat mortaliter; quia non agit nomine, aut in Persona Christi, nec ex Officio cooperatur DEO in causanda gratia sanctificante; peccat tamen venialiter. Ita Cajetanus, Suarez, Sanchez, Bonacina, Tannerus, Herincx, Sporer, & alij apud la Croix lib. 6. p. 1. n. 91. Hinc non peccat mortaliter, in peccato mortali non solemniter baptizans, sive Laicus, sive Sacerdos sit; nec peccant in statu peccati mortalis contrahentes matrimonium, etsi quà suscipientes peccent mortaliter. Nec peccat mortaliter, distribuens SS. Eucharistiam jam confectam aliis, neque Episcopus peccat mortaliter consecrans Chrisma, aut consecrans calices, aut conferens primam tonsuram &c. Nec Sacerdos solemniter benedicens nuptias, aut assistens matrimonio, aut benedicens aquam &c. Nec Diaconus, aut Subdiaconus solemniter ministrantes &c.*

RESOLUTIO III. Ad recipiendum 571.

validè Sacramentum tria requiruntur. 1.

Ut homo sit capax talis Sacramenti. 2.

Ut suscipiens ponat Essentialia ex parte sua requisita ad valorem Sacramenti. 3.

Ut suscipiens adultus habeat intentionem saltem habitualement suscipiendi Sacramentum, de qua in Conferentia præcedenti.

Ut verò adultus etiam licitè suscipiat, debet ad Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ afferre fidem, & spem; & quidem ad Sacramentum Pœnitentiæ semper debet afferre etiam saltem attritionem; Ad Sacramentum verò Baptismi debet etiam tunc afferre attritionem, quando peccavit mortaliter personaliter. At verò ad

licitè suscipienda reliqua quinque Sacramenta *Vivorum* dicta, dispositio necessaria est status gratiæ in suscipiente, qui sufficit, etsi sit comparatus per contritionem perfectam, aut Amorem DEI super omnia, excepto *Ss. Eucharistiæ Sacramentò*, ad quod suscipiendum requiritur in habente peccatum mortale, etiam Confessio Sacramentalis, etsi suscipere volens jam esset in statu gratiæ per contritionem perfectam, aut Amorem DEI super omnia, ut patet ex Concilio Tridentinò Sess. 13. cap. 7. Ex illo præcepto: Probet autem seipsum homo, &

sic de pane illo edat, & de calice bibat. 1. Cor. 11.

Ratio est: quia Sacramenta vivorum causant gratiam sanctificantem se-

cundam : Ergò supponunt in fuscipiente primam; Aliàs signum sacramentale, quod ex institutione divina deberet efficaciter, & infallibiliter significare, & causare gratiam, frustratur suo effectu, & actu falsum redditur, quod est grave Sacrilegium. Jam sit ad casum

572. RESOLUTIO IV. Licèt, per se loquendò, Minister ad Sacramentum ministrandum specialiter consecratus, & illud in statu peccati mortalis conficiens, peccet mortaliter, tamen, si adsit necessitas, v.g. absolvendi Moribundum, nullum est peccatum, uti habet *D. Thomas cum communi apud Dicastillo, & la Croix l. 6. p. 1. n. 92.* quam omnes meritò admittunt, inquit *Esparsa*; imò peccaret, si non absolveret; Jus enim divinum, & charitas magis obligat ad procurandam salutem proximi, quàm ad attendendam reverentiam Sacramenti, contra quam non agitur in ea necessitate. Addit *Moya*, si Confessarius non possit se tam citò disponere ad contritionem, & differendò absolutionem, incurreret gravem notam, vel infamiam, etiam posse in mortali absolvere, eòquòd hæc necessitas etiam videatur eum excusare.

573. Quæres : Quis sit effectus Sacramentorum? Respondeo : Effectus Sacramentorum novæ legis duplex est : Generalis omnium, & particularis aliquorum. Effectus generalis om-

omnibus Sacramentis communis est *Gratia Sanctificans* (quæ est qualitas tribuens homini jus ad regnum cœlorum) cum jure ad gratias actuales suo tempore recipiendas pro qualitate Sacramentorum; Effectus particularis quorundam Sacramentorum proprius est *Character* (qui est signum spirituale indelebile animæ impressum significans potestatem quandam spiritua-lem in eo Sacramento acquisitam) imprimiturque tantum in Baptismo, Confirmatione, & Ordine; quia per Baptismum efficimur *Oves*, seu *Domestici Christi*; per Confirmationem creamur *Milites Christi*; & per Ordinem deputamur in *Ministros Christi*.

CONFERENTIA CLXXXVII.

De Baptismo.

Vitalis absens, & ignorans designatur 574. ab Adamo in Patrinum suæ prolis; & interim pro eo substituitur Georgius, ut hic loco Vitalis Infan-tem ex Baptismo suscipiat. Quæritur, quis ex ipsis fiat Patrinus, an Vitalis, an verò Georgius? Ante Resolutionem

Notandum, quòd Baptismus sit Sacramen- 575. tum ablutionis animæ à peccato, consistens in ablutione hominis aliquo-qualiter consentientis, facta in aqua, ab alio ablutente, & in verbis certis, simul ab eodem ablutente cum debita intentione prolatis. Baptismi Materia remota valida est

sola aqua simplex & elementaris ; ut autem sit etiam licita extra necessitatem, debet esse Benedicta ex fonte Baptismali. Materia proxima est ablutio hominis facta per aquam. Legitima Baptismi forma est sequens: *Ego te baptizo in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Minister Baptismi validè conferendi est quilibet homo potens abluere, & proferre verba formæ Baptismalis cum debita intentione ; Soli tamen Episcopi, & Sacerdotes sunt Ministri Ordinarii Baptismi solemniter administrandi ; Diaconi verò sunt Ministri delegati ab Ordinario. Unus Minister potest simul plures baptizare valide, ac etiam in necessitate licitè. Duo tamen Ministri, quorum unus corpus Infantis ablueret, alter verò formam baptismalem proferret, invalidè baptizarent ; quia agerent contra Christi Institutionem, & formam baptismi falsificarent ; siquidem Christus instituit, ut ab uno Ministro ablutio, & forma procederet. Quod attinet *subiectum Baptismi*, illud est omnis & solus homo viator, etiam parvulus, & perpetuò amens. *Effectus Baptismi* sunt tres virtutes Theologicae, atque gratia sanctificans, cum jure ad gratias actuales suò tempore dandas ; Item Character, propter quem Baptismus semel validè collatus est initerabilis ; Quando tamen subest rationabile dubium de Baptismo ritè collato, iterari

rari debet; imò si quis probabiliter tantum sit rebaptizatus, v. g. si infans in manu tantum, vel pede, vel in secundinis, vel in umbilico &c. sit baptizatus, sub conditione baptizari debet. Ratio est: Tum quia in hoc casu non habetur certitudo moralis de valide suscepto Baptismo, quæ tamen in Sacramento summè necessario requiritur: tum quia non obstante summâ probabilitate de collato Baptismo, si à parte rei infans non sit validè baptizatus, per hoc non justificatur, nec intrabit regnum cœlorum, si moreretur; siquidem Baptismus est ad salutem necessarius, & parvulis quidem extra casum Martyrii est in re necessarius necessitate mediæ ad salutem; adultis verò in re, vel in voto. Jam sit

RESOLUTIO. Quia, ut in Baptismo, 576.
(idem est de Confirmatione) aliquis fiat validè Patrinus, debet habere usum rationis, & intentionem suscipiendi, ut Patrinus ex Baptismo Baptizatum, ut docet Communis DD. Sententia apud *Sporer de Matrimonio cap. 1. sect. 1. num. 93.* hinc nec Vitalis, nec Georgius factus est Patrinus prolis Adami; Non Georgius substitutus locò Vitalis; quia defuit illi intentio tenendi suò nomine prolem Adami; & alioquin substitutus cognationem spirituales non contrahit, uti expressè declaratum est à Congregatione Cardinalium apud

Pontium, & Barbosa de Offic. Paroch. cap. 18. num. 15. Nec Vitalis factus est Patrinus prolis Adami; quia nulla fuit ab ipso facta substitutio, cum fuerit absens, & ignarus hujus rei. Nec tacita hic præsumptio locum habet; quia agitur de onere, & obligatione, quam nullus præsumitur sibi velle imponere. Ita Sanchez, Castropalaus, Gobat, Sporer, la Croix lib. 6. p. 1. num. 367.

557. *Dices:* In Baptismo solemnni, hoc est, qui administratur cum Cæremoniis, sive hoc fiat intra, vel extra Ecclesiam, requiritur sub peccato mortali Patrinus, ut patet ex Concilio Tridentino, Sess. 24. cap. 2. adeo, ut peccet mortaliter Parochus baptizans solemniter non habens Patrinum juxta Gobat, Tannerum, & alios; Atqui in hoc casu, de quo loquimur, nullus fuit Patrinus, & tamen fuit Baptismus solemnns, ut supponitur: Ergo à Parocho in hoc casu baptizante fuit commissum peccatum mortale.

Respondeo, concedo totum, si Parochus scivit, Vitalem tanquam Principalem, nihil scire de hoc, quod sit designatus in Patrinum, & Georgium non nomine suo, suscipere prolem Adami ex Baptismo; sin verò hæc non scivisset Parochus ex ignorantia inculpabili, non peccasset.

Urges: Ergo Parochus baptizans Infantem, tenetur interrogare, an ille, qui infan-

fantem suscipit ex Baptismo, teneat eundem nomine propriò, an verò nomine alterius Principalis; & an hic Principalis sciat aliquid de hac re, & consenserit in substitutionem alterius?

Respondeo: Concedo iterum totum, quia Parochus debet scire, an infans habeat verum Patrinum.

Replicas: Quid ergo faciet Parochus, si experiatur, Principalem, qui est designatus in Patrinum, nihil scire de hac re, & illum qui tenet infantem, non tenere nomine propriò, sed Principalis?

Respondeo: Parochus debet urgere Parentes, ut designent aliquem, qui nomine propriò teneat infantem; vel si parentes nolint, designet Parochus ipse aliquem, qui teneat nomine propriò infantem. In libro autem Baptizatorum pro Patrino prolis debet illum describere, qui per se nomine propriò tenuit infantem, vel qui sciens & volens per alium substitutum tenuit infantem; quia hi soli sunt Patrini, & possunt tantum esse duo, videlicet unus, & una; ac etiam unus tantum, sive Vir, sive Mulier. Porro si unicus sit Patrinus, potest, juxta *Suarez, Filliucium, Aversa, & Gobat*, mas esse Patrinus foeminae & econtrà; quia jure novò Concilii Tridentini cit. dicitur: *Sive Vir, sive Mulier?*

CONFIDENTIA CLXXXVIII.

De Confirmatione.

578. Sophia Mater habet filiulam nomine Claram, adhuc infantulam, quam, dum Sacramentum Confirmationis in suo oppido administraret Episcopus, etiam attulit ad Confirmationem recipiendam, ex eo motivo adducta; quia Ordinarius raro in illis locis solet confirmare. *Quæritur, an Sophia licite egerit? Ante Resolutionem*

579. *Notandum, quod Confirmatio sit Sacramentum à Christo Domino institutum, utpote, qui omnia Sacramenta novæ legis instituit, & definitur, quod sit Sacramentum, quò homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo, cum Chrismate, & præscriptâ verborum forma, ad fidei robur consequendum: Ejus Materia remota est Chrisma confectum ex oleo olivarum, & balsamo simul, consecratum ab Episcopo; Materia verò proxima est unctio cum Chrismate facta in modum crucis, pollice dextrò Episcopi, in fronte confirmandi. Forma consueta est: Signo de signò crucis, & Confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Minister Ordinarius Confirmationis est solus Episcopus; Subjectum verò capax confirmationis est homo Viator, baptizatus, nondum confirmatus, etiam infans, & per-*
pe-

petuò amens ; non tamen hodie extat præceptum obligans , *per se loquendò* , ad recipiendam confirmationem , cùm nulum possit ostendi. *Effectus Confirmationis* est augmentum Gratiæ Sanctificantis cum jure ad gratias actuales roborativas ad fidem fortiter profitendam , & Character distinctus à Characterè Baptismi. *Cæremonie Confirmationis* sunt quatuor : Prima , ut Episcopus illam conferat indutus habitu Pontificali : Secunda , ut caput confirmati circumligetur vittâ , seu linteô. Tertiâ , ut Episcopus confirmato det alapam. Quarta , ut adsit Patrinus , & quidem sub culpa gravi , ut docet *Navarrus* cum communi apud *la Croix l. 6. p. 1. n. 394.* Ubi tamen facile non habetur Patrinus , potest omitti juxta *Gobat tr. 2. n. 780.* Alii tamen meliùs suadent , ut unus tunc sit plurium Patrinus. Potest etiam unus & una simul hic fungi munere Patrini , nisi repugnet consuetudo. *Gobat cit. num. 785.* Item Patrinus in Confirmatione debet esse sub veniali distinctus à Patrino Baptismi. *Herincx de Confirmat. q. 8. num. 66.* Putat tamen *Sylvester* consuetudinem jam contrarium obtinere , ut nullum sit peccatum. Jam sit

RESOLUTIO. Sophia licitè egit ad. 580. ducens suam filiulam Claram adhuc infantulam ad recipiendam Confirmationem. *Communis.* Ratio est : Quia infan-
tes

tes possunt validè confirmari, ut omnes consentiunt. Deinde etiam licitè, *saltem si adsit causa aliquantum rationabilis*; quia sic olim fiebat; Nam infantes in primitiva Ecclesia statim post Baptismum confirmabantur, ut videre est apud *Laymann, Suarez, Gobat*, & alios. Rationabilis autem causa est tum mors imminens infanti, tum quando Episcopus rariùs confirmat in tali loco, tum quando in Diœcesi viget consuetudo, ut infantes confirmentur. Ita *Laymann lib. 5. tr. 3. cap. 5. num. 2.* Præscindendò autem ab his causis magis expedit, ut collatio Confirmationis differatur usque ad usum rationis; tum ut se ipsos disponant per proprios actus ad hujus Sacramenti fructuosiorē susceptionem, tum ut ipsimet sint memores receptæ Confirmationis. *Gobat tr. 2. casu 22. num. 766.*

CONFERENTIA CLXXXIX.

De Sacramento Eucharistia.

581. Adalberto Sacerdoti, dum communicantibus distribueret SS. Eucharistiam, contingere tres casus: 1. Communicavit semel aliquem, & non erat indutus stolâ, & superpelliceò. 2. Communicavit mulierem, & tunc præ copiâ, & compressione parùm devotâ communicantium decidit ex manu ipsius SS. Hostia in superiores vestes mulieris. 3. Non habuit
suf.

sufficientes hostias consecratas pro communicantibus, quorum erant valdè multi, & ideò hostias minores consecratas divisit in multas parvas partes, & cuilibet communicanti dedit unam partem. Quid dicendum ad tres hos casus? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd Eucharistia sit *Sacramentum sub speciebus panis & vini consecratis* 582.
veraciter significans, & realiter continens Christum, ut spirituales refectioem animæ. Materia Eucharistiæ pro consecrando corpore Christi necessaria, & sufficiens est panis ex farina triticea & aqua naturali mixtus, & igne tostus, atque substantialiter incorruptus; De præcepto in Ecclesia Latina debet esse Azymus sub mortali, & in Ecclesia Græca fermentatus. Pro consecrando verò Sanguine Christi materia necessaria & sufficiens est vinum de vine cujuscunque regionis, modò sit substantialiter vinum; cui de Præcepto Ecclesiæ sub mortali obligante miscenda est aqua naturalis & modica, per modum Sacræ Cæremoniæ ad Altare, & in calice. Forma consecrationis Panis in corpus Christi est: *Hoc est corpus meum*; quia particula conjunctiva: *Enim*, non est de essentia formæ; cùm forma sinè illa particula, significet, & consequenter causet præsentiam Corporis Christi; est tamen aliquàlter de necessitate præcepti, attamen

men ob parvitatem materiæ, seclusò contemptu, nonnisi sub veniali obligantis. Forma Consecrationis vini in sanguinem Christi est: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni Testamenti, Mystrium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi de particula: *Enim*, idem dicendum est, quod modò diximus de eadem particula in forma Consecrationis panis. Reliqua verba exceptis his: *Hic est Calix sanguinis mei*, non sunt quidem probabiliter de essentia formæ, sunt tamen de necessitate præcepti Ecclesiastici sub mortali obligantis proferenda; tum quia sinè illis exponeretur Consecratio periculo nullitatis: tum quia sunt accidentalis perfectio formæ, ejusque magis explicativa. Effectus harum formarum est *transsubstantiatio*, seu realis conversio substantiæ panis, & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi sub speciebus seu accidentibus panis & vini relictis veraciter contenti, & manentis sub singulis cujusque speciei partibus tamdiu, quamdiu tanta fit mutatio earundem specierum, ut consueta substantia panis, & vini, si adesset, corrumpere-
Effectus Sacramenti Eucharistiæ. Principalis est augmentum gratiæ sanctificantis; Secundarius verò sunt varia auxilia gratiæ actualis ad promovendum in bono, & avertendum a malo, nimirum
 con-

conferendô vires ad exercenda opera virtutum, præservando à peccatis mortalibus, delendô peccata venialia quoad culpam, uniendô suscipientem cum Christo, & fidelibus, &c. qui tamen effectus maxime obveniunt illis, qui animô ab omnibus inordinatis affectibus etiam venialibus vacuô, & purgatô, sollicitè ad ejus sumptionem se præparant. Jam sit

RESOLUTIO ad 1. Casum Adalber- 583.
ti, quòd non indutus stolâ, & superpelliceô, aliquem communicandô, peccaverit mortaliter per se loquendô, uti habet communis cum Paulo Maria Quarti, apud la Croix lib. 6. parte 1. n. 489. cùm distributio hujus inter omnia præstantissimi Sacramenti, in suû Ministro requirat decentem, & distinctivum vestitum, hoc est, saltem stolam, & superpelliceum; Attamen in necessitate pro viatico, si alioquin negligeretur, posset Sacrosancta Communio deferri, & dari sinè ullâ ejusmodi veste, itemque sine lumine. Concedunt etiam communiter omnes cum Diana, Bordonio, Quarti, fore tantum veniale absque ulla Veste Sacra movere, vel deferre Eucharistiam ab uno ad aliud Altare; item omittere Confiteor, antè, & lumen in distributione Communionis, uti habent Diana, Tannerus, Gobat tr. 4. num. 382. Quòd si Diaconus Communionem distribuat, debet esse indutus Albâ, & stolâ transver-

sâ; hic enim est habitus ipsius. *Aversa q.*

10. S. 5. §. 2.

584 RESOLUTIO ad 2. Casum Adalberti, si Hostia decidat in terram, vel similem locum, hic sub veniali abluendus est, & ablutio in Sacrarium mittenda. Attamen si decidat in barbam vel vestem, ablutio non est ordinariè præcipienda, quia melius est vitare turbationem, vel offensionem populi, quàm Rubricam Missalis observari. Item *Tamburinus, Pellizarius, Gobat, Lohner, & alii apud la Croix cit. n. 494.* Si verò Hostia inter distribuendum decidat in sinum, vel intra vestes mulieris, permitti potest, ut ipsamet, vel alia mulier manu suâ extrahat, & reponat in Ciborium; indecens enim foret, & plerumque scandalosum, si sacerdos ipse eximeret. Quòd si ibi commodè non posset eximi, potest mulier seorsim secedere etiam ad vicinam domum, ibique eximere & referre. *La Croix cit. n. 495.*

585. RESOLUTIO ad 3. Casum Adalberti, quòd in casu, quò multi adsunt communicare volentes, nec sufficiunt hostiæ consecratæ, possint hostiæ minores consecratæ dividi in plures partes, quarum singulæ dentur singulis. Imò Sacerdos potest dare Laico partem suæ majoris hostiæ in Missa consecratæ, quando adest rationabilis causa, v. g. si persona gravis, aut nobilis velit tunc communicare, ut po.

postea mature se expediat ad negotia; si famuli non possint facile expectare sine suorum officiorum dispendio; Si sacerdos deberet diu expectare, ut ante oblationem afferretur parva hostia &c. Quia in contrarium non est assignabile præceptum, *La Croix cit. n. 507.*

CONFERENTIA CXC.

De Sacrificio Missæ.

Engelbertus Sacerdos celebravit Missam in festo Paschatis; quando venit ad summptionem, advertit se pro vino consecrasse aquam; quare ob rei novitatem attonitus & stupefactus stat in Altari, nesciens, quid sibi faciendum. Quid ergo ei secundum Regulas Theologiæ moralis incipiendum? Ante Resolutionem

Notandum, quòd *Sacrificium in communi* 587.
sit oblatio externa legitime instituta, quâ per Ministrum legitimum res sensibilis realiter immutatur in protestationem supremi DEI Dominii; siquidem Sacrificium est actus virtutis Religionis, & cultus latræ, & ideò soli DEO proprium. *Missæ* autem, seu *Sacrificium Missæ* est verum, & unicum novæ legis Sacrificium, quò à sacerdote corpus & sanguis Christi, sub speciebus panis, & vini, ex ejus institutione, pro salute fidelium offertur & sumitur. Hujus Sacrificii hostia principalis est corpus, & sanguis Christi; Hostia verò mi-

nus principalis, ex qua nimirum hujus Sacrificii hostia principalis conficitur, est substantia panis, & vini; Species denique Eucharisticæ sunt medium, sub quo offertur hostia Sacrificii, scilicet corpus & sanguis Christi. Quia verò Sacrificium Missæ est verum Sacrificium hinc in eodem etiam fieri debet, & fit immutatio & destructio hostiæ, videlicet Christi Domini, *quantum est ex vi verborum realis*, quatenus vi verborum consecrationis panis ponitur per se, & directè solum corpus Christi sub speciebus panis, & vi verborum consecrationis vini ponitur per se, & directè solus sanguis Christi sub speciebus vini, adeoque vi verborum ponuntur corpus Christi & sanguis separata, & consequenter Christus *Vi Verborum Consecrationis mortuus & destructus*; quamvis vi naturalis connexionis & concomitantiae, quâ partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, & propter unionem hypostaticam divinitatis cum corpore & anima, *juxta Concilium Trident. sess. 13. cap. 3.* totus Christus sit sub speciebus panis, & totus sub speciebus vini. Porro essentia Sacrificii Missæ consistit *in Consecratione utriusque speciei*; Nam sola Consecratio fit in persona Christi, & in Consecratione utriusque speciei repræsentatur perfectè Sacrificium cruentum crucis, in eaque fit prima & prin-

principalis destructio hostiæ principalis, & minùs principalis; *Sumptio* verò est tantum pars integralis; quia non fit in persona Christi; requiritur tamen jure divi-
nò ad integritatem Sacrificii Missæ, adeò ut sinè peccato mortali omitti non possit. 588. Ulteriùs fructus Sacrificii Missæ primus est ex opere operantis, videlicet *Meritorius*, quò celebrans in statu gratiæ meretur sibi augmentum gratiæ & gloriæ; Secundus est ex opere operato, videlicet *satisfactorius* pro temporalibus pœnis ex peccatis jam dimissis restantibus, & *Impetratorius* Beneficiorum spiritualium & temporalium; Hic, quatenus per Sacrificium Missæ impetratur peccatoribus remissio peccatorum mortalium mediante contritione, vocatur *propitiatorius*, & quatenùs impetratur remissio venialium mediante saltem attritione, appellatur *Expiatorius*. Fructus meritorius soli celebranti prodest, & nulli alteri est applicabilis; At satisfactorius & impetratorius est aliis applicabilis, estque finitus, quia est à DEO determinatus; & iterum dividitur ex parte participantium, in fructum generalem, qui obvenit toti Ecclesiæ; in *specialem*, qui obvenit assistentibus Missæ, item cooperantibus, & coofferentibus; in *specialissimum*, qui obvenit soli celebranti, & in *Ministerialem*, qui potest & debet applicari iis, qui dant stipendium pro

Missæ legenda &c. debetque hic fructus ministerialis per specialem intentionem saltem *habitualement*, hoc est, semel habitam & non revocatam, applicari pro dante stipendium &c. & quidem ante Missam; quia dans stipendium non tantum petit fructum Consecrationis, sed omnium actionum, & orationum totius Missæ, & quidem *Latreuticum, Eucharisticum, Satisfactorium, Impetratorium, Propitiatorium, & Expiatorium*. Ubi notandæ sunt sequentes duæ propositiones damnatæ: Utraque est damnata ab Alexandro VII. prima sic sonat: *Non est contra justitiam, pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unicum offerre: Neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmatâ danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.* Secunda sic sonat: *Post Decretum Urbani potest sacerdos, cui Missæ legendæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ; quæ tamen propositio intelligenda est de stipendio manuali tantum pro Missis non statis.* Nam in stipendiis fundatis Beneficiorum, Capellaniarum, &c. pro Missis statis, certum est, posse Beneficiatum, vel Capellanum habentem pingue stipendium fundatum, v. g. pro Missâ hebdomadariâ florenum, Missas celebrandas alteri conferre (nisi per seipsum obligatus esset celebrare) longè minori, justò tamen

tamen illi alteri collatô stipendiô. Sic enim Sacra Congregatio Cardinalium expressè declaravit Decretum Urbani VIII. Hoc etiam potest Capellanus amovibilis, item ille, cui commissa est celebratio Missarum Perpetuarum. Ita Pasqualigus, & Gobat, apud la Croix l. 6. p. 2. num. 131. Ratio est: quia stipendium manuale totum dant fideles pro ipsa Missa; at Stipendium fundatum Beneficiorum, Capellaniarum &c. non dant Fundatores præcisè pro ipsis Missis, sed etiam pro honesta & commodiori Beneficiati sustentatione. Denique sacerdos nequit sinè peccato mortali notabiliter diu differre celebrationem Missarum, pro quibus accepit stipendium: tum quia talis dilatio est contra voluntatem dantis stipendium & factam promissionem, tum quia sæpissimè vergit in notabile damnum dantis stipendium, v. g. si infirmus, vel parturiens, &c. pro cuius sanitate Missa constituta est, interim moriatur, si defunctus interim gravissimas pœnas sustinere cogatur &c. Tum quia Urbanus VIII. in Decreto de celebratione Missarum, ad decimum dubium respondit, *Sacerdotes etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.* Quodnam autem sit Modicum tempus, imprimis certum est,

Missas pro felici fine, partu, itinere, causâ lucrandâ, pro infirmis & similes esse statim celebrandas, quia periculum est in mora. Similiter Missæ, quibus est præfixus certus terminus, hoc adveniente statim legi debent. Quousque autem aliæ Missæ, in quibus non est periculum in mora, vel quibus non est præfixus terminus, differri possint sinè peccato saltem mortali? Respondent *Ledesma, Villalobos, Diana, Lugo, Herincx de Sacrificio Missæ disp. 8. q. 15.* esse tempus unius Mensis, aut etiam duorum; imò nonnulli, inter quos est *Bosco, Neusser, Tamburinus, Pasqualigus, & Sbogar*, extendunt ad tres Menses; quia *Concilium Trident. sess. 23. de Reform. cap. 1.* tres Menses vocat *Modicum tempus*. Hinc *Pasqualigus apud la Croix l. 6. p. 2. num. 155.* dicit, vix plus concedi à quoquam, quàm tres Menses. Jam sit

591. RESOLUTIO. Engelbertus Sacerdos consecrans aquam pro vino, & illud modò advertens in sumptione, aquam, quam adhuc habet in ore, deglutiat. *La Croix l. 6. p. 2. n. 544.* quia esset indecentia, illam exspuere, nec propter hoc frangeret in hoc casu jejunium, ne possit sumere Sanguinem Christi de novo consecrandum; quia Ecclesia præsumitur condescendere. Reliquam aquam, quæ adhuc est in calice, effundat in mundum vasculum, & infundat calici verum vinum, & modicam

dicam iterum aquam, (si non ex priori aqua parum remanserit in calice) guttulas in calice hinc inde hærentes purificatorio abstergat, vadat ad medium Altaris, mentaliter vinum offerat; & inclinat us verba consecratoria, incipiendò ab illis verbis: *Simili modò postquam cœnatum est, accipiens & hunc præclarum Calicem &c. usque ad illa: Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis*, inclusivè, super vinum in calice pronuntiet, statimque non elevato calice sumet dicendò: *Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam, Amen.* Postea curet infundi illam aquam, quam priùs invalidè consecravat, & mundum vasculum effudit, eamque sumat; Deinde parum aquæ in modò dictum vasculum pro illius emundatione, & hanc aquam super suos digitos pro ablutione digitorum in calicem infundi jubeat, sumatque dicendò. *Quod ore sumpsimus &c. Corpus tuum Domine, quod sumpsi;* Denique complicit calicem & pergat ad Post-Communionem. Hæc etiam omnia facienda sunt, quando Sacerdos rationabiliter dubitat, an aquam pro vino consecraverit, exceptò eò, quòd consecratio tunc debeat fieri cum conditione: *si prior Consecratio fuisset nulla.* Si verò Sacerdos modò in Sacristia advertat, quòd aquam pro vino consecraverit, debet omnia prædicta in Sacristia (vel in

alio loco, ubi sunt omnia parata ad celebrandum) peragere, & quidem indutus vestibus Sacerdotalibus, in Altari apto & parato ad celebrandam Missam, accensis cereis, &c. non tamen est necessarium, ut Postcommunionem, Collectas, & Evangelium iterum dicat; cum ea jam dixerit in Ecclesia. *Herincx cit. q. 14.*

592. *Dices: Rubricæ Missalis de defectu vini, num. 5. præscribunt, ut quando Sacerdos aquam pro vino consecravit, non tantum novum vinum, sed etiam novam hostiam consecrare debeat, si post hostiam sumptam advertat defectum.*

Respondeo cum P. Laymann lib. 5. tr. 5. cap. 7. num. 3. Quòd, quamvis Rubrica Missalis sequatur probabilem sententiam D. Thoma, q. 83. art. 6. ad 4. Si Sacerdos post Consecrationem advertat aquam pro vino appositam, oportere eum, non solum calicem, sed & panem de novo offerre, & consecrare, incipiendò à verbis illis: Qui pridie, quàm pateretur, tamen nullum ibi præceptum imponi, quò minùs Sacerdos, præsertim, si publicè celebret, imò verò etiam privatim, sequi possit sententiam Scoti in 4. d. 8. q. 3. Gabrielis, Adriani, Navarri, & aliorum plurium, quàm 40. Authorum apud la Croix lib. 6. p. 2. n. 545. satius esse, ut Sacerdos animadvertens aquam pro vino infusam fuisse,

isse, ad cornu Altaris accedat, & effusâ aquâ in aliquod vasculum, novum vinum cum pauxillo aquæ imponat, offerat, & consecret, incipiendô à verbis illis : *simili modô*. Quòd si pauxillum aquæ in calice remansit (utputa quia reliquam hausit, vel in ore adhuc habet, ut deglutire oporteat, non verò irreverenter in calicem mittere) consultissimum erit, vinum statim superinfundere, offerre, consecrare, & sumere. Ratio hujus sententiæ est : quia, uti in Sacramentis, ita & in Sacrificio nihil iterandum, sed quod omissum, cautè supplendum esse videtur, *cap. 1. de Sacramentis non iterandis* ; si enim denuò consecraretur nova hostia, non tam perficeretur Sacrificium prius, quàm novum inchoaretur. Ita *Herincx cit. Suarez, Vasquez, & passim Recentiores*. Rubricæ autem in hoc casu sunt tantùm instructiones quædam doctrinales datæ secundùm probabilem doctrinam, non magis obligantes, quàm doctrina, in qua fundantur, ait *Suarez, disp. 85. sect. 1.*

CONFERENTIA CXCI.

De Sacramento Pœnitentiæ.

Lucretia famula, & Desiderius famulus famulantur in eadem domo, & fiunt ita familiares, ut Desiderius fiat Proculus Lucretiæ, hæcque illum sæpiùs admittat ad suum lectum. Quod, cùm Lucretia
con-

confiteretur Justiniano Confessario, hic illam monuit, ne hoc iterum faceret. Sed respondit Lucretia, quod quidem ipsa Desiderium secum admittat ad suum lectum, sed quòd ipsa & ipse sint vestibus induti, & per aliquas horas confabulentur de rebus non malis; nec ipse, nec ipsa in uno lecto jacentes aliquid mali fecerint, sed quòd fiat ex amore naturali, & si ipsa hoc non permitteret, non acciperet maritum, & quòd hoc etiam aliæ puellæ faciant. Confessarius Justinianus nihil his omnibus motus, respondit, si Lucretia non proponat efficaciter, quòd nunquam amplius suum Procum Desiderium, secum velit admittere in lectum, quòd non possit, nec velit illam absolvere. Hoc fulmine perterrita Lucretia assensit Justiniano, & Absolutionem recepit. Quæritur, an Justinianus benè fecerit? Ante Resolutionem

594. *Notandum, quòd Sacramentum Pœnitentiæ sit Sacramentum novæ legis, quò homo verè pœnitens, & confessus à Sacerdote legitimo, certâ verborum forma à peccatis absolvitur. Materia remota Sacramenti Pœnitentiæ sunt peccata personalia post Baptismum commissa. Materia necessaria est solum peccatum mortale, nunquam legitimè confessum; Materia sufficiens est omne peccatum, etiam veniale, vel mortale jam confessum, non tamen imperfectiones, quæ nul-*

nullam continent culpam. Peccata dubia *sola*, hoc est, sine alio peccato certo confessa non sunt materia licita Confessionis etiam conditionatæ (excipe periculum mortis) quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, vel saltem irreverentiæ, licet si peccata dubia verè à parte rei sint facta, sint materia valida absolutionis. Si verò cum peccatis dubiis afferantur alia peccata certa, licitissimè datur absolutio. *Materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ sunt Contritio, & Confessio. Contritio ut sic, ut nimirum est communis ad contritionem perfectam & imperfectam, seu attritionem, est animi dolor & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero. Contritio perfecta est summus animi dolor, ac detestatio peccati super omnia ex motivo charitatis cum firmo proposito non peccandi de cætero. Contritio imperfecta, seu attritio est animi dolor, & detestatio peccati cum proposito non peccandi de cætero ex motivo honesto supernaturali, non tamen charitatis, qualia motiva sunt turpitudine peccati per fidem cognita, vel metus gehennæ, & purgatorii, vel aliarum pœnarum temporalium à DEO ut Authore supernaturali peccatis infligendarum, & per fidem cognitarum. Ut contritio vel attritio sufficiat ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, debet 1. esse dolor, & detestatio formalis, nec sufficit virtualis. 2. debet esse*

esse *supernaturalis* ex parte principii, & ex parte motivi. Quia ad formam supernaturalem, scilicet gratiam in justificatione recipiendam, requiritur etiam dispositio supernaturalis. 3. Debet esse *universalis* respectu omnium peccatorum mortalium; quia unum sine altero remitti nequit. 4. Debet esse *efficax* cum vero proposito peccata confitendi, & non amplius peccandi mortaliter; Si quis autem mera peccata venialia confitetur, licet non teneatur dolere de omnibus, aut proponere omnia vitare; cum unum sine altero remitti possit, tenetur tamen saltem de uno verè dolere, & hoc efficaciter emendare, ejusque occasiones proximas vitare proponere, alias Sacramentum poenitentiae erit invalidum ob defectum doloris, & propositi. Porro *Confessio sacramentalis* definitur, quod sit accusatio peccatorum facta Sacerdoti vero, vel probabiliter existimato in ordine ad absolutionem recipiendam, & ex hac oritur obligatio sigilli sacramentalis. Ut autem Confessio sufficiat ad valorem Sacramenti Poenitentiae, debet esse *formaliter integra*, quæ tunc talis erit, quando quis omnia peccata, quæ conscientia dictat confitenda, confitetur. Sunt autem ex præcepto divino confitenda omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, in specie morali infimâ, item circumstantiæ speciem mutantibus, & numerus

mora-

moralis peccatorum, quantum moraliter loquendô fieri potest; nisi adsit iusta causa excusans, quales sunt 1. *Inculcata oblivio.* 2. *Impotentia physica,* & 3. *Moralis;* Quibus tamen causis cessantibus, peccatum mortale omissum confitendum est. Si quis autem fecisset Confessionem sacrilegam, omnia peccata mortalia in ea confessa iterum confiteri debet, additô commissô Sacrilegiô. *Satisfactio sacramentalis* est opus bonum pœnale in Sacramento Pœnitentiæ à Confessario impositum in pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem.

Absolutio sacramentalis. seu forma absolutionis à peccatis sunt illa verba: *Egô te absolvo à peccatis tuis, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen,* in qua forma omittere tò ego, *Platelius n. 801.* dicit, nulum esse peccatum, quia sufficienter includitur in tò *absolvo:* *Gormaz n. 185.* dicit esse saltem veniale; *Aversa §. sextô,* aliique communiter dicunt esse veniale tantum contra *Fagundez,* qui putavit esse mortale. Similiter videtur esse veniale tantum omittere tò *tuis.* Si autem omittantur ista: *In Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen,* aliqui cum *Dicastillo num. 28.* dicunt nequidem esse veniale, quia putant consuetudinem Ecclesiæ illa addentis esse liberam. *Granadus* putat vix excusandum à mortali, & videtur in idem inclinare

595.

nare

nare *Gormaz num. 193.* sed absolute dicunt esse veniale tantum *Bosco, Platelius,* aliique communiter. Ita *la Croix lib. 6. p. 2. n. 637.* Omittere illa duo verba: à peccatis, sine dubio est mortale; quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

596. Denique adhuc est sententia probabilis, quod non teneamur confiteri peccata mortalia sive positivè, sive negativè dubia, etiamsi quis commiserit actum malum, & sciat se peccasse venialiter, dubitet autem, an mortaliter. Ita *Amicus, Burghaber, Gobat,* & alii apud *la Croix l. 6. p. 2. n. 606.* qui hoc idem fatetur *n. 609.* ob plures rationes, quas adducit, præsertim quia in dubio melior est conditio possidentis, & quia omnia argumenta contra hanc sententiam adducta debent solvere ipsimet adversarii, dum admittunt, non esse confitenda peccata mortalia positivè dubia. Jam sit

597. RESOLUTIO. Justinianus negans Lucretiæ absolutionem, nisi proponat, nunquam amplius secum in lectum admittere suum Procum Desiderium, benè fecit. Ratio est: quia licet *Gobat in Quinario, tract. 5. cap. 32. num. 20.* putet absolvi posse quasdam puellas, quæ non habent propositum, nunquam amplius admittendi Procum secum in lectum, eamque propositionem pro plebeis Rusticanis in Germania conetur defendere *Vind. Gob. prop. 12.* tamen hoc pror-

prorsus rejiciendum est; licet enim dicant inter sex, aut septem vices, quibus admiserint, non solere vel semel aliquid male agere, ideoque occasionem illam debere respectu illorum censi remotam, tamen id credi non potest, nec debet; cum plerumque inserviant oscula, tactus, aspectus, aut saltem cogitationes morosæ, vel desideria, vel commotiones turpes, quæ rustici tales fortè non apprehendunt esse peccata; sunt autem, & debent per se loquendo, obligari ad ea cavenda. Ita *la Croix l. 5. num. 281.* & quid scit talis puella, annon ipsius proculus habeat turpes cogitationes, delectationes &c. quarum ipsa est causa? & quot sunt tales puellæ, quæ successivè non ceciderunt in certa peccata luxuriæ, ut audire est in confessionali? Ubi etiam notandum Con-

598.

fessariis, ut, quando poenitens se accusat, se toties cum complice peccasse carnaliter, inquirant, an sint in eadem domo, & occasione proximâ, ut ipsum, etiam negatâ absolutione, compellant relinquere talem domum vel complicem expellere; Compertum enim est, quod si ad hoc non adigantur, per plures annos plurima peccata mortalia committant, nec ullum remedium profit, nisi separatio ab eadem domo, & postquam hæc separatio fuit eis injuncta, & tamen redeant

Hh

ad

ad Confessionem ad eundem vel alium Confessarium, non factâ separatione, non absolvantur, dicant, quidquid velint, nisi tunc esset nova & certa ratio judicandi, quòd statim postea separationem facturi sint, *quod rarissimè credi debet*, cùm experientia doceat, nimis faciliè iterum mutari voluntatem, & ita docent Doctores universi, inquit, Joannes Sanchez apud la Croix l. 5. num. 280.

CONFERENCE CXCI.

De Sacramento Extremæ Unctionis.

599. Aurelianus Parochus advertit, quod oleum infirmorum propter multitudinem infirmorum, quos extremè ungere debuit, sibi deficiat, & tamen restant probabiliter adhuc multi infirmi ungendi, antequam novum oleum infirmorum ab Episcopo recipiat. Quid Aureliano Consulendum? Ante Resolutionem

600. *Notandum*, quòd extrema Unctio sit Sacramentum per unctionem olei benedicti, & orationem sacerdotis, ad conferendam homini ægro-
tanti, ac de vita periclitanti, salutem mentis, vel etiam Corporis, à Christo institutum. *Materia Remota* extremæ Unctionis est oleum olivæ ab Episcopo benedictum; *Materia vero proxima* est unctio facta cum tali oleo; & quidem de necessitate Sacramenti requiritur, & sufficit una unctio, cum formâ exprimente quinque corporis sensus; de necessitate tamen præcepti requiritur quin-

quintuplex unctio quinque sensuum. Porro hæc unctio fieri debet per modum crucis, & in partibus, quæ naturâ geminæ sunt, duplex fieri debet unctio, v. g. una super oculum dextrum, altera super sinistrum, & unica interim forma correspondens proferri, ita ut formæ prolatio incipiat, antequam v. g. prior unctio, oculi scilicet dextri finiatur, nec desinat, quin unctio posterior, scilicet oculi sinistri, inchoetur. *Forma extremæ Unctionis est: Per istam Sanctam Unctionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum (auditum &c.) deliquisti, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Minister extremæ Unctionis validè conferendæ est solus, & quilibet sacerdos; licitè verò conferendæ est sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, vel delegatam super inungendum; qui quidem, si sit Parochus, tenetur sub mortali, ex justitia, per se, vel per alium, hoc Sacramentum suis subditis petentibus administrare. *Subiectum extremæ Unctionis validè recipiendæ est homo viator, baptizatus, adultus, qui nimirum semel habuit usum rationis, & intentionem hoc Sacramentum suscipiendi, periculosè infirmus, & qui aliquando peccavit personaliter.* Ut verò etiam licitè & fructuose recipiatur, requiritur per se loquendô status gratiæ; cùm extrema Unctio sit Sacramentum vivorum;

per accidens tamen Sacramenta vivorum, & consequenter etiam extrema Unctio, possunt causare gratiam sanctificantem primam, nimirum quando quis suscipit v. g. extremam Unctionem in statu peccati mortalis, attritus tamen, & bonâ fide putans se esse contritum; quia S. Jacobus in sua Epistolâ cap. 5. de extrema Unctione dicit: *Et si in peccatis sit, remittentur ei*, intellige, per hujus Sacramenti susceptionem. Per se loquendô tamen non peccat mortaliter, qui hoc Sacramentum etiam datâ opportunitate non suscipit; Estque hoc Sacramentum iterabile, quoties sublatô priori periculô mortis, re-inciditur in novum. Effectus extremæ Unctionis est *gratia Spiritûs Sancti, cujus unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fruiciam excitandô, quâ infirmus sublevatus & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, consequitur.* Ita Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. de extrema Unctione. Denique Ministrans extremam Unctionem debet esse indutus superpelliceo, & stolâ, & quidem sub mortali; ita Busenbaum, Gobat, la Croix l. 6. p. 2. num. 2116. in necessitate tamen potest ministrari sinè superpelliceo, vel stola.

Nec

Nec est mortale, etiam extra necessitatem oleum infirmorum deferre ad ægrum, & administrare sinè lumine. *Barbosa, de officio Parochi, cap. 22.* imò etiam extra necessitatem non esse mortale, omittere Psalmos Pœnitentiales, litanias, & cæteras preces, docet *Palaut, & Granadus.* Dico: *Extra necessitatem*, quia in necessitate gravi, v. g. tempore pestis, & morte imminente, statim ungendus est infirmus sinè præmissis orationibus, quæ tamen postea supplendæ sunt, si supervivat infirmus. Qui tamen extra necessitatem omnes preces aut antecedentes, aut sequentes Unctionem omittunt, damnantur noxæ lethalis à *Th. Tamburino apud Gobat tract. 8. n. 924.* Jam sit

RESOLUTIO. Si Aureliano Paro- 601.
cho deficiat oleum infirmorum, ita ut non sufficiat pro toto anno, & aliunde non possit habere sufficiens oleum benedictum, tunc oleo benedicto admisceat de oleo olivarum non benedicto, ita tamen, ut quantitas olei non benedicti admiscendi sit semper minor, quàm quantitas olei benedicti, & tale oleum in circumstantiis prædictis est materia valida & licita extremæ Unctionis in praxi, etiamsi quantitas olei non benedicti successivè affusa, si omnes partes simul spectarentur, superaret quantitatem benedicti. Ita *Herincx, la Croix lib. 6. p. 2. num. 2093. Cardenas in Crisi Theol. dissert.*

H h 3

dissert. 2. n. 460. Ratio est: quia defacto partim ex declaratione Cardinalium, quam adducit *Cardenas cit.* partim ex consuetudine plurimarum Ecclesiarum, partim ex Rituali Romano practicè certum est, licere sic procedere, dummodò successivè, & per particulas sic affundatur, ut pars nunc affusa sit minor alterâ benedictâ, cui affunditur; totum enim hoc ipsò fit benedictum. Idem potest praticare Parochus, si deficiat ipsi chrisma ad ungen- dos baptizandos in vertice. *Gobat, de Baptismo, num. 512.* vel si deficiat oleum Catechumenorum, *Gobat ibidem.*

CONFERENCE CXCIII.

De Sacramento Ordinis.

602. Antoninus Episcopus habuit Sabbathô *fitientes* ordinationem, in qua contigerunt V. Casus cum ordinandis in Presbyteros.
1. Stephanus Diaconus non recepit primam manuum impositionem.
 2. Laurentius Diaconus tetigit patenam, & non calicem.
 3. Xystus Diaconus tetigit patenam, & calicem, sed non hostiam.
 4. Philippus Diaconus tetigit calicem, & hostiam, sed non patenam.
 5. Nicolaus Diaconus tetigit patenam duobus digitis, sed calicem tantum unicò digitò.
- Quid sentiendum de istâ ordinatione? Ante Resolutionem

Sciendum, quòd *Ordo* acceptus pro ipsâ 693.
Ordinatione, sit Sacramentum novæ legis initerabile, quò subjecto capaci cum impressione Characteris, confertur spiritualis potestas ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum, aut circa illud ministrandum; *Ordo* verò sumptus pro gradu Sacri Ministerii, est potestas spiritualis cum impressione Characteris collata Ordinato ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum, aut circa illud ministrandum. *Effectus Ordinis* est gratia sanctificans, character, & potestas spiritualis. Ordines sunt septem, nimirum *Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, Acolythatus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus*. Quia prima Tonsura non est *Ordo*, ut aperte significat Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 2. ibi: *Ut qui jam Clericali Tonsurâ insigniti essent, per Minores (intellige: Ordines) ad Maiores ascenderent*. Episcopatus verò completè sumptus includit Ordinem Sacerdotii, & Ordinem partialem proprium Episcopatus. Porro Ordines Minores, & non Sacri sunt quatuor, videlicet *Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolythatus*; Ordines verò Maiores, & Sacri sunt *Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus*, cum Episcopatu. Quòd *Presbyteratus* sit Sacramentum, est de fide; Quòd *Diaconatus* sit Sacramentum, est propè fidem; & de reliquis est probabilissimum, quòd sint Sa-

cramenta, quia constant materiâ. & formâ Sacramentali, debentque suscipi in statu gratiæ, nec possunt iterari. *Minister Sacerdotii* validè conferendi est omnis & solus Episcopus Consecratus. *Minister verò Ordinis* etiam licitè conferendi est Episcopus proprius Ordinandi ratione Originis, vel Domicilii, vel Beneficii. *Subiectum Ordinis* validè suscipiendi est solus mas, baptizatus, & si sit adultus, habens intentionem suscipiendi Ordinem. Ut verò quis etiam licitè suscipiat Ordinem, requiritur. 1. Ut sit in statu gratiæ; 2. Ut sit confirmatus, & ordinate, hoc est, non per saltum, suscipiat Ordines. 3. Ut non sit irregularis, nec Censurâ ligatus. 4. Ut adsint reliqua requisita Canonica, videlicet, ætas, probitas, scientia, examen, & approbatio Episcopi, Dimissoriales, Titulus sustentationis, item locus, tempus, & interstitia. Quod atinet ætatem Canonicam, pro primâ Tonsura suscipienda sufficiens est septennium completum, antè quod licitè conferri non potest. Pro Ostiariatu, Lectoratu, & Exorcistatu etiam requiruntur septem anni completi, pro Acolythatu verò duodecim anni completi. Pro Ordinibus Majoribus Concilium *Trident. sess. 23. de Reform. cap. 12.* ita statuit: *Nullus imposterum ad Subdiaconatum ante annum vigesimum secundum; Ad Diaconatum ante vigesimum*

num tertium; ad Presbyteratum ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoveatur. Non tamen necesse est dictos annos esse completos; sed sufficit esse inchoatos. Titulum sustentationis quod attinet, numeratur triplex, videlicet Titulus Beneficii, Titulus Patrimonii, & Titulus Paupertatis Religiosa.

Quantum ad Ordines in particulari, sciendum, quod Ostiariatus sit Ordo Ecclesiasticus, quò confertur potestas ex Officio, aperiendi, claudendi, & custodiendi Ecclesiam, nec non dignos admittendi, & indignos arcendi. Materia ejus remota sunt claves; proxima, earum traditio. Forma sunt hæc Episcopi verba: Sic age, quasi rationem DEO redditurus, pro his rebus, quæ his clavibus includuntur. Lectoratus est Ordo Ecclesiasticus, quò confertur potestas spiritualis legendi in Ecclesia Prophetias, & Scripturas ex Officio. Materia remota est liber continens Sacras Lectiones Veteris, ac Novi Testamenti, seu Prophetias, & Epistolas, item Homilias & Sermones SS. Patrum in Ecclesia legi solitas. Proxima est ejusdem libri traditio: Forma sunt hæc verba Episcopi: Accipe, & esto Verbi DEI relator, habiturus, si fideliter, & viriliter Officium tuum impleveris, partem cum iis, qui verbum DEI, ab initio bene ministraverunt. Exorcistatus est Ordo Ecclesiasticus, quò confertur potestas spiritua-

lis imponendi manus super Energumenos, legendi Exorcismos, ad dæmones fugandos, eorūque opera dissolvenda ex Officio. Materia remota est liber Exorcismorum; Proxima ejusdem libri traditio: Forma sunt hæc verba Episcopi: *Accipe, & commenda memoriæ, & habe potestatem imponendi manus super Energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos.* Acolythatus est Ordo Ecclesiasticus, quō confertur potestas spiritualis accendendi lumina, cereūque accensum transferendi ad Altare, & porrigendi Subdiacono Urceolos pro Sacro Ministerio. Materia remota duplex est: 1. Candelabrum cum cereo extincto. 2. Urceoli vacui. Proxima, eorundem traditio. Forma sunt hæc verba Episcopi: 1. *Accipe Ceroferarium cum cereo, ut scias te ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari in Nomine Domini.* 2. *Accipe Urceolos ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi, in Nomine Domini.* Subdiaconatus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quō confertur potestas spiritualis in Sacrificio Missæ assistendi Sacerdoti mediante Diacono, seu immediate Diacono, ministrandō ei calicem cum vino, & patenam cum hostia &c. Item Epistolam solemniter legendi in Sacrificio ex Officio. Materia & forma duplex est: Prima materia remota est calix vacuus cum patena vacua superpositā, scilicet sine vino, & hostia; pro-

proxima, utriusque traditio. Secunda materia remota est liber Epistolarum; proxima, ejus traditio. Forma afficiens primam materiam sunt hæc verba Episcopi: *Videte, cujus Ministerium vobis traditur; ideo admoneo vos, ut ita vos exhibeatis, ut DEO placere possitis.* Forma afficiens secundam materiam sunt hæc verba Episcopi: *Accipe librum Epistolarum, & habeto potestatem legendi in Ecclesia sancta DEI, tam pro vivis, quam defunctis, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Diaconatus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quò confertur potestas proximè assistendi, & inserviendi Presbytero in Ministerio Altaris, legendique Evangelium solemniter in Missa, ex Commissionem Episcopi, vel Parochi prædicandi Verbum DEI, baptizandi solemniter, & exigente necessitate etiam Eucharistiam ministrandi. Ejus materia, & forma est duplex: Prima est impositio manûs dexteræ Episcopi super caput ordinandi cum hac forma: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus in Nomine Domini.* Altera est traditio libri Evangeliorum, cum hac forma: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia tam pro vivis, quam pro defunctis in Nomine Domini.* Presbyteratus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quò confertur potestas consecrandi Corpus & Sanguinem Christi,

&

& absolvendi fideles à peccatis. Ejus materia, & forma est duplex; Prima materia est traditio calicis cum vino, & patenæ cum hostia triticea, cum hac forma: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo Missasque celebrandi tam pro vivis, quam pro defunctis, in Nomine Domini.* Secunda materia est ultima impositio manuum facta ab ipso solo Episcopo, cum hac forma: *Accipe Spiritum Sanctum; quorum remisseris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt.* Obligationes propriæ Clericorum in Sacris, seu Majoribus Ordinibus constitutorum, sunt duæ, nimirum recitandi Horas Canonicas, & servandi castitatem; propter quas obligationes, & quia proximius accedunt ad Eucharistiam conficiendam, dicuntur *Sacri, seu Majores*; adeò, ut Clericus in Sacris Ordinibus constitutus & peccans contra castitatem, peccet duplici specie peccatò, unò contra castitatem, alterò contra virtutem Religionis; quia peccant contra votum castitatis implicitè in susceptione Ordinis Sacri emissum, vel, ut alii volunt, contra Præceptum Ecclesiasticum de servanda castitate ex motivo virtutis Religionis indutum. Et si Clerici in Sacris constituti attentarent contrahere matrimonium, invalidè contraherent, ut definivit *Concilium Trid. sess. 24. Can. 9.* Præterea quilibet Sacerdos tenetur saltem aliquoties in anno, ter,

ter, vel quater ad minimum, Missam celebrare. Jam sit

RESOLUTIO ad V. Casus in Con- 605.
ferentia propositos. Ad 1. Stephanus Diaconus ordinatus in Presbyterum, & non recipiens primam manuum impositionem, mortaliter peccavit; quia in Sacramentis, quando agitur de valore Sacramenti, tenemur sequi sententiam tutiorem, etsi minus probabilem; atqui est sententia tutior, etsi minus probabilis, nostri Doctoris Seraphici *S. Bonaventurae, Marchantii, Lugonis, Soti, Arcadii, Becani &c.* apud *la Croix l. 6. p. 2. num. 2137.* quod prima manuum impositio sit materia essentialis Sacerdotii, & requiratur ad hujus valorem: Ergo etiam Stephanus tenebatur sequi hanc sententiam, & consequenter contrarium faciendū peccavit mortaliter, cum Sacerdotium reddiderit dubium, adeoque debet reordinari ob gravissima damna ex tali Sacerdotio dubio consecutura.

Ad 2. Laurentius Diaconus tangendo patenam, & non calicem, etsi patena cum hostia fuerit calici superposita, vel contra tangendo solum calicem, cui patena cum hostia est superposita, peccavit etiam mortaliter, & debet reordinari, ob eandem rationem pro casu priori allatam; quia est tutior sententia, etsi minus probabilis, quod solus contactus calicis, vel
solus

solus contactus patenæ, etsi hæc sit calici superposita, non sufficiat ad valorem Presbyteratus. Ita *Diana, Castropalaus, Dicastillus, la Croix l. 6. p. 2. n. 2154.*

Ad 3. Xystus Diaconus tangendo patenam, & calicem, sed non hostiam, non peccavit, nec reordinari debet; quia certa est sententia docens, ad valorem Sacerdotii sufficere contactum calicis, & patenæ, etsi hostia superposita non tangatur immediatè; siquidem etiam vinum in calice nunquam immediatè tangitur. Ita *Præpositus, Gobat, & la Croix cit. n. 2152.* *Busenbaum* tamen addit, saltem ex præcepto, & ad cavendum scrupulum tangendam esse patenam, hostiam, & calicem.

Ad 4. Philippus Diaconus tangendò calicem, & hostiam, sed non patenam, est saltem dubiè ordinatus, uti judicârunt duo Doctores apud *la Croix cit. num. 2153.* qui subjungit: *Itaque consideratis omnibus existimo, valdè consultum esse, ut Ordo talis sub conditione reputatur.*

Ad 5. Nicolaus Diaconus tangens patenam duobus digitis, & calicem unò tantùm digitò non peccavit, nec est reordinandus; quia est moraliter certum, talem contactum sufficere ad valorem Sacerdotii. *La Croix cit. num. 2155.* Rectè tamen notant *Filliucius, & Busenbaum* contactum faciendum esse utràque manu ex præcepto, ad vitandum scrupulum.

CONFERENTIA CXCIV.

De Sacramento Matrimonii.

Eva ancilla confitetur, quòd cum A- 606.
damo suo hero uxorato sæpiùs carnaliter
peccaverit, & quòd etiam suus herus sibi
promiserit, quòd secum contrahere velit
matrimonium, mortuâ uxore; sed quòd
ipsa nimirum Eva nunquam repromiserit,
quòd cum ipso velit contrahere matrimo-
nium. Insuper addit, quòd ante & post
facta hæc adulteria, sæpiùs fuerit admo-
nita à suis Confessariis, ne ea repeteret;
& ut domo exiret, quia etsi mortuâ sui
Domini uxore duceretur ab eodem in
uxorem, matrimonium foret nullum;
Unus tamen Confessarius addiderit, quòd,
si ipsa (Eva) non fecisset suo hero repro-
missionem de ipso accipiendo in mari-
tum, matrimonium probabiliter foret va-
lidum; & quòd ideo nunquam hanc re-
promissionem fecerit, modò autem uxo-
rem sui heri esse mortuam; quapropter
vellet cum ipso matrimonium contrahe-
re, si validè & licitè posset. Quid fuit à
Confessario respondendum? Ante Reso-
lutionem

Notandum, quòd *Matrimonium* sit Sacra- 607.
mentum inter baptizatos, quò vir & mu-
lier mutuò legitimè, corpora sua tradunt,
ad perpetuam vitæ societatem, usum pro-
lis suscipiendæ & remedium concupiscen-
tiæ

tia. Triplex distinguitur matrimonium, *legitimum, ratum, & consummatum.* Matrimonium *legitimum* dicitur, quatenus continet contractum legitimum inter personas non impeditas constitutum. *Ratum* dicitur, quatenus legitimo illi contractui addit rationem Sacramenti. *Consummatum* dicitur, quatenus accedente copulâ carnali ultimò perficitur, & completur. Impedimenta matrimonii dirimentia, hoc est, invalidantia sunt sedecim: nimirum I. *Error circa personam*, vel etiam qualitatem, actu vel virtute à contrahente intentam, vel circa qualitatem, cujus error redundat in ipsam personam. II. *Conditio propriè servilis* in uno contrahente, ignorata ab altero contrahente libero & ingenuò. III. *Metus gravis* injustè incussus ad extorquendum ipsum matrimonium seu consensum matrimonii invalidat matrimonium. IV. *Raptus*, seu violenta abductio foeminæ renitentis in ordine ad contrahendum cum ea matrimonium, invalidat matrimonium, quamdiu rapta est in potestate Raptoris. V. *Clandestinitas*, hoc est matrimonium sinè proprio Parocho, aut alio Sacerdote de ejus licentia, & sinè duobus testibus contractum est nullum. VI. *Votum solemne castitatis* emissum in Professione Religionis approbatæ, dirimit matrimonium contrahendum, & dissolvit matrimonium ratum nondum consum-

consummatum. VII. *Ordo Sacer Subdiaconatus &c.* dirimit matrimonium contrahendum, non tamen dissolvit matrimonium ratum nondum consummatum.

VIII. *Ligamen*, hoc est, si quis jam validè contraxit cum una matrimonio, eâ vivente nequit validè contrahere cum aliâ, & econtra, si quæ mulier validè contraxit matrimonium cum uno viro, nequit eô vivente contrahere validè cum altero.

IX. *Publica honestas*, hoc est, si aliquis contraxit sponsalia valida, & absoluta, vel quæ purificatâ conditione transierunt in absoluta, etiamsi postea mutuô consensu, vel morte unius fuerint dissoluta, si, inquam, aliquis talia sponsalia contraxit cum aliquâ muliere, tunc validè nequit contrahere matrimonium cum consanguineis illius mulieris in primo gradu, & econtra idem dicendum de muliere respectu viri. Item ex matrimonio rato tantum, nondum consummato, etiam invalido (præterquam si esset invalidum ex defectu consensûs) oritur impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum inclusivè. X. *Consanguinitas* invalidat matrimonium inter Consanguineos usque ad quartum gradum inclusivè. XI. *Affinitas*, videlicet directâ, & propriè dictâ inter Personas virum & fœminam, quarum una habuit copulam car-

nalem perfectam cum alterius consanguineâ, inducit impedimentum dirimens inter dictas personas & quidem usque ad quartum gradum inclusivè, si affinitas oriatur ex copula conjugali & licita; ad secundum verò gradum inclusivè, si affinitas oriatur ex copula fornicaria, & illicita. Affinitas verò superveniens matrimonio, hoc est, si maritus habeat copulam carnalem perfectam cum consanguineâ suæ uxoris (vel vicissim) intra secundum gradum tantum, incurrit impedimentum petendi debitum conjugale sub mortali, quamvis Innocenti petenti debitum reddere possit, & teneatur. XII. *Cognatio legalis* ex adoptione perfecta surgens est impedimentum dirimens perpetuum. 1. Inter adoptantem, & adoptatam, & 2. inter uxorem adoptantis, & adoptatum; 3. inter adoptantem, & proles, ac nepotes adoptati usque ad quartum gradum; 4. inter adoptantem, & uxorem adoptati est impedimentum perpetuum. 5. Inter adoptatum, & proles legitimas adoptandis usque ad quartum gradum; Ubi notandum, quòd cognationis legalis impedimentum tertium & quintum sint impedimenta temporalia, hoc est, tamdiu durent, quamdiu proles adoptati sunt sub potestate adoptati, & quamdiu proles adoptantis sunt sub potestate adoptantis. Vide *la Croix lib. 6. p. 3.*

num. 590. & seqq. XIII. *Cognatio spiritualis* confurgens ex administratione, vel susceptione Sacramenti Baptismi, vel Confirmationis est impedimentum dirimens
1. inter parentem utrumque baptizati, vel confirmati, & inter baptizantem vel confirmantem. 2. Inter parentem utrumque baptizati vel confirmati, & patrinum seu suscipientem in Baptismo, vel confirmatione. 3. Inter baptizantem vel confirmantem, & baptizatum, vel confirmatum. 4. Inter suscipientem ex Baptismo, vel Confirmatione & baptizatum, vel confirmatum. XIV. *Crimen quadruplex* est impedimentum dirimens matrimonii. 1. Quando quis occidit uxorem suam, vel maritum alterius (aut contra maritum suum, vel uxorem alterius) ex praviâ conspiratione cum illâ, vel illô, ex intentione contrahendi matrimonium cum illo, vel illa. 2. Quando solus adulter commissô adulteriô occidit suam uxorem (aut contra sola adultera suum maritum) absque conspiratione cum complice, ex intentione tamen perveniendi ad matrimonium cum adultera, vel adultero. 3. Quando adulter vel adultera sive ante, sive post adulterium commissum promittunt sibi invicem matrimonium post mortem conjugis contrahendum. 4. Quando adulter, vel adultera commissô adulteriô insuper

contrahunt, etsi invalidè, matrimonium per verba de præsenti. Itaque in 4. his casibus inter personas crimen tale committentes nascitur impedimentum dirimens matrimonium. XV. *Cultus disparitas*, hoc est, inter Baptizatum, & non baptizatum est matrimonium invalidum; non verò inter Catholicum & Hæreticum, vel econtra, matrimonium est invalidum, benè verò illicitum, nisi gravis & justa causa intercedat. XVI. *Impotentia* exercendi copulam carnalem perfectam cum immissione seminis intra vas naturale, perpetua, & præcedens dirimit matrimonium contrahendum, non tamen dissolvit contractum superveniens etiam perpetua. Similiter *ætas impubes* est impedimentum jure Ecclesiasticò dirimens matrimonium. Porro *impedimenta tantum illicitantia*, seu *prohibentia* matrimonium sunt. IV. Primum est *Votum Castitatis simplex*, quod tamen est *Quadruplex*, videlicet *Votum ipsum Castitatis integræ & perpetuæ*, *Votum Religionis ingrediendæ*, & *profutendæ*, *Votum suscipiendi Sacros Ordines*, & *Votum Cœlibatûs seu non nubendi*. 2. *Interdictum*, seu *prohibitio* Episcopi, vel Parochi matrimonium interea ob justam causam contrahere prohibentis. 3. *Tempus Sacrarum feriarum*, videlicet ab Adventu Domini usque ad diem Epiphaniæ inclusivè, & à feriâ quartâ Cinerum usque ad

Titulus XI. De Sacramentis. 501

ad Octavam Paschæ. 4. *Sponsalia* legitime contracta cum una impediunt Matrimonium contrahere cum alia.

Quantum ad sponsalia sciendum, quod 608. *Sponsalia* sint promissio mutua futuri matrimonii; Ut autem sint valida, requiritur. 1. Ut sint promissio mutua, 2. Vera, ac seria. 3. Voluntaria, ac libera, maxime ab errore, & metu, 4. Signo externò sufficienti expressa, 5. inter Personas habiles ad contrahendum, 6. & ut statim obligent, debent esse absoluta, non conditionata. Causæ justæ dissolvendi sponsalia sunt. 1. Legitima superioris dispensatio. 2. Mutuus contrahentium consensus; 3. & notabilis mutatio accidens ex parte alterius sponforum.

Similiter ad matrimonium validum 609. contrahendum requiritur consensus mutuus obligatorius tradendi, & acceptandi invicem corpora in ordine ad generandam prolem, verus, & serius, voluntarius, liber, & absolutus, proprius contrahentium tantum, externus per verba vel signa de præsentì expressus inter personas habiles.

Insuper Matrimonium in lege nova, inter baptizatos contractum est Sacramentum à Christo institutum: *Materia* sunt corpora conjugum mutuò tradenda; *Forma* sunt verba contrahentium, consensum

legitimum exprimentia. *Ministri* sunt ipsimet contrahentes. *Solemnitas* jure novò requisita ad valorem est præsentia Parochi proprii, & duorum, vel trium testium, præmissis de præcepto tribus denuntiatio- nibus. *Effectus* est gratia sanctificans, & triplex Bonum, scilicet Fidei, Prolis, & Sacramenti indissolubilitatis. Denique conjuges debitum conjugale licitè petere, & reddere possunt, dummodo fiat debitò jure, debitò fine, debitò modò, & circumstantiis, & intra terminos honestatis naturalis. Hinc conjuges procurantes pollutionem, peccant mortaliter; similiter sibi invicem negantes debitum conjugale, quando alter conjugum id seriò, jultè, ac rationabiliter petit, peccant, mortaliter toties, quoties; Item conjuges adulterantes peccant non tantum contra castitatem, sed etiam contra justitiam, & concepta ex adulterio prole tenentur quoque ad restitutionem Patri putatio, & filiis legitimis. Item quicunque abortum procurantes peccant gravissimè; Si tamen procuratur abortus foetus inanimati, non incurritur irregularitas, & excommunicatio. Si verò procuretur abortus foetus animati (animatur autem foetus masculus quadragessimò die à conceptione, foemineus verò Octuagesimo die à conceptione) incurritur irregularitas, excommunicatio, & si à Clericis fiat, priva-
tio

tio Officiorum, Dignitatum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum, & inhabilitas ad ea. Jam sit ad Casum in Conferentia propositum

RESOLUTIO. Eva potest validè, & **611.** licitè cum Adamo suo Hero, cum quo, vivente ipsius Uxore sæpiùs commisit perfectum adulterium, & qui etiam ipsi promiserat matrimonium, cum ea, mortuâ suâ uxore contrahendum, Eva inquam, potest cum Adamo mortuâ nunc ipsius uxore validè & licitè contrahere matrimonium, quia ipsa Adamo non repro-misit matrimonium. Ratio est: quia, licet peccet mortaliter, qui in Sacramentis Conferendis, vel suscipiendis sequitur opinionem seu sententiam etiam probabiliorem, vel omninò probabilissimam de valore, relictâ tutiore, cùm exponat Sacramentum periculo nullitatis, tamen quando datur opinio probabilis pro jurisdictione in Sacramento Pœnitentiæ, vel pro absentia impedimenti juris humani, in matrimonio, licet illam sequi, ut docet communissima sententia cum *Suarez, Coninck, Filliucio, Reginaldo Lessio, Bonacina, Diana &c.* apud *la Croix l. 6. p. 1. num. 117.* Et hoc in praxi tutum aut moraliter certum esse dicunt *Sanchez, Cardenas, Tamburinus; & alii apud la Croix cit.* ex hoc fundamento; quia certum est, quòd, quando est consuetudo, hoc, vel illò modò operandi,

tandi, tunc detur jurisdictio ad ita operandum validè, si fortè hæc desit; Atqui etiam est certum, esse consuetudinem apud viros sapientes, ut quando habent opinionem probabilem circa jurisdictionem pro Confessionibus audiendis, vel circa absentiam impedimenti juris humani inter volentes contrahere matrimonium, tunc operentur, idque scit Ecclesia, & non improbat, cùm facile posset, adeoque deberet: Ergo certum est, tunc dari jurisdictionem, si fortè desit, vel tolli impedimentum, si adsit; Supplente nimirum Ecclesiâ.

Jam sequitur Minor principalis: Atqui est sententia probalis, quòd, si adulter commissô adulteriô, vel ante adulterium commissum, promittat adulteræ matrimonium, & hæc non repromittat, non oriatur impedimentum criminis dirimens jure humanô matrimonium, uti docent *Henriquez, Bellarminus, Diana, Laymann, Burghaber, & Krimer apud la Croix l. 6. p. 3. num. 626.* Ergo Eva potuit sequi hanc sententiam, & matrimonium validè, ac licité contrahere cum Adamo. Ut tamen quis uti possit sententiâ probabili quoad jurisdictionem & contrahendum matrimonium juxta antedicta, debet illa sententia esse verè probabilis, & non contra stylum Curix Romanæ, & debet fieri cum causâ rationabili, debetq; esse sententia

tia probabilis circa communem quaestio-
nem juris, & non purè facti privati. Ita
la Croix l. 6. p. 1. num. 118. Quamvis quo-
ad hoc ultimum, scilicet, quòd in quæ-
stione facti privati non liceat sequi senten-
tiam probabilem quoad jurisdictionem &
matrimonium, oppositum teneant *Bona-
cina, Vericelli, Tamburinus, & alii*, quorum
sententiam probabilem esse dicit *Gobat tr.*
7. num. 118. quamvis nihil velit resolve-
re, potèstque etiam legi *Cardenas à n. 525.*
ubi videtur etiam hanc posteriorem sen-
tentiam tenere. Ulteriùs *P. Dominicus Vi-
va in sua Trutina Theologica, in expositione pro-
positionis 1. damnatæ ab Innocentio XI. scribit:*
Si circa factum de impedimento dirimen-
te detur dubium invincibile, tunc stan-
dum est pro libertate contrahendi matri-
monium. Addens: Etsi impedimentum
sit juris naturalis, vel divini, si tamen ma-
trimonium jam sit contractum, & est pro-
babile, quòd sit validum, Ecclesia habet
illud pro valido, & concedit ejus usum;
at si sit contrahendum, abstinendum est,
ne exponatur periculo nullitatis. Hoc
tamen observandum est, quòd postquam
matrimonium semel est contractum jux-
ta probabilem sententiam, non liceat il-
lud dissolvere ob probabilitatem senten-
tiæ contrariæ; quia conjuges debent in-
tendere contrahere matrimonium indis-
solubiliter; cum matrimonium jure divi-

nô sit contractus & Vinculum indissolubile, & consequenter debent renuntiare juri ad sequendam sententiam contrariam probabilem. Ita Cardenas in sua Crisi Theologica, dissert. 2. cap. 8.

Denique quamvis agatur de valore Sacramenti, neque sit Casus absolutæ necessitatis, neque etiam Ecclesia possit supplere, aut dispensare, nihilominus licitum est operari secundum sententiam probabilem, si alioquin administratio, aut susceptio Sacramentorum fieret obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus. Ita multi Moderni Doctores cum Illsung, Camargo, & la Croix l. 6. p. 1. n. 119. Ratio autem à priori est; quia certum est, Christum ita instituisse Sacramenta, ut noluerit eorum administrationem, aut susceptionem esse moraliter impossibilem, & odiosam fidelibus ministraturis, aut suscepturis: Ergo certum est, quod administratio aut susceptio obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus non sit secundum institutionem Christi: Ergo si non sit alius modus vitandi talem administrationem, aut susceptionem, nisi quis operetur secundum sententiam tantum probabilem, licitum est secundum hanc operari. Ratio à posteriori est: quia alias absolvi non posset, qui probabiliter tantum putatur dispositus, imò vix ullus unquam absolvi posset extra articulum mortis, uti rectè putat

tat *Cardenas cit. dissert. 2. num. 25.* quia vix unquam habere possumus certitudinem de dispositione pœnitentis; quamvis enim det signa doloris, dicatque se integrè confessum, & se habere serium propositum emendationis, tamen cùm possit falsò ista dicere, assentiri non possumus, nisi probabiliter, & tamen negari non potest, quin tunc absolvi possit, imò debeat; cùm suppositâ Confessione, & dispositione tali, jus habeat ad absolutionem. Et sic de multis aliis.

CONFERENTIA CXCIV.

De Ignorante Impedimentum Criminis.

Fabiana uxor malè tractatur à suo marito Fabiano, & ideò ejusdem exosa, quærit consortium & familiaritatem Fabii adolescentis, cum quo imprimis sæpiùs perpetrat adulterium; deinde, ut ejusdem potiatur matrimonio, suum Fabianum maritum lentò occidit toxicò; quo mortuò cum Fabio celebrat sponsalia, ac etiam matrimonium init, & consummat, inculpabiliter ignorans subesse impedimentum criminis dirimens matrimonium, quàm, ignorantiam etiam habet ejus maritus Fabius. Post aliquot Menses Fabiana, ex aliquo discursu fit hujus impedimenti conscia, & ideo accedit Confessarium, narrat ipsi totum casum, & quærit: an suum
ma-

matrimonium sit validum? Quid respondebit Confessarius?

RESOLUTIO. Confessarius *cum communissima DD.* respondebit, quòd matrimonium Fabianæ cum Fabio sit invalidum. Ita *Sporer de matrimonio cap. 1. sect. 1. n. 114.* Ratio est: quia generaliter ad incurrendum quodvis impedimentum dirimens matrimonii non requiritur scientia talis impedimenti; cum non sint inducta præcisè in pœnam delicti, sed sint inhabilitates, quæ incurruntur etiam ab ignorantibus. Nihilominus novissimè *Pichler lib. 4. Decret. tit. 7. num. 6.* sic scribit: Dico 3. Probabile est, impedimentum criminis non incurrì ab illis, qui ignorant illud suo delicto esse annexum à jure. Ita *Paludanus, Major, Leander à Murcia, Antonius Zergoll, Dicastillo, Fernandez apud & cum Krimer &c.* Ejus rationes, præter alias, sunt sequentes. 1. Quia impedimentum criminis est à jure statutum principaliter in pœnam; cum propter *crimen formale* sit statutum, in eum finem, ut per illud tanquam gravem pœnam Conjuges absterreantur ab adulteriis, & conjugicidiis: atqui ignorans legem esse pœnalem, non incurrit ejus pœnam, saltem si sit exorbitans, qualis certè est annullatio matrimonii: Ergo. 2. Ignorantia facti excusat ab impedimento criminis; sic mulier peccans cum viro sub promissione matrimonii,

nii,

nii, quem ignorat esse conjugatum, non incurrit hoc impedimentum, ut fatentur etiam adversarii: Ergo etiam excusat ignorantia juris, per quod statuitur hoc impedimentum, ab ejusdem incurfione.

3. Maritus laborans ignorantia juris, quod punit peccantem cum consanguinea uxoris suæ, privatione juris petendi debitum conjugale, non incurrit pœnam, uti rursus docent adversarii: Ergo etiam laborans ignorantia juris, quod adulterium mariti &c. punit inhabilitate contrahendi matrimonium cum complice, hanc inhabilitatis pœnam non incurrit.

4. Irregularitates, quæ etiam sunt inhabilitates, & quidem principalius, quam pœnæ, ex delicto ortæ, v.g. ex homicidio injusto, violatione censuræ &c. probabiliter non incuruntur ab iis, qui ignorant, eas esse suis delictis annexas, uti tenent *Panorm. Innocin. Navarr. Bonac. Sanch. Coninck, Palao, Schmalzgrueber* &c. Ergo etiam probabile est, impedimentum matrimonii ex crimine ortum non contrahi ab ignorante, illud esse annexum suo delicto.

5. Reservatio, saltem pœnalis, peccatorum non incurritur ab iis, qui ignorant sua delicta esse reservata, uti passim Theologi docent, ergo nec impedimentum criminis. Ex his tamen nequit inferri, quod impedimentum affinitatis ex copula illicita, etiam non incurratur ab ignorantibus; dispa-

spa-

sparsitas enim est : quia hoc impedimentum non est statutum in pœnam delicti saltem principaliter, sed est inductum ex motivo, & virtute pietatis.

Ulteriùs *P. Pichler lib. 4. Decret. tit. 1. num. 98.* sic docet : Dico 3. Probabiliùs defacto non ligantur hæretici in nostra Germania impedimentis matrimonii, Jure tantùm Ecclesiastico statutis. & *tit. 3. n. 15.* sic scribit : Dico 2. Hæretici matrimonia validè contrahunt coram præcone, & non observatâ forma Tridentini in suis Parochiis, licèt ibi fuerit aliquando promulgatum Tridentinum, & ipsi vivant immixti Catholicis, v.g. Augustæ, Ratisbonæ &c. ubi facile haberi posset Parochus verus, & Catholicus. *Hasque duas assertiones probat pluribus auctoritatibus, & rationibus.*

TITULUS XII.

Appendix de Restituti- one in Communi, & in Particulari.

CONFERENTIA CXCIV.

De Restitutione in Communi.

Casparus homo dives nullum habens 613.
hæredem necessarium, fuit à Mel-
chioris suo bono amico, precibus
& blanditiis, jam adeò persuasus, ut ipsum
in suo Testamento hæredem instituerit
universalem. At superveniens Balthasa-
rus etiam bonus Caspari amicus, sed capi-
talis inimicus Melchioris, ex odio, vindi-
ctâ, & expressâ intentione nocendi Mel-
chiori, persuadet variis rationibus & mo-
tivis (*sine tamen vi, vel fraude*) Casparo, ut
suum testamentum, quod ad acta jam tra-
diderat, repeteret, mutaret, & se (Baltha-
sarum) pro hærede universali institueret,
quod & factum est. Jam quæritur, an
Balthasarus teneatur Melchiori restituere
damnum illatum? Ante Resolutionem

Notandum, quòd restitutio sit redditio 614.
debiti alterius; cujus radices sunt quatuor:
I. Ex

I. *Ex delicto materiali ratione rei acceptæ, & à possessore bonæ fidei.* II. *Ex delicto formali ratione injustæ acceptionis, & à Possessore malæ fidei.* III. *Ex delicto formali, ratione solius damnificationis non lucrativæ, seu damni injustè dati.* IV. *Ex Contractu.* Porro restitutio est debita per se ex sola justitia commutativa læsa, & obligat sub mortali ex genere suo. Ad hoc tamen, ut quis ex delicto formali teneatur, ad restitutionem sub mortali, requiritur, ut injustæ ablationis, vel damnificationis delictum sit commissum per actionem injustam externam damnosam, & per culpam Theologicam gravem. Porro

615. I. Restitutionis ex delicto materiali, & ratione rei acceptæ tantum, mensura est *quantitas possessionis in re, fructu, vel emolumento*, hoc est, possessor bonæ fidei, postquam certò intellexit rem esse alienam, tenetur statim restituere ipsam eandem rem adhuc extantem in toto, vel in parte, aut si bona fide ablumpta est, quantum ex ea ditior factus est: Item fructus rei extantes naturales, & mixtos, detractis tamen expensis, ac æstimatione laboris, & industriæ; idque ipsi Domino etiam non repetenti, per se loquendò; Probabile tamen est, rem furtivam posse reddere furi ad recuperandum pretium, seque indemnem servandum.

II. Resti-

II. Restitutionis ex injusta acceptione 616.
mensura est *quantitas totius damni illati*, hoc
est, possessor malæ fidei, qui nimirum sci-
ens, vel rationabiliter dubitans rem esse
alienam, possidere cœpit, tenetur resti-
tuere imprimis ipsam rem alienam adhuc
extantem, aut si absumpta sit, vel quomo-
docunque perierit, (nisi casu, certò etiam
peritura apud Dominum) ejus valorem
seu æstimationem secundum se, & om-
ne incrementum intrinsecum, & extrin-
secum Domino valiturum, item omnes
ejus fructus naturales, ac mixtos, detra-
ctis tamen in foro conscientia tantum ex-
pensis, & æstimatione industria, ac labo-
ris; Item omne inde damnum emergens,
& lucrum cessans ex iniqua detentione,
vel absentia rei suæ.

III. Qui per culpam injustitiæ Theo- 617.
logicam gravem, rem alienam destruxit,
vel deterioravit, etiam indirectè per se,
vel per suos, tenetur restituere Domino
valorem rei, ejusque fructus, item omne
damnum inde emergens, & lucrum ces-
sans proximo. Si culpa Theologica ab-
sit, ad nihil tenetur in foro conscientia,
etsi leges aliud statuant pro foro externo,
quæ tamen in conscientia non obligant,
nisi post sententiam judicis. Qui verò
impedit alterum à consecutione alicujus
boni jam ex justitia commutativa aliquò
modo debiti, quòvis modo, hoc est, sive
K k cum,

cum, siue absque vi, vel fraude impediatur, tenetur ad restitutionem illius Boni secundum æstimationem juris habitam ad illud bonum consequendum. Similiter qui impedit alterum à consecutione alicujus Boni etiam tantum ex liberâ alterius voluntate conferendi, per vim, fraudem, vel dolum, tenetur ad restitutionem illius Boni, secundum æstimationem spei habitam ad illud Bonum consequendum; *Secus*, si sine vi, vel fraude impediatur, esto ex interno odio, vindictâ, vel expressâ intentione nocendi sic faciat.

618. IV. *Omnis res, quæ solò casu perit, suo Domino perit*; ideoque si res determinata in individuo pereat, Creditori perit, per se loquendò, exceptò casu, quando intercessit pactum assecurationis, seu præstandi damnum cujuscunque eventus, vel quando res aliena perit, cum debitor eam utitur ad usus non concessos, vel quando debitor est in mora culpabili restituendi rem eò tempore, quando Domino restituta non periisset. Si verò res indeterminata in certo genere pereat, debitori perit. Quòd si verò res pereat culpâ debitoris, ut hic teneatur eam restituere sub mortali, debuit commisisse culpam Theologicam mortalem, vel debuit accessisse speciale pactum assecurationis, etiam culpam politicam, levem vel levissimam præstandi. Quòd si leges pro foro
exter-

externo statuunt restitutionem ex culpâ solâ politica, non obligant ante judicis sententiam in foro conscientiae; benè verò post judicis sententiam. Jam sit

RESOLUTIO. Balthasarus, etsi gra. 619. viter peccaverit contra charitatem proximi, & justitiam *in affectu*, quòd ex odio, vindicta, & expressa intentione nocendi Melchiori, persuaserit Casparo, ut Melchiorrem deleteret ex suo Testamento, tamen non peccavit *in effectu* contra Justitiam; quia sinè vi, vel fraude, sed rationibus veris, item precibus & blanditiis induxit Casparum ad delendum Melchiorrem ex suo Testamento, quod Casparus sinè ulla injustitia facere potuit, cùm quilibet suum Testamentum etiam sinè causa, toties, quoties libet, quamdiu vivit, mutare, rescindere, imò totum lacerare & destruere valeat; Nec Melchior habuit jus in re, aut ad rem, respectu Testamenti, aut Testatoris, aut rerum in Testamento relictarum; adeoque ex nullâ parte Balthasarus peccavit in effectu contra justitiam respectu Melchioris, consequenter etiam non tenebitur ad restitutionem. Ita communis apud *Sporer de Restitutione in Communi, cap. 2. sect. 5, n. 196.*

CONFIDENTIA CXCVII.

De Circumstantiis Restitutionis, & causis ab ea, dem excusantibus.

620. Adrianus justè interrogatur à Judice, an non frumentum vendiderit extra Provinciam, quod tamen ob frumenti caritatem, & paucitatem erat sub pœna viginti Imperialium prohibitum; Adrianus negat cum mendacio, quòd frumentum vendiderit extra Provinciam, cùm tamen ipse hoc non semel, sed sæpiùs fecerit, & sic declinat mulctam aliàs sinè dubio à Judice imponendam. Quæritur, an teneatur ad restitutionem hujus mulctæ, cùm ipse per fraudem impediverit judicem à consecutione hujus mulctæ? Ante Resolutionem

621. *Sciendum I.* Quòd restituere obligentur omnes, qui voluntate deliberatâ, & efficaciter cooperantur ad injustum damnum proximi reipsâ inde secutum, etiam si aliàs sinè eorum aliquorum cooperatione secuturum fuisset. Nec solùm positivè cooperantes (quales sunt *Mandans, Consulens, Consentiens* in damnum alteri inferendum consensu efficaci dependentiæ, v.g. suffragio decisivô, *Palpans*, hoc est, sua adulatione &c. alterum efficaciter incitans ad damnum inferendum; *Recipiens, seu recursum præbens, Custodiens, vel Defendens* damnificantem in ordine ad damnum

num inferendum, aut illatum non compensandum, *Participans*; qui suô auxiliô vel Consiliô, alteri ad damnum inferendum formaliter cooperatur) sed etiam negativè tantùm cooperantes, seu non impediētes, (quales sunt *Mutus*, qui, cùm posset & deberet impedire verbô, vel signô damnum, non impedit, *non Obstans*, qui, cùm posset, & deberet factô impedire damnum, & non impedit; *Non Manifestans*, qui post damnum jam illatum non manifestat damnificantem, ut damnum resarciatur) tenentur ad restitutionem, quando tamen negativè cooperantes, seu non impediētes damnum alterius, tenebantur illud *ex justitiâ impedire*. Et quidem causa cooperans *totalitate causæ*, quæ scilicet causat totum damnum, tenetur quoque totum damnum compensare in solidum: Causa cooperans *partialitate effectus tantum*, quæ scilicet solum per se partem damni causat absque ullo influxu, & dependentia ad alias causas etiam fortè concurrentes, tenetur solum restituere pro râtâ parte sua: Causa cooperans *partialitate causæ tantum*, quæ scilicet influit in totum damnum, ita tamen, ut à reliquis cooperantibus, adhuc poneretur totum damnum, tenetur solum restituere pro rata parte suâ: Denique causa cooperans *partialitate causæ quidem*, eòquòd sola sine concursu aliorum damnum non

causaret ; at *simul totalitate effectus* ; ita scilicet, ut sine illius concursu totum damnum non fieret à reliquis, obligatur ad restitutionem totius damni in solitum in defectu aliorum cooperantium. Ordo autem inter cooperantes in restituendo observandus est iste, nimirum, ut restituat.
1. Possidens aliquid ex injusta damnificatione. 2. Mandans, 3. Exequens. 4. Aliæ causæ secundariæ cooperantes, proportionē cooperationis, & causalitatis suæ.

624. II. Debita certa ex quocunque delicto, vel contractu ordinariè restituenda sunt immediate Domino, vel justo Possessori, cui res ablata, vel debita est, nisi rationabilis causa aliud permittat. Defuncto Dominò restituenda sunt hæredibus, quibus deficientibus debita illa ex delicto sunt in pias causas eroganda ; Ex contractu autem primo occupanti, tanquam bona vacantia, adeoque ipsi debitori cedunt (*nisi jus positivum, aut legitima consuetudo aliud decernat*) debita autem simpliciter incerta ex delicto formali in pauperes vel pios usus eroganda sunt. Debita autem simpliciter incerta ex contractu, vel ex re accepta tantum, probabiliter retineri possunt à debitore, ac possessore bonæ fidei ; quemadmodum etiam res inventæ, post sufficientem inquisitionem, Dominò non comparente, ab inventore probabiliter retineri possunt. Secus
di.

dicendum *de debitis incertis secundum quid*; hæc enim inter Dominos incertos dividenda erunt.

III. Restitutio ordinariè statim facienda est: *Interna quidem*, quoad propositum internum statim *physicè*: *Externa verò* quoad realem executionem, statim *moraliter tantum*, post delictum, notitiam rei alienæ, aut terminum præfixum in contractu impletum; Alioquin obligabitur insuper de interesse lucri cessantis, vel damni emergentis ex mora culpabili: Nec satisfacit restituens successivè per partes, cùm quis possit simul restituere totum. In his secùs volens debitor à Confessario, ne moribundus quidem, absolvi poterit.

IV. Restitutio debitorum ex delicto for- 624.
mali seu ratione injustæ acceptionis, detentionis, vel damnificationis, facienda est in loco Domini, vel Creditoris, idque semper expensis illius debitoris, proportionatis tamen, & ipsum debitum non nimium excedentibus. Restitutio ex re accepta facienda est in loco debitoris; si aliò res transferenda sit, fiat expensis Domini, vel Creditoris. Restitutio ex contractu justo facienda est in loco conventionis explicite, vel implicite determinato, & expensis illius, sicut in contractu fuit dispositum.

625. V. Debita ex delicto occulto, occultè etiam restituenda sunt ad evitandam infamiam, vel aliud incommodum, v. g. per Confessarium. Generaliter tamen restitutio debiti cujuscunque facienda est eò modò, qui consideratis circumstantiis sufficit ad hoc, ut res rectè perveniat in potestatem Domini, vel Creditoris. Debitum transmissum per personam delegatam ab ipso Domino, vel Creditore, si pereat, Domino perit: Debitum autem ex contractu, vel re accepta transmissum per personam fidelem habitam vel deputatam ab ipso debitore, reale quidem, determinatum, ac individuum, adhuc Domino perit; Personale verò, & indeterminatum in aliquo genere, perit debitori, sicut & quodcunque debitum ex delicto, sive reale determinatum, sive personale & indeterminatum, transmissum per personam fidelem deputatam à debitore, sive ex malitia, sive ex casu Domino non reddatur, debitori perit, isque denuò restituere tenetur.

626. VI *Ordine restitutionis*, cùm debitor non est solvendo omnibus, præferenda sunt debita certa in certis in totum, realia personalibus in totum, inter Personalia, debita hypothecata, vel privilegiata nudis in totum præferenda sunt; Inter nuda debita præferendâ onerosa gratuitis in totum; Inter debita nuda ex contractu, maturata,

ta, quorum terminus solvendi jam elapsus est, sunt in totum præferenda nondum maturatis, quorum terminus nondum impletus est. Denique debita Personalia eiusdem rationis nuda scilicet, nec hypothecata, nec privilegiata, nec ratione contractûs onerosi, vel gratuiti diversa, solvenda sunt pro parte rata secundum proportionem debitorum, ac facultatum debitoris, quousque se facultates extendunt, dividendô in partes maiores, & minores proportionaliter respondentes debitis ipsis maioribus, & minoribus.

VII. *Causæ excusantes à Restitutione*, ut 627. quamdiu durant, licitè differri possit, generaliter sunt quatuor, nimirum. 1. *Ignorantia* inculpabilis, aut *facti*, si v. g. ignores, quòd res sit aliena, aut *Juris*, si v. g. ignores, rem inventam esse Domino restituendam. 2. *Impotentia*, quando quis pro tunc non habet, unde solvat, vel restituat, dummodò adsit voluntas restituendi imposterum, cùm facultas seu melior fortuna supervenerit. 3. *Necessitas propria*, cùm quis scilicet, etsi habeat, unde restituat, restituere tamen non potest, nisi cum animæ, corporis, famæ, vel libertatis, statûs honesti, & justè acquisiti, aut bonorum temporalium jactura, vel damno graviori, quàm sit commodum ex restitutione proventurum Domino, vel Creditori. 4. *Damnum ex restitutione*

Kk 5

pro-

proventurum aut ipsi creditori, aut alicui tertio, aut toti communitati.

628. VIII. *Causæ omnino excusantes à restitutione*, ut etiam omitti licite possit, sunt quatuor. 1. *Rei in individuo debitæ* sine omni culpa debitoris interitus. 2. *Remissio Creditoris*, nimirum si Creditor ipsum debitum expressè, vel tacite remisit libere, sine vi, vel fraude. 3. *Compensatio facta*. 4. *Authoritas superioris*, sic per legem præscriptionis transfertur Dominium rei alienæ ad Possessorem Bonæ fidei. Sic per sententiam judicis Dominium mulctæ pecuniariæ in compensationem injuriæ etiam non damnosæ transfertur in injuriatum. *Hoc adhuc addendum est; Quòd si debitor ex delicto propter unam ex suprà allegatis causis differat restitutionem, & interea ex tali dilatione Creditor patiatur damnum emergens, vel lucrum cessans, teneatur debitor illud compensare; quia cum hac tacita conditione Creditor consentit in dilationem, & longè æquiùs est, ut debitor, qui sentit commodum in dilatione restitutionis, sentiat & onus, maxime cum mora sua cuilibet sit nociva, juxta Regulam 25. Juris in 6. Secus est de debitore bonæ fidei. Jam sit ad casum ab initio propositum*

629. RESOLUTIO. Adrianus non teneatur Judici, vel Fisco restituere mulctam, ad quam à judice fuisset condemnatus, vi-

nisi judicem justè etiam interrogantem, mendaciò circumvenisset. Ratio est: Quia, qui justè interrogatur, & fraude, vel mendaciò declinat mulctam imponendam sibi, vel aliis ob delictum, probabiliter non tenetur ad restitutionem, juxta Sanchez, Lugo, Lessium, Dianam, & alios apud la Croix l. 3. p. 2. n. 82. tum quia Fiscus ante sententiam judicis non habet jus ad illam pœnam; tum quia fraus illa, vel mendacium videtur remotè, & per accidens tantùm conjungi cum illo damno; directè enim tantùm tendit ad damnum à se, vel alio avertendum; Hinc Principium illud, *quòd is, qui per fraudem, vel mendacium impedit Bonum alterius, teneatur reparare damnum*, sic intelligunt Sanchez, & Lugo, quòd verum sit, quando impedimentum fit per actiones proximè conjunctas cum illo damno; tunc enim justitia obligat ad tales actiones omittendas; si autem tantùm remotè, & per accidens sint conjunctæ, tunc justitia non videtur obligare ad eas omittendas, & ideò docent iidem Authores, eos, qui per fraudem etiam impediunt, ne quis accusetur, non teneri restituere mulctam aliquam pendendam; Quia quamvis Fiscus fortè habeat jus, ne per fraudem proximè, & directè impediatur à tali mulcta consequenda, id tamen non videtur hic fieri; cùm intentio impedientis non feratur

tur directè, & proximè in damnum Fisci, sed in defensionem amici, vel occultationem delicti, ex quo per accidens sequitur illud damnum Fisco; atque ex eodem fundamento docent *Beia p. 1. casu 58. & Lugo, Testes, & Advocatos*, aliosque similes, qui falsò defendunt reum, sicque impediunt, ne mulctetur, non teneri restituere Fisco hanc mulctam; in quibus tamen alii contradicunt.

630. Ulteriùs, si Procurator Fiscalis sit causa, cur Fiscus non accipiat mulctam per leges impostam delicto, *Medina, Rebellus, Molina*, & alij dicunt teneri restituere; quia ex officio, & promissione tenetur procurare commoda, & cavere damna Fisci, item tenetur procurare, ut delicta puniantur: Ergo hoc negligendò facit injuriam, uti alij non manifestando aliquid, quod ex officio, vel contractu manifestare tenentur. Hinc *Suarez*, alique multi dicunt, saltem judicem teneri restituere mulctam, si hanc reo non imposuit, aut sinè causa relaxavit, vel imminuit, & hæc sententia est valdè probabilis: Nihilominus quoad utrumque contradicunt *Vasquez, Tannerus, Lessius, Diana, Salas, Lugo, & Illung t. 1. d. 2. num. 77.* dicentes, nullum eorum ideo teneri restituere; tum quia eorum officium primariò est ad hoc, ut delicta delata non fiant, & secundariò tantum ordinatur ad emolumentum Fisci:
- tum

tum etiam, quia ejusmodi mulcta debetur tantum ex justitia vindicativa, non autem commutativa, cujus solius violatio causet obligationem restituendi. *Ex quo etiam sequitur*, custodes Urbium, pagorum, agrorum, vinearum, sylvarum, fluminum, piscinarum, gabellarum &c. per negligentiam gravem damnum inferri permittentes, aut fures, vel defraudatores, aut damna inferentes, non manifestantes, etsi obligentur ad compensationem damnorum inde directe secutorum parti læsæ, probabiliter tamen non teneantur ad restitutionem mulctarum illarum, quas prædicti dare debuissent, si ipsos manifestassent. *Sporer de Restitutione in communi cap. 3. sect. 1. n. 38.*

CONFERENCE CXCVIII.

De Restitutione debita ex læsione proximi in Bonis animæ.

Titius consilio suo induxit Cajum, ut 631. Sempronij domum incenderet; & alia vice suo malo exemplo induxit eundem Cajum, ut Sempronio furaretur duos aureos. Occasione hujus casus quaeritur 1. Per quid lædatur proximus in Bonis animæ? 2. Ad quid teneatur, qui proximum læsit in bonis animæ? Ante Resolutiones

Notandum, quod proximus possit lædi 632. multipliciter, videlicet in Bonis animæ per scandalum, & seductionem; in Bonis corporis per

per homicidium, mutilationem, stuprum, & adulterium; in Bonis fama, & honoris per detractionem; & contumeliam: in Bonis fortunæ per furtum. & rapinam. Porro Bona animæ sunt in duplici differentia; quædam enim sunt *naturalia*, & quædam *supernaturalia*. Bona animæ naturalia sunt ingenium, libertas, scientiæ, & artes naturales, potentia, & facultates animæ, scilicet memoria, intellectus, & voluntas, &c. Quòd homo in similibus Bonis possit pati veram injuriam, & damnum, certum est; Sic etenim, qui philtro amatoriò, præstigiis, ope dæmonum &c. privat hominem sensu, vel usu rationis, gravissimam injuriam, & quidem damnosam ei infert, & consequenter tenetur ad reparandum damnum, quantum prudentis arbitriò illud æstimabitur. Item omnia damna tenetur compensare, quæ ex tali læsione sequuntur in Bonis fortunæ. Bona animæ supernaturalia sunt status gratiæ, innocentia vitæ, opera meritoria, jus ad Sacramenta percipienda &c. & posse hominem his per malitiam alterius privari, etiam certum est, quod maximè fit per scandalum; quod nihil aliud est, quàm offendiculum, seu occasio peccati alterius; estque duplex, *Activum nimirum, & Passivum*; Activum est actio, vel omissio minùs recta præbens alteri occasionem peccati; *Passivum* verò est ipsum peccatum proximi ex tali

tali actione, vel omissione sequens, quod iterum est duplex *unum datum*, seu *pusillorum*, quando peccatum proximi sequitur ex ignorantia, vel infirmitate; Alterum est *acceptum*, seu *Pharisaicum*, quando peccatum proximi sequitur, non ex actione, vel omissione operantis, sed ex mera, & propria malitia proximi inspicientis, vel audientis. Similiter scandalum activum etiam est duplex, nimirum *directum*, quod peccatum proximi directe intenditur vel quoad malitiam formalem, vel tantum materiale; & *indirectum*, quando quis per suam actionem vel omissionem malam non intendit quidem directe peccatum proximi, praevidet tamen hoc ex sua actione, vel omissione secuturum. Utrumque scandalum, nimirum directum, & indirectum est peccatum *speciale contra charitatem proximi* in Confessione explicandum; cum praeceptum charitatis proximi nos obliget, ut mala ei imminetia, maxime spiritualia, quantum commodè possumus, impediamus. Directe tamen scandalizans non tantum peccat contra charitatem proximi, sed insuper peccat illò peccato, ad quod alterum inducit, quia illud expresse vult fieri; Scandalizans autem indirecte, probabiliter non peccat illò peccato, ad quod alter suo malò exemplò inducitur, & consequenter non tenetur istam malitiam aperire in Confessione, prout à
pari

pari constat de eo, qui omittit correctionem fraternam, seu non impedit peccatum proximi, cum tamen posset; talis enim solum peccat contra charitatem, non autem contrahit speciem peccati alieni in Confessione exprimendam; inter omissionem autem correctionis fraternæ, & malum exemplum difficulter assignatur solida disparitas, inquit noster *Herincx hic*. Jam sit

633. **RESOLUTIO I.** Quicumque activè scandalizavit proximum, inducendò eum ad peccatum vel errorem noxium, tenetur ad compensandum damnum spirituale illi causatum, & procurare ejus emendationem ex charitate. *Est certum.* Ratio est: quia quicumque Christianus tenetur ex charitate corrigere proximum errantem, vel peccantem: Ergo multò magis ex charitate tenetur corrigere, seu procurare emendationem proximi sui, qui ipse met illum in peccatum vel errorem induxit; Et si hoc fecit *per vim vel fraudem, dolum, vel metum*, tenetur etiam ex justitia tollere causam datam, & procurare seducti emendationem. Ratio clara est: quia quicumque infert alteri veram injuriam damnosam, peccat contra justitiam, & obligatur ex justitia ad compensationem damni illati, & ante omnia ad amovendam causam appositam talis damni; Sed qui alterum per vim, vel fraudem induxit in peccatum, vel errorem, infert ei veram inju-

injuriam; cùm quilibet habeat jus, ne sibi per vim, vel fraudem malum inferatur: Ergò talis ex justitia tenetur tollere causam datam, & procurare seducti emendationem; si verò non per vim, vel fraudem, sed scientem, & liberè consentientem induxit ad peccatum, ad nullam obligatur ex justitia compensationem damnorum spiritualium, sed tantùm ex charitate. Ratio est: quia nulli debetur restitutio, vel compensatio ex justitia, nisi injuriam passo; atqui juxta *Regulam 27. Furis, in 6. Scienti, & consentienti non fit injuria, neque dolus*: Ergò qui scientem & liberè consentientem induxit ad peccatum, non tenetur ex justitia ad compensationem damnorum spiritualium, sed tantùm ex charitate. Ex quibus sequitur

RESOLUTIO II. Titius suò consiliò 634. inducens Cajum, ut Sempronii domum incenderet, & alià vice, suò malò exemplò inducens eundem Cajum, ut Sempronio furaretur duos aureos, non tenetur ex justitia ad restitutionem damnorum exinde Cajo consequentium; quia Titius Cajo nullam fecit injuriam; cùm Cajus sciens, & volens, in peccatum, adeoque in damnum suum spirituale, & fortè inde consequens temporale consenserit. Attamen Titius cum Cajo tenetur ex justitia Sempronio ad restitutionem damnorum ex incendio domûs, Sempronio consecutorum;

quia Titius peccavit contra justitiam respectu Sempronii, utpote cujus damnum ex incendio domûs consecutum positivè & directè suô consiliô promovit; ita tamen, ut Cajus tanquam malâ fide exequens incendium domûs primô locô obligetur Sempronio ad compensationem damnorum inde consecutorum; & in defectu Caji modò obligetur Titius consulens domûs incendium. Quantum ad duos aureos, ad quos Sempronio auferendos, Cajum suô malô exemplô induxit Titius, dicendum, quòd eos solus Cajus teneatur restituere Sempronio, ita ut nequidem in defectu Caji Titius eos debeat compensare Sempronio. Ratio est: quia solus Cajus eos auferendô peccavit contra justitiam respectu Sempronii; Titius autem suô malô exemplô tantùm inducens Cajum ad eos furandum Sempronio non peccavit respectu Sempronii contra justitiam, quippe ad cujus damnum positivè non fuit cooperatus, nec illud tenebatur ex justitia impedire, sed tantùm peccavit contra charitatem. Ita *Valentia, Sanchez, Vasquez, & alii cum Laymann lib. 2. tract. 3. cap. 13. n. 6. §. Qui alterum.*

CONFIDENTIA CXCIX.

De Restitutione debita ex læsione Proximi in Bonis corporis.

635. Maximus Juvenis promisit Maximæ puellæ matrimonium, si concederet usum
su

sui corporis, quod etiam Maxima fecit. Similiter Maximinus Juvenis promisit Maximinae Puellae (sed promissione ficta) matrimonium, sub eadem conditione, si concederet copiam sui corporis, quod etiam Maximina fecit. Jam quaeritur, an Maximus Maximam, & Maximinus Maximinam teneantur ducere in uxores. Ratio dubitandi est: quia utraque promissio fuit invalida; & prima quidem ideò, quia fuit de re illicita, & secunda, quia fuit non tantum de objecto malo, sed etiam, quia fuit ficta. Ante Resolutiones

Notandum I. Homicidium est *occisio hominis facta ab homine*; Aliud est *licitum*, quod fit publica autoritate per legitimos Ministros, aut in bello justo, aut pro necessaria sui defensione cum moderamine inculpatae tutelae; Aliud est *illicitum*, quod fit sine autoritate publica, aut absque moderamine inculpatae tutelae. Item aliud est *simplex*, quod non habet adjunctam circumstantiam speciem mutantem; & aliud est *qualificatum*, quod habet adjunctam circumstantiam speciem mutantem, v. g. Parricidium, Sacrilegium, &c. Hinc poenitens simpliciter confitens homicidium à se voluntarie commissum, à Confessorio examinandus est de circumstantiis homicidii commissi, videlicet, *quis occiderit, qualem personam, quibus sociis. & modis, in quo loco, quò tempore, & quem ob finem?* & de-

inde conveniens tanto crimini poenitentia injungenda est, v. g. Missæ legendæ, elemosynæ erogandæ, bona opera pro occiso applicanda, & si occisus semel fuit rationis compos, injungendum unum *Pater & Ave*, quotidie per totam vitam pro occiso recitandum à poenitente flexis genibus. Ante omnia autem restitutio (de qua statim) benè inculcanda.

637. Notandum II. Omnis homicida homicidiò voluntario aliquò modò, & injustò (idem est de mutilatione, aliave damnificatione corporis) obligatur in conscientia ad restitutionem, non quidem pro damno naturali, & personali, utpote pro ipsa jactura vitæ, vel membri abscissi, cùm hoc utpote alterius, & altioris ordinis non possit compensari per bona fortunæ : sed pro omni damno temporali antecedente mortem, & hanc subsequente, secundum moralem æstimationem, hæredibus proximis occisi, nimirum *liberis, uxori, & parentibus per homicidium damnum passis in actu secundo* ; quia hi directè per mortem occisi damnificântur, cùm moraliter censeantur una persona cum occiso. Imò etiam Creditoribus occisi debet damna exinde sequentia compensare homicida ; quia hic est injusta causa, quòd Creditoribus ab occiso debita ex justitia solvi non possint.

Notandum III. Duas esse luxuriæ species, quibus proximo infertur injuria, videlicet *stuprum, & adulterium*. Stuprum propriè, & strictè sumptum est *concubitus viri cum virgine invita, seu non consentiente*. Damna ex stupro sequi solita sunt 1. Jactura virginitatis. 2. Difficultas æquè benè nubendi. 3. Augmentum dotis, quod à patre puellæ fieri debet, ut faciliùs maritum obtineat. *Adulterium est violatio alieni tori, estque triplex, conjugati cum conjugata, conjugati cum soluta, & soluti cum conjugata*. Damna, quæ ex adulterio præter gravissimam mariti injuriam, sequuntur, sunt sequentia: 1. Expensæ, quæ à marito fiunt in educanda prole genita ex adulterio suæ uxoris. 2. Hæreditas Patris putatitii, in qua proles spuria cum legitimis succedit. 3. Bona, quæ consanguinei mariti, ejus intuitu donant, vel relinquunt tali proli putatitiæ, aliàs proli legitimæ donaturi.

Notandum IV. Quòd adulter, si moraliter certus sit, prolem esse suam ex suo adulterio genitam, obligatur ad restitutionem pro damnis consecutis marito, & prolibus legitimis. Ratio patet: quia adulter est injusta causa istorum damnorum. Similiter adultera tenetur restituere marito, & filiis legitimis, pro damnis in illis tantum Bonis, quæ filiis legitimis debentur, & conferuntur spurio, utpote 1. Ma-

§ 34 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

rito pro alimentis, & expensis in educanda prole spuria (sed hoc post triennium primùm simul cum adulterio, & in defectum hujus in solidum) 2. Filiis legitimis pro diminutione hæreditatis, seu portione hæreditatis collata spurio; item pro hæreditate avi, aliorumq; ascendentium, vel consanguineorum, quæ debebatur filiis legitimis, & per illum errorem confertur proli adulterinæ &c. Ratio est: quia ille, qui est injusta causa damni, tenetur illud reparare; atqui adulter, & adultera simul sunt injusta causa damnorum prædictorum: Ergò adulter, & adulterea debent illa damna reparare; quælibet pars pro Rata sua, & in defectum alterius quisque ex adulteris debet in solidum seu totum, reparare totum damnum secutum putatio marito, legitimis prolibus, & hæredibus, in alimentis, hæreditate, &c. Quia quilibet ex adulteris est causa totalis illorum damnorum totalitate effectus, licet non totalitate causæ; cum una pars ex adulteris sine altera non potuerit committere adulterium, & generare prolem adulterinam. Debent tamen adulter, & adultera, esse moraliter certi, quòd proles sit genita ex adulterio; In dubio enim, vel quando tantum est probabile, quòd proles sit ex adulterio genita, non tenentur ad restitutionem; quia in dubio melior est conditio possidentis, nec propter rationes

tiones solum probabiles debet aliquis privari jure certò, quod habet in sua bona temporalia justè possessa. Si tamen certum sit, prolem esse ex adultero, sed incertum, è quo inter plures, singuli secundum proportionem dubii tenentur ad partialem restitutionem damnorum, hoc est, in tantum & eò modò, in quantum, & quò modò tenetur restituere, si foret unus adulter. Ratio est: Quia certum est, ipsos esse cum adultera causam injustam damnorum inde sequentium. Porro, quod attinet ipsam adulteram, *ordinariè* non tenetur prodere, quòd proles ejus sit spuria; Nam & marito suo tristitiam, & sui odium, & discordias domesticas crearet, ac suam bonam famam prodigeret, & fortè periculum vitæ incurreret, quibus damna fortunæ meritò cedunt. Accedit, quòd proles matri non teneatur credere, se esse illegitimam; Debet tamen, si potest, aliis industriis damnum compensare, v. g. diligentius administrandò rem familiarem, de cultu corporis detrahendò, si habet bona propria, plus legitimis, quàm spurio relinquendò &c.

Notandum V. Qui defloravit Virginem Consistentem, ad nullam obligatur restitutionem; quia non peccavit contra justitiam. Qui verò vi, vel metu, vel aliò injustò modò à puella stuprum

prum extorsit, tenetur ei compensare omnia damna subsequenda; quia stuprator in tali casu est injusta causa illorum damnorum: Ergo tenetur ea compensare. Quòd si autem nullum damnum exinde sequeretur, utpote si crimen maneat occultum, & puella æquè benè, & facilè nubat, ad nullam restitutionem obligabitur; benè autem ad satisfactionem pro illata injuria, quæ satisfactio fit per signa doloris, & veniæ petitionem. Si verò damnum ex stupro sequatur, tenetur stuprator vel integrè dotare puellam, si aliunde dotem non habeat, vel saltem addere Incrementum dotis, quantum necesse est, ut æquè facilè acquirat maritum, quàm si corrupta non esset. Quòd si deflorator similia Bona non habeat pro compensatione facienda, tenetur puellam ducere, etsi ei non promiserit matrimonium; quia tenetur consulere indemnitati puellæ omni modo possibili? Si autem puella nolit acceptare compensationem pecuniariam, non tenetur stuprator determinatè eam ducere, si non promisit matrimonium, sed solum ex hypothesi, si alius modus non adsit; Matrimonia enim debent esse libera ob gravissima incommoda, quæ ex coactis matrimoniis sequuntur. Jam sit

641.

RESOLUTIO I. Maximus juvenis tenetur Maximam puellam ducere in uxore.

uxorem, quam defloravit cum promissione matrimonii. Ratio est: quia deflorans Virginem cum simplici, vel jurata promissione matrimonii, tenetur cum ea matrimonium contrahere, illudque consummare, nisi legitima intercedat excusatio, & hoc certum esse apud omnes, ait *Sporer de Matrimonio cap. 3. sect. 2. n. 598.* Cum enim Maxima Puella præstiterit id, quod fuerat à Maximo petatum, scilicet usum corporis, etiam Maximus juvenis tenetur ex justitia præstare id, quod à se fuerat promissum, nimirum matrimonium contrahendum & consummandum. Et licet promissio matrimonii *sub conditione habendæ copulæ*, fuerit de re illicita, & consequenter invalida, tamen in quantum fuit promissio matrimonii contrahendi *post habitam copulam*, non fuit de objecto malo; quia contrahere matrimonium cum aliqua, cum quâ habuit copulam carnalem, nihil est mali, & consequenter in hoc sensu promissio illa fuit valida, adeoque obligatoria.

RESOLUTIO II. Maximinus juvenis tenetur ducere in uxorem Maximinam puellam, quam defloravit sub victa promissione matrimonii. Ita *Communissima apud Sporer cit. n. 599.* Ratio est: quia Maximinus fictus Promissor matrimonii, ex justitia tenebatur non fictè, sed verè promittere; Aliàs certè humana confor-

tia scaterent infinitis fraudibus, & nullitatibus : Ergo Maximinus fictè promittendò Maximinæ matrimonium, peccavit contra iustitiam : Ergo post copulam impetratam tenetur tollere hanc injuriam, seu fictionem, & vere promittere matrimonium ; Atqui verè promittens tenetur determinatè ducere defloratam in uxorem : Ergo etiam Maximinus fictè promittens, nisi adsit legitima excusatio.

643. RESOLUTIO III. Deflorator Virginis cum promissione matrimonii, tenetur eam ducere in uxorem, sive deflorator ante, sive post deflorationem; emiserit votum castitatis, vel Religionis ingrediendæ. Ita docent *Vasquez, Sanchez, Coninck, Tannerus, Castropalaus, Lugo, Tamburinus, Haunoldus, & Illung apud la Croix l. 3. p. 2. n. 320 dummodò Virgo fuerit hujus voti ignara*. Ratio est: Quia obligatio gratuita ex Religione, debet cedere obligationi onerosæ ex iustitia, & aliàs qui vovisset omnia bona sua dare pauperibus, si postea gravissima damna aliis inferret, satisfaceret dandò pauperibus, quod nemo dicet. Quare talis deflorator tenetur dispensationem voti procurare. Dictum est: *Si Virgo hujus voti fuerit ignara*. Nam si fuit conscia voti, non potest petere nuptias, quia sic spontè censetur in sui deflorationem consensisse. Ita *Lessius, Sanchez, & Mastrius in 4. disp. 7. q. 9. Excipit ta-*

tamen *Sporer cit. n. 601.* nisi fœmina putasset, dehoratorem petiturum voti dispensationem.

Denique si quis extra matrimonium 644.
cum aliqua fœmina exercuit copulam carnalem, exqua concepta, & nata est proles, sine dubio talis tenetur eandem prolem per subministrationem mediorum alimentate, & curare, ut in necessariis ad salutem instruatur, atque etiam de statu in futurum providere; Ad hoc enim obligatur ex jure naturali, cum sit suæ prolis Pater. De qua obligatione proinde à Confessariis similes Pœnitentes monendi sunt; quia subinde, postquam aliquam mulierem imprægnârunt, aufugiunt, & curam suæ prolis illegitimæ soli matri relinquunt; propter quod tales fugitivi semper sunt in malo statu, utpote perseverantes in peccato mortali, cum suæ obligationi ortæ ex jure naturali, nimirum ex titulo Patris, nunquam satisfaciant.

CONFERENTIA CC.

De Restitutione debita ex Læsione Proximi in bonis famæ, & honoris.

Maximilla uxor confitetur inter cæte- 645.
ra, quòd valde fuerit irata super suum maritum, eòquòd hic ipsam graviter percusserit, & quidem ob nullam aliam causam, quàm quòd ipsum deprehenderit
cum

540 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
cum ancilla turpes tactus exercentem, &
ideo ipsum monuerit, ne similia reitera-
ret, cum sint gravia peccata. Quæritur,
an Maximilla commiserit peccatum de-
tractionis, eòquòd sui mariti peccatum
Confessario, qui ipsum benè novit, in
Confessione detexerit? Ante Resolu-
tionem.

646. *Notandum I.* Quòd proximus in bo-
nis famæ lædatur per *Judicium temerarium*,
detractionem, & *calumniam*; in honore ve-
rò læditur per *contumeliam*. Est autem
fama nihil aliud, quàm multorum bona
existimatio de aliquo, *Honor* verò est
testificatio alienæ excellentiæ animò con-
cepta, potestque fieri verbis, factis, &
scriptis. Porro ut *Judicium temerarium* sit
peccatum mortale, requiruntur tres con-
ditiones: *Prima* est, ut sit *judicium fir-*
mm, & plenè deliberatum cum pleno
voluntatis consensu; si enim *judicium*
firmum, & quasi moraliter certum con-
ceptum non sit, non erit peccatum mor-
tale. 2. Ut sit *Materia* gravis spectatis
circumstantiis Personæ, de qua temerè
judicatur malum. 3. Ut *judicium* sit
temerarium, hoc est, quòd nimirum quis
firmum assensum concipiat de malo gra-
vi alterius propter indicia insufficientia,
& levia. *Suspicio temeraria* (quæ est etiam
assensus, sed debilis, & cum formidine
oppositi de vitio alterius, absque suffici-
enti-

Titulus XII. De Restitutione, 541

entibus indiciis (per se non est peccatum mortale, sed tantum veniale, sicuti etiam positivè temerè dubitare de vitio alterius. Ratio est: Quia per suspensionem temerariam, & simile dubium positivum non læditur proximi fama simpliciter & graviter, sicuti per iudicium temerarium, sed tantum secundum quid, & leviter. Denique solum negativè dubitare de malo proximi, utpote oblata cogitatione de innocentia, vel culpa proximi, omne iudicium suspendere, omnino non est peccatum; quia exinde nulla prorsus inferitur injuria. Similiter non peccat, qui rebus suis, vel proximi prospicit ex eo solum, quia putat, quod proximus possit esse talis; vel talis, v.g. Pater prohibens filiae, ne cum tali juvene conversetur, quia potest esse, quod ab eo seducatur, non peccat. Ratio est: Quia talis nec temerè judicat, nec suspicatur determinatè malum de proximo, sed supponit solum, posse esse tales, quod utique verum est, & nulli injuriosum? quia revera possunt esse tales. Porro temerè judicans, vel suspicans pro sua restitutione ad nihil tenetur, nisi ad deponendum iudicium, vel suspensionem temerariam.

Notandum II. *Detractio est injusta aliena* 647. *famae ablatio, vel diminutio.* Alia est detractio pura, quâ nimirum alterius crimen verum, sed occultum manifestatur absque justa cau-

542 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

causa ; Alia est *Detraçtio Calumnians*, seu *Calumnia*, quâ falsum crimen alteri imponitur. Utraque detraçtio ex genere suo est peccatum mortale contra justitiam; quia per utramque graviter læditur fama proximi. Ut tamen etiam detraçtio pura sit mortale peccatum, requiritur 1. *Voluntarium perfectum*. 2. *Materia gravis*. 3. *Res occulta*. 4. *& injustitia revelandi*, hoc est, quòd absque justa causa alterius crimen occultum reveletur. Causæ autem justæ revelandi sunt 4. nimirum 1. ob Bonum ipsius referentis exinde secuturum 2. ob Bonum audientium. 3. ob Bonum ipsius delinquentis. 4. ob Bonum communitalis. Porro seipsum infamare, per se loquendò, est peccatum tantum veniale prodigalitalis; Quia homo est Dominus suæ famæ, sicut est Dominus suæ pecuniæ: Ergo sicut prodigere pecunias suas, est per se peccatum tantum veniale, sic etiam prodigere tuam famam, seu verum, seu falsum crimen de se narrando. An autem reus ad evitanda tormenta gravia possit fateri crimen sibi falso impositum, ob quod est condemnandus ad mortem, diximus suprà Titulo VI. Conferentia 103. n. 296.

648. Notandum III. Injusta læsio famæ proximi per detractionem, calumniam &c. Inducit obligationem justitiæ personalis restituendi ipsam famam; Insuper & realem compensandi alia damna realia inde

Titulus XII. De Restitutione. 543

inde secuta, pro ratione materiæ, & culpæ commissæ, efficaciter, utpote crimen falsò impositum apertè retractando, aut veri criminis occulti evulgati opinionem prudenter corrigendò apud audientes immediatos, omnes, atque etiam mediatos, si causa voluntaria fuit, ut audirent. Causæ tamen excusantes à restitutione famæ, & honoris sunt quatuor. 1. est *Cessatio damni* ex detractiōe, calumnia, vel contumelia orti; v. g. si nullum damnum exinde secutum sit, vel si infamia oblivione deleta sit &c. 2. est *Remissio læsi*, quando infamatus spontè, expressè, vel tacitè remisit. 3. est *Compensatio mutua*, quando scilicet à te injustè infamatus, te vicissim infamavit, & is tibi famam restituere nolit, neque tu teneberis restituere, quousque restituat ille. 4. *Impotentia moralis*, quia ultrà possibile nemo tenetur. Quantum ad audientem detrahentes, dicendum, quòd audiens detrahentem & positivè cooperans ad detractiōem, peccet mortaliter contra justitiam, & ad restitutionem famæ respectu infamati obligetur; quia positivè ad illius damnum cooperatus est. Qui verò audit detrahentem tantùm approbans, & complacens in detractiōem absque tamen positiva cooperatione, peccet mortaliter contra charitatem tantùm, non item contra justitiam, ideòque ad nullam restitutionem

544 Supplement. II. Confer. P. Sargar,

tionem obligatur; nisi quis ex justitia teneretur, & posset illud malum impedire. Denique audiens injustè & moraliter certò detrahentem, merè negativè se habens, & solùm non impediens, cùm facilè posset, peccat ex genere suo mortaliter contra charitatem, & præceptum correctionis fraternæ, & quidem duplici respectu, nimirùm respectu ipsius detrahentis, non impediendo ejus peccatum, & respectu infamati, non impediendò ejus damnum famæ.

649. Notandum IV. Læsis honoris negativa tantùm, per se, & ordinariè tantùm est veniale peccatum: Positiva verò, seu *contumelia* (quæ est injusta ablatio, vel diminutio honoris alterius facta in præsentia, vel quasi præsentia patientis illam) (est peccatum mortale ex genere suo contra justitiam, fitque verbò, lusu, factò, vel scriptò, est per se semper ejusdem speciei (sicut & omnes detractiones, & judicia temeraria sunt ejusdem speciei, quia bonum famæ, quod tollunt, in omnibus est ejusdem rationis, sicut & bonum honoris) inducitque obligationem justitiæ, honorem læsum reparandi, quatenùs reverà damnum patitur inhonoratus, seu quatenus damnum infert, non verò, quatenùs præcisè infert injuriam; hoc est, si quis nemine vidente, vel audiente aliquem inhonoret, non erit obligatio restitutionis propriè loquendò, sed

sed solum satisfactionis, v. g. veniam petendô ; si verò quis proximum coram aliis inhonoret, debet ei utique honorem apud alios ablatum, apud eosdem iterum restituere. Jam sit

RESOLUTIO, Maximilla uxor con. 650.
fitens, quòd super suum maritum valde fuerit irata, eòquòd eam graviter percussit, & quidem nullam aliam ob causam, nisi quia ipsum deprehendit cum Ancilla turpes tactus exercentem, & ideo ipsum monuerit, non peccavit peccatò detractionis, etsi Confessarius, cui confessa est: benè noverit ipsius maritum. Ratio est: Quia licitum est, peccatum proximi, vel injuriam in se admissam aperire viro prudenti, Amico, Confessario, consilii, vel auxilii, imò etiam in sua afflictione solatii, & levaminis capiendi causâ, juxta communem apud *Sporer tract. 5. in 8. Præceptum Decalogi, cap. 4. sect. 3. n. 75*, Siquidem valde difficile, & maximum gravamen esset, si quis in sua injusta afflictione non posset auxilium, consilium, solatium, & levamen quærere ; Atqui Maximilla sui mariti delictum ex hoc fine, nimirum Auxilii, Consilii, & solatii capiendi causâ, narravit Confessario: Ergo non peccavit. Hinc *la Croix lib. 6. p. 2. n. 1145*. ait : Uxores, & matres sæpè excusantur, quæ peccata maritorum, & filiorum saltem indirectè tangunt apud

Confessarium, qui hos novit; id enim communiter faciunt ad necessarium consilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret, continuò adire novos Confessarios videnturque mariti, & filii, quia peccârunt agendò contra uxores, vel matres suas, excidisse jure suò ad illam famam retinendam. Consulendum tamen est, ut, quantum fieri potest, de alienis peccatis taceant, & se solas accusent.

CONFERENTIA CCI.

De Restitutione debita ex lisione Proximi in Bonis fortunæ.

651. Severinus Sartor, Severus Textor, Severianus Molitor, retinent fragmenta, seu reliquias materiæ datæ ad consuendum, texendum, & molendum. Quæritur, an concrecente materiâ notabili peccent graviter, & ad restitutionem obligentur? Ante Resolutionem

652. *Notandum, quòd Bona fortunæ lædantur per furtum, rapinam, contractum damnosum, & damnificationem injustam. Furtum est contractio rei alienæ externæ occulta, rationabiliter invito Dominò. Rapina est rei alienæ externæ violenta contractio invito Dominò, dum nimirum Domino in sua persona, vel famulo, præsentem, & retinentem res sua auferatur, vel per metum injustum extorqueatur. Damnificatio injusta est occulta*
seu

Titulus XII. De Restitutione 547

seu violenta destructio, seu deterioratio rei alienæ invitò Dominò. Contractus damnosus est contractio seu usurpatio rei alienæ vel non omninò ignarò, vel non omninò invitò Dominò, quod contingit per vim, vel fraudem unius contrahentis. Furtum (idem est de rapina, contractu damnoso, & damnificatione injusta) est peccatum ex genere suo mortale contra justitiam; imò rapina est peccatum mortale duplex contra justitiam; quia per rapinam infertur injuria Domino non solum in Bonis fortunæ, sed etiam in suo honore per contumeliam, dum ipsi præsentis & resistenti res sua per violentiam auferitur. Excusatur autem furtum à peccato mortali, & fit veniale, vel omninò nullum, ex parte Domini, cui res sua auferitur, si hic sciatur, parùm aut omninò non esse invitus, sibi talem rem auferri, utpote quam parùm, aut omninò non curat; quia tunc Domino consentienti in suæ rei ablationem, parva, aut omninò nulla injuria infertur. Similiter furtum ex genere suo mortale fit veniale ex parvitate materiæ; ubi sciendum, materiam gravem in furto, & sufficientem ad peccatum mortale absolutam, & respectu cujuscunque, etiam opulentissimi, etiam Regis, esse duos circiter Ducatos; Respektivam verò ad conditiones Personarum esse illam, quæ sufficit ad victum unius diei tali Personæ, cui ablata est, de quo videri potest Sargar in continuatione Conferen-

548 Supplement. II. Confer. P. Sargar,
tiarum Titulo III. Conferentiâ 90. Similiter de
furtis minutis videri potest Sargar cit. Con-
ferentiâ 95. & Supplementum I. P. Sargar
Conferentiâ 171. Porro, quod attinet
furta domesticorum, uxorum, filiorum,
Religiosorum, & famulorum, facta in-
vitô Dominô, Maritô, Patre, Prælato, &
Hero, dicendum est, ea esse vera furta;
ut tamen mortalia sint, regulariter requi-
ritur major materiæ quantitas, quàm in
furtis externorum. Ratio est: quia ex
una parte omnes illi verè usurpant rem
alienam invitô Dominô; ideoque vera
furta committunt; Ex alia autem parte
illi Domini v. g. Maritus, Pater, &c. non
sunt ita invitati respectu illorum, sicut re-
spectu externorum: Ergo, ut mortalia
sint, requiritur major materiæ quantitas,
quam in furtis externorum. Ulterius in
extrema necessitate licitum est auferre
rem alienam, quatenus ad eam sublevan-
dam necesse est; quia in tali casu Domi-
nus esset irrationabiliter invitatus; cùm ip-
femet teneatur in tali necessitate proximo
succurrere de suis Bonis temporalibus, si-
quidem obligatur plus amare proximum
quoad vitam corporalem, quàm seipsum
quoad bona fortunæ. At in gravi neces-
sitate non licet furari, quia Innocentius XI.
damnavit sequentem propositionem 36.
Permissum est furari, non solum in extrema ne-
cessitate, sed etiam in gravi. Jam sit

RESO:

RESOLUTIO. Severinus Sartor, Se- 653.
verus Textor, & Severianus Molitor, re-
tinentes fragmenta seu reliquias materiæ
datæ ad consuendum, texendum, & mo-
lendum, siue acceperint ab uno, siue à
diversis Dominis, concrefcente materiâ
notabili peccant mortaliter; quia com-
mittunt furtum grave, ut diximus *Supple-*
mentò I. P. Sargar Conferentiâ 171. Si tamen
fragmenta sint alicujus momenti, & à Dominis
curentur, seu repetantur. Secùs, si fragmenta
sint parvi momenti, & à Dominis non
multùm curentur, vel pro derelictis ha-
beantur; idque maximè, si ipsi inde nihil
lucrentur, sed rursùs aliis, præsertim pau-
peribus, applicent, ut post alios notavit
Lugo, & Diana p. 2. tr. 6. Resol. 16. Per
accidens tamen excusat Sanchez lib. 2. Con-
sil. cap. 7. dub. 2. Posse Sartores fragmenta
alicujus momenti reservare, vendere, vel
inde sibi lucrari, partim, quòd Domini
eorum moris conscii minùs censeantur in-
viti; partim verò ad occultam compen-
sationem, cùm Sartoris etiam timorata
conscientiæ querantur communiter sibi
à Dominis sufficiens pretium non solvi,
quibus tamen ob Sartorum copiam, si se,
suosque alere velint, necessariò laborare
debeant. Intellige semper: *Dummodò no-*
tabile damnum Domino evitetur. Ita *Sporer*
tr. 5. cap. 5. Sect. 2. n. 68.

F I N I S.

INDEX

Materiarum in his Conferentiis contentarum.

Littera n. significat numerum Marginalem.

TITULUS I.

De Legibus.

EXplicatur, in quo consistat essentia legis. D. I.

Quanam conditiones ad validam legem ferendam requirantur? Casus de ferente legem tributorum. n. 3.

Qualiter lex differat à Præcepto? n. 7.

Casus Prælati Regularis præcipientis suo Subdito, ne frequentet certam domum. n. 8.

An Subditus dubitans de lege vel præcepto Superioris, num sit justa, teneatur nihilominus obedire? n. 9.

Divisio legis in naturalem, & positivam, divinam & humanam, Mosaycam, & Evan-

Index rerum Notabilium.

- Evangelicam, Ecclesiasticam & Civilem. n. 12.
- Casus de ignorante legem naturalem, v. g. pollutionem esse malam. n. 14.
- Actus merè interni, v. g. hæresis merè interna, an possint præcipi, vel prohiberi lege humanâ, & an propterea incurratur pœna statuta à lege humanâ, v. g. excommunicatio? n. 16.
- An actus externi occulti sint materia legis humanæ? Casus de comitante hæresin externam occultam. n. 18.
- An ad satisfaciendum præcepto, requiratur intentio faciendi opus præceptum? n. 20.
- An ad satisfaciendum præcepto, requiratur intentio satisfaciendi præcepto? n. 22.
- An satisfaciat præcepto, qui facit actum præceptum sed ex circumstantia vitiatum? n. 24.
- An die Dominicâ, in quam cadit festum fori, teneatur aliquis audire duas Missas? n. 26.
- An Clericus in Sacris Constitutus, v. g. Subdiaconus recitans horas Canonicas de festo sub auditione Missæ, satisfaciat utrique præcepto? n. 29.
- An & qualis promulgatio requiratur ad hoc, ut lex actu obliget? n. 31.
- An expendens pretiò currenti pecuniam, cujus pretium prænovit diminuendum, peccet? n. 32.

I N D E X

- An ad valorem legis requiratur acceptatio subditorum ? n. 34.
- An ille, qui non observat legem, quam Major pars communitatis non observat, peccet ? n. 35.
- In quibus resideat potestas legislativa ? n. 37.
- An Abbatissa possit ferre legem pro suis Monialibus ? n. 38.
- An lex humana obliget in conscientia ? n. 40.
- An Prælatus Regularis possit sub mortali præcipere suo subdito, ne adeat certam domum, & ibi haustum viniumat ? n. 41.
- An lex humana obliget non obstante periculô mortis ? n. 43.
- An peccet ille contra legem, cujus observationi ponit impedimentum ? n. 45.
- An die Sabbathi se ita opplens vinô, ut prævideat se, sequenti die Dominicâ, propterea non posse audire Missam, peccet contra legem Ecclesiæ de audiendâ Missa die Dominicâ ? n. 46.
- Quodnam sit subjectum legis humanæ, an infantes, amentes, ebrii ? n. 48.
- An amenti præbens carnes comedendas die veneris, & instigans eum ad turpes tactus, vel blasphemias peccet ? n. 49.
- An pueri, & puellæ rationis usum habentes teneantur legibus divinis, & humanis ? n. 50.
- An

Rerum Notabilium.

An infideles baptizati, & non baptizati teneantur legibus Ecclesiæ ? n. 54.

An Legislator teneatur suis legibus ? n. 56.

An Clerici, & Regulares teneantur legibus civilibus ? n. 60.

An Regulares teneantur legibus Episcopalis ? n. 62.

An peregrini extra suum Territorium existentes, teneantur legibus specialibus sui territorii ? n. 63.

An peregrinus veniens ad Territorium, in quâ non servatur lex communis Ecclesiastica, sit ab eâ etiam deobligatus, etsi eandem non observaverit in suo Territorio ? n. 66.

De peregrinis contrahentibus matrimonium. n. 68.

An valeat matrimonium clandestinum contractum in loco, ubi Concilium Tridentinum non est promulgatum ? n. 69.

Vel ubi non est receptum ? n. 70.

An validum sit matrimonium illius, qui è loco promulgati, & recepti Concilii Tridentini se confert ad locum non promulgati, & recepti Concilii Tridentini, ibique cum incolâ illius loci matrimonium contrahit clandestinum ?

n. 71.

An, si ambo sponsi è loco recepti Concilii se conferunt ad locum non recepti Concilii Tridentini, animò ibidem fi-

INDEX

- gendi domicilium, validè contrahant
sine Parocho & testibus? n. 72.
- Si verò ex aliò sine, quàm contrahendi
matrimonium se eò conferant, an va-
lidè contrahant matrimonium sinè Pa-
rocho, & Testibus? n. 73.
- An illi, qui ex solo sine contrahendi ma-
trimonium è loco recepti Concilii Tri-
dentini in locum non recepti se confe-
runt, & ibidem matrimonium sinè
Parocho, & Testibus contrahunt, va-
lidè contrahant? n. 74.
- Recensentur adhuc plures Casus circà ean-
dem Materiam. n. 75. & seqq.
- An matrimonia Catholicorum contracta
sinè Parocho, & testibus in locis hære-
ticis, sint valida? n. 77.
- An matrimonia hæreticorum contracta
sinè Parocho, & testibus sint valida?
n. 78.
- An peregrinus in aliena Diœcesi teneatur
jejunare, si ibi est jejunium speciale,
quod etiam observatur in Diœcesi
peregrini? n. 81.
- An si Germanus proficiscatur in Italiam,
teneatur ibidem in Quadragesima ab-
stinere ab ovis, & lacticiniis? n. 84.
- An peregrinus exiens è suo Territorio,
pervenientiisque ad aliud Territorium,
teneatur legibus specialibus illius Ter-
ritorii? n. 85.
- An ille, qui ex suo Territorio in die festo
vult

Rerum Notabilium.

- vult proficisci in aliud Territorium, ubi non est dies festus, teneatur prius audire Missam? n. 87.
- An vagabundi teneantur legibus specialibus locorum, quæ transeunt? n. 89.
- Quid sit lex pœnalis, & qualiter obliget? n. 92.
- Casus de malefactore effringente carcerem, & fugiente, an peccaverit? n. 93.
- Quid sit lex irritans & qualiter obliget? n. 95.
- An Confessarius Regularis contra prohibitionem sui Superioris audiens Confessiones, validè absolverit? n. 96.
- Quid sit lex in præsumptione fundata? n. 98.
- An coactus à Judice ad solvendum debitum, cujus tamen non est reus, possit uti occultâ compensatione? n. 99.
- Quid sit consuetudo, & quæ condiciones requirantur ad inducendam consuetudinem? n. 101.
- An peccet, qui non orat ad pulsum Angelicum, aut in ingressu, vel exitu Ecclesiæ se non aspergit aquâ benedictâ &c.? n. 102.
- Quibus modis lex cesset obligare? n. 104.
- An teneatur audire Missam die Dominica, qui est infirmus? n. 105.

TITULUS II.

De Dispensationibus, & Privilegiis.

Quid sit dispensatio legis, & quæ Con-
ditiones ad ejus valorem requiran-
tur? n. 107.

Item quis dispensare possit cum sæculari-
bus, & Regularibus? ibidem.

An dispensatus in Quadragesima ad co-
medendas carnes ob infirmitatem, pos-
sit eas comedere cessante infirmitate?

n. 108.

Quando dispensatio censeatur obreptitia,
vel subreptitia? n. 110

An dispensatio sit valida, in cujus impe-
tratione fuit tacitum, quòd jam semel
fuerit negata? n. 111.

Quis possit dispensare in impedimento
dirimente matrimonii, videlicet affi-
nitatis ex thoro illegitimo, & qualiter
formanda supplica pro dispensatione?

n. 113.

Quis possit dispensare in impedimento
dirimente matrimonii, scilicet crimi-
nis, & qualiter formanda supplica pro
dispensatione? n. 116.

Quomodo petenda dispensatio in impe-
dimento voti castitatis? n. 118.

Quomodo petenda dispensatio in voto
ingrediendæ Religionis? n. 120.

Quo-

Rerum Notabilium.

Quomodo petenda dispensatio in irregularitate ? n. 122.

An Regulares Mendicantes possint dispensare in impedimentis matrimonii ?

n. 124.

An conjux certò sciens suum matrimonium esse invalidum, possit nihilominus alteri conjugì, nullius impedimenti conscio, & bonâ fide debitum conjugale petenti, illud reddere ? n. 125.

& seqq.

An consanguinei obtinentes dispensationem, ut invicem possint contrahere matrimonium, teneantur in Consistorio publicè interrogati sub juramento fateri, quòd inter eos intercesserit copula carnalis ? n. 129.

Quid sit exprimendum in petitione dispensationis, ut consanguinei, vel affines possint invicem contrahere matrimonium ? n. 130.

De modo exequendi litteras dispensationum Sacræ Pœnitentiariæ Romanæ.

n. 132.

Quis possit aperire litteras Sacræ Pœnitentiariæ, quando inscribuntur *Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori* ?

n. 134.

Quid faciet Confessarius, si Româ impetrat dispensationem in impedimento affinitatis ex copula illicita, cum hac Clausula: *Tibi committimus, ut cum eodem latore,*

INDEX

De Privilegio Regularium Mendicantium dispensandi in petendo debito conjugali. n. 170.

De Privilegio Regularium celebrandi post mediam noctem, & post meridiem. n. 175.

De Privilegio absolvendi, & communicandi in Paschate continuos communiales Regularium. n. 177.

De Privilegio dandi viaticum, & extremam unctionem Sæcularibus in Monasteriis Regularium periculose ægrotantibus. n. 179.

De Privilegio Regularium dispensandi in præceptis Ecclesiæ, & votis cum suis Subditis Religiosis. n. 181.

De Communicatione Privilegiorum inter Regulares. n. 187.

TITULUS III.

De Statu Clericali.

De habitu, & tonsura Clericorum. n. 189.

Quid sit Clericus? n. 190.

Ad quid obligetur? n. 191.

De castitate à Clericis servanda. n. 192.

An Clericus in Sacris constitutus, habens delectationem internam veneream, peccet etiam contra virtutem Religionis? n. 194.

De actionibus Clericis prohibitis n. 196.

An Clericus ex suo hordeo coquens cerevisiam, eamque aliis vendens, peccet? n. 198.

De

Rerum Notabilium.

De Residentia Clericorum. n. 199.

Quamdiu Parochus possit abesse à sua Parochia? n. 201

De Qualitatibus requisitis in eligendis ad Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica.

n. 202.

Quid sit Beneficium Ecclesiasticum, & quotuplex? n. 203.

In eligendis ad Prælaturas, & Beneficia Ecclesiastica requiruntur *ætatis maturitas, morum gravitas, & litterarum scientia.* n. 204.

An etiam requiratur, ut sint digniores?

n. 205.

An Patronus teneatur præsentare digniorem? n. 206.

De Juribus Parochorum. n. 207.

Jura Parochialia enumerantur. n. 208.

An Parochiani sine licentia Parochorum, tempore Paschali possint confiteri Regularibus? n. 209.

De obligationibus Parochorum. n. 210.

Quoties Parochus teneatur Sacrificium offerre pro suis Parochianis? n. 212.

Quandonam potissimum ratione Officii sui graviter peccet Parochus? n. 213.

TITULUS IV.

De Immunitate Ecclesiastica.

Quid sit immunitas Ecclesiastica, & quotuplex? n. 215.

Ecclesiæ, & Personæ Ecclesiasticæ, earumque Bona, sunt exemptæ à tributis, on-

N n

ribus

INDEX

- ribus, & exactionibus Dominorum territorialium. n. 215.
- Parochus non solvendô vectigal, gabel-
las &c. non peccavit. n. 216.
- Quid sit jus Asyli, seu immunitas Ecclesi-
astica localis? n. 218.
- Quibus locis, & personis comperat? n. 218.
- Quænam crimina sint excepta? ibidem.
- An hæretici gaudeant jure Asyli? n. 219.
- Quis sit effectus immunitatis Ecclesiasticæ
localis? n. 221.
- An, & quando Reus confugiens ad locum
sacrum possit extradi? n. 222.
- Quas pœnas incurrant violantes immu-
nitatem Ecclesiasticam? n. 224.
- An potestas Sæcularis cum violentia ingre-
diens Monasterium ad extrahendum
malefactorem, incurrat Excommunica-
tionem, si tamen eundem non inve-
niat? n. 225.
- Quis possit absolvere ab Excommunica-
tione incurfa ob violatam immunita-
tem? ibidem.

TITULUS V,

De Statu Religioso.

- DE Novitiis Statûs Religiosi. n. 226.
- Quid sit Status Religiosus, & quotu-
plex? n. 227.
- Quæ sint requisita ad Novitium? ibid.
- Quibus

Rerum Notabilium.

- Quibus Privilegiis gaudeat Novitius? ibid.
Ad quid teneatur Novitius? ibidem.
Novitius habens casum in suo ordine reservatum, à quo possit absolvi? n. 228.
De Novitiorum Testamentis. n. 229.
Quid statuerit Concilium Tridentinum circa Novitiorum renunciationes, aut obligationes? n. 230.
Novitius Condens Testamentum sine licentia Episcopi, vel ejus Vicarii, an valide testetur? n. 231.
De Professione Religiosa. n. 232.
Ad valorem Professionis Religiosæ quænam requirantur? n. 233.
An possit fieri Professio à Novitio graviter infirmo ante expletum annum Professionis? ibidem.
An quando à Provinciali commissa est Guardiano Investitio, & acceptatio Professionis alicujus Novitii, & Guardianus suo Vicario subdelegat hanc Commissionem, valida sit investitio, & Professio? n. 234.
De invalidâ Professione Religiosa? n. 235.
Quid statuerit Concilium Tridentinum circa Regulares prætendentes se esse invalide professos? n. 236.
An Religio possit nulliter professum expellere, & an cum interventu Ordinarii? n. 237.
De obligatione Religiosi ex vi suæ Professionis. n. 238.

INDEX

- An peccans contra Tria Vota Religionis, peccet distincto adhuc peccato, eo quod talis Religiosus non tendat ad perfectionem?** n. 240.
- De obligatione voti paupertatis.** n. 241.
- Quid sit paupertas Religiosa?** n. 242.
- An Religiosi sint Domini suorum Manuscriptorum?** n. 243.
- De obligatione Voti Castitatis.** n. 244.
- Quid sit clausura Monasterii, quæ loca comprehendat, quis possit ingredi clausuram monialium?** n. 245.
- An, & quando mulieres possint ingredi Monasteria Regularium virorum?** n. 246.
- De Obligatione voti obedientiae.** n. 247.
- Quando Præceptum Superioris obliget sub peccato mortali?** n. 248.
- An Religiosus peccet mortaliter, non faciens Poenitentiam à Superiore injunctam?** n. 249.
- De Actionibus, quæ Religiosis specialiter sunt prohibita.** n. 250.
- An Religiosus possit esse testis in iudicio sæculari?** n. 252.
- De exemptione Regularium Mendicantium.** n. 253.
- An Regularibus liceat Venerabile Sacramentum publicè adorandum in suis Ecclesiis exponere?** n. 255.
- An Regulares possint Reliquias Sanctorum in suis Ecclesiis exponere publicæ venerationi?** n. 256.

Rerum Notabilium.

An Regulares possint publicare indulgentias sine licentia Ordinarii? n. 258.

Quid Regularibus observandum circa editionem librorum? n. 260.

De Benedictione Episcopi requisita, ad hoc, ut Regulares populo possint prædicare? n. 263.

De celebratione Missarum, & pulsu campanarum in Ecclesiis Regularium. n. 266.

De Processionibus, & Benedictionibus, quas possunt facere Regulares? n. 268.

De sepultura sæcularium apud Regulares. n. 270.

An alicujus sæcularis defuncti dies Depositionis, item Septimus, Trigesimus, & Anniversarius possint celebrari in Ecclesiis Regularium? n. 272.

De Sepulturâ Regularium, ubi nimirum debeant sepeliri, quando extra Monasteria moriuntur? n. 274.

Ubi debeant sepeliri sæculares, qui moriuntur in Monasteriis Regularium? n. 276.

An sæculares possint sepeliri induti habitu Franciscano, vel Tertiariarum? n. 278.

TITULUS VI.

De Statu Laicali.

Quæ sint Requisita in iudice? n. 281.

An Judex possit condemnare illum, quem certò scit criminis reum, sed non est probatus reus? ibidem.

I N D E X

An Judex possit ad mortem condemnare eum, quem privatâ notitiâ scit innocentem, sed tamen probatur reus? ibid.

An Judex possit condemnare ad pœnam eum qui tantum probabiliter est reus?

n. 282.

Quid teneatur facere, qui vult aliquem accusare de crimine, vel denunciare?

n. 286.

Quando sit obligatio accusandi, vel denunciandi?

n. 286.

Famula observans suam Dominam peccare, quid debeat facere?

n. 287

An sit obligatio denunciandi hæreticos?

n. 288.

An sit obligatio denunciandi Confessarios ad turpia sollicitantes in Confessionali?

n. 290.

Quando aliquis teneatur Testimonium ferre pro proximo?

n. 293.

Qualiter peccet, qui non vult Testimonium ferre pro altero?

n. 294.

An reus juridicè interrogatus teneatur fateri suum crimen?

n. 296.

An reus metu torturæ confitens crimen falsum, propter quod ad mortem condemnatur, teneatur illud revocare?

n. 297.

Quid observandum Confessario, dum vocatur ad aliquem reum?

n. 300.

Quid faciet Confessarius, quando reus in Confessione Sacramentali confitetur,
se

Rerum Notabilium.

- se denunciâsse innocentes, & non vult
revocare hanc suam falsam denuncia-
tionem? n. 301.
An reus possit effringere carcerem, & fu-
gere? n. 301.
An liceat reo provocare, & appellare ad
tribunal DEI? n. 302.
An reo debeat dari Advocatus? n. 304.

TITULUS VII.

De Censuris in genere, & in specie.

- Q**uid sit Censura, & Quotuplex? n. 306.
Quis possit ferre Censuras? ibidem.
An Parochus possit excommunicare suos
Parochianos? n. 307.
Quisnam potest incurrere Censuram? n. 309.
An Infantes, item impuberes possint Cen-
suram incurrere? n. 310.
An peregrini incurrant Censuram latam
pro Territorio, per quod transeunt? n. 311.
An Censura lata contra facientes aliquod
crimen, afficiat etiam Mandantes, vel
Consulentes? n. 312.
An Regularis venenô occidens suum Su-
periores incurrat censuram, si adhuc
ante mortem sui Superioris suum pec-
catum fuisset confessus? n. 313.
An Mandans vel Consulens occidi Cleri-
cum, sed revocans Mandatum, aut
Consilium, nihilominus incurrat Cen-
suram, si Clericus occidatur? n. 313.

INDEX

An in duobus casibus præcedentibus incurratur irregularitas, & casus reservatus? n. 313.

Causa, ob quam gravis censura infligi possit, debet esse peccatum mortale, externum, consummatum habens annexam contumaciam, & repugnans legi Ecclesiasticæ.

n. 315.

Ædituus volens suo Parocho infligere alampam, sed aberravit; An incurrerit excommunicationem? n. 316.

De causis excusantibus ab incurfione censuræ. n. 317.

Qualiter ignorantia excuset ab incurfione censuræ? n. 318.

Legens librum hæreticum, sed nesciens hujusmodi lectionem esse sub censura prohibitam, an incurrat excommunicationem? n. 316.

An ignorantia vincibilis excuset ab incurfione censuræ? n. 321.

An ignorantia affectata excuset ab incurrenda censurâ? n. 322.

Innocentia censurati, metus gravis injustè incussus ad extorquendum actum, & impotentia faciendi id, quod sub censura præcipitur, excusant ab incurfione censuræ. n. 324.

Casus de non solvente decimas sub excommunicatione præceptas. n. 325.

Quid sit excommunicatio, & quotuplex? n. 327.

Quan-

Rerum Notabilium.

**Quando excommunicatio ponitur *simpli-*
citer, de qua excommunicatione intelli-**
gatur? n. 328.

**Quid sit excommunicatio minor, & quos
effectus habeat?** n. 330.

**An excommunicatio minor incurratur
ob peccatum veniale?** n. 331.

De excommunicatis toleratis, & non to-
leratis. n. 332.

Quinam excommunicati sint non tolera-
ti? n. 333.

**An excommunicatus non toleratus in
uno loco, sit etiam talis in alio loco?**
n. 334.

Excommunicationis Majoris primus ef-
fectus est privare communibus Eccle-
siae suffragiis. n. 336.

An Sacerdos Catholicus possit ad inten-
tionem hæretici legere Missam? n. 337.

**Excommunicato prohibitus est usus tam
passivus quàm activus Sacramentorum.**
n. 339.

Si excommunicatus confiteatur, & obli-
viscatur peccati, ob quod excommu-
nicationem incurrit, & absolvatur, an
sit valida absolutio? n. 340.

**Excommunicatio excludit à celebratione
divinorum officiorum, & illorum as-**
sistentiâ. n. 342.

An hæretici adeundò Ecclesias Catholi-
cas tempore Missæ, peccent? n. 342.

N n 5

Ex-

INDEX

- Excommunicati sunt privati Ecclesiasticâ sepulturâ.** ibidem.
- Excommunicatus est incapax Beneficii Ecclesiastici recipiendi.** ibidem.
- Excommunicatio privat jurisdictione Ecclesiasticâ.** ibidem.
- Excommunicatio privat communicatione judiciali, & politicâ, seu civili.** ibid.
- An ille, qui est negligens in procuranda absolutione ab excommunicatione, & ideo non audiens Missam diebus festis, nec peragens annuam Confessionem, & Paschalem Communionem, peccet contra Præcepta Ecclesiæ?** n. 343.
- Enumerantur Excommunicationes Bullæ Cœnæ.** n. 345.
- Quis possit absolvere ab Excommunicationibus Bullæ Cœnæ?** n. 346.
- Affertur in terminis licentia quinquennalis à casibus Bullæ Cœnæ, quæ Româ procuratur pro aliquibus Religiosis Confessariis, & explicantur illius Clausulæ.** n. 347.
- An Prælati Regulares possint suos subditos Regulares absolvere à casibus Bullæ Cœnæ?** n. 348.
- An ille, qui nequit adire Summum Pontificem, possit à quolibet Confessario absolvi à casibus Bullæ Cœnæ?** n. 349.
- An ille, qui dubitat, an incurrerit casum Bullæ Cœnæ, vel Episcopo reservatum, possit à quolibet Communi Confessario absolvi?** n. 351.

An

Rerum Notabilium.

- An Episcopi possint absolvere ab Excommunicationibus Papæ reservatis extra Bullam Cœnæ ?** n. 353.
- An Prælati Regulares possint suos Subditos Religiosos à præfatis Excommunicationibus absolvere ?** n. 354.
- An Confessarii Regularium Mendicantium possint Sæculares à præfatis Excommunicationibus absolvere ?** n. 355.
- An Confessarii Regulares possint absolvere duellantes, Clericorum percussores &c.** n. 356.
- An habens à Sede Apostolica licentiam absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, vel aliis Sedi Apostolicæ reservatis, possit ab eisdem absolvere, si Episcopus sibi aliquem ex illis reservet ?** n. 357.
- Quid sit forus contentiosus, pœnitentialis, & conscientiæ ?** n. 360.
- An ab Excommunicatione absolutus in foro conscientiæ, si res deducatur ad forum contentiosum, teneatur se gerere tanquam excommunicatum ?** n. 361.
- An Confessarii Regulares etiam extra Confessionem Sacramentalem possint absolvere ab Excommunicatione ? vel casu reservato ?** n. 363.
- An Confessarius possit absentem absolvere à censura ?** n. 365.
- Forma absolvendi à censuris.** n. 366.
- An absolvere à censuris in statu disgratiæ, vel repetere sinè causa absolutionem à censuris sit peccatum ?** n. 368.
- In

I N D E X

In periculo mortis quilibet Sacerdos potest absolvere à quibuslibet censuris. n. 371.

Quando est impedimentum perpetuum, vel temporale, accedendi Confessarium habentem facultatem absolvendi à reservatis, an tunc quilibet Sacerdos ab illis absolvere queat? n. 371. & n. 372.

An habens potestatem absolvendi à peccatis reservatis, possit etiam absolvere ab annexis censuris? n. 374.

An etiam per Confessionem Sacrilegam tollatur reservatio casûs, vel censuræ? n. 377.

An Religiosi possint à censuris Sedi Apostolicæ reservatis absolvi à suis Confratribus Religiosis Confessariis, si non sint eorum Prælati? n. 378.

An Confessarius Regularis ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatus, possit in alia Diœcesi absque illius Episcopi approbatione eas audire, saltem, quando pœnitentes sunt subditi ejus Episcopi, à quo ipse Religiosus Confessarius jam fuerat approbatus? n. 381.

An committens casum reservatum in Diœcesi v. g. Bambergensi, si proficiscatur in aliam Diœcesin, ubi ille casus non est reservatus, possit ibidem à quolibet Confessario absolvi? n. 384.

Qui commisit peccatum, quod in illa Diœcesi, in qua est commissum, non est

Rerum Notabilium.

est casus reservatus, & hoc peccatum confitetur in alia Diœcesi, ubi est casus reservatus, quis possit à tali peccato absolvere ? n. 386.

Excommunicatio Canonis : *Si quis suadente diabolo &c.* quos comprehendat ? n. 389.

Casus de Sacerdote in die Parasceves agente Personam Christi, qui fuit egregiè percussus ab illis, qui egerunt Personam Judæorum. n. 390.

Quid sit suspensio, & quotuplex, & quis ab ea possit absolvere ? n. 391.

Quid sit interdictum, & quotuplex, & quis ab Interdicto absolvere possit ? n. 394.

TITULUS VIII.

De Irregularitatibus, & cæteris penis Ecclesiasticis.

Quid sit irregularitas, & quotuplex ? n. 398.

An irregularis validè ordinetur ? n. 399.

An irregularis validè possit absolvere à peccatis ? n. 401.

An Clericus factus irregularis privetur per hoc suô priori Beneficiô jam habitô, & an fiat inhabilis ad novum Beneficium accipiendum ? n. 403.

Quid incipiendum Parocho facto irregulari, & tamen, si non celebret, & reliqua Sacramenta administret, incurrit infamiam ? n. 405.

Quid

I N D E X

Quid sit irregularitas ex delicto, & ex defectu? n. 408.

Qualis actus inducat irregularitatem?

n. 408.

An Judex condemnandô Reum ad mortem, & alterum hominem innocentem occidens in plena ebrietate, factus sit irregularis?

n. 409.

Quis sit subjectum irregularitas? n. 411.

An ignorans alicui crimini annexam esse irregularitatem, tamen eam incurrat, si illud crimen committat?

n. 412.

An dubius de incurfa irregularitate teneatur se gerere irregularem?

n. 413.

Recensentur irregularitates ex delicto.

n. 417.

Recensentur irregularitates ex defectu.

n. 429.

Irregularitas tollitur 4. Modis. n. 440.

Quis possit in irregularitate dispensare, an, & in quibus Episcopi?

n. 443.

An Confessarii Regulares Mendicantes possint cum Sæcularibus dispensare in irregularitatibus?

n. 444.

Quis cum Regularibus possit dispensare in irregularitatibus?

n. 446.

An Confessarius Regularis habens facultatem suos Contratres Religiosos absolvendi à casu reservato, possit eosdem etiam absolvere ab annexa censura, & irregularitate?

n. 448.

De

Rerum Notabilium.

De formâ, & modo dispensandi in irregularitate. n. 449.

De reliquis pœnis Ecclesiasticis, & earundem dispensatione. n. 451.

TITULUS IX.

De Indulgentiis.

Quid sit indulgentia, & quotuplex? n. 454.

Quid sit indulgentia instar Jubilæi, in forma Jubilæi, per modum Jubilæi? n. 456.

Quare indulgentiæ plenariæ addatur partialis, & quid intelligatur per mille dies, aut annos indulgentiarum? n. 458.

Plures casus recensentur circâ indulgentiam. realem. n. 459.

Quid intelligatur per Rosarium, Psalterium B. V. Mariæ, Coronam Christi Domini, & Coronam B. V. Mariæ? n. 462.

Quodnam sit subjectum indulgentiarum? n. 464.

An peregrini, & Regulares exempti gaudeant Indulgentiis Episcopalibus? n. 465.

De requisitis ad indulgentiæ lucracionem. n. 466.

An requiratur Confessio Sacramentalis ad indulgentiæ consecutionem? n. 468.

An diversæ indulgentiæ unô opere possint lucrificari? n. 470.

An una Communio sufficiat ad duas indulgentias lucrandas? n. 471.

Ubi

INDEX

- An ultimum opus debeat fieri in statu gratiæ ?** n. 522.
Indulgentia, vel Jubilæum, an revivifcat ? n. 523.
An, & qualis Confessio requiratur ad Jubilæum
n. 525. & seqq. quando peragenda ? n. 527.
Qualis Communio requiratur ad Jubilæum lu-
crandum ? n. 529.
Et quando peragenda ? n. 531.
Qualis visitatio Ecclesiarum requiratur ? n. 533.
Qualis oratio requiratur ? n. 534.
Qualis Processio requiratur ? n. 535.
Quale jejunium requiratur ? n. 537.
Qualis eleemosyna requiratur ? n. 539.
Quis possit commutare, vel prorogare opera
pro Jubilæo præscripta ? n. 543.
An sequens sententiam probabilem, & minùs
tutam, lucretur Jubilæum ? n. 545.
Qualis Confessarius, & à quibus possit eligi in
Jubilæo ? n. 547.
An etiam à Regularibus ? n. 549.
In Jubilæo à quibus casibus, & censuris refer-
vatis quis possit absolvi ? n. 550.
An in irregularitate possit dispensari ? ibidem.
An quis ab hæresi possit absolvi ? n. 552.
De commutatione votorum in Jubilæo. n. 553.
An post Jubilæum lucratum, & transactum
possit quis ejusdem favoribus adhuc frui ?
n. 556.
An sit peccatum, non lucrari Jubilæum ? n. 558.

TITULUS XI.

Appendix de Sacramentis in genere, & in specie.

DE Materia, & formâ Sacramentorum.

n. 562.

An Materia, & formâ Sacramentorum debe-
aut simul physicè coexistere? n. 564.

De intentione requisita ad conficienda, & su-
scipienda Sacramenta? n. 565.

Qualis intentio requiratur in conficiente Sa-
cramentum? n. 566.

Qualis intentio requiratur in suscipiente Sa-
cramentum? n. 566.

Qualis attentio requiratur in conficiendis Sa-
cramentis? ibidem.

Casus de scrupuloso circa intentionem. n. 567.

De Ministro, & subjecto Sacramentorum. n. 568.

Quid requiratur, ut Minister validè admini-
stret Sacramenta? n. 569.

Quid requiratur. ut licitè? n. 570.

Quæ requirantur ad validè suscipienda Sacra-
menta? n. 571.

Quid requiratur ad licitè suscipienda? ibid.

An liceat in aliquo casu Sacramentum confi-
cere in peccato mortali? n. 572.

Quis sit effectus Sacramentorum? n. 573.

De Baptismo. n. 574.

Quæ sit Baptismi Materia, forma, Minister,
subjectum &c.? n. 575.

De Patrino Baptismi casus notabilis. n. 576.

Quæ sit Confirmationis Materia, forma, Mini-
ster, subjectum, effectus, cœremonia? n. 579.

An Infantes debeant confirmari? n. 580.

INDEX

Quæ sit Eucharistæ Materia, forma, & effectus? n. 582.

Tres Casus circa Communionem aliis administratam. n. 583. & seqq.

Quid sit Sacrificium Missæ, qualem habeat Hostiam, qualis fiat in eo destructio Hostiæ, in quo Sacrificium Missæ essentialiter consistat? n. 587.

De fructibus Sacrificii Missæ. n. 588.

De applicatione Missæ pro stipendio. n. 589.

Quamdiu possit differri celebratio Missarum, pro quibus acceptum est stipendium &c.? n. 590.

Quid faciendum sacerdoti, qui in Missa pro vino consecravit aquam? n. 591.

Quid sit Sacramentum Pœnitentiæ, quæ ejus Materia proxima, & remota, qualis dolor ad illud requiratur, qualis Confessio, qualis Satisfactio. n. 594.

De forma Absolutionis. n. 595.

An peccata dubia sint confitenda? n. 596.

An puella suum procum secum admittens ad lectum possit absolvi? n. 597.

Quid observandum Confessario circa eos, qui sunt in occasione proxima peccandi? n. 598.

Quid sit extrema unctio, quæ ejus Materia forma, Minister, subjectum, obligatio, effectus, Cœremoniæ? n. 600.

Quid faciendum Parocho, si ipsi deficiat oleum infirmorum &c.? n. 601.

Quid sit Sacramentum Ordinis, quot sint Ordines, n. 602.

Rerum Notabilium.

- dines, quid requiratur ad validè, & licitè
suscipiendos? n. 603.
- Quid sit quilibet Ordo in particulari, quæ ejus
Materia, & forma? n. 604.
- Obligationes Clericorum in sacris constituto-
rum, ibidem.
- Referuntur quinque casus circa ordinatos in
presbyteros. n. 605.
- Quid sit matrimonium? Ejus impedimenta
dirimentia recensentur, ac etiam impedi-
entia explicantur. n. 607.
- Quid sint sponsalia & causæ justæ dissolvendi
sponsalia? n. 608.
- Qualis Consensus requiratur ad matrimo-
nium? n. 609.
- Quæ sit Sacramenti matrimonii materia, for-
ma, solemnitas, effectus, obligatio? n. 610.
- De procuratione abortûs. n. 610. in fine.
- De Dispensatione in impedimento affinitatis.
n. 124.
- Casus notabilis de impedimento criminis.
n. 611.
- An liceat uti sententiâ probabili relictâ tutiore,
in Sacramento matrimonii, & Pœniten-
tiæ? n. 611.
- De ignorante impedimentum criminis. n. 612.
- De debito conjugali. n. 124. & 170.
- De matrimoniis hæreticorum. n. 79.

TITULUS XII.

*Appendix de Restitutione in Communi, & in Par-
ticulari.*

DE Restitutione in Communi. n. 613.

I N D E X

- Quid sit restitutio, & quæ ejus radices? n. 614.
Quid sit restituendum ex delicto materiali, &
ratione rei acceptæ tantum? n. 615.
Quid sit restituendum ex injusta acceptione?
n. 616.
Quid restituendum ex injusta damnificatio-
ne? n. 617.
Quid sit restituendum ex contractu? n. 618.
Casus de impediante alium, ne fiat hæres ex
Testamento. n. 619.
De circumstantiis Restitutionis, & causis ab
eadem excusantibus. n. 620.
Quis teneatur restituere? n. 621.
Cui sit restituendum? n. 622.
Quando sit restituendum? n. 623.
Ubi sit restituendum? n. 624.
Quomodo sit restituendum? n. 625.
Quo ordine sit restituendum? n. 626.
Causæ excusantes à Restitutione, ut differri pos-
sit, recensentur. n. 627.
Causæ excusantes à Restitutione, ut omninò omitti
possit, explicantur. n. 628.
Casus de Reo circumveniente Judicem men-
daciò, ne condemnetur ad mulctam, an
nihilominùs teneatur restituere mulctam?
n. 629.
Casus alius similis priori. n. 630.
De Restitutione debita ex læsione proximi in
Bonis animæ. n. 631.
Bona hominis quotuplicia sint? n. 632.
Quid, & quotuplex sit scandalum? n. 632.
Ad quid teneatur scandalizans? n. 633.
Ad

Rerum Notabilium.

Ad quid teneatur, qui consulit alteri, ut domum
alterius incendat, & ei furetur? n. 634.

De Restitutione debita ex læsione proximi in
Bonis corporis. n. 635.

Quid, & quotuplex sit homicidium, & qualis
pœnitentia sit homicidæ injungenda? n. 636.

Ad qualem restitutionem teneatur homicida?
vel mutilator. ? n. 637.

Quid sit stuprum, & adulterium? n. 638.

Ad qualem restitutionem teneatur adulter, &
adultera? n. 639.

Ad qualem restitutionem teneatur virginis de-
florator, & stuprator? n. 640.

Ad quid teneatur, qui puellam defloravit cum
promissione vera matrimonii? n. 641.

Ad quid teneatur, qui puellam defloravit
cum ficta promissione matrimonii? n. 642.

Ad quid teneatur deflorator puellæ, etsi emi-
serit votum castitatis? n. 643.

Ad quid teneatur, qui foeminam impræгна-
vit? n. 644.

De Restitutione debita ex læsione proximi in
bonis famæ, & honoris. n. 654.

Quid, & quale peccatum sit judicium, suspi-
cio, dubium temerarium, & qualis exinde
oriatur restitutio? n. 646.

Quid, & quale peccatum sit detractio, & an
liceat seipsum infamare? n. 647.

Ad qualem restitutionem teneatur, qui alte-
rum læsit in fama per detractionem, calum-
niam, &c? n. 648.

Causæ excusantes à Restitutione famæ. ibid.

Audiens detrahentem qualiter peccet? ibid.

Quid

Index Rerum Notabilium.

Quid sit læsio honoris proximi per contumeliam, qualem inducat restitutionem? n. 649.

Pœnitens in Confessione peccatum proximi revelans, quomodo peccet? n. 650.

De Restitutione debita ex læsione proximi in Bonis fortunæ. n. 651.

Proximus in Bonis fortunæ læditur per furtum, rapinam, contractum damnosum, & damnificationem injustam. n. 652.

Furta domesticorum, uxorum, filiorum, Religiosorum, famulorum. ibidem.

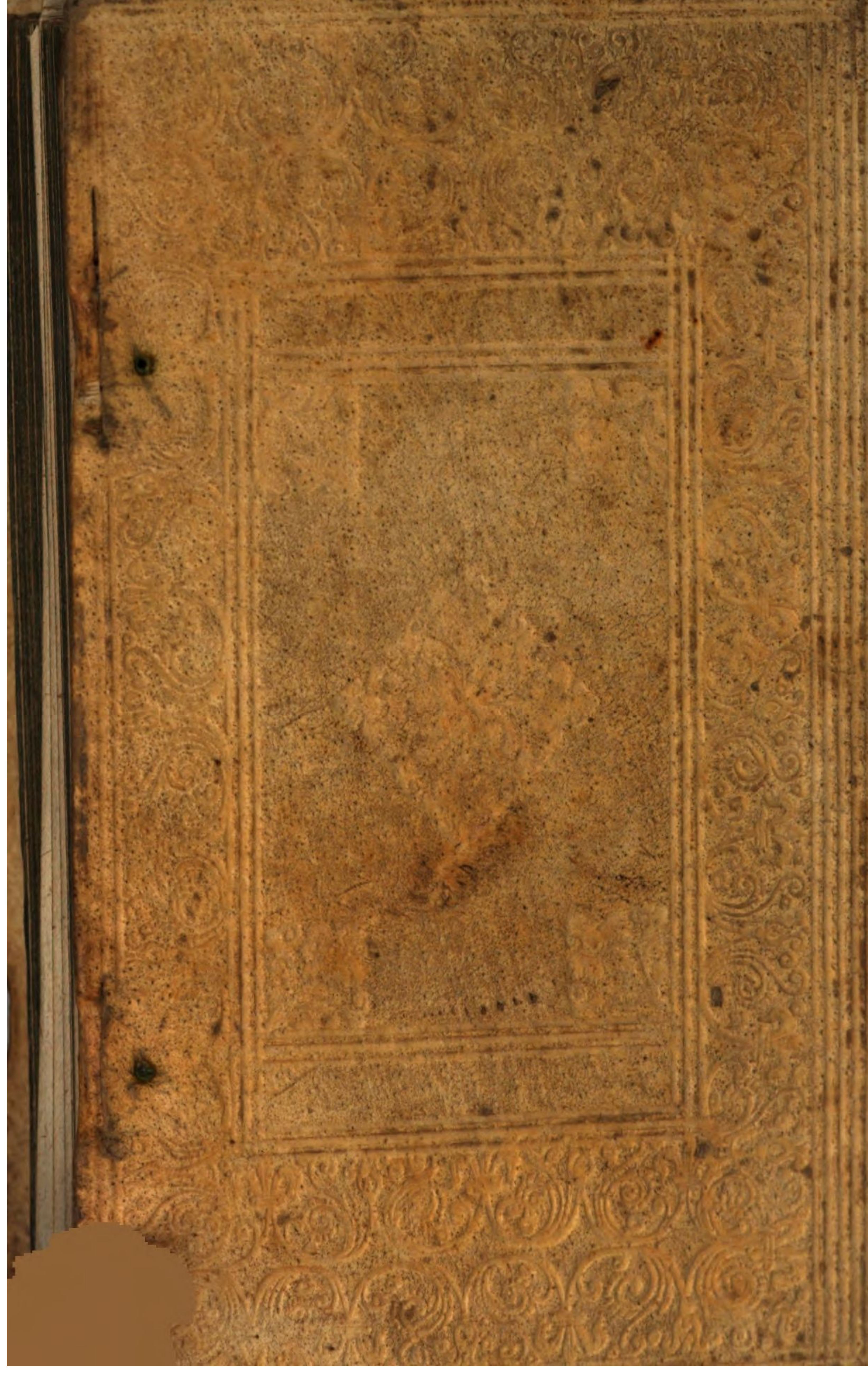
An liceat in extremâ necessitate, vel etiam in gravi auferre rem proximi? ibidem.

Opifices retinentes fragmenta, seu reliquias materiæ datæ ad elaborandum, qualiter peccent? n. 653.

Omnia

In hoc Supplemento Conferentiarum, ad Majorem DEI Gloriam, B. V. MARIÆ & omnium Sanctorum Honorem, atque proximi Salutem, à me conscripta, humillimè subjicio Censuræ Sanctæ Matris Ecclesiæ Romano-Catholicæ, cujus filius esse desidero in perpetuum. Amen.

Errata Typi, quæ in hoc, & priori Supplemento irrepierunt, corrigat Benevolentia, & Prudentia Lectoris.

Kazenberger, Kilian, 1671-1750

Supplementum ... Conferentiarum Theologico-moralium Elisei Sargar

Bd.: 2. (1729).

Augusta Vindelicorum 1729

Mor. 533-2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10596574-1

VD18 11999594-001